ABC Amber Palm Converter, http://www.processtext.com/abcpalm.html

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Harrison_Harry-Raj3-Navrat_do_raje.PDB

PDB Name: Harrison - Raj3 -Navrat do raje
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 22.9.2007
Modification Date: 22.9.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

HARRY HARRISON
Návrat do ráje

Název originálu: RETURN TO EDEN

Obálka: David Martin

Grafická úprava obálky: Petr Bauer

Překlad: Jana Rečková

Redakce: Helena Šebestová, Michael Bronec

Copyright © 1988 by Harry Harrison
All Rights Reserved
Translation © 2000 by Jana Rečková
Cover © David Martin
Copyright © 2000 by Straky na vrbě

ISBN: 80-86428-00-1

"A tak Bůh zbudoval zahradu na východ od ráje a do ní vložil člověka, jehož stvořil."

"A Kain odešel od Boha a pobýval v zemi Nod, na východ od ráje."

Bible, kniha GENESIS

Velcí plazi byli nejúspěšnější formou života, která kdy obývala tento svět. Po sto čtyřicet milionů let vládli Zemi, zaplňovali oblohu, hemžili se v mořích. Po celou tu dobu nebyli savci, předkové lidstva, ničím víc než drobnými, rejskům podobnými tvorečky, sloužícími za kořist větším, rychlejším a bystřejším ještěrům. A pak, před šedesáti pěti miliony let, náhle vše skončilo. Do Země narazil desetikilometrový meteorit a změny, které v atmosféře způsobil, byly katastrofální. Během kratičkého časového období zmizelo z povrchu zemského sedmdesát pět procent tehdy žijících živočišných druhů. Věk dinosaurů skončil a evoluce více než sto milionů let potlačovaných savců započala. Ale co kdyby meteorit nepřiletí? Jak by asi dnes vypadal náš svět?

PROLOG: KERRICK

Život už dávno není snadný. Příliš mnoho se změnilo, příliš mnoho z nás je mrtvo a zimy jsou příliš dlouhé. Nebývalo tomu tak vždy. Jako dnes si pamatuji tábor, v němž jsem vyrůstal, i tři rodiny, jež v něm žily, dlouhé dny, přátele i dobré jídlo. Během teplého období jsme zůstávali na břehu velkého jezera, bohatého rybami. První vzpomínky, které mám, jsou právě na to jezero, na strmé hory za tichými vodami a na vysoké štíty, které se počínají bělat prvním sněhovým popraškem zimy. Když sníh pokryl i naše stany a stejně tak i trávu kolem nich, nastával čas, aby se lovci odebrali do hor. Nemohl jsem se dočkat, až vyrostu a budu moci lovit jeleny a obří jeleny jim po boku.

Ten prostý svět prostých rozkoší je však již navždy ten tam. Všechno se změnilo - a nikoli k lepšímu. Cas od času se v noci probouzím a přeji si, aby se to, co se stalo, nikdy neudalo. Ale to jsou jen pošetilá přání, neboť svět už je dnes takový, jaký je, změněný ve všech směrech. To, co jsem považoval za veškerý svět, se ukázalo být pouze drobným a bezvýznamným střípkem skutečnosti. Mé jezero a hory jsou jen nepatrnou částí velkého kontinentu, který se táhne až k nedozírnému oceánu na východě.

Slyšel jsem i o jiných tvorech - bytostech, jimž říkáme murgu, a naučil jsem se je nenávidět mnohem dřív, než jsem je poprvé spatřil.

Jako je naše maso teplé, jejich studí. Na hlavách máme vlasy a dospělému lovci naroste i pyšný vous; zvěř, kterou lovíme, má teplé maso a huňatou srst, ale murgu nikoli. Murgu jsou studení, hladcí a šupinatí, mají drápy a zuby, kterými drásají a trhají, a jsou velcí a strašliví - každý se jich bojí. A nenávidí je.

Slyšel jsem, že žili v teplých vodách oceánu na jih odsud a v teplých zemích, které tam leží. Nedokázali snášet chlad a tak nás nechávali na pokoji.

To vše se však změnilo - a změnilo se to tak strašlivě, že nic už nikdy nebude jako dřív. Jen se zármutkem se smiřuji s vědomím, že náš svět je jen nepatrnou součástí světa Yilaně. Žijeme na severu velké pevniny. A na jih od nás, po celé té velké zemi, se hemží jenom Yilaně.

Ale jsou i horší věci. Za oceánem se nacházejí pevniny ještě větší - a na nich nejsou vůbec žádní lovci. Ani jediný. Jenom Yilaně, samí Yilaně. Náleží jim celý svět - až na ten náš kousek.

Nyní vám povím o Yilaně to nejstrašnější. Nenávidí nás zrovna tak, jako my nenávidíme je. Moc by to nevadilo, kdyby to byla jen velká, bezcitná a tupá zvířata. To bychom zůstali na chladném severu, vyhýbali se jim a bylo by nám dobře.

Jenže jsou mezi nimi i tací, kteří dokáží být stejně bystří jako lovci a stejně nelítostní jako oni. A jejich množství je takové, že je nelze spočítat; stačí jen říci, že zaplňují všechny země tohoto velikého světa.

Toto vše vím, neboť jsem byl Yilaně zajat, vyrostl mezi nimi a učil se od nich. Onu hrůzu, již jsem cítil, když zabili mého otce a ostatní, odnesl čas. Když jsem se naučil mluvit, jak mluví Yilaně, stal jsem se jedním z nich a zapomněl jsem, že jsem lovec, a dokonce se naučil říkat svým lidem ustuzou, špinavá stvoření. Cítil jsem se mezi Yilaně velmi dobře, neboť veškerý řád a příkazy přicházejí od těch vyšších, a

já, který seděl blízko Vaintě, Eistaa města a vládce všech, jsem byl tak rovněž považován za vládce.
Živé město Alpěasak vyrostlo nově na březích moře, založeno Yilaně z druhé strany oceánu, kteří byli ze svého dalekého města vyhnáni zimami, rok od roku chladnějšími. Tentýž chlad, jenž nutil mého otce a ostatní Tanu putovat na jih za potravou, přiměl i Yilaně, aby se vydali na dlouhou cestu přes moře. Postavili své město na našich březích, a když shledali, že zde Tanu byli před nimi, pobili je. Stejně tak Tanu zabíjeli Yilaně, jakmile je spatřili.
Po mnoho let jsem o tom všem neměl ani potuchy. Vyrostl jsem mezi Yilaně a myslel stejně jako oni. Když vytáhli do války, pohlížel jsem na jejich nepřítele jako na nečistá a páchnoucí ustuzou, ne jako na Tanu, moje bratry. To se změnilo až ve chvíli, kdy jsem se setkal se zajatcem Herilakem. Byl to sammadar, vůdce Tanu, který mne chápal daleko lépe než já jeho. Ve chvíli, kdy jsem s ním mluvil jako s nepřítelem, cizím a podivným tvorem, odpověděl mi jako člověku své krve a masa. Jak se mi navracel jazyk dětství, navrátily se i vzpomínky, jež mi kdysi byly drahé. Vzpomínky na matku, rodinu, přátele. Mezi Yilaně nejsou žádné rodiny; žádná mláďata nesají mléko tam, kde jen ještěři kladou vejce, a žádná přátelství neexistují tam, kde vládnou studené samice, co drží samce po celý život pod zámkem a v odloučení.
Herilak mi ukázal, že jsem Tanu, nikoli Yilaně, osvobodil jsem jej tedy a uprchl s ním. Zpočátku jsem toho litoval - ale nebylo cesty zpátky, neboť jsem napadl a téměř usmrtil Vaintě, která jim vládne. Připojil jsem se k sammadům, skupinám rodin, v nichž Tanu žijí; připojil jsem se k nim, abych s nimi prchal před útoky těch, kdož kdysi bývali mým lidem. V tu dobu jsem však už měl jiné druhy, a s nimi i přátelství, jež bych mezi Yilaně nikdy nepoznal. Měl jsem Armun, jež ke mne přišla a ukázala mi, co jsem dosud nezažil, a probudila ve mně city, které neměly místo v životě s cizí, studenou rasou. Měl jsem Armun, která přivedla na svět našeho syna.
Nad životy nás všech však stále visela smrtelná hrozba. Vaintě a její bojovnice nás nelítostně pronásledovaly. Bojovali jsme - občas jsme vyhrávali a dokonce jsme získali pár jejich živých zbraní, hřmících holí, které zabijí stvoření jakékoli velikosti. S nimi jsme se mohli pustit daleko na jih, naplnit dosyta žaludky, zabíjet murgu, když na nás zaútočili. Jenom pro to, abychom utíkali znovu, když nás objevila Vaintě a zaútočila na nás za pomoci oddílů, které bez přestávky připlouvaly zpoza moře.
Těm, co se zachránili, nezbývalo nic jiného, než jít tam, kde nebudou pronásledováni - přejít horský hřeben a dostát se do krajů, ležících za nimi. Yilaně nemohou žít ve sněhu, mysleli jsme si, že budeme v bezpečí.
A byli jsme, dlouho jsme byli. Za horami jsme potkali Tanu, kteří nespoléhali jen na lov, ale sbírali úrodu ve svém ukrytém údolí, uměli vyrábět džbány, tkát šaty a dělat i jiné podivuhodné věci. Jsou to Sasku a jsou našimi přáteli, neboť ctí mastodonta jako svého boha. Přivedli jsme k nim naše mastodonty a od té chvíle jsme byli jakoby jedním rodem. Dobře se nám žilo v údolí Sasku.
Dokud nás Vaintě znovu nenalezla.
Když k tomu došlo, uvědomil jsem si, že už nelze dál prchat. Jako zvířata, zahnaná do kouta, jsme se museli obrátit proti nepříteli a postavit se na odpor. Zprvu mi nikdo nepřál sluchu, protože lovci neznali našeho nepřítele tak jako já. Brzy však pochopili, že Yilaně nevědí o ohni. A toho jsme také využili, když jsme jej vnesli do města Yilaně.
A tak to také dopadlo. Spálili jsme město Alpěasak; jen několik málo Yilaně přežilo a prchalo zpět, do měst na druhém břehu moře. To bylo dobře, neboť jednou z těch, kdo žili dál, byla Enge, moje dávná učitelka a přítelkyně. Nevěřila v zabíjení tak jako jiní a tak stála v čele malé skupiny zvané Dcery života, které věřily v posvátnost žití. Kéž by přežily jen ony.
Ale vyvázla i Vaintě. Tato bytost plná nenávisti přečkala zkázu svého města a uprchlá v uruketo, velkém živém plavidle Yilaně, zpět za oceán.
Pustil jsem ji z hlavy, měl jsem na práci jiné, naléhavější věci. I když všichni murgu ve městě zničeném požárem zahynuli, město samo z větší části přežilo. Sasku byli ochotni zůstat tu se mnou, ale lovci Tanu se vrátili ke svým sammadům. Nemohl jsem jít s nimi. Ta moje část, která myslí jako Yilaně, mě z města nepustila. Navíc jsem zde našel dva samce Yilaně, kteří přežili zkázu v hanalě. Cítil jsem jakési pevné pouto ke zpola zničenému městu i k nim, a zapomněl jsem, že mám odpovědnost k Armun a svému synovi. Nutno přiznat, že toto mé sobectví je přivedlo na pokraj záhuby.

Pracovali jsme ze všech sil a snažili se přetvořit sídlo murgu tak, abychom v něm mohli žít. Podařilo se nám to, ale naše úsilí se nakonec ukázalo zbytečné. Vaintě si totiž našla daleko za oceánem nové spojence a s nimi připlula zpět. Tentokrát ji do boje vyzbrojila neporazitelná věda Yilaně. Bitva nezačala žádnými útoky se zbraní v ruce. Namísto zbraní na nás útočily otrávené rostliny a zvířata. V době, kdy útok pozvolna sílil, vrátily se ze severu sammady. Jejich smrtící hole v chladu zahynuly a lovci bez nich nedokázali přežít, proto si přišli pro nové. Zde ve městě jsme smrtící hole měli, ale sammady tu musely zůstat; ničivý tlak Yilaně se stupňoval a bylo třeba bránit město.
Lovci přinesli také jednu zprávu, která byla obzvlášť krutá pro mě. Když jsem se ani příštího jara nevrátil s ostatními, Armun se rozhodla vydat za mnou, a se synem se ztratili uprostřed smrtící zimy.
Snad bych tehdy býval ukončil svůj život, nebýt slabé jiskérky naděje. Jeden z lovců, který se občas vydával na sever obchodovat s Paramutan, žijícími ve věčně zmrzlých pustinách, slyšel, že mezi těmito lidmi žije žena z Tanu s dítětem. Mohla to být Armun? Jsou oba s chlapcem naživu? Osud města i Tanu a Sasku mě náhle přestal zajímat. Musel jsem vyrazit na sever a najít je! Ortnar, můj přítel a pravá ruka, to pochopil a rozhodl se, že mě doprovodí.
Málem jsme na té výpravě místo Armun nalezli smrt. Kdyby nás Paramutan v poslední chvíli neobjevili, můj příběh by zde skončil. Přežili jsme, i když Ortnarovi omrzly prsty na nohou a přišel o ně. Lovci z ledových krajů nás zachránili, a ke své nesmírné radosti jsem mezi nimi skutečně našel Armun. Když přišlo jaro, Paramutan nás bezpečně dopravili zpátky k městu na jihu.
To už opět patřilo Yilaně. Sammady a Sasku museli ustoupit až do vzdáleného údolí, kde Sasku odedávna sídlili, ale Vaintě ani takové vítězství nestačilo. Začala je pronásledovat a nasadila na to všechny síly, které jí zámořští spojenci poskytli. Jako zlé znamení smrti se nemilosrdně ubírala za nimi.
A já proti tomu nemohl nic dělat. Můj malý sammad a dva samci Yilaně byli pro tu chvíli v bezpečí u skrytého jezera, ostatní však čekala jistá smrt a já jim nedovedl pomoci.
Bylo by dost obtížné zachránit i sebe, kdyby nás našli - vždyť každému úkrytu, i tomu našemu, hrozilo prozrazení; ne-li teď, tak jednoho dne jistě. Věděl jsem, že Paramutan, kteří nás sem přivezli, se brzy vydají napříč oceánem, na lov ke vzdáleným břehům. Třeba najdeme bezpečí tam. Armun a já jsme se k nim přidali a překročili oceán - jen abychom zjistili, že Yilaně nás už předešli. Ale z očekávané smrti vzešel nový život. Zničili jsme je, a přitom jsem se dověděl, kde leží Ikhalmenets, město na ostrově, jež podporovalo Vaintě v její vyhlazovací válce.
Co jsem provedl potom, bylo ztřeštěně statečné a možná i velmi hloupé. Nejspíš obojí. Donutil jsem Eistaa Ikhal-menetsu ukončit útok proti Tanu, zastavit Vaintě na samém prahu vítězství. Podařilo se mi to a ve světě byl znovu nastolen mír. Můj sammad je už zase pohromadě u našeho skrytého jezera. Bitva skončila.
Přihodily se však další věci, o nichž jsem se dověděl až mnohem později. Enge, má učitelka a přítelkyně, byla stále ještě naživu. Ona a její následovnice, Dcery života, se zachránily z hořícího města a našly útočiště v novém, neznámém světě daleko na jihu. Vypěstovaly si tam vlastní město, daleko od ostatních Yilaně, které usilovaly o jejich zkázu. Další místo klidu a míru, další ukončený boj.
Ale ještě o něčem jsem nevěděl. To stvoření nenávisti a smrti, Vaintě, také přežilo. Toto vše se udalo v minulosti. Teď stojím na břehu našeho jezera a hledím na západ slunce, jako bych v něm mohl zahlédnout budoucnost, která nás čeká.

Uveigil as lok at mennet, homen-net thorpar ey wat marta ok etin.
marbacká moudrost

Ať je řeka sebečistší, proud k tobě stejně přinese kal.

1

Všude panoval klid a mír, horký den končil. V tomto kraji byly všechny dny horké, ale k večeru se nad

vodou zvedl vánek a vzduch se přece trochu ochladil. Kerrick zamžoural do slunce a setřel si z obličeje pot. Tady, daleko na jihu, se roční doby měnily nepozorovaně. Rudé slunce zapadalo za jezerem, poslední paprsky se odrážely od klidné vody. Hladinu zčeřila ryba, barevné kruhy se rozběhly do stran. Tak to šlo den za dnem. Občas se obloha zatáhla mraky, zapršelo, ale nikdy tu nepanoval skutečný chlad. Jako by se pravidelné střídání ročních dob zastavilo. Zima se dala poznat jen podle mlhy, deště a podle chladnějších nocí, zato chybělo jaro se svěží zelení trávy a červeň podzimního listí.
Hluboké sněhové závěje však Kerrick rozhodně nepostrádal. Ještě teď se mu omrzlé prsty za vlhkého počasí připomínaly bolestí. Kdepak, horko je mnohem lepší než sníh.
Stál vzpřímeně a hleděl do slunce, vysoký, urostlý muž se světlými vlasy po ramena, které mu na čele přidržovala čelenka z tenkého proužku kůže. Poslední dobou se mu kolem očí dělaly drobné vrásky a na opálené kůži byly znát jizvy po starých ranách.
Blízko břehu se ve vodě pohnulo cosi temného, hladina se z vlnila, ozvalo se povědomé zafrkání. To byl Imehei. Za soumraku se hejna olihní hardaltů pravidelně vynořila až ke hladině a Imehei se je naučil chytat do sítě. Právě si ji plnou nesl na břeh. Jejich krunýře se ve světle hasnoucího dne narudle leskly, chapadla mu visela až na záda. Hodil úlovek na zem před přístřeškem, kde samci Yilaně přespávali, a pevným hlasem si vyžádal pozornost. Nadaske vylezl ven, rozevřel síť, aby si prohlédl úlovek, a vyjádřil uspokojení. V Kerrickově sammadu sice vládl mír, ale mezi jeho dvěma částmi přetrvával zřetelný odstup. Oba Yilaně zůstávali na jedné straně mýtiny, Tanu se zdržovali na druhé. Jen Kerrick s Arnhweetem byli doma v obou táborech. Při té myšlence se Kerrick zamračil, prohrábl si vousy a prsty nahmatal na krku pevný obojek. Věděl, že Armun s Arnhweetovými návštěvami u Yilaně nesouhlasí. Pro ni byli samci prostě murgu a nejraději by je viděla mrtvé. Nesnášela, když se blížili svým kolébavým krokem, vadilo jí, že se její syn přátelí s tvory tak odpudivými. Měla však dost rozumu, aby o tom nemluvila. A tak v sammadu vládl klid - alespoň na první pohled.
Armun se právě vynořila ze stanu, postaveného tak, aby ho shora stínily větve, a přistoupila ke Kerrickovi. "Radši se drž pod stromy než na nechráněném břehu. Copak nám pořád nepřipomínáš, že nás ve dne mohou zahlédnout ptáci a v noci sovy?"
"To ano. Ale teď jsme v bezpečí. Uběhly už dva roky, co jsme sem s Ortnarem a tam těmi dvěma přišli, a celou dobu nás nikdo nerušil. Přiměl jsem Lanefenuu, aby válku proti nám ukončila. Řekla to, a to znamená, že to také udělala, protože murgu neumějí lhát. Útočníci se vrátili do města a už ho neopustili."
"Ale vycházejí přece na lov!"
"Jsme od nich daleko. A dáváme si pozor."
"Stejně se jich pořád bojíme."
Vstal, objal ji a nadechl se sladké vůně jejích vlasů. Přivinul ji k sobě, ale opatrně, už se hodně zakulatila.
"Teď by se ti špatně cestovalo," namítl. "Až se naše děťátko narodí, vypravím se s Harlem na sever, na výzvědy. Už není žádné dítě, je dost velký a Ortnar z něj udělal opravdového lovce. Toto je jeho šestnácté léto, s oštěpem to umí výborně… Pořádně se tam na severu porozhlédneme. Podle Ortnara je tam hodně dalších jezer."
"Nechci tady zůstat sama. Když půjdeš ty, půjdu i já."
"O tom se budeme bavit, až přijde čas."
"Tak dobře. Rozhodnuto. Ráda se podívám k jinému jezeru. A ty dva murgu, ty necháme tady?"
Kerrick neodpověděl, místo toho se otočil a vedl ji zpátky do stanu. Dítě by se už mělo narodit, už bylo na čase - možná dokonce trochu pozdě. Poznal, že má Armun bolesti, i když si nestěžovala. Teď rozhodně nebyla vhodná chvíle k rozhovoru o samcích Yilaně.
Postranní stěny stanu byly kvůli horku vykasány, uvnitř ležel na kůžích Arnhweet a spal. V šesti letech rostl jako z vody; bylo to silné a spokojené dítě. Darras, starší než chlapec, ještě neusnula. Dívka se stále chovala velmi tiše a mluvila, jen když ji někdo oslovil. O svých mrtvých rodičích se nikdy nezmiňovala. Vlastně ji už považovali za svou dceru.
Od stanu lovců se nočním tichem nesly tlumené hlasy, ozval se smích. Ten smích Kerricka potěšil. Ortnar i přes své zmrzačení prokazoval sammadu cenné služby. Učil oba chlapce, předával jim svou dovednost zkušeného lovce. Teď už nemohlo být ani řeči o tom, že by odešel do lesa a už se nevrátil, jak to někdy činili lovci, když se cítili neužiteční.

Někde v dálce zakřičel noční pták a ten osamělý zvuk jako by ještě zdůraznil panující ticho. Klid a mír, dost jídla pro všechny, šťastná rodina i sammad, co víc si Kerrick mohl přát. Ležel a spokojeně se ve tmě usmíval. Armun ho po chvíli vyrušila.
"Už aby se dítě narodilo. Trvá to tak dlouho," zašeptala.
"Brzy. Neboj se, všechno dobře dopadne."
"Ne, to neříkej! Nechval věci, které se ještě nestaly, to nosí smůlu. Tak to aspoň říkala moje matka. Ať je řeka sebečistší, proud k tobě stejně přinese kal."
"Odpočiň si," snažil se ji uklidnit. Natáhl ruku, našel ve tmě její ústa a jemně se dotkl prstem rozštěpeného rtu. V polospánku něco zamumlala, ale nerozuměl jí.
Probudil se do šedého, mlhavého rána, věděl však, že opar pod palčivými paprsky letního slunce brzy zmizí. Opatrně vyprostil paži zpod Armuniny hlavy; neprobudila se, jen ze spánku zavzdychala. Chvíli tak stál a zíval, pak co nejtišeji po špičkách opustil stan. Arnhweet musel vyklouznout hned za svítání, protože se už vracel od jezera, žvýkaje pořádný kus syrové ryby.
"Nadaske a Imehei se dnes chystají na výpravu kolem jezera," řekl. "Je tam místo, kde žijí/hemží se spousty ryb."
Při řeči zatřásl boky, neboť mu pro vyjádření rozlehlosti scházel ocas. Vždycky, když se vracel od samců, mluvil s Kerrickem v yilaně. Během dlouhé, bezmála roční nepřítomnosti rodičů se v té řeči hodně zdokonalil. Kerrick zabloudil pohledem k tichému stanu. Před Armun si dávali pozor a mluvili pouze marbacky.
"Pro tlusté/samce/Yilaně to je dobrá procházka/cvičení. Ale mladé ustuzou dnes půjde se mnou na lov do lesa."
"Ano, ano!" Arnhweet nadšeně zatleskal a přešel do marbačtiny: "Harl jde s námi?"
"A Ortnar. Objevili strom s doupětem bansemnill, my jim pomůžeme dostat je ven. Vezmi si oštěp. Ortnar chce vyrazit, dokud je chladno."
Armun je zaslechla a vyšla ze stanu. "Bude ten lov trvat dlouho? " zeptala se - znepokojeně, s rukama bezděčně sepjatýma na zakulaceném břiše.
Zavrtěl hlavou. "Ne, to doupě je docela blízko. Nenechám tě samotnou, dokud se dítě nenarodí, neboj se. Jenom na chvíli."
Potřásla hlavou a ztěžka se posadila. "Vraťte se brzy. Darras tady se mnou počká," dodala. Dívka se k nim beze slova připojila. "Možná to bude už dnes."
"Nemusím chodit s nimi!"
"Ale ne, zase tak brzy to nepřijde, ještě nic necítím."
"K večeři budou bansemnilly, obalené v hlíně a pečené v popelu."
"Už se těším."
Než vyrazili, vydal se Kerrick k přístřešku, obrostlému popínavými rostlinami, který si samci postavili těsně u vody. Jeden z nich se objevil a Kerrick ho zavolal jménem:
"Imehei!"
Pro sebe se usmál, když si vybavil, že to jméno znamená měkký-na-dotek. Vůbec se pro toho podsaditého, vzteklého samce nehodilo. Imehei teď složil paže v pohybu vyjadřujícím uctivé přivítání. Jeho kulaté oči, upřené na Kerricka, působily bezvýrazně a lhostejně, ale mohutné čelisti se mírně pootevřely na znamení radosti, přičemž odhalily řadu ostrých bílých zubů.
"Pojďk nám/najez se s námi," vybídl ho Imehei.
"Lítost/vděčnost; už jsem jedl. Arnhweet říká, že dnes jdete objevovat svět?"
"Malý mokrý-z-moře vidí náš malý výlet jako dobrodružství/průzkum. O kus dál podél břehu se vlévají do jezera prameny. Hojnost obrovských ryb, přání ulovit/sníst. Půjde malý/měkký s námi?"
"Tentokrát ne. Našli jsme v lese doupě bansemnill, chystáme se na lov."
"Chyběni vědomosti/neznámé jméno."
"Malé, chlupaté zvíře s dlouhým ocasem, vačnaté, dobré k jídlu."
"Radost z poznání/ochutnání! Na výměnu přineseme výbornou rybu."
"Ať jsou vaše sítě plné a háčky klesnou hluboko."
Nadaske vylezl právě včas, aby zaslechl poslední slova, a naznačil potěšení/vděčnost. Kerrick sledoval,

jak si oba nakládají na ramena svinuté sítě, až nahoru na ně upevňují hěsotsan, vstupují do vody a plavou podél břehu, zarostlého rákosím. Urazili dlouhou cestu od bezpečného života v závětří hanalě a hodně se změnili, teď byli silní, sebejistí a schopní postarat se sami o sebe.
Za ním se ozval pronikavý výkřik. Kerrick se ohlédl a spatřil, jak na něj Arnhweet mává.
"Tady jsme, atta!"
Ve stínu zahlédl Ortnara, jenž se jako obvykle opíral o dřevěnou berlu, zasunutou pod levou paží. Nemoc, kterou prodělal, ho nezabila, ale zanechala levou polovinu těla oslabenou. Nohu tahal za sebou a v ruce měl právě tolik síly, aby udržel hůl. S její pomocí byl schopen pomalé, kulhavé, ale přesto vytrvalé chůze. Určitě musel mít bolesti; i když se přemáhal, prozrazovaly to ostré vrásky pod očima. Také se téměř nikdy neusmíval. Síla v pravé ruce mu však zůstala a oštěp v ní byl stejně smrtonosný jako dřív. Teď svou zbraň pozvedl na uvítanou.
"Bude to dobrý lov?" zeptal se Kerrick.
"Bude. A dobré jídlo. Pozoroval jsem je, je jich tam spousta, ale ve stromě žije jedna obzvlášť tlustá, tu musíme dostat."
"Tak nás tam zaveď."
Chlapci měli luky i oštěpy, Kerrick, poslední v řadě, si vzal pouze hěsotsan. Dlouhé, chladné tělo živé zbraně se mu při chůzi v rukou slabě hýbalo. Šipky, které zbraň vyplivovala, znamenaly okamžitou smrt pro všechno živé, bez ohledu na velikost. Bez této zbraně Yilaně, kterou Tanu nazývali smrtící hůl, by v lese neobstáli. Na největší masožravé druhy murgu, které se tu vyskytovaly, by jejich šípy a oštěpy nestačily, ty dokázal zabít jen jed Yilaně. Zbývaly jim už jen tři z těch nenahraditelných zbraní; jedna se jim nešťastnou náhodou utopila. Když zahynou ostatní tři, co pak? Ale jaképak starosti, vždyť ještě neumřely. Kerrick se při těch chmurných úvahách otřásl a raději se soustředil na lov a představu chutného masa, pekoucího se v popelu.
Kráčeli tiše po lesní pěšině. Horký, dusný vzduch pod hustými větvemi stromů se ani nepohnul, takže byli brzy promočení potem. Ortnar přiložil násadu oštěpu ke rtům, všichni se ještě víc ztišili. Ukázal do koruny rozložitého stromu s mohutným kmenem.
"Tamhle," zašeptal, "vidíte ten otvor? To je doupě." Něco tmavého tam přecupitalo po větvi, Arnhweet se vzrušeně uchichtl a Ortnar ho příkrým gestem zarazil.
Drobná zvířátka se nedala chytit právě snadno. Hbitě pobíhala po větvích, zachytávajíce se drápy a obratnými ocasy, ztrácela se mezi listy. Chlapci po nich několikrát vystřelili, ale minuli a museli běžet pro šípy. Když se s nimi vrátili, Ortnar si neodpustil ostrou poznámku k jejich loveckému umění. Kerrick postával opodál, sledoval lov, ale hlavně dával pozor, zda se v lese kolem nich neskrývá nebezpečí. Nakonec museli chlapci vyšplhat na strom a zabušit do kmene lučištěm. Když vyplašené zvíře vyběhlo z doupěte, zasáhl ho Ortnarův smrtící oštěp. Nabodnutá kořist jen jednou zakničela a spadla do podrostu, chlapci se pro ni s vítězným pokřikem rozběhli. Kerrick si pochvaloval, jak je zvířátko pěkně tučné, Ortnar jen něco mumlal o hrozném rámusu, který ti mladí nadělají. Do tábora u jezera se vraceli husím pochodem, hoši nesli kořist na tyči mezi sebou.
Když se vynořili zpod stromů, Ortnar varovně zvedl oštěp k nebi a všichni na pěšině se zastavili. Listí nad jejich hlavami šustilo ve větru a ten zvuk téměř přehlušil tlumený výkřik.
"Armun!" zvolal Kerrick, odstrčil Ortnara a dal se do běhu.
Vyšla ze stanu s oštěpem v jedné ruce, druhou objímala vzlykající dívku.
"Co se stalo?"
"Ta věc, ten marag, přišel sem, křičel a kroutil se, napadl nás! Vzala jsem na něj oštěp, tak utekl."
"Marag? Kam zmizel?"
"Ten tvůj!" vykřikla, tvář zkřivenou hněvem. "Je tady, u břehu! Necháváš ty stvůry žít vedle nás, ale jednou nás všechny zabijí!"
"Ticho. Samci nejsou nebezpeční. Něco se muselo stát. Zůstaň tu!"
Když Kerrick dorazil ke břehu, Nadaske s námahou vylezl z úkrytu. Paže si držel ovinuté kolem těla, potácel se, vrávoral, na rtech měl pěnu a špička jazyka mu vyčnívala mezi zuby.
"Co se stalo?" vykřikl Kerrick, a když samec neodpovídal, uchopil ho za tlusté paže s tuhým masem a zatřásl s ním. "Kde je Imehei? Imehei! No tak, mluv!"

Cítil, jak se při vyslovení toho jména Nadaske zachvěl, zarudlé oko se obrátilo na Kerricka, mžurka se zvedla.
"Mrtvý, ještě hůř, není známo/konec života…"
Slovům bylo sotva rozumět, pohyby měl samec pomalé a nezřetelné, hřebínek mu zrudl a svíjel se jakoby v mukách bolesti. Trvalo dlouho, než Kerrick pochopil, co se přihodilo. Pak nechal zoufalého Yilaně klesnout do trávy a vrátil se k ostatním.
"Imehei je možná mrtvý, neví to jistě."
"Zabijí jeden druhého, potom se vrhnou na mě!" zaječela Armun. "Tak už tu zrůdu konečně zabij, skonči to!"
Kerrick se s námahou ovládl; věděl, že Armun má důvod nenávidět Yilaně. Podal svou zbraň Harlovi a objal ženu oběma rukama.
"Nechtěl ti ublížit. Jen se ti pokoušel něco říct, chtěl mě najít. Rybařili na druhé straně jezera a byli napadeni."
"Murgu?" zeptal se Ortnar.
"Ano, murgu." Kerrickův hlas byl ledově chladný. "Jejich druh. Yilaně, samice. Lovkyně."
"Našli nás?"
"To nevím." Jemně od sebe Armun odstrčil. Viděl jí na očích, že má pořád ještě strach. "Opravdu se s tebou snažil domluvit. Jeho přítel je zajat, možná mrtev. On sám utekl, aby se zachránil, neví, co se stalo pak."
"Musíme zjistit, co tady na jezeře dělají tamti druzí, a co vědí o nás." Ortnar v bezmocném hněvu potřásl oštěpem. "Musíme je zabít!" Vykročil k jezeru, zakopl chromou nohou a skoro upadl.
"Zůstaneš tu jako stráž," řekl Kerrick. "Svěřuji ti svůj sammad. Já a Nadaske se vydáme na protější břeh a zjistíme, co se stalo. Budeme opatrní. Pamatuj, lovkyně viděly jen příslušníky svého druhu, o nás nemohou nic vědět."
Ale pokud je Imehei naživu, povíjím o nás, pomyslel si, obavy si však nechal pro sebe. "Vyrazíme hned."
Zaváhal, pak si vzal i druhý hěsotsan. Ortnar se zachmuřil.
"Smrtící hole jsou naše, potřebujeme je, abychom přežili."
"Přinesu je zase zpátky."
Nadaske zhrouceně seděl na ocasu, vyčerpaně mlčel a pohnul se, až když Kerrick přistoupil blíž. "Ztratil jsem kontrolu," řekl s úsečnými pohyby sebeobvinění. "Jako hloupá fargi na břehu. Dokonce jsem upustil hěsotsan, nechal jsem ho tam. To ty jejich hlasy, to, jak mluví… Pak chytily Imeheiho. Rozum mě opustil, utekl jsem. Měl jsem zůstat."
"Udělals to správně; přišel jsi za mnou. Teď máš zbraň a podruhé ji už neupustíš." Podal mu hěsotsan, Nadaske zbraň bezmyšlenkovitě přijal. Uchopil ji nesprávně, s palcem blízko tvorovy tlamičky. Sotva postřehl, že se mu ostrými zoubky zakousl do masa. Potom palec pomalu odtáhl, pohlédl na kapky krve.
"Teď mám zbraň," řekl a zvedl se na nohy. "Máme zbraně, můžeme jít."
"Neumím plavat jako ty."
"Není nutno. Podél břehu vede pěšina. Po ní jsem sé vrátil." Odhodlaně vyrazil svým kolébavým krokem, Kerrick se držel těsně za ním.
Za poledního horka to byla dlouhá procházka. Často se zastavovali, aby se Nadaske mohl zchladit v jezeře; Kerrick na něj čekal ve stínu stromů. Slunce už doputovalo do poloviny cesty k obzoru, když se Nadaske zastavil. Signalizoval pozornost/ticho, pak ukázal:
"Za tím vysokým rákosím, tam se to stalo. Pohyb/vodou, potichu/skryti."
Šel pomalu vpředu, po kolena v močálu, opatrně rozhrnoval rákosí, aby je nikdo nespatřil. Kerrick se stejně tiše brodil kalnou vodou za ním. Rákosí zřídlo, sotva je už ukrylo, takže ještě zpomalili. I když se snažili být co nejvíc potichu, Nadaske najednou zoufale zasténal.
Kerrickovi chvíli trvalo, než pochopil, co se děje. Blízko něj seděla na ocase zády k nim Yilaně, svírajíc rukama hěsotsan. Vedle ní ležely na zemi zavazadlové vaky a další zbraně. Upírala pohled na nehybnou skupinku Yilaně opodál. Napočítal dvě, ne, tři postavy, navzájem propletené v podivném objetí.
Konečně Kerrick poznal, o co jde.
Imehei byl natažen na zádech na zemi, na něm seděly dvě samice. Jedna z nich mu držela roztažené paže,

aby se nemohl pohnout, jinak obě strnuly ve stejné poloze. Imehei se slabě svíjel a naříkal, ale samice zůstávaly nehybné, jako vytesané z kamene.
Kerrickovi před očima probleskla nechtěná vzpomínka, zakrývajíc výjev před ním. Přesně tak ho kdysi držela Vaintě, když byl ještě chlapec. Přitiskla ho k zemi, násilím se ho zmocnila a on cítil současně bolest a rozkoš; tehdy to pro něj bylo něco nového, divná a strašná věc.
Teď už to nebylo nové. S Armun poznal, že k objetí patří teplo, štěstí, zapomnění.
Ale teď při pohledu na propletenou skupinku jasně chápal, co se tehdy stalo i jemu, a zaplavila ho nenávist. Vyrazil, prodíraje se rákosím, mělká voda se divoce rozstřikovala. Nadaske varovně vykřikl, když se lovkyně na stráži vztyčila, otočila k němu a zvedla hěsotsan.
Kerrickova zbraň třeskla, vyplivla smrtící šipku, lovkyně padla. Překročil její tělo a hnal se k té scéně zuřivého páření, Nadaske dupal za ním.
Samice se ani nepohnuly, zdálo se, že nevnímají okolí. Imehei pod jejich spojenou vahou sotva lapal po dechu, ale když spatřil Kerricka, zkroutil se a obrátil k němu oči plné bolesti, pokusil se něco říci, ale nesvedl to.
Ty samice zabil Nadaske. Střílel a střílel, potom vyběhl a mlátil je do hroutících se těl, dokud se nesvalily na zem mrtvé.
Po smrti jim svaly ochably a Imehei byl osvobozen ze sevření. Oba jeho orgány se jeden po druhém zatáhly, vak se uzavřel. Byl však příliš vyčerpán a neschopen chůze. Kerrick neměl ponětí, co dál.
Zato Nadaske měl o nejbližší budoucnosti jasnou představu. Zabití šipkou? Tak lehkou smrt si ty dvě nezasloužily! Další rány už sice nebudou cítit, ale aspoň si na nich vylije svou nenávist. Vrhl se na jednu z mrtvých samic, drásal jí zuby krk, až ho úplně rozerval, potom provedl totéž s druhou mrtvolou, krev přitom stříkala na všechny strany. Když bylo po všem, dopotácel se k jezeru, potopil se i s hlavou a celý se v čisté vodě umyl.
Imehei mezitím jen znaveně seděl, nevydal jediný zvuk. Nadaske se vrátil k němu, dřepl si vedle něj a podepřel ho. Ani on nepromluvil.
Stalo se něco hrozného.

efenenot okolsetankěnin anatiřěně efenelaiaa teseset.
První zásada Ugunenapsy

Náš život spočívá mezi palci Efeneleiaa, Ducha Života.

2

"Dobrá noha, hezká noha. Nová noha," vyslovovala pomalu Ambalasi v jednoduché řeči Sorogetso, rozevřené dlaně jasně zbarvené.
Ičikčii ležela před ní na husté trávě, celá roztřesená, oči dokořán strachem z neznáma. Podívala se na svou nohu, a rychle zase pohledem uhnula.
Trápilo ji, jak moc se růžová kůže na nové končetině liší od původní zelené. Ambalasi se sklonila a jemně se dotkla jejího kotníku, aby ji uklidnila, ale vyvolala tím jen další zachvění.
"Jsou to prostá stvoření." Ambalasi pokynula své asistentce Setěssei, aby se k ní připojila. "Prostá jako jejich jazyk. Dej jí něco k jídlu, to ji pokaždé uklidní. Výborně. Vidíš, teď se krmí a je spokojená. Můžeme jít. Následuj mě."
Ambalasi se pochopitelně s kmenem Sorogetso seznamovala záměrně, nikoli náhodou. Jako pravá vědkyně měla s těmi divokými tvory velkou trpělivost; věděla, že při navazování styků nesmí nic uspěchat. Stále ještě se v přítomnosti cizí Yilaně, mohutnější než oni sami, cítili ne-sví a ona se chránila příliš vyzvídat či dokonce jim cokoli přikazovat, aby je nevyplašila. Enge při studiu jejich jazyka odvedla kvalitní práci, díky ní teď Ambalasi mluvila plynně a její slovník se postupně obohacoval, vlastně už řeč ovládala lépe než Enge, kterou neustále zaměstnávaly záležitosti města. Když se teď Sorogetso zranili

nebo onemocněli, zvykli si chodit za Ambalasi. Byla vždy ochotna pomoci a zajímala se pouze o jejich potíže a příznaky, jen tu a tam nenápadně položila otázku, která s nimi přímo nesouvisela. Takto úspěšně sbírala vědomosti.
"Úplně postrádají vědění/znalosti, Setěssei. Jen se pozorně dívej a užasneš. Jako by ses vrátila zpět časem a pozorovala naše předky, jak žili krátce poté, kdy puklo vejce času. Brání se útokům vrháním jedovatých pavouků, tak jako my kdysi házeli kraby a raky. A všimni si, jak spojují svazky rákosu. Sbalené a svázané tvoří výborný izolační materiál, nehledě na to, že jsou útočištěm pro hmyz. Podívej, s jakou péčí svazečky spojují, až vznikne stěna chýše, a nahoře je pečlivě rozprostřou, aby je chránily před deštěm. My už si tak zvykli na ložnice, které necháváme vyrůst podle svého přání, že jsme zapomněli, jak jsme žili dřív."
"Přednosti pohodlí města: nechuť spát na holé zemi!" poznamenala Setěssei.
"Přirozeně. Ale zapomeň na pohodlí a mysli jako vědec. Pozoruj, zvažuj, uč se. Nemají vodní ovoce jako my, tak si pomohli šikovným trikem: vydlabou dýně a naberou do nich vodu z řeky. Ale při minulé návštěvě jsem objevila něco mnohem závažnějšího."
"Pokorná omluva pro nepřítomnost - nutnost opatření nezbytných ke zvládnutí nákazy rostlin."
"Omluvy není třeba: sama jsem ti tu práci zadala. Takže…"
"Pryč! Pryč! Nechodit sem!" Easassiwi vyskočil z úkrytu v křoví a křičel na ně, dlaně zbarveny ohnivě rudě.
Setěssei se zastavila, ustoupila, Ambalasi také zůstala stát, ale ihned zareagovala: "Ty jsi Easassiwi, já Ambalasi. Popovídáme si."
"Pryč! Zpátky!"
"Proč? Sděl důvod! Easassiwi silný/samec se přece nebojí slabé/samice."
Easassiwi naznačil zápor, dívaje se na Ambalasi podezíravě. Jeho obličej stále vyjadřoval odmítnutí, ale rudá barva mu z dlaní ustupovala.
"Mám dobré jídlo." Ambalasi pokynem.přivolala Se-těssei se schránkou na jídlo. "Jez. Ambalasi má spoustu jídla. Myslíš, že ti chci vzít to tvoje? Tady to z té jámy?"
Easassiwi chvíli váhal, potom nabízený dárek přijal, něco zamumlal a pustil se do porce úhoře. Pořád přitom po cizinkách pokukoval. Když se Ambalasi obrátila a vykročila, vyjádřil zřetelnou úlevu. Vědkyně už na odchodu natáhla ruku a utrhla ze stromu oranžový plod, který jí visel nad hlavou. Samec okamžitě naznačil protest, ale ne příliš agresivně.
Když jim zmizel z očí, Ambalasi se zastavila a podala ovoce asistentce. "Znáš ten druh?"
Setěssei si plod prohlédla, rozpůlila a ukousla si dužiny. Pak sousto vyplivla a potvrdila znalost. "Tohle už jsem na tvůj pokyn jednou testovala."
"Správně. A co jsi zjistila?"
"Glukóza, fruktoza…"
"Jistě." Ambalasi sklapla čelisti. "Což lze u ovoce očekávat. Objevilas něco zvláštního, neobvyklého?"
"Jednoduchý enzym podobný kolagenáze."
"Správně. A co z toho vyvozuješ?"
"Nic. Jen jsem provedla analýzu."
"Spící za dne/zkamenělý mozku! Jsem snad jediná na světě, kdo je schopen racionální úvahy? A když ti povím, že jsem v té jámě pod stromem našla čerstvě zabitého ali-gátora, co ty na to?"
Setěssei mlčky, s pootevřenými ústy vstřebávala tu závažnou myšlenku. "Ale to je úžasný objev, velká Ambalasi! Pojivovou tkáň masa enzym naruší, tuhé maso se stane poživatelným. Přesně jako to děláme v našich enzymových kádích. Tohle by mohlo znamenat…"
"Přesně tak. První krok od prosté mechanické manipulace s předměty k počátkům ovládnutí chemických a biologických procesů. První krok na cestě ke skutečné vědě Yilaně. Už chápeš, proč jsem nařídila nepouštět Sorogetso do města? Proč odmítám jakékoli zásahy do jejich života?"
"Dosaženo pochopení/bezbřehý obdiv! Objevy nedozírné hodnoty/získání obrovského vědění!"
"Samozřejmě. Přinejmenším teď aspoň trochu rozumíš smyslu a důležitosti mé práce." Ambalasi se během hovoru pohodlně vsedě opírala o ocas, náhle se však narovnala a zasténala. "Intelektuální rozkoše mařeny stářím těla/prokleté vlhko!" Zlobně stiskla čelisti a přivolala Setěssei k sobě. Asistentka jí

poslušně přidržela rozevřenou živou kabelu s lékařskými potřebami, Ambalasi s mrzutým brbláním prohrábla její obsah. Setěssei sáhla najisto dovnitř a vyndala malý košík; dobře věděla, co stará věd-kyně hledá.
"Zabíječ bolesti," řekla.
Ambalasi jí košík zlostně vytrhla - copak to na ní bylo tak jasně vidět? Vytáhla za ocásek drobného hádka. Uchopila ho za hlavičkou, hádek se zoufale kroutil. Patřičným hmatem ho přiměla rozevřít čelisti, tak aby jí jeho jedový zub probodl kůži nad žílou. Modifikovaný toxin účinkoval okamžitě. Se vzdechem úlevy se znovu pohodlně uvelebila na ocase.
"Ambalasi dnes ještě nejedla." Setěssei vrátila hádka do jeho schránky a zastrčila ji do kabely. "Máme konzervovaného úhoře, ještě je chladný z kádě."
Ambalasi nevrle upírala zrak do dálky, ale přece jen jedním okem zabloudila ke zrosolovatělé rybě, kterou asistentka rozbalila. Pravda, dnes ještě nejedla.
Žvýkala pomalu, vychutnávala šťávu, jež jí stékala do hrdla. Pak si sáhla pro další porci. "Jak roste město?" zeptala se s plnými ústy, s nezřetelnými rozlišovacími znaky. Asistentka jí však díky dlouholeté zkušenosti rozuměla dobře.
"Městské háje vodního ovoce potřebují hnojivo, jinak je všechno v pořádku."
"A jak nám rostou obyvatelky?"
Setěssei dala rychlým pohybem najevo, že pochopila dvojsmyslnost narážky, zavřela schránku s jídlem a napřímila se. "Neutuchající potěšení z objevů a nových vědomostí ve službách Ambalasi! Podílet se na růstu města, studovat nový druh Yilaně, to vše představuje radost, plně vyvažující vynaložené úsilí. Pobyt ve společnosti Dcer Života však představuje úsilí neodměňované radostí."
"Dokonalý postřeh. Nejsi tedy v pokušení přidat se k tomu jejich zanícenému filosofování a stát se Dcerou?"
"Roštu v síle a radosti ve tvých službách, netoužím sloužit jiným."
"A kdyby ti Eistaa nařídila zemřít? Poslechla bys?"
"Která Eistaa? Pobývaly jsme v mnoha městech. Ty jsi moje Eistaa, jedině u tebe jsem ve svém městě."
"Když je to tak, budeš asi žít věčně, neboť já nikdy nikomu nenařídím zemřít. Ačkoli, tyhle Dcery… V jejich případě cítím jisté pokušení. Takže; zdůraznění předchozího prohlášení: zahrady postrádající pohnojení - známka nesprávného vymezení činnosti. To jsou celé Dcery!"
"Ambalasi vidí všechno, prohlédne i skrze skálu. Dvakrát byla požadována pomoc, dvakrát odložena."
"Potřetí už se to nestane." Ambalasi doplnila svůj výrok znaky jistoty-určení. S obtížemi se postavila. Jak se přitom prohnula, v zádech jí zapraskalo. "Nedbalost narůstá, úsilí ochabuje."
Ubíraly se zpátky po lesní pěšině a po celou dobu na sobě cítily pozorné pohledy skrytých očí Sorogetso. Před nimi se mezi stromy pohybovala nezřetelná postava. Když došly k plujícímu kmeni, který sloužil jako most, viděly, že už ho Ičikčii umístila napříč potoka. Sklopila zrak a odvrátila se, když Ambalasi zvedla dlaně zelenorudě zbarvené na znamení díků.
"Ukazuje tím svou vděčnost," řekla Ambalasi. "Práce jako odměna za službu… Jsou to prostá stvoření, ale na druhé straně v mnohém ohledu složitá. Zaslouží si důkladnou, podrobnou vědeckou studii."
Přešla jako první po plovoucím kmeni na druhý břeh a ukázala na potok, který právě překročily.
"Úhoře!" přikázala s nastavenou rukou. "Už tě, Setěs-sei, napadlo, proč chodíme na jejich ostrov po tomto stromě, místo abychom ten mělký potok prostě přebrodily?"
"Tato záležitost mě nezajímala."
"Mě zajímá všechno, a proto stále získávám nové vědomosti. Použila jsem svou pronikavou inteligenci a záhadu rozluštila."
Upustila do potoka kus masa, ve vodě to zavířilo prudkým pohybem.
"Drobné masožravé rybky. Je jich tu obrovské množství, tvoří živou bariéru. Tento nový kontinent oplývá divy! Ted se jdu zahřát do ambesedu. Pošli za mnou Enge."
Setěssei šla před ní s kabelami, hlava se jí při chůzi pohupovala. Ambalasi si všimla, jak už má hřebínek šedivý a na krajích potrhaný. Nezestárla příliš rychle? Jasně si vzpomínala na mladou fargi, jež se tolik snažila být co nejdříve Yilaně, dychtivou, vždy ochotnou naslouchat a pamatovat si, která se postupně stala její neocenitelnou asistentkou. A po všechna ta léta se věnovala trpělivé práci pro Ambalasi,

zkoumající tajemství světa.
A nakonec se octly zde, v nově vypěstovaném městě s jeho svárlivými obyvatelkami. Snad už by je měla brzy opustit, ale rozhodně byl nejvyšší čas pořídit pečlivé záznamy všeho, co objevily. Dosud nenarozené vědkyně Yilaně jednou stanou v bázni nad těmi úžasnými poznatky, současní vědci nejspíš umřou závistí! Jak příjemné pomyšlení.
Teplý kořen sluncem prohřátého stromu jí bezpečně podpíral záda, slunce jí zahřívalo páteř a hrudník. Oči měla zavřené, ústa doširoka otevřela v horku, jež se jí zvolna vsakovalo do rozbolavělých svalů. Nikdy nekončící honba za věděním je zdrojem nesmírné radosti, ale i únavy… Myšlenky jí přerušil zvuk, jímž je žádána pozornost k příchozímu. Na štěrbinku pootevřela jedno oko.
"To jsi ty, Enge."
"Řekli mi, že si žádáš mou přítomnost."
"Jsem znechucena. Tady se musí něco změnit! Tvoje Dcery Lopoty se lopotí den ode dne méně, je ti to známo?"
"Já vím. To je moje vina. Nejsem schopna vyřešit náš základní problém. Snažím se, ale nedaří se mi dosáhnout poznání. Vím, že řešení všech našich potíží se skrývá v poučkách velké Ugunenapsy, ale já ho stále nevidím."
"Mícháš teorii s realitou. Jedna z těch dvou existuje jistě, druhá snad."
"Pro nás tomu tak není, a ty, velká Ambalasi, to víš lépe než kdokoli jiný." Enge zazářily oči v zápalu víry. Usadila se pohodlně na ocase; Ambalasi si povzdechla. "Pravda Ugunenapsiných slov již byla prokázána. Když Eistaa nařídí některé ze svých Yilaně smrt, tak ta poslušně zemře. Ale my ne."
"Ta skutečnost má jednoduché vysvětlení. Mé výzkumy, týkající se této záležitosti, svědčí pro komplexnější příčinu. Přežíváte^ protože u vás nedochází k podráždění hy-potalamu. Nic víc."
"Chyběni znalosti, touha po objasnění."
"Přála bych si, aby i zbytek tvých Dcer Zpustlosti tak toužil po informacích… Poslouchej a pamatuj si. Právě tak, jako my jednotlivci spějeme od vejce k oceánu a od fargi k Yilaně, tak i náš druh se vyvíjel od pravěké formy k současné. Podle tvaru našich zubů například víme, že jsme se kdysi živili korýši. Dokud jsme neměli města, dokud jsme si nezajistili dostatek potravy a neuměli se bránit drsným životním podmínkám, hrála v našem přežití velkou roli hibernace."
"Zahanbení vlastní nevědomostí. Tu hibernaci jsme jedli?"
Ambalasi hněvivě sklapla čelisti. "Větší pozornost k hovoru! Hibernace je stav těla na pomezí spánku a smrti, kdy všechny vitální funkce jsou sníženy na minimum. Jde o hormonální reakci spouštěnou prolaktinem, který za normálních okolností reguluje metabolismus a sexuální chování. Přemíra prolaktinu však hypotalamus přetíží a vede k nestabilnímu stavu organismu, který končívá smrtí. Což je důležitý faktor přežití."
"Přežití - končící smrtí?"
"Ano. Smrt individua pomáhá přežití skupiny. Geneticky daný altruismus, nevýhodný pro jedince, ale užitečný pro druh. Například: dokud Eistaa vládne, sociální uspořádání přetrvává. Chybující jedinec umírá, je-li mu to nařízeno; prostě se sám zabije. Věří, že musí zemřít, a proto zemře. Stresová reakce vyvolaná bezprostřední hrozbou smrti uvolní prolaktin - jedinec umírá. Předpověď se sama vyplňuje…"
Enge byla výkladem zděšena. "Ty tedy tvrdíš, moudrá Ambalasi, že Ugunenapsino velké dílo neznamená nic víc než získání kontroly nad fyziologickou reakcí?"
"Tos řekla ty, ne já," opáčila Ambalasi s pocitem zadostiučinění.
Enge v hlubokém zamyšlení umlkla a znehybněla. Po chvíli se probrala z úvah a učinila gesto souhlasu/ocenění. "Tvá moudrost je nekonečná, Ambalasi. Předložilas mi svou pravdu - konkrétní přírodní zákon, vyvolalas mé pochybnosti a přiměla mě zvážit pravdy, v něž věřím. A odpovědi, které jsem nalezla, mou víru ještě posilují. Odpověď je zde, jasně řečená, pouze čeká na interpretaci. Veškerá moudrost Ugunenapsy je obsažena v jejích Osmi zásadách."
"Ušetři mě! Opravdu mi vyhrožuješ všemi těmi osmi poučkami?"
"Nejde o žádnou hrozbu, ale prosté vysvětlení. První a nejdůležitější zásada současně zahrnuje všechny ostatní, je to Ugunenapsin nejzávažnější objev, od něhož se celé její učení odvíjí. Přišel k ní jako zjevení, cosi dlouho skrytého a nečekaně nalezeného, pravda, kterou už nikdy nezáporněneš. Poslouchej: Náš

život spočívá mezi palci Efeneleiaa, Ducha Života."
"Můj mozek vypovídá poslušnost! Co to blábolíš za nesmysly?"
"Jen pravdu. Když přijmeme existenci Efeneleiaa, přijímáme s ní život a odmítáme smrt. Od toho okamžiku nám žádná Eistaa nemůže rozkazovat. Stáváme se součástí Efeneleiaa a ona je v nás."
"Dost!" vybuchla Ambalasi. "Ustaň ve svém vznešeném blouznění! Vraťme se k přízemnějším záležitostem. Den ode dne tvé Dcery pracují méně a méně a město tím trpí. Co s tím míníš dělat?"
"Mám v úmyslu zahloubat se nad Ugunenapsinými Osmi zásadami, protožes mi právě ukázala, že v nich jsou obsaženy odpovědi na všechny naše otázky."
"Vskutku? Doufám tedy, že jsou. Ale měla bys hloubat rychle, neboť i má proslulá trpělivost má své meze. Beze mě toto město zahyne. Vaše názorové rozepře mě už začínají unavovat. Vyřešte je!"
"Vyřešíme. Jen nám věnuj ještě špetku té své slavné trpělivosti."
Ambalasi ke konci Enginy řeči zavřela oči, a tak nespatřila pohyby, které blíže objasnily, co je známo o její trpělivosti.
Enge se volným krokem ubírala pryč z ambesedu, hledajíc ústraní, kde by se v klidu zamyslela nad vším, co jí právě bylo zjeveno. Avšak po stezce stměné stromy jí kráčela vstříc poslední osoba, kterou by v této chvíli chtěla potkat. Za tu nepěknou a sobeckou myšlenku se vzápětí pokárala. Tato dcera je sice svárlivá, ale jen proto, že usilovně hledá pravdu.
"Buď pozdravena, Far<. Vidím, že vyjadřuješ přání hovořit se mnou. Oč jde?"
Far< poslední dobou ještě víc pohubla, pod kůží se jí jasně rýsovala žebra. Vždycky málo jedla, o to více však přemýšlela. Nyní vzrušeně splétala palce jakoby do uzlu potlačených emocí. Vyjadřování jí činilo potíže a její obrovské oči se tím úsilím ještě rozšířily.
"Zápasím… s tvými slovy, se svými vlastními myšlenkami a s učením Ugunenapsy. A vidím, že si odporují! Zoufale hledám vedení, vysvětlení!"
"Toho se ti dostane. Co tě trápí?"
"Tvůj příkaz, abychom poslouchaly Ambalasi jako naši Eistaa. A my to děláme, ačkoli jsme přijetím Ugunenapsina učení odmítly respektovat vládu jakékoli Eistaa."
"Zapomínáš, že jsme s tím souhlasily jen do doby, než město vyroste a bude zařízené a soběstačné. Bez města nemůžeme existovat a každá jiná volba snižuje naše šance na přežití."
"Ano, ale město už vyrostlo. Já myslím, že už mu nic neschází, a to znamená, že naše služba je u konce. Cítím, a nejsem sama, že takhle se už nedá pokračovat…"
Enge vztáhla dlaně, aby ji zarazila; vydala tím příkaz, vyžadující okamžitou poslušnost. "Teď o tom nemluv. Velmi brzy se s vámi všemi podělím o to, co mi dnes bylo zjeveno. Tajemství pokračování našeho života je skryto v Osmi zásadách Ugunenapsy. A my ho tam najdeme."
"Zkoušela jsem to, Enge, ale nic jsem nenašla."
Skutečně její pohyby naznačovaly odmítnutí, dokonce pohrdání? Enge se rozhodla, že si toho nebude všímat. Teď nebyla vhodná doba ke sporům.
"Prozatím budeš pracovat pro naše město podle pokynů Ambalasi, stejně jako já a ostatní sestry. Naše potíže se záhy vyřeší. Teď můžeš jít."
Enge hleděla na vzdalující se vyzáblá záda a nikoli poprvé pocítila těžké břemeno své víry. Oč svobodnější by v porovnání s ní byla každá Eistaa. Jednoduše by Far< nařídila smrt…
Zatímco takto přemítala, Far<, až příliš živá, zmizela ve stínu stromů.

Na pobřeží Entoban*, vzdáleném o celou šířku oceánu, pod jinými stromy, se plahočila Vaintě. Co chvíli se zastavovala a stopa v bahně se za ní klikatila stejně bezcílně jako její myšlenky.
Zpočátku si udržovala jasnou představu o tom, jakou křivdu na ní spáchali. Zavržena, vyhnána, ztracena na nehostinném pobřeží… Jen vlastní hněv jí byl útěchou. Proklínala tu, jež ji zradila, v duchu na ni chrlila nejstrašnější pohrůžky. Zrádkyně Lanefenuu, kterou teď bezpečně odváží uruketo, mizící v oceánu, ta všechno zavinila. Vaintě dovolila, aby se jí zcela zmocnila nenávist ke zrádné Eistaa. Nejdříve se pokoušela všechnu zlobu vykřičet; ječela, až ji bolelo v krku, na čelistech jí ulpěla pěna a údy zeslábly. Ale nic tím nedokázala, ani se jí neulevilo.
Kdyby v těchto místech žily nějaké nebezpečné šelmy, jistě by ji v období jejího počátečního šílenství

roztrhaly a sežraly. Ale žádné šelmy se tu nevyskytovaly. Za pruhem blátivé pláže se rozkládala mělká bažina, páchnoucí hnilobou, s ostrůvky písku, který se propadal pod nohama. Hned prvního dne, když po záchvatu zuřivosti dostala strašnou žízeň, se napila kalné vody z bažiny. Něco v té vodě způsobilo, že onemocněla, zvracela a byla velmi slabá. Později objevila mezi stromy pramen čisté vody; zurčel plochou krajinou do moře. Pak pila už jedině z něj.
Zpočátku ani nejedla. Jak tak bez pohybu ležela na slunci, ani necítila hlad. Uplynulo několik dní. Až když jednou slabostí upadla, pochopila, jak hloupě se chovala. Mohla klidně umřít! Ne, takhle rozhodně skončit nehodlá.
Doutnající jiskra hněvu vzplála, když si vzpomněla na zradu a své vyhoštění, a dala jí sílu dovléci se k moři. Oplývalo rybami, i když zpočátku jí činilo potíže chytit je; už pozapomněla, jak se to dělá. Na přežití však chudý úlovek stačil. Snazší než rybolov jí připadalo hledat v kalných zátokách škeble, které se postupně staly hlavní součástí její stravy.
Mnoho, mnoho dnů uplynulo a Vaintě necítila potřebu cokoli na svém životě měnit. Jen vzácně někdy při ranním probuzení udiveně pohlédla nejprve na vlastní zablá-cené nohy, skvrnitou kůži bez ozdobného malování, pak na prázdné moře a oblohu, a krátce se nad svou situací zamyslela. Má snad toto být veškerý smysl mé existence? Co se to se mnou stalo? Ale tyto jasné chvilky nikdy netrvaly dlouho. Slunce pálilo a otupělost byla příjemnější než uječená agónie prvních dní.
Měla tu dostatek pitné vody, jedla, kdykoli dostala hlad, a nikdo ji nerušil. Netrápily ji už temné myšlenky, které ji ovládaly bezprostředně poté, co byla ponechána na nehostinném pobřeží.
Všechny myšlenky se někam vytratily. Pomalu vláčela nohy a cestička v blátě se kroutila a stáčela, stopy, které zanechávala, se rychle plnily stojatou vodou.

Bruka assi stakiz tina faralda - den ey gestarmal faralda markiz.
přísloví Tanu

Vychutnej léto života - po něm přijde zima.

3

Nadaske stál po pás v jezeře, cákal na sebe vodu a stíral si z kůže krvavé skvrny. Shýbal se, strkal hlavu pod hladinu, nabíral vodu do úst a zase ji vypouštěl. Když vyplival všechnu krev i maso a dostatečně se očistil, přebrodil se ke břehu a ukázal všemi čtyřmi palci na svého druha, zhrouceného v tichém zoufalství. Bylo to gesto naprosté beznaděje.
"Co tím chceš říci?" zeptal se Kerrick, sám ještě jako omráčený tím, čeho byl právě svědkem.
Nadaske se zkroutil, ale nepromluvil. Imehei byl také dlouho potichu. Potom se pohnul, poškrábal si šrámy ha pažích a stehnech a pomalu se zvedl na nohy, obraceje prázdný pohled na druhého samce.
"Jak dlouho?" zeptal se Nadaske.
"S těmi dvěma myslím dost dlouho."
"Můžeš se mýlit."
"Brzy to budeme vědět. Musíme se hned vrátit. Někam, kde bych mohl odpočívat."
"Půjdeme."
Imehei se zakymácel, ale nevykročil. Nadaske k němu přistoupil a objal ho silnou paží kolem ramen. Tak se společně, krok za krokem, šourali pryč z toho místa hrůzy. Pomalu postupovali podél břehu jezera, až se ztratili mezi stromy. Neohlíželi se, na Kerricka ani nepromluvili, jako by na něj úplně zapomněli.
Chtěl by se jich na spoustu věcí vyptat, ale neudělal to. Cítil, že se před ním odehrála tragédie, i když její smysl chápal jen zčásti. Vzpomněl si na písně, které zpívali samci v hanalě, písně plné chmurných narážek, týkajících se strachu z pláží…
"Tak už dost!" pronesl nahlas, pohlížeje na mrtvá, potrhaná těla. Rád by věděl, jak je na tom Imehei a co tak strašného mu vlastně hrozí, ale to muselo počkat. Jistě se ještě najde čas na přemýšlení nad tím, co

znamenala děsivá scéna, které před chvílí přihlížel. Samci se teď už o sebe postarají, na něm však závisí osud celého sammadu. Co dál? Co s těmi těly a zásobami?
Tři Yilaně, celá lovecká družina. Teď jsou všechny mrtvé. Kdy asi je začnou ostatní postrádat? Neměl ponětí. Nedalo se ani odhadnout, zda se pro ně někdo vypraví, ale on s tím musel počítat jako s hotovou věcí. Musel dohlédnout, aby po zločinu, který se tu odehrál, nezůstaly stopy. Nejdřív těla. Pohřbít je? To by nebylo moudré. Mr-chožrouti je ucítí, vyhrabou a kosti se budou válet kolem jako svědectví. Těla musí zmizet. Zbývá jediná možnost - jezero.
Postupně odtahal mrtvé Yilaně rákosím a mělkou vodou až do míst, kde začínala hloubka. Těla však plula na hladině a voda kolem nich se barvila do růžová. To není ono.
Znechuceně dočvachtal na břeh a prohlédl jejich zavazadla. Objevil několik čerstvě stažených kůží, pár drobností, a také vaky s masem. Nožem rozřízl tuhé obaly a obsah vysypal do jezera: maso sežerou dravé ryby. Pak vaky naplnil štěrkem a oblázky z pláže. Byla to odporná dřina, ale nakonec všechno zvládl. Když přivázal těžké vaky k tělům a znovu je odtáhl na hloubku, klesly pod hladinu. Část krve vsákla do země; o tu se postará hmyz a déšť. Kdyby někdo při pátrání po ztracených lovkyních zabloudil až do těchto míst, nic nenajde. Ať jejich zmizení zůstane navždy záhadou.
Kerrick udiveně potřásl hlavou, když spatřil hěsotsan, který tam zapomněl Nadaske. Zbraně znamenaly přežití - a on prostě odešel a nechal ji tu ležet! Nemohl podat přesvědčivější důkaz svého hlubokého žalu. Kerrick hěsotsan pomocí stočených stébel trávy volně svázal s těmi, které patřily lovkyním. Jeden navíc se vždycky hodí. Aspoň k něčemu bylo to strašlivé setkání dobré. Uchopil svou vlastní zbraň, pozorným pohledem si naposled změřil okolí, aby určitě nic nepřehlédl, a vydal se podél břehu zpátky.
Teď, když měl čas se nad příhodou zamyslet, bylo mu jasné, že jim nezbývá než jezero opustit. Když došli lovci Yilaně až sem, znamená to, že je sammad příliš blízko města. A z města se do těchto končin mohou vydat další lovci, aby se poohlédli po těch zmizelých. A i kdyby nepřišli, stejně je tábor moc blízko. Jednoho dne ho objeví, a pak bude pozdě. Musejí se vydat na sever. Ale teď je potřeba počkat, až se dítě narodí. Armun by ve svém stavu nedokázala cestovat. Až se zotaví po porodu, vydají se na cestu. Nebude to lehké. Rozhodl se sice správně, když zabil mastodonta, se kterým sem přišli; nedal se nikam schovat a létající tvorové ve službách Yilaně by je podle něj našli, teď ho však budou postrádat. Nevadí. Vezmou jen to, co unesou. Vyrobí smyk a sám ho potáhne. Harl je už dost starý, ten vezme druhý. Ortnar bude mít co dělat sám se sebou, ale zvládne to, s obtížemi, ale zvládne.
Mezi stromy se mihlo cosi tmavého. Kerrick se sehnul a hbitě se skryl v křoví. Byli tam schovaní murgu, tiší zabijáci. Obezřetně se sunul porostem, zbraň připravenou k výstřelu, ale pak pochopil, že se dívá na své přátele, samce Yilaně. Jeden z nich se natáhl do trávy a odpočíval, druhý mu seděl po boku.
"Pozornost k přítomnosti," zavolal, vzpřímil se a vykročil k nim.
Nadaske k němu stočil jedno oko, jen tolik, aby ho viděl, pak se zase zahleděl do prázdna. Jinak se nepohnul, nepromluvil. Imehei ležel se zavřenýma očima, nehybný.
"Copak je?" zeptal se Kerrick.
Nadaske konečně odpověděl, vynakládaje na řeč značné úsilí; i tak byl smysl slov setřen téměř hmatatelným smutkem.
"Byl na pláži. Má ve vaku vejce."
"Nerozumím ti."
"Protože jsi sice samec, ale ne samec Yilaně. Vy ustu-zou to máte zařízeno jinak. Povídals, že u vás nosí vejce samice, i když nechápu, jak je to možné. Viděls, co se dnes stalo. Udělaly mu to. A teď má ve vaku vejce a zavřel oči ve spánku, který ve skutečnosti není spánkem. A v tomhle stavu zůstane, dokud se mláďata nevylíhnou z vajec a neodejdou do moře."
"Můžeme proti tomu něco udělat? Nedá se to nějak zastavit?"
"Ne. Jak tohle jednou začne, musí to pokračovat až do konce. Potrvá to tak dlouho, dokud se mladí nevylíhnou."
"A potom… umře?"
"Možná ano, možná ne. Někteří umřou, někteří přežijí. Nezbývá než čekat. Musíme ho vzít s sebou a starat se
0 něj, krmit ho a dávat na něj pozor. Já to pro něj udělám."

"Budeme ho nosit?"
"Ne, musí být celou dobu ve vodě, v teplé vodě porodní pláže. Jedině tak vejce dozrají a puknou. Kdyby teď vejce zahynula, zahyne s nimi; ta záležitost musí proběhnout podle pravidel. Pomoz mi s ním do jezera."
Imehei byl v bezvědomí těžký a špatně se s ním hýbalo.
1 ve dvou jim dalo práci dovléci jeho ztuhlé tělo rákosím na břeh, ale jakmile ho dostali do vody, táhl se jim mnohem lépe.
Kerrick pomáhal, dokud nebyli dost hluboko, aby mohl Nadaske plavat. Ten potom uchopil bezvládného druha pod pažemi a usilovně kopal nohama, a tak se pomalu ale jistě propracovával dopředu. Kerrick se přebrodil na břeh, vzal zbraně a rychle vyrazil k táboru. Bylo dost pozdě a on se chtěl vrátit před setměním.
Už na něj netrpělivě čekali. Armun se zahleděla na pěšinu za ním, viděla, že po ní nikdo další nejde, a souhlasně přikývla.
"Výborně. Zabils je. Už bylo načase."
"Kdepak, jsou naživu. Zatím." Jak jim mohl vysvětlit, co se stalo, když si sám nebyl úplně jist, zda to chápe? "Setkali se s murgu z města. Byli tam tři lovci. Jednoho jsem zabil sám, další dva Nadaske. Imehei je… zraněn. V bezvědomí. Nadaske ho teď táhne zpátky."
"Ne!" zaječela Armun. "Já je tady nechci, nenávidím je! Nechci, aby se vraceli!"
"Nechme je na pokoji. Musíme teď probrat důležitější věci. Nejhorší je, že už tady nejsme v bezpečí. Když se lovci z města dostali tak daleko, mohou je následovat další. Jednoho dne přijdou."
"Přijdou, protože tady jsou ti dva, jejich vlastní druh! Musíš je rychle zabít!"
Kerrick cítil, jak v něm pomalu roste hněv, ale snažil se ovládat. Věděl, z čeho je tak rozrušená. Dítě už mělo být na světě, bylo jí zle, dělala si starosti. Potřebovala jeho pochopení, chtěla, aby ji uklidnil.
"Všechno dobře dopadne. Počkej, až se dítě narodí, bude ti lépe. A potom odtud odejdeme na sever. Nemůžeme zůstat na místě, kam se dostanou lovci z města."
"A co s těmi dvěma murgu, o které se pořád tolik staráš?"
"Zůstanou tady, nebudeme je brát s sebou. Tak, to je pro dnešek všechno. Mám hlad, musím se najíst. Podívejte, získali jsme tři smrtící hole. Všechno bude v pořádku, žádný strach."
Ano, my budeme v pořádku, přemítal, žvýkaje kus studeného masa. Ale co se samci? Nezbývá jim, než zůstat tady. Imehei leží v jezeře, neschopný pohybu, nemohou odtud odejít. Ale zbytek sammadu se musí vypravit na cestu co nejdříve, nedá se nic dělat. Není jiná možnost.
Nadaske dovlekl Imeheie zpátky až druhého dne pozdě odpoledne. Byl vyčerpán, plaval pomalu, vždycky udělal tempo a zase odpočíval. Kerrick vzal jeho hěsotsan a šel mu pomoci. Arnhweet se chtěl přidat, ale otec to nedovolil. Chlapec poslechl, zůstal stát a v rozpacích si znepokojeně kousal palec. Vycítil, že se jeho přátelům stalo něco zlého. Celý nešťastný sledoval, jak Kerrick a Nadaske vytahují bezvládného Imeheie na břeh, tak aby mu hlava spočívala na písku a dolní část těla zůstala ve vodě.
Kerrick se domníval, že je samec v bezvědomí, ale najednou se mu pohnuly rty a Imehei promluvil, doprovázeje slova malátným pohybem paží. Zdálo se, že mluví ze spaní.
"Jídlo… potřeba jíst… hlad."
Nadaske vytáhl z malé nádrže, kterou oba společně s obrovským úsilím vykopali, čerstvou rybu. Roztrhal ji na kusy a postupně je mu vkládal do otevřených úst, Imehei jen chabě žvýkal.
"Jak dlouho bude takhle vypadat? " zeptal se Kerrick.
"Dlouho. Nevím kolik dní, nikdy jsem je nepočítal. Někteří to asi vědí, ale já ne."
"A až to skončí?"
Nadaske pokrčil rameny v gestu, vyjadřujícím současně naděje/obavy, vědění/neznalost. "Vejce puknou, elininyil se nakrmí a vstoupí do jezera. Imehei přežije nebo zemře. Pak to teprve budeme vědět."
"Musím odtud odejít spolu s ostatními. Jakmile bude Armun schopna cestovat, vyrazíme k severu. Zůstávat tady je pro nás nebezpečné."
Nadaske k němu stočil oko a naznačil podezření/pochopení. "Myslel jsem si, že bys to měl udělat. Za těmi, které jsou nyní mrtvé, budou následovat další. Možná tady teď začnou lovit. Ale já s tebou jít nemohu."

"Já vím. Jakmile najdeme bezpečné místo, vrátím se pro tebe. Pro vás oba."
"Věřím ti, Kerricku Yilaně/ustuzou. Už dávno jsem poznal, jak o těchto záležitostech smýšlíš, a vím, že se nejdřív musíš postarat o svou ustuzou efenburu. Že je nejdřív musíš odvést do bezpečí."
"Ještě si o tom promluvíme. Potrvá několik dní, než budeme moci odtáhnout."
Při návratu Kerrick našel na pláži Ortnara, chromý lovec tam na něj čekal.
"Armun ti vzkazuje, že dítě už přichází na svět. Já o těch věcech nic nevím, nemohu ti pomoci."
"Budeš nás chránit před nebezpečím, Ortnare, jsi přece silný lovec. Ani já o tom nic nevím, ale pokusím se jí pomoci."
Obrátil se a pospíchal za Armun. Dnes se toho tolik přihodilo! Jeden z nás možná brzy zemře, jiný právě vstupuje do života.
Darras vzhlédla, když vešel do stanu, ale Armuninu ruku nepustila ani na okamžik. Armun se unaveně usmála. Vlasy i obličej měla mokré potem.
"Netvař se tak vystrašeně, můj lovce. Dítě přichází později, ale je silné. Neboj se."
Uvědomil si, že ho uklidňuje, ale tak to přece nemělo být, to on měl uklidňovat ji! Jenomže tyhle záležitosti, o které se vždycky staraly jen ženy, přesahovaly jeho chápání.
"Neměli jsme nikdy opustit ostatní sammady," řekl. "Nebyla bys teď na všechno sama."
"Nedělám nic, co by nedělaly spousty žen přede mnou. Moje matka musela také všechno zvládnout sama, žili jsme v malém sammadu, kde nebyly žádné další ženy. Takhle to prostě chodí a vždycky tomu tak bývalo. Ty teď běž, najez se a odpočívej. Až přijde čas, pošlu pro tebe Darras."
Kerrick nevěděl, co říct, netušil, co by mohl udělat. A tak poslušně odešel k ohni, kde už Ortnar připravoval maso. Vzhlédl, kus z něj ukrojil a podal Kerrickovi. Kerrick ho bezmyšlenkovitě začal žvýkat. Harl s Arnhweetem už dojídali, obličeje zamaštěné tukem se jim leskly. Ortnar se zahleděl do houstnoucího šera, pokynul Harlovi, a ten hbitě zasypal oheň pískem. Teď si museli dávat obzvlášť velký pozor.
. Noc byla teplá, vyšel měsíc, ptáci se vraceli do svých hnízd v močálu a tlumeně na sebe volali. Kerrick stěží rozeznával temnou hmotu Imeheiova těla, napůl ponořeného ve vodě a napůl na břehu. Rád by pro oba samce něco udělal, ale nemohl jim nijak pomoci.
Zaslechl tiché hlasy ze stanu, ohlédl se, ale uvnitř byla tma, jen tma. Odhodil nedojedenou večeři; najednou ho. docela přešla chuť. Za všechno, co se stalo, mohl jedině on. Co když dítě zemře? Nebo, ještě hůř, co kdyby zemřela Armun? Kvůli němu! Kdyby se vrátil k sammadům, zůstal s ostatními, byli by teď pohromadě, byly by tu jiné ženy, ty by si už poradily… Všechno je jeho vina!
Nevydržel sedět, vyskočil na nohy a neklidně se prošel pod stromy, upíral zrak na jezero, zalité měsíčním světlem, ale neviděl ho, před očima měl jen své obavy a strach. Neměli žít tady, o samotě. Měli zůstat se sammady, ve vzdáleném údolí Sasku, v bezpečí.

4

Úponky jedovatých popínavých rostlin, které murgu nechali vyrůst kolem sídla Sasku, tak aby je celé obklopily, postupně hnědly, usychaly, až nakonec mrtvé klesly na samé dno údolí. Lidé je smetli do řeky a voda je odnesla, zmizely a spolu s nimi i vzpomínka na poslední útok lstivých murgu.
Herilak seděl u ohně, v rukou obracel lesklý nůž z nebeského kovu. Kerrick ho nosíval na krku, zavěšený na kovovém obojku, který mu kdysi v zajetí murgu nasadili. Šanone, usazený naproti, na něj přes plameny kývl:
"Myslel jsem, že je mrtev. Nic jiného mě v té chvíli nenapadlo."
"Ne, ten nůž znamená život. Kerrick žije - a my také."
"Nejdřív jsem ti nevěřil," řekl Šanone. "Nemohl jsem se zbavit strachu, že nás Kadair opustil, neboť jsme zbloudili a sešli z cesty, kterou pro nás připravil."
"Já se o tvého Kadaira nestarám, Šanone. Myslím spíš na Kerricka, který nás zachránil. Dokud mám tento nůž, nikdy nezapomenu, co pro nás vykonal…"
"Nelíbí se mi, jak mluvíš o Kadairovi," podmračil se Šanone.

Herilak pohlédl na starce přes oheň. Byli tu sami a za tu dobu, co se znali, se naučili jeden druhého chápat, proto si také dovolil vyjádřit své mínění tak otevřeně.
"Nezajímá mě tvůj Kadair, právě tak jako se ty nezajímáš o Ermanpadara, jenž je zase naším vůdcem. Tak se věci mají a nezáleží na tom. Teď nechme stranou neviditelné síly, vládnoucí našim životům, a vraťme se ke každodenním záležitostem, které je potřeba řešit. Například ti dva lovci…"
"Nemluv mi o nich! Nechci ani znát jejich jména, neboť se dopustili strašného rouhání. Ukradli a vypili porro, zasvěcené Kadairovi!"
"Pro tebe to je svatokrádež, ale oni byli jenom zvědaví. Ostatní jim teď závidí, dokonce po mně chtěli, abych tě o ten nápoj požádal, že by ho rádi také ochutnali."
"To nemyslíš vážně!"
"Ale ano. Jenomže mně teď jde o něco mnohem závažnějšího. Lovci, kteří vypili tvé posvátné porro, byli vypovězeni z údolí a postavili si stan o kus dál proti proudu řeky. Myslím, že se k nim sammady brzy připojí."
Šanone se zahleděl do plamenů a prohrábl oheň holí. Když promluvil, měl klidný, vyrovnaný hlas, v němž nebylo ani stopy po hněvu. "Cekal jsem, že to řekneš, příteli. O tom jsme přece chtěli hovořit, a ne o pivu. Nastal už čas rozloučení?"
"Ano, ten čas už nastal. Dokud jsme společně bojovali, vycházeli jsme spolu v míru, ať už ve městě u moře, nebo tady v údolí. Ve válce s murgu jsme byli jednotní, zapomněli jsme na všechno, čím se od sebe navzájem lišíme. Teď však je po boji, murgu odešli a moji lovci nemají co na práci a nudí se. Jsou neklidní, nemají stání - proto ti také z pouhé zvědavosti vypili porro. Pro tebe a tvůj lid znamená údolí domov, lovci se tu ale cítí uvěznění. Potřebují volnost, touží zase putovat lesy a pláněmi, jít, kam se jim zlíbí a zastavit se, kde se jim zlíbí… A já mám k odchodu ještě svůj vlastní, soukromý důvod."
Herilak zabloudil pohledem k noži a Šanone pochopil.
"Jde o Kerricka? Kdysi ses zmínil, že jste se nepohodli… Platí to pořád?"
Herilak pomalu zavrtěl hlavou. "Nevím. To se teprve ukáže. Teď vím, že je naživu, jinak by murgu pokračovali v boji, dokud by nás úplně nerozdrtili. Ale co Armun a Kerrickův syn? Žijí ještě? Jestli zahynuli, je to moje vina a já mám povinnost mu to oznámit. Teď už ho nepovažuji za nepřítele. Vlastně už si ani nepamatuji, jak k tomu došlo. Jenomže on si o mně možná myslí, že jsem mu hrozně křivdil. To nedorozumění jsem zavinil já a já sám to musím napravit. Už se to nikdy nesmí opakovat. Způsobila to moje nenávist ke všem murgu, která překypěla a obrátila se proti každému, kdo uvažoval jinak než já."
"A stále tu nenávist v sobě chováš?"
"Ne." Herilak zvedl nůž jakoby na potvrzení svých slov. "Všechno se změnilo. Kerrick nedbal na naše neshody, ani na to, jak jsem zacházel s jeho rodinou, neváhal a přinutil murgu, aby proti nám přestali bojovat. A ještě nám nechal poslat jasné znamení, že válka je u konce." Spustil ruku s nožem a pohlédl na starce. "Pověz, Šanone, splnili jsme vše, co jsme slíbili? Naše smrtící hole zahynuly a my se vrátili do města na pobřeží. Tehdy Kerrick rozhodl, co dál, a sammadarové s tím byli srozuměni. Dali jsme slib, že zůstaneme a budeme město bránit, a dostali jsme nové smrtící hole. Opravdu jsme si je zasloužili?"
"Svým slibům jste dostáli. Město jsme bránili dobře, i když nás murgu nakonec porazili a vyhnali. I potom, když nás pronásledovali, bojovali stateční lovci Tanu, jak nejlépe dovedli. Teď díky poselství Kerrickova nože víme, že jsme v bezpečí. Přeješ-li si odejít a tvoji lovci tvé přání sdílejí, pak odejdi."
"A smrtící hole?"
"Náležejí vám plným právem. Jak o celé záležitosti smýšlejí ostatní sammadarové?"
"Máme všichni stejný názor. Záleží na tobě, jestli nás propustíš."
"Kam se chystáte zamířit?"
"Na sever!" Herilakovi se rozšířilo chřípí, jako by už cítil vůni lesů a sněhu. "Tyhle teplé končiny, to není nic pro nás. Nikdo z nás netouží strávit tu zbytek života."
"Běž tedy za nimi a řekni, jak jsme se dohodli. Pověz jim, že nás Kerrick osvobodil od murgu a že nyní pominul důvod, proč byste měli s námi zůstávat."
Herilak vyskočil, zvedl nůž vysoko nad hlavu a z plna hrdla vykřikl radostí. Ozvěna jeho výkřiku se nesla údolím. Šanone chápavě pokýval. Pro Sasku tento kout světa představoval domov, útočiště, všechno, co znali, celou jejich existenci.

Lovci si tu však připadali jako v pasti.
Než slunce podruhé zapadne, odejdou, tím si byl jist. Sammady zamíří do lesů, kde Tanu vždycky lovívali, ale Herilak se k nim tentokrát nepřipojí. Jeho cesta povede na východ, až k moři, a potom možná na jih, do města murgu. Herilak cítí, že mu jeho vlastní život nepatří, a nenajde klid, dokud ho nenabídne Kerrickovi - ber nebo nech být.

Těsně před úsvitem Kerricka přemohla únava a konečně zavřel oči. Celou noc seděl u vyhaslého ohniště a upíral zrak do dálky, na klidnou jezerní hladinu, na hvězdy, jež pomalu vystupovaly na oblohu - tharmy mrtvých bojovníků na své pravidelné pomalé, důstojné noční pouti. Hvězdy zvolna a vytrvale postupovaly po nebi nad jeho hlavou, až nakonec zmizely ve vodách jezera. I měsíc zašel a noc docela potemněla; teprve tehdy Kerrick usnul.
Sotva ale zdříml, cosi ho vzbudilo. V úleku sebou škubl. Matné světlo úsvitu halilo okolí do mlhavé šedi, z níž se vynořila postava Darras. Dívka se dotkla jeho ramene.
"Co je?" vypravil ze sebe vystrašeně.
"Pojď." Otočila se a pospíchala zpátky. Vyskočil a rozběhl se za ní, dostihl ji a prudce rozhrnul vchod do stanu.
"Armun!"
"Neboj se, všechno je v pořádku," ozvala se ze tmy. "Pojď se podívat na svou dceru."
Roztáhl cípy vchodu co nejvíc, aby dovnitř vpustil mdlé světlo nadcházejícího dne. Armun se na něj unaveně usmívala.
"Tolik jsem se bála. Tak moc jsem se bála, že bude děťátko jako já, že bude mít také takový ret…"
Klesl k ní, samou úlevou se mu podlomily nohy. Odkryl kůže, do nichž bylo novorozeně zabaleno, a spatřil červený, svraštělý obličejík se zavřenýma očima. Tvoreček slabě zakňoural.
"Je nemocná - něco jí je!"
"Ne. Takhle vypadají všechny děti, když se narodí. Teď ji musíš pojmenovat, pak teprve můžeme spát. Dokud nemá jméno, je ve velkém nebezpečí, to ví každý."
"A jaké jméno bych jí měl dát?"
"V tom ti nemohu radit," pravila rozhodně. "Ty jsi její otec a je to tvá povinnost. Vyber nějaké, které pro tebe hodně znamená."
"Armun. To je pro mě nejdůležitější na světě."
"Ne, to nejde, aby se dva jmenovali stejně. Měl by to být někdo, na kom ti záleželo a kdo už nežije."
"Ysel," vyhrkl bez přemýšlení. Už léta si na ni nevzpomněl! "Ysel zahynula, já přežil. Zabila ji Vaintě."
"Tak to bude správné. Jestli zahynula, abys ty mohl žít, pak ti dala to největší, co mohla. Teď si s Ysel obě zdřímneme."
Slunce už hřálo, Kerrick zhluboka nadechoval čerstvý, svěží vzduch nového dne a zdálo se mu, že celý svět musí sdílet jeho štěstí. Rázným krokem zamířil k jezeru, aby se opláchl, a cestou přemýšlel o budoucnosti. Už brzy odejdou. Jen co se Armun zotaví. O tom však rozhodne ona sama. Teď je potřeba připravit všechno k odjezdu, a to dá hodně práce. Chrstl si do obličeje vodu, nabral si ji do úst a vyprskl, protřel si oči. První sluneční paprsky se prodraly hustým listovím stromů a zahřály písek na břehu.
Slunce se dotklo Imeheiova těla, napůl vyčnívajícího z vody. Nadaske už mu seděl po boku, ztuhlý v nehybnosti, jak to umějí všichni Yilaně.
Den rázem pozbyl zářivý jas, barvy zmatněly. Kerrick zvolna došel k samcům, zůstal stát a díval se na nehybného přítele. Imehei dýchal pomalu, s napůl otevřenými ústy, v koutku se mu objevovala a zase mizela bublinka slin. Nadaske natočil jedno oko Kerrickovým směrem, pak ho odvrátil.
"Pozornost ke sdělení," požádal Kerrick a počkal, až se na něj Nadaske znovu podívá. "Za několik dnů tábor opustíme. Nalovíme dost masa i pro vás."
"To není k ničemu. Maso zezelená a začne páchnout. Mohu přece lovit ryby, to nám postačí. Proč neodejdete hned?"
Kerrick neměl chuť zrovna teď upozorňovat na podobnost mezi stavem Armun s děťátkem a Imeheiem s jeho nevítaným břemenem vajec, přestože se srovnání přímo nabízelo; připadalo mu to příliš kruté.
"Nenastala vhodná doba, nutno provést přípravy," vysvětlil stručně. "Maso přinesu."

Nadaske mlčel a Kerrick už neměl co dodat, ani ho nenapadalo, co víc by mohl udělat, a tak se vydal zpět do vlastního tábora. Ortnar už byl vzhůru a dohlížel na Harla, který upevňoval hroty k šípům.
"Budeme potřebovat spoustu šípů," řekl Ortnar. "Když se cestou loví, není pokaždé čas vracet se pro vystřelené šípy, které minuly cíl. Teď už brzy vyrazíme, když je dítě na světě."
"Až na to bude Armun dost silná. Zatím musíme všechno přichystat. Na cestu se vydáme, jakmile se k tomu Armun odhodlá. Hlavně musíme dobře zvážit, kam zamíříme."
"Utáhni ten řemínek pevněji, Harle, ještě víc, chyť ho do zubů! Ať hrot neupadne." Ortnar se chvíli v písku neobratně obracel, šoupaje chromou nohou, až se natočil tváří k severu. Pak tím směrem kývl bradou. "Kam jinam bychom šli? Cestu znám dobře a vím i o místě, kde bychom se mohli usadit. Nemůžeme zůstat blízko města, kde žijí murgu, ani se vydat do míst, kde je sníh - tam by nám uhynuly smrtící hole. Ukážu ti, co mám na mysli."
Vyryl hrotem oštěpu čáru v písku, zabodl ho do její dolní části. "Tady vidíš pobřeží a tady dole město murgu. My jsme zde." Nakreslil kruh, jímž vyznačil jezero, potom táhl oštěpem podél čáry a zapíchl ho až do vzdáleného místa na pobřeží. "Tady je to místo. Kdysi jsem tam lovil. Je to odtud přibližně stejně daleko, jako náš tábor od města. To by snad mohlo stačit."
"Musí. Kdyby murgu chtěli, najdou nás, ať už se ukryjeme daleko nebo blízko… Jestli po nás opravdu začnou pátrat, budou nás pronásledovat krok za krokem, i kdybychom před nimi uprchlí až do míst věčného sněhu… Tak povídej, cos v těch končinách tehdy na lovu viděl, jak ten kraj vypadá."
"Teče tam řeka s dobrou sladkou vodou, v mělké tůni sídlí spousta ptáků. Dál, za vodou, se rozkládá velký ostrov a ještě dál, po jeho opačné straně, se podél břehu moře táhne pás dalších, menších ostrovů. Podívej, my se usadíme na největším z nich. Pobijeme tam všechny nebezpečné murgu a budeme mít klid. Zvěře je tam dost, ryb také, a přitom ostrov neleží přímo v moři. I kdyby se ti tvorové, ve kterých se murgu plaví oceánem, přiblížili ke břehu, i kdyby dokonce přistáli, nespatří nás. Tak, nic lepšího mě už nenapadá."
"Ani já bych nic lepšího nevymyslel. Ano, tam se vydáme, jakmile to Armun zvládne. Do té doby nalovíme co nejvíc masa a vyudíme ho, uděláme si ekkotaz. Cím víc jídla vezmeme s sebou, tím méně se pak cestou zdržíme lovem a tím dřív dorazíme na místo."
Ze stanu za ním se náhle ozval hlasitý dětský pláč. Arnhweet přiběhl, chytil otce za ruku a upřel na něj polekané oči. Kerrick ho s úsměvem pohladil po rozcuchaných vlasech.
"Žádný strach. Takhle křičí všechny malé děti. Tvoje sestřička má silný hlas, to znamená, že je zdravá."
Arnhweet koukal trochu nedůvěřivě, ale bylo znát, že se mu ulevilo. "Chtěl bych zajít za kamarády."
Při řeči naznačoval význam slov současně i pohyby jako Yilaně. Přátelé ho zjevně zatím zajímali víc než sestřička.
"Běž, Nadaske bude rád. Ale Imehei leží ve vodě a spí, s tím si moc nepopovídáš. Neumím ti vysvětlit, proč to tak je, tyhle věci znají jenom Yilaně."
"Nadaske mi to poví, zeptám se ho."
Jen jestli to dokáže, pomyslel si Kerrick. Otřásl se, jako by se snažil odhodit všechny obavy. Měl před sebou spoustu práce.

enotankě ninenot efendasiaskaa gaaselu.
druhá poučka Ugunenapsy

Společně přebýváme ve Městě Života.

5

Toho rána se Ambalasi po probuzení vůbec necítila osvěžena. Vlastně si po nočním spánku připadala právě tak unavená, jako když si šla večer lehnout. Jistěže chápala, že už dávno není fargi, která právě vylezla z moře, ba ani mladá Yilaně, plná života, ale ani trochu ji to netěšilo. Zestárla, a poprvé v životě

se opravdu i cítila stará. Jak dlouho vlastně Yilaně žijí? Neměla tušení. Kdysi se v této oblasti pokusila provést výzkum, ale po čase si musela připustit, že utrpěla porážku. Yilaně nevedly žádné záznamy, dokonce ani skutečně významné události nezapisovaly a patrně žádná z nich si nikdy nepoložila otázku, kolik je jí let. Ambalasi tehdy začala pořizovat záznamy, přičemž k měření času používala noční konstelace hvězd. Věnovala se této činnosti asi deset let. Jenomže některé Yilaně, jež zahrnula do svého souboru, se z města odstěhovaly, jiné zemřely… A později své poznámky někde ztratila. Jak už je to dávno? Nevzpomínala si. Ani o tom si nepořídila zápis.
"Yilaně nemají v povaze všímat si, jak plyne čas," řekla si. Pak si utrhla vodní ovoce a zhluboka se z něj napila.
Ona tedy rozhodně už je stará. Drápy jí zežloutly, kůže na předloktích visela ve vrásčitých záhybech. Co naplat, nezbývá, než tomu nějak čelit. Den po zítřku nepozorovaně přejde v den před včerejškem jako vždycky, jen ona tu jednoho dne už nebude. Na světě ubude jedna Yilaně. Ne že by na tom někomu záleželo, a vlastně ani jí už potom nebude na ničem záležet… Znechucením až zaskřípala čelistmi. Takovéhle morbidní nápady na počátku slunečného dne! Prudce zatlačila na gulawatsan, zavěšený na stěně. Tvor ohlušivě zavřeštěl a vzápětí Ambalasi uslyšela, jak vedle po podlaze spěšně cvakají Setěsseiny drápy.
"Ambalasi zahajuje svůj pracovní den velmi časně! Navštívíme dnes zase naše Sorogetso?"
"Ne. Dnes nepracuji. Dopřeji si volný den. Budu se vyhřívat na slunci, rozjímat a přemýšlet."
"Ambalasi je nejmoudřejší z moudrých! Hloupá fargi se musí namáhat tělesně, ale Ambalasi vykonává důležitou práci pouhým myšlením. Přeješ si, abych ti vyzdobila paže jemnými vzory, aby každý viděl, že fyzické úsilí už se tě netýká?"
"Výborný nápad: vhodný návrh."
Setěssei pospíchala pro své kelímky a štětečky, ale ještě jednou se v chůzi ohlédla a spokojeně si pro sebe pokývla. Ambalasi si našla místo na sluníčku, pohodlně se usadila na ocase a odpočívala. Správně. Posbírala potřebné věci a vracela se zpátky, ale najednou zjistila, že jí v cestě stojí útlá Yilaně. Znala ji; až moc dobře.
"Slyšela jsem velmi hlasitý zvuk z míst, kde sídlí/pracuje Ambalasi. Přeji si s ní promluvit," řekla Far<.
"Zakázáno/chyba/katastrofa!" vyhrkla Setěssei a dodala své řeči znaky důrazného rozkazu.
"Je to důležité!"
"Mnohem důležitější je, aby teď Ambalasi nikdo nevy-rušoval. Chceš snad postupovat proti jejímu rozhodnutí?"
Far< užuž začala něco povídat, ale včas si vzpomněla, jak se Ambalasi umí rozzuřit, a raději naznačila zápor.
"Správně," řekla Setěssei. "Běž a oznam každému, koho potkáš, že si Ambalasi nepřeje žádné návštěvy, dokud je na nebi slunce."
Slunce příjemně hřálo a Ambalasi vychutnávala zašlouzený odpočinek. Jemné doteky štětečku na pažích zpočátku téměř nevnímala, až po chvíli pootevřela oči na znamení pochvaly vzorů, které jí Setěssei pečlivě nanášela na kůži.
"Dnes je významný den, Setěssei. Skoncovala jsem s fyzickou námahou a zapojila jsem do práce mozek. Už nyní tato intenzivní činnost nese ovoce… Projdu se teď po městě, které jsem vypěstovala ze semínka, a podívám se, jak roste a rozvíjí se."
"Vydala jsem přísný příkaz, aby tě při procházce nikdo nerušil."
"Jsi dokonalá asistentka, Setěssei. Plníš má přání, dříve než na ně vůbec pomyslím."
Setěssei sklonila hlavu v gestu ostýchavého přijetí chvály, hřebínek se jí živě zbarvil. Tento den jí navždy zůstane v paměti. Dosud nikdy s ní Ambalasi nemluvila tímto tónem. Dostalo se jí uznání za vynaložené úsilí, za trpělivou práci a pomoc - víc pro sebe nikdy nežádala.
Ambalasi opustila svůj příbytek dosyta napitá, s ozdobenými pažemi a vydala se na obhlídku města Ambala-sokei, které její zásluhou vyrostlo na tomto nehostinném pobřeží. Volným krokem procházela městem, pozorně sledovala známky jeho vývoje, všeho si všímala. A nikdo si nedovolil přistoupit k ní a promluvit na ni.
Město se postupně rozrůstalo od mocného kmene rozložitého centrálního stromu, a nyní se už

rozprostřelo do všech stran. V bezpečném objetí mohutných větví a kořenů nalezly útulek stovky různorodých forem života, jež se rozvíjely ve vzájemném soužití a společně vzkvétaly. Voda vzlínala z kořenů až nahoru k ochrannému příkrovu listí, proudila do vodního ovoce, z něhož pily obyvatelky města, napájela symbiotické rostliny i zvířata.
Ambalasi kráčela po živé rohoži podlahy, ve které sídlil věčně hladový hmyz, jehož žravost ji udržovala v čistotě. Minula hájek, kde se krmilo ovocem stádečko elinou. Pomalá chůze ji zavedla na břeh řeky, k doku, kde odpočíval uruketo. Jeho oko, hluboko posazené v mohutné kosti lebky, na ni upřelo prázdný, lhostejný pohled. Pokračovala dál, až k trnité ohradě, která vyrostla do výšky a nebývalé tloušťky, tvoříc dokonalou ochranu před vetřelci.
Ambalasi přešla podél živého plotu na druhý břeh. Dělnice právě vytahovaly sítě s obřími úhoři, jejichž mohutná těla se vlnila a svíjela ve volných smyčkách. Žádné nebezpečí od nich nehrozilo, neboť byli předem omráčeni toxi-nem, který zvlášť kvůli tomu Ambalasi vyvinula.
Na zpáteční cestě do města minula jeden uzavřený vchod.
Zastavila se a znehybněla. Dlouho tam tak stála, opřená o ocas, ztracená v úvahách. Ty dveře, dosud nikdy neotevřené, byly důležité. Myšlenky se jí okamžitě rozběhly do vzdálené budoucnosti. Slunce se líně kutálelo po nebi, stíny měnily polohu, až ji jeden z nich dostihl a zahalil. Chlad ji probral, postoupila o krok, na slunce, zahřála se a zase vykročila.
Prošla kolem zahrady, kde mezi stromy rostly místní divoké květiny. V tomto městě chyběly okrasné záhony, jaké je možno spatřit v jiných sídlech Yilaně. I to mělo svůj význam. Možná pěstování květin jen pro potěšení těm vážným Dcerám připadalo zbytečné a pošetilé, právě tak jako krášlení paží.
Pokračovala k ambesedu, kde by mělo srdce města tepat nejsilněji, zde však našla jen prázdnotu. Tam, kde je stěna obrácená ke slunci nejteplejší, obvykle sedává Eis-taa. Tady ale není nic, jen drsná kůra, místo zůstává neobsazeno. Ambalasi zvolna přešla ambesedem a usadila se právě tam, opírajíc se zády o kmen, a opět se zahloubala do svých myšlenek. Na okraji zorného pole se jí cosi mihlo, vyrušilo ji ze soustředění. Otočila oko k Yilaně, která právě procházela ambesedem.
"Pozornost ke sdělení!" křikla svým křaplavým hlasem. Yilaně se polekaně zastavila a obrátila se k ní.
"Je zakázáno vyrušovat…"
"Ruší mě, jak hovoříš-ne-posloucháš! Ticho a pozornost! Budou vydány příkazy. Okamžitě sežeň Enge. Vyřiď jí, že její přítomnost je nezbytná. Běž!"
Dcera Života začala vykládat cosi o Ugunenapsiných poučkách, týkajících se vydávání příkazů, pak ale spatřila, jak Ambalasi držením těla vyjadřuje stoupající zuřivost, rozmyslela si to a odkvačila.
Ambalasi se opět uvolnila a chvíli se věnovala pouze slastem přemýšlení, při němž není nutno vynakládat fyzickou námahu. Plynulý tok jejích myšlenek byl však brzy přerušen. Zaznamenala pohyb, vzhlédla. Před ní stála Enge a postojem i polohou paží dávala najevo očekávání příkazů.
"Hned, Enge. Nastal čas rozhodnutí. Domluvíš mi schůzku s některými z Dcer, které jsem vybrala, neboť přece jen projevují špetku inteligence. Jde o budoucnost našeho města. Nyní jména těch, jejichž přítomnost požaduji…"
"Značná obtíž při vydávání rozkazů, velká Ambalasi! Dcery Života si chtějí být ve všem rovny a velmi na tom lpí. Rozhodnutí je věcí všech."
"No proč ne, když ti to tak vyhovuje. Nejdřív tedy promluvím s těmi, které jsem zvolila. Potom si pokračujte po svém. Ještě stále se ti to zdá obtížné?"
"Snadné to nebude, ale stane se podle tvého přání."
"V čem je zase problém?"
"Dcery začínají být vzpurné a den ode dne se to zhoršuje. Odmítají plnit nařízení, která vydáváš jako Eistaa. Tvrdí, že město je už plně vyspělé…"
"Ušetři mě těch jejich nesmyslů. Je mi známo, co si myslí. Právě proto hodlám sezvat jen několik Dcer, které sama určím. Budeš to ty, má asistentka Setěssei, ve-litelka uruketo Elem, protože ta si vědění cení. A Far<, která představuje Ugunenapsino učení v jeho nejtupější, konfrontační podobě. Chtěla bys k mému seznamu ještě někoho přidat?"
"Ano, ráda," odvětila Enge s povděkem. "Efen, taje mi nejbližší. Potom Omal a Satsat. Z nás, kdysi vyhnaných do Alpěasaku, poslední, jež přežily."

"Budiž. Nařiďjim, ať se dostaví okamžitě."
"Požádám je o to a připomenu'jim, že jde o záležitost nejvyšší naléhavosti." Enge se obrátila a odběhla.
Ambalasi rychle zahnala zlost. Musela si připustit, že Engin postoj zasluhuje ocenění. Tato Yilaně je skutečně moudrá a inteligentní. Kdyby jen dokázala zapomenout na ty pitomé Ugunenapsiny poučky, mohla z ní být skvělá vědkyně nebo Eistaa významného města. Jaké plýtvání talentem!
Trousily se do ambesedu jedna po druhé. Poslední dvě příchozí těžce dýchaly otevřenými ústy, neboť přispěchaly zdaleka. Ambalasi si je chvíli měřila, potom provedla prudký trhavý pohyb ocasem, vyžadujíc pozornost a soustředění.
"A buďte všechny tiše, dokud neskončím. Hlavně ty, Far<, ty jsi rozený rušitel. Co vám nyní povím, je velmi důležité. Až pak vyslechnu vaše názory a připomínky. Později, jak mi sdělila Enge, si o všem promluvíte mezi sebou, což vám jistě zabere dlouhou dobu - u toho už být nemusím. Tak, teď poslouchejte, jakékoli přerušování si vyprošuji! Jako každý velký myslitel a řečník budu postupovat od všeobecného ke konkrétnímu, od pozorování k závěrům.
Tedy pozorování. Pohleďte kolem sebe. Je vám známo, kde se v tomto okamžiku právě nacházíte? Jistěže, jste přece Yilaně. Každá Yilaně zná ambesed, protože ten se najde v každém městě. Kterékoli semínko města obsahuje chromozomy, jež řídí vznik a růst ambesedu. Právě tak, jako má každé ze semínek chromozomy pro vznik hanalě. Dnes jsem prošla kolem těch dveří, které dosud nebyly otevřeny, protože zde nemáme žádné samce."
Na okamžik se odmlčela, aby posluchačky mohly její sdělení vstřebat. Neuniklo jí, že se Far< už chystá k řeči, ale Setěssei, která to předvídala, jí pohotově šlápla na nohu. Ambalasi její akci v duchu nadšeně schválila. Vskutku výborná asistentka! Ostatní obecenstvo však hledělo tupě a nechápavě. Naznačila postojem znechucení.
"Byla vám dána schopnost myšlení, ale vy ji nevyužíváte! Poukazuji tady na určitá fakta, vy však z nich nedokážete vyvodit závěry. Dobře, budu i nadále myslet za vás, jako jsem to dělala v minulosti a nepochybně se to ani v budoucnu nezmění.
Z uvedeného nevyhnutelně vyplývá, že město dosud není úplné. Stejně jako vám, společenství Dcer Neschopnosti, mu do úplnosti něco schází… Aha, teď dáváte najevo nesouhlas a nepochopení. No, aspoň posloucháte, co vám říkám. Tedy podám vysvětlení/definici společnosti. Ten pojem vám zřejmě není znám, stejně jako mnohé jiné. Společnost představuje těsně provázané seskupení organismů téhož živočišného druhu, které spojuje vzájemná závislost jednotlivých členů, a vyznačuje se dělbou práce. Nyní uvedu příklady.
Dejme tomu hmyz. Mraveniště je společenství s dělníky, vojáky, larvami, s jakousi Eistaa, která snáší vejce - jde o harmonicky spolupracující skupinu. Povšimněme si třeba jelenů. Největší samec s mohutným parožím chrání samice s mláďaty před dravci. Dál si vzpomeňte například na svou efenburu v moři. Všichni elininyil společně loví potravu a navzájem si pomáhají. To by snad pro příklad stačilo. A nyní, vezměme město, kam jste přišly jako fargi, vyrostly jste tam a staly se z vás Yilaně. Podobalo se jiným městům, i tomuto našemu. Mělo ambesed, kde vládla a rozkazovala Eistaa, mělo hanalě, kde žili samci, a když přišel čas, šli na pláže, aby městu zaručili pokračování. Tak vypadá živoucí a životaschopná společnost! Vidím, že mi stále ještě nerozumíte. Životaschopná společnost je taková, která žije a vzkvétá a neumírá."
Ambalasi se rozhlédla a povšimla si rostoucího znechucení svých ztichlých posluchaček. "A co máte vy zde? Mrtvou společnost. Město přežívá jedině díky mým nařízením. Opustím-li ho, zahyne. Co ještě máte? Svou víru, odsouzenou k zániku, neboť slova Ugunenapsy zahynou spolu s vámi. Snad se pro vás opravdu hodí název Dcery Smrti. Slyšíte mě? Rozumíte? Vy zemřete, a s vámi Ugu-nenapsino učení. No, někdy si říkám, že to není zas tak špatný nápad."
Spokojeně pokývla, jak posluchačky lapají po dechu a jejich postoje vyjadřují odpor a nesouhlas. Téměř se těšila na zábavu, která bude následovat. "Tak," řekla, "teď jsem doufám obrátila vaši pozornost k záležitostem, jež nesnesou dlouhý odklad. Nyní je řada na vás."
Její obecenstvo se chvíli vrtělo, ozvaly se výkřiky, vyžadující pozornost. Jakmile však Enge dala najevo naléhavost sdělení, ostatní umlkly a přestaly protestovat. Současně se slovy naznačila Enge pomocí pohybů směrem k Am-balasi souhlas a ocenění.

"Místo hněvu byste měly moudré Ámbalasi, která vše vidí a chápe, projevit uznání a vděčnost. Zabíjíte snad posly špatných zpráv? To vás učí Ugunenapsa? Děkujeme Ámbalasi, že poukázala na skutečný problém související s realitou našeho života. Problém můžeme řešit, jen pokud o něm víme. Potom napřeme svou sílu i rozum k jeho odstranění. Musíme se nyní hluboce zamyslet nad slovy Ugunenapsy a jejich významem, neboť jistě obsahují odpovědi na naše otázky. Ne-li, zemřeme, jak už pravila Ámbalasi. " Zvedla palec do výšky.
"Jeden problém, ale má dvě stránky, obě nepopsané; obě čekají, čím je zaplníme. Právě stojíme v ambesedu, v jednom z prázdných míst. Nechceme se podřizovat rozkazům Eistaa, ale přesto jsme nuceny zvolit nějaký způsob řízení; město ho vyžaduje. Až vyřešíme toto, zaměříme se na otázku hanalě. Dokážeme-li poručit svému myšlení, staneme se pány svých životů. A vneseme-li řád do svých životů, vejde i do našeho města. Opět má Ámbalasi pravdu, trpkou pravdu. Co zde máme? Město dokonalého souladu - a dokonalé smrti. Zestárneme a jedna po druhé zemřeme a nic po nás nezbude. Zamysleme se nad tím."
Hloučkem naslouchajících Yilaně proběhlo zachvění. Jediná Ambalasi s chmurným uznáním přikývla. Dcery Života stály nehybně, tiché jako sama smrt. S jednou výjimkou. Far<, jak jinak. Její hlas zněl skřípavě a pohybům chyběla koordinace, jak jí zmítaly prudké emoce, ale ani to ji od řeči neodradilo.
"Vyslechla jsem tě, Enge, ale vím, že se mýlíš, žes byla svedena. Ambalasi je sice zkušená vědkyně, ale nepatří k následovnicím Ugunenapsy, a v tom je její slabost, z toho plynou její chyby. Hovoří k nám jako Eistaa a tím nás' odvádí z pravé cesty. Takovou autoritu jsme přece dávno zavrhly a toto odmítnutí nás zavedlo až sem. Proč tedy máme naslouchat jejím prohnilým názorům, jak to, že zapomínáme na třetí poučku Ugunenapsy? Efeneleiaa, duch života, vládne jako Eistaa ve městě života a my všechny v tom městě přebýváme. To mějme na paměti, vždyť toto přízemní místo s ambesedem a primitivní hanalě hrubě uráží naši víru! Ambalasi nás takto záměrně odvádí od věcí ducha. My však musíme obrátit svou tvář k Ugunenapse a následovat ji. Opusťme proto tento ambesed a navždy zapečeťme jeho vchod! Dveře hanalě nechť zarostou úponky popínavých rostlin. Nepotřebujeme ani jedno, ani druhé. Je-li toto město pro nás nevhodné, odejděme z něj do lesů a na pláže a žijme svobodně, jako žijí Sorogetso. K čemu je nám Eistaa, k čemu zajatí samci? Pojďme na břeh moře, kde se vynoří z vln mladá efenburu, promluvme s fargi, ještě mokrými z oceánu, veďme je ke světlu a životu pod vedením Ugunenapsy…"
Zděšeně umlkla. Ambalasi vydala neslušný, urážlivý zvuk a vyslovila nejhrubší, nejvulgárnější slova, jaká od ní kdy slyšely, a pohybem navíc vyjádřila nepředstavitelnou urážku.
"Mluvíš, jako když naráz kálí tisíc obřích neniteslů, a přitom by jediné hovno stačilo zaplnit celý ambesed!" zahřměla Ambalasi. "Žádala jsem po vás myšlení, ne ukázku blbosti, jaké není na světě rovno! Opustit město? Buď tak laskavá a udělej to! Sežere tě první dravec, kterého potkáš. Přivítat fargi, vylézající z moře? To si počkáš, vždyť nejbližší porodní pláž je až za oceánem."
Pomalu se otáčela, zkoumajíc postupně tváře všech přítomných Dcer. Její postoj vyjadřoval nesmírné opovržení, drápy vyrývaly do země hluboké rýhy, jak jí lomcoval nezvladatelný vztek.
"Odcházím. Už ty hlouposti nemíním dále poslouchat. Promluvte si, až tu nebudu. Toto město je vaše, i vaše životy náležejí pouze vám. Vy si rozhodněte, jak s nimi naložíte. Máte na to dost času. Já se vydám na průzkumnou plavbu proti proudu řeky. Mimo jiné si tím uchráním zdraví, které mi vy, Dcery Zoufalství, soustavně ničíte! Elem, budeš ochotna řídit pro mě uruketo, nebo si i to musím zařídit sama?"
Nastalo užaslé ticho. Všechny pohledy se obrátily k ve-litelce uruketo. Ta chvíli postála v zamyšlení, hlavu skloněnou. Pak promluvila: "Následuji Ugunenapsu, kamkoli mě povede. Současně však věřím v pravdu vědy; i ta je mým vůdcem. Ugunenapsa i věda nás řídí, vtěleny v Am-balasi, jež vytvořila toto město a umožnila nám přežít. Enge a další zde přítomné se dobře vyznají v interpretaci Ugunenapsiných slov. Půjdu, kam ony určí, tudíž není třeba, abych se účastnila rozhodování. Doprovodím Ambalasi na její výpravě a ochráním ji, zatímco vy zde budete zvažovat naši budoucnost. Domnívám se však, že Far< není v právu, neboť Ambalasi nám vždycky říkala jen pravdu. Nedbejte na ni, tak zní má rada. Najděte cestu k zítřku, po níž by ruku v ruce kráčely Ambalasi a Ugunenapsa. To je vše, co jsem chtěla říci, a nyní odcházím."
Obrátila se a opustila ambesed. Setěssei ji kvapně následovala; čekala ji spousta práce s přípravami na cestu. Ambalasi odcházela volnějším krokem, ale jako vždy musela mít poslední slovo: "Budoucnost leží

mezi vašimi palci, Dcery Zoufalství. Zdá se, že vám nezbývá než zahynout, neboť jste příliš hloupé, abyste přežily. Dokažte mi, že se mýlím!"

Lanefenuu, Eistaa města Ikhalmenets, seděla na svém čestném místě v ambesedu, nad sebou řezbu, představující uruketo na vzdouvajících se vlnách, a nebyla ani trochu spokojena. Vlastně byla nešťastná. Toto býval její ambe-sed, její město, její ostrov. Vše, co se rozprostíralo kolem ní, jí náleželo. Co pro ni kdysi bývalo zdrojem potěšení, stalo se nyní pouze pramenem špatné nálady. Zalétla zrakem daleko přes stěny ambesedu, až ke stromům za městem, které šplhaly po svazích dávno vyhaslé sopky, až ke sněhové čepičce na jejím vrcholku. Ta děsivá, věčná bílá barva sněhu, neustupující ani v horkém létě!
Tělo se jí prohnulo a zkroutilo v pohybu vyjadřujícím bezmocnou nenávist. Elilep, jenž pracoval na zkrášlení jejích paží, musel hbitě uhnout, jinak by ho bezděčně udeřila. Druhý samec, který mu nosil paletu s barvami, se při pohledu na Lanefenuiny mocné city zachvěl.
Spatřila jeho pohyb a upřela na něj oko. Pak se pohledem opět vrátila k vrcholku hory, pokrytému sněhem. Atraktivní, citlivý, jemný samec. Nebylo by špatné vzít si ho hned, na místě. Ale ne, dnes ne. Ne dnešního dne, jímž všechno končí.
Elilep se také roztřásl, štětec v jeho ruce znejistěl a na okamžik se vymkl kontrole.
"Dokonči kresbu," přikázala Lanefenuu. "Tady na hrudi chci mít horu a oceán. Se všemi podrobnostmi."
"Velká Eistaa, povídá se, že dnes opustíme ostrov."
"To je pravda. Už odešli téměř všichni. My se nalodíme na uruketo jako poslední."
"Nikdy jsem se neplavil v uruketo. Mám strach."
Lanefenuu mu prsty jemně stiskla hřebínek a pohybem naznačila, ať zanechá bezdůvodných obav. "Bojíš se, protože jsi jen samec, vytažený z moře a vychovaný v hanalě. A tak to také má být. Nikdy jsi neopustil ostrov, ale teď ho opustíš, jako my všichni. Přeplavíme se přes oceán. Přikazuji ti: zanech obav. Jdeme do města Alpěasaku, většího než Ikhalmenets, které oplývá novými, chutnými druhy zvěře. A má příjemně prostornou hanalě."
Elilep, jako většina samců vnímavý k pocitům druhých, se stále ještě neuklidnil. "Když je to vzdálené město tak báječné, proč potom Eistaa dává najevo hněv a zármutek?"
"Zlobím se na zimu, na sníh, který mě vyhání z mého města. A cítím zármutek nad odchodem. Ale už dost. Co se stalo, stalo se. Očekává nás nové město na pobřeží vzdáleného Gendasi*, město zlatých pláží, mnohem lepší než tato skála v moři. Pojďme."
Vstala a její kroky zadusaly ambesedem, samci cupitali za ní. Hlavu držela vztyčenou, dokonalý obraz síly a pýchy. Snad je dobře, že navždy opouští tento ambesed, toto místo, kde ji pokořilo a donutilo k poslušnosti špinavé ustuzou. Při té vzpomínce zlobně klapla palci, přestože si pamatovala, že tehdy neměla na vybranou. Dva uruketo mrtvi! Ne, nemohla si vybírat, nezbývalo než ten boj ukončit. Už bylo dost mrtvých. Kdyby bývala nepopřála sluchu radám Vaintě, nic z toho se nemuselo stát. Tělo se jí ještě teď svíjelo, jak jím i při vzpomínce zmítaly silné city, ale to všechno už byla minulost, na kterou může zapomenout, stejně jako na toto město a ostrov.
Její uruketo čekal, ostatní již odpluli, přesně jak přikázala. Poručila samcům, ať nastoupí, a vykročila za nimi. Ještě jednou, proti své vůli, se ohlédla. Ostrov dole zelený, nahoře bílý.
Čelisti se jí rozevřely, jak ji naposled přemohl hněv, ale hned je zase sklapla. Už je to pryč. Jejím městem se nyní měl stát slunný Alpěasak. Do Ikhalmenets může vstoupit zima, jí se to už netýká.
Přesto však zůstala stát samotná na vrcholku ploutve a hleděla nazpět, dokud jí ostrov nezmizel v moři.

Es alithan helia, man fauka nau-dinzan. Tigil hammar ensi tharp i theisi darrami thurla.
přísloví Tanu

Když jeleni táhnou, jdou lovci za nimi. Žádný šíp nezasáhne zvěř v jiném údolí.

6

Šanone rozhodně neschvaloval tento způsob shromáždění. U nich, Sasku, se tyto věci řešily jinak. Měli své mandukty, kteří fyzicky nepracovali, zato zaměstnávali své mysli, učíce se vnímat Kadairovo působení v tomto světě, a byli to vždy oni, kdo se setkávali při rozhodování a řešení významných záležitostí, bylo-li to nezbytné. Ale takový zmatek, kdy svůj názor může projevit každý? Dokonce i ženy!
Nic z toho, co mu táhlo hlavou, se však na jeho tmavé tváři, zbrázděné vráskami, neprojevilo. Rysy Sanonova obličeje zůstávaly klidné a bezvýrazné. Seděl u ohně se zkříženýma nohama, pozorně naslouchal a všeho si všímal, ale dosud nepromluvil. Měl pádný důvod k účasti na tomto shromáždění, přestože nepatřil k lovcům Tanu. Ten důvod se držel opodál, za kruhem sedících lovců, mezi ženami.
Malagen na sobě ucítila jeho pohled a nešťastně couvla zpět do tmy. Šanone nezměnil výraz, když ji zahlédl. Nepohnul se, ani když kolem něj proběhlo hejno vřeštících dětí a písek, který přitom rozhazovaly, dopadl i na něj. Nozdry se mu sice rozšířily hněvem, ale jen písek setřásl a obrátil pozornost k Herilakovi, jenž právě vstal a ujal se slova.
"Vykonali jsme mnoho práce. Nasekali čerstvé kmínky na tyče k saním, opravili kožené postroje, vyudili dostatek masa. Myslím, že už je vše hotovo. Pokud víte o něčem, na co jsme zapomněli, řekněte to!"
Merrith se vztyčila a rázně odehnala lovce, kteří se ji pokoušeli okřiknout. Byla vysoká, o nic menší než většina lovců, a síly měla také tolik, co oni. Od Ulfadanovy smrti se starala sama o sebe - a dokázala to.
"Takže vy se tady bavíte o tom, že se rozloučíme s údolím Sasku. A já říkám, zůstaňme!"
Ženy za ní mlčely, zato lovci začali hlasitě projevovat nesouhlas. Počkala, až se utiší. "Vy, lovci, máte huby na opačném konci! Když něco řeknete, zní to jako prd. Nic nám tu nechybí, jídla máme dost, v kopcích se dobře loví… Proč bychom odcházeli?"
Několik žen ji hlasitě podpořilo, rozvinula se bouřlivá debata. Šanone jen naslouchal, hlídaje si výraz tváře, aby neprozradil, co si myslí. Herilak chvíli vyčkal a když bylo jasné, že tohle hned tak neskončí, vstal a všechny překřičel. Lovci se ztišili, protože to byl Herilak, jejich vůdce ve válce s murgu.
"Tady se přece nebudeme hádat," řekl. "Tanu se navzájem nezabíjejí, ani nerozkazují jeden druhému. Kdo z vás lovců chce odejít, přidá se k nám. Kdo si snad přeje zůstat, ať zůstane."
"Proč jen lovci?" ozvala se drze Merrith. "Zeny do toho nemají co mluvit? Odkdypak tohle platí?"
Herilak s námahou ovládl svůj hněv. Kdyby už ta ženská dala pokoj! "Zeny si pohovoří se svými lovci a rozhodnou společně. Sešli jsme se tady, protože se musíme připravit na cestu…"
"No, tak já tedy rozhodně zůstávám." Merrith se začala prodírat hloučkem ven, ale najednou se zastavila a ohlédla. "Leda bych tu nebyla vítána. Co na to povíš, Šanone, mandukte Sasku?"
Všichni se zájmem obrátili pohledy na Sanona. Zvedl ruce do výše ramen, dlaněmi od sebe, a promluvil dobrou marbačtinou, i když s lehkým přízvukem. "Sasku a Tanu společně bojovali ve městě na mořském břehu, pak spolu přišli sem do údolí a opět bojovali bok po boku. Tanu zde jsou vždy vítáni, chtějí-li tu dál žít, ale volní, přejí-li si odejít. Jsme přece bratři."
"A sestry," doplnila přísně Merrith. "Dobře, tato sestra tedy zůstává. "As tím se vzdálila.
Možná i jiné ženy smýšlely jako ona, ale byly zticha. Zeny Tanu měly vždycky volnost a samy rozhodovaly o svých životech. Když je jejich sammadar rozzlobil, mohly si zvolit jiný sammad. Byla tu však pouta mezi nimi a otcem jejich dětí; ta se nedala přerušit tak lehce. A teď už se všem lovcům stýskalo po lesích, sotvakdo by je zadržel.
Debata se táhla, ohně už vyhasly a děti usnuly. Šanone trpělivě vyčkával, až nastane příhodný čas pro jeho řeč.
"Jsem zde ze dvou důvodů," začal konečně. "Smím promluvit?"
"Nemusíš se takto ptát," pohlédl na něj Herilak. "Jsme navždy pevně svázáni poutem společných bitev."
"Mám žádost. Jde o mastodonta, který se narodil zde a dostal jméno Arnhweet. Skrze něj k nám promlouvá Ka-dair. Chceme si ho ponechat… Jste s tím srozuměni?"
"O tom není pochyb."
"Za to vám náleží náš vděk. A teď můj druhý důvod. Jedná se o ženu, která patří k nám, Sasku. Malagen, ženu chrabrého bojovníka Simamacha…"
"Ten je mrtev!" zvolal hněvivě Newasfar. Šanone důstojně přikývl.
"Ano, je mrtev. Zahynul v bitvě proti murgu. Ale jeho žena Malagen žije a patří k nám."

"Ona je teď mou ženou!" Newasfar pokročil k manduk-tovi a zaťal pěsti. "A půjde se mnou."
"U vás Tanu přece rozhoduje každý za sebe. Proč tedy mluvíš za ni?" Šanone hleděl na vysokého lovce přimhouřenýma očima, ani se nepohnul.
Newasfar se třásl vztekem. Herilak mu stiskl paži a tiše řekl: "Lovec chová úctu ke starším. Posaď se."
Počkal, až se reptající Newasfar vrátí na své místo, potom vyzval Malagen: "Máš k tomu co říct?"
Vyděšeně na něj pohlédla, pak si zakryla tvář rukama. Herilak to nemínil protahovat. Ta žena bude mlčet, protože u Sasku to tak chodí. Dobře věděl, že touží jít s Newasfarem. A také si byl vědom, že ho Šanone pozorně sleduje a čeká na odpověď. Napadalo ho jen jediné řešení.
"Nevidím v tom nic neřešitelného. Jak už pravil Šanone, Sasku a Tanu společně bojovali ve městě na pobřeží, potom i zde v údolí. Proto jsou zde Tanu vítáni, ale mohou i svobodně odejít. Jsme jako bratři a sestry. Nesmíme se nechat zahanbit jeho velkomyslností a nabízíme totéž: Malagen se k nám může připojit, jestli si to přeje."
Pokud Šanone cítil, že byl právě poražen vlastními slovy, nedal to najevo. Pouze pozvedl ruku na znamení souhlasu, vstal a opustil shromáždění. Herilak ho vyprovázel pohledem a doufal, že z toho nebudou žádné nepříjemnosti. Shodli jsme se v boji, a teď se v míru i rozejdeme… Obrátil se zpět k sammadům.
"Vyrazíme hned ráno. Všichni souhlasí se zvoleným směrem? Na severu je příliš chladno, nebudeme se vracet cestou přes hory, kde leží sníh. Navrhuji dát se k východu, odkud jsme přišli, až k moři. Pak se rozhodneme, co dál."
"Musíme ale překročit velkou řeku," postěžoval si Frakem Byl už starý a sil mu ubývalo, a často se mu zdálo, že si jeho vědění nikdo neváží. Dnes už málokdo dbal na to, co vyčetl o budoucnosti ze sovích vývržků.
"Řeky jsme překračovali i dříve, alladjexi. Vyrobíme si vory a mastodonti v nejužším místě přeplavou. Jen žádný strach. Chce ještě někdo něco říct? Takže dohodnuto, ráno vyrazíme."
Všechno probíhalo jako obvykle, když se sammady vydávaly na další pouť. Mastodonti hlasitým skučením protestovali proti omezování své svobody, když je lovci zapřahali do postrojů a nakládali na ně veškerý majetek. Do svítání bylo vše připraveno. Herilak stál stranou a sledoval, jak se první sammady vydávají na cestu. Nikdo nikomu nerozkazoval, nikdo neměl přednost. Všiml si, že mezi přihlížejícími Sasku se objevil Šanone. Ulevilo se mu. Přistoupil k němu a položil mu ruku na rameno.
"Ještě se setkáme, příteli."
Šanone rozvážně potřásl hlavou. "Myslím, že nesetkáme, příteli. Moje mládí je dávno pryč, nikdy už neopustím své údolí. Byl jsem vždy poslušen Kadairových pokynů a v životě jsem spatřil věci, o jakých se mi ani nesnilo. Jsem unaven. A ty? Sotvakdy se podruhé vydáš touto cestou."
Herilak důstojně projevil souhlas. "Nebude třeba. Najdu tě mezi hvězdami."
"Všichni kráčíme po Kadairových stezkách. Setkáš-li se s Kerrickem, pokud ještě žije, vyřiď mu naše díky za záchranu životů."
"Vyřídím." Herilak se odvrátil a bez dalších řečí odešel, ani se neohlédl na údolí, kde toho jeho lid tolik prožil.
Klusal po pěšině podél řeky, dohnal sammady, které se pohybovaly jen pomalu, a předešel je. Sammadar Kelimans měl jen jednoho mastodonta, jeho sammad byl malý, ale teď se nějak rozrostl. Herilak spatřil Merrith, jak si rázně jako bojovník vykračuje vedle svého mastodonta.
"Cím to, že mezi námi potkávám někoho, kdo měl v úmyslu zůstat mezi Sasku?" zeptal se.
Merrith v chůzi usilovně žvýkala kus uzeného masa. Vysála z něj šťávu a vyplivla chrupavku, pak teprve rozvážně promluvila. "Má snad sammadar Herilak nějaké námitky?"
"Jsi přece Tanu."
"Ovšem. Copak bych vydržela dřepět v té díře, dřít na poli a žvanit se ženskými? Tanu nemůže žít bez lesa a bez volnosti."
"Proč jsi ale u ohně vykládala, jak moc se ti tam líbí? " podivil se Herilak. "Nechápu…" Zaváhal.
Šlehla po něm pohledem a ušklíbla se. Vykulil oči a rozchechtal se, pak ji uznale plácl po rameni.
"Chováš se jako lovec, ale lstivá jsi jako pravá žena! Tys tušila, že Šanone nechce pustit Malagen s námi! Tak jsi ho předem zbavila argumentů! Nikdys nechtěla zůstat v údolí!"

"Tos řekl ty, statečný Herilaku, ne já. Slabá žena musí používat rozum, jinak by ve světě silných mužů nepřežila."
Uštědřila mu přátelské plácnutí do zad, až zavrávoral. Ale smál se dál.
Rád by věděl, jestli si Šanone uvědomil, jak na něj vyzrála. Mohlo ho to napadnout už večer, a dnes, když viděl, že se Merrith připojila k ostatním, tím spíš…
Všechny ovládla radost, že jsou konečně zase na cestě. Herilak se dotkl Kerrickova nože z nebeského kovu, který teď nosil zavěšený na krku. Kde asi teď je jeho majitel, žije vůbec ještě? Jestli je naživu, on ho najde.
Pěšina je vedla podél břehu k severu. Blížili se k místu, kde mohli mastodonti řeku překročit. Právě tam, u vody, si postavili stan Hanath a Morgil, vyhnaní z údolí pro krádež svatého piva. Hanath mával a pokřikoval na průvod sammadů, Morgil však bez hnutí ležel na trávě. Herilaka to zaujalo. Došlo snad k nehodě? Nebo se objevili murgu? Vzal obě smrtící hole, k tomu oštěp, a seběhl dolů.
Hanath znovu zamával, když ho spatřil přicházet, pak ztěžka klesl vedle svého druha.
"Copak se děje? " Herilak pohledem pátral po zraněních nebo krvi, ale nic takového neviděl.
"Porro," vyslovil Hanath chraptivě a ukázal na hliněný hrnec ve vchodu do stanu. "Nebylo právě podařené."
"Na to jste měli myslet, než jste ho ukradli."
"Ale ne, to ukradené bylo v pořádku." Hanath zamlaskal. "Zato když ho děláme sami, pokaždé se něco pokazí. Chutná správně, ale druhý den je ti po něm zle."
"Vy ho vyrábíte sami? Jak?" Herilak nakoukl do hrnce a nakrčil nos nad zápachem, který se z něj linul.
"Jednoduše. Často jsme v noci pozorovali, jak to dělají Sasku. Z těch by tedy nebyli lovci! Vůbec neslyšeli, jak se k nim blížíme… Vezmeš zrní jedné zemní rostliny, kterou tu pěstují, říká se jí tagaso. Dáš ho do vody, postavíš na slunce a přidáš trochu mechu. To je všechno."
Morgil se pohnul, otevřel jedno krvavé oko a vzdychl.
"Určitě je to tím mechem. Asi jsme to s ním přehnali."
Herilak už měl těch hloupostí dost. "Sammady se vydaly na cestu."
"Dohoníme vás, snad zítra. To už budeme v pořádku."
"Jenom už nesmíte pít tohleto!" Herilak nakopl hrnec, zbytek piva vyšplíchl a vsákl do země. Páchlo to odporně.
"Musí to být tím mechem," vzdychl Morgil.
Kerrick si znepokojeně prohlížel dítě.
"Není to nějaká nemoc? Oči má otevřené, ale otáčejí se a bloudí sem a tam, vypadá to, že nevidí!"
Armun se zasmála. Byl to jasný, veselý smích. "Ty už si nevzpomínáš, že Arnhweet měl také takové oči? Takhle je to se všemi dětmi. Chvíli to potrvá, ale naše Ysel určitě bude mít dobrý zrak."
"A ty? Dokážeš už chodit? Jsi v pořádku?"
"Už pár dní ti povídám, že mám dost síly. A už se těším, až tohle jezero opustíme." Nepodívala se ke druhému táboru, ale poznal i tak, že na něj myslí. Ve skutečnosti jejich odchod odkládal až moc dlouho. Dávno měli sbaleno všechno, co si vezmou s sebou, všechno připevnili na sáně. Mastodont by takový náklad ani nepocítil, jenže oni žádného neměli a tak mohli pobrat jen tolik, kolik Kerrick a Harl na saních utáhnou. Armun a Darras se postarají o dítě, Arnhweet ponese oštěp a luk. Ortnar bude mít co dělat sám se sebou… Nadešel čas odchodu.
Nad staženou kýtou čerstvě zabitého jelena se rojily mouchy. Ten kus už neuvezou, ale samci Yilaně ho jistě ocení. Kerrick odehnal mouchy a hodil si maso na rameno.
"Nenechám to zkazit. Hned jsem zpátky, a potom už vyrazíme."
Vykročil přes mýtinu. Arnhweet na něj zavolal a přidal se k němu.
"Nechci opustit přátele," řekl v yilaně, když se vzdálili natolik, aby ho matka neslyšela. Nikdo mu nezakazoval tak mluvit, ale vycítil to sám; Armun se svou záští k oběma samcům Yilaně nikdy netajila.
"Ani já. Ale v životě už to tak chodí, že musíme dělat i věci, které sami nechceme."
"Proč?"
"Některé věci se prostě vykonat musí. Odcházíme odtud, protože by nás tu mohli najít lovci Yilaně. Imehei teď s námi nemůže a Nadaske ho tu samotného nenechá."

"Imehei stůně? Nadaske mi o tom nechtěl nic říct."
"Je to něco jako nemoc. Až se z toho dostane, tak snad cestu zvládnou."
"Najdou nás a budeme si zase povídat."
"Ano, budeme si povídat," přitakal Kerrick, skrývaje pochyby.
Nadaske seděl u vody vedle svého druha. Vzhlédl, když se přiblížili, ale nepohnul se. Zpozorněl, až když Arnhweet podrobně líčil přípravy na cestu, chlubil se, jak dobře už střílí z nového luku, a tady, koukej, jak ostrý mám oštěp… Kerrick spokojeně přihlížel. Ten hoch byl skutečně jako Yilaně. Ale nezapomene všechno, co se naučil, až odejdou od jezera a on nebude mít své kamarády Yilaně nablízku? S kým potom bude mluvit jejich řečí?
"Ještě-mokrý-z-moře je velký lovec," řekl Nadaske. "Bude nám scházet všechno to maso, které by pro nás nalovil."
Arnhweet hrdě prohnul záda. Nepostřehl jemnou narážku, týkající se množství dosud přineseného masa. Ve skutečnosti od chvíle, kdy se naučil střílet z luku, ulovil jedinou malou ještěrku. Kerrick si velmi vážil úsilí, které Nadaske na rozhovor s chlapcem vynakládá, neboť rozeznal známky zármutku a zoufalství, skrývané pod běžným významem slov.
"Všechno bude v pořádku," řekl. "S námi i s vámi."
"Ano, všechno bude v pořádku," opakoval Nadaske, ale pohyby, jimiž slova doprovázel, svědčily o beznaději. Ime-hei v jezeře ve svém neustálém spánku cosi zabrumlal, ruka se mu pohnula v gestu, jakoby parodujícím rozloučení, a klesla do vody.
"Až najdeme bezpečné místo, přidáte se k nám," snažil se Kerrick, ale Nadaske se odvrátil a už ho neposlouchal. Kerrick vzal syna za ruku a vrátili se k ostatním.
"Čas utíká," broukl Ortnar. Vykročil, chromou nohu táhl za sebou. "A cesta je daleká."
Kerrick se sehnul a zvedl tyčky saní. Harl ho napodobil. V tichu vstoupili do lesa á jen Arnhweet se naposled ohlédl, ale stromy mu zakryly výhled na jezero a přátele na břehu.

apsohesepaa anulonok elinepsuts kakhaato>.
průpovídka Yilaně

Pavučina života má víc vláken, než je v moři kapek.

7

Ambalasi seděla na kmeni stromu, vyplaveném na břeh, a spokojeně mžourala do slunce, které ji koupalo ve vlnách příjemného tepla. Uvolnit se, vyhřívat, těšit se ze slunce, rozhlížet se po okolí a přemýšlet o této úžasné řece, to vše pro ni představovalo nezvyklou slast. Řeka byla tak široká, že se její protější břeh ztrácel v nedohlednu, a barvu měla hnědou od půdy kontinentu, jímž protékala. Kolem proplouvaly travnaté ostrůvky. Nebe bylo bez mráčku, ale kdesi na horním toku muselo nedávno silně pršet, možná tam dokonce řádila povodeň, neboť voda odtud nyní nesla vzrostlé, mohutné stromy. Jeden z nich se zachytil na mělčině, důstojně se usadil u břehu a z jeho koruny hbitě vyskákala malá vřeštící ustuzou, spěchající do bezpečí křovin. Jedno zvířátko se přiblížilo k Ambalasi. Když se pohnula, dalo se na útěk, ale vzápětí padlo k zemi, zasaženo šipkou z hěsotsan. Mělo hnědý kožíšek a chápavý ocas. Obrátila ho a na jeho břiše zahlédla pohyb, vykoukla drobná hlavička. Vačnatec, a s mládětem! Výborně. Setěssei ho zakonzervuje a uchová pro další výzkum.
Ambalasi se vrátila ke svému stromu a se spokojeným povzdechem na něj znovu klesla. Svěží, zelený kraj, jako ^tvořený pro její výzkum. Rozkoš, kterou jí přinášelo bádání, ještě zvyšovala nepřítomnost svárlivých Dcer, jejichž pouhá existence jí dokázala dokonale zhatit všechnu pohodu a radost z práce. Myslela na ně, to ano, ale jen natolik, aby vychutnala vzdálenost, která je dělí. Elem, velitelka uruketo, byla z jiného těsta. Ta se podobala opravdové vědkyni. Uměla naslouchat, aniž by jí to kdo připomínal. Navíc po celou dobu plavby ani jednou nevyslovila nenáviděné jméno Ugunenapsy, dokonce ho ani

nenaznačila zbarvením dlaní.
Hlasité zapraštění za zády ji vyrušilo z rozjímání. Natočila se, aby současně mohla sledovat pláž i les, hěsotsan měla připraven. Objevila se však členka posádky uruketo. Držela velký strunový nůž a jeho pomocí si prosekávala stezku křovinami. Ústa měla při té namáhavé práci dokořán, kymácela se a málem už padala.
"Okamžitě toho nech!" křikla na ni Ambalasi. "A honem do vody, než umřeš na přehřátí!"
Členka posádky na místě upustila strunový nůž, dovrá-vorala na břeh a jak široká tak dlouhá se natáhla do vody. Po chvilce se vynořila nad hladinu a zvedla dlaně v gestu vděčnosti za pomoc.
"Vděčnost," zabručela Ambalasi, "vděčnost! Nejenže je musím vést a řídit, ještě abych za ně myslela! Zůstaň ve vodě! Vylezeš, teprve až dokážeš zavřít pusu!"
Znovu pohlédla na řeku, ale uruketo ještě nebyl na dohled. Nevadí, je teprve časně odpoledne. Ambalasi dala posádce celý den na to, aby si enteesenat zaplavali a nachytali dost potravy pro uruketo.
Nyní na opačné straně pláže vystoupily z lesa Setěssei a dvě lodnice s těžkým nákladem. Obě Yilaně hned odhodily břemena a přidaly se ke své družce ve vodě. Setěssei měla ústa také otevřená, ale nepřehřála se tolik jako ostatní.
"Objevily jsme přesně to, co Ambalasi předpověděla," hlásila.
"Výborně. Z tvaru krajiny a rozložení přítoků bylo zřejmé, že se někde poblíž nachází jezero."
"Teplé, se spoustou ryb a slunnými plážemi."
"Neobydlené?"
"Všechny možné druhy zvířat, ale žádní Sorogetso."
"A zase přesně, jak jsem čekala. Totéž jako na jiných místech. Ze všech jezer, která jsme zkoumaly, toto leží nejblíže městu. Ač nerada, dospěla jsem k závěru, že malá skupina Sorogetso, kterou jsem objevila, je jediná, přinejmenším na této řece. Chápeš, co to znamená?"
"Nepochopení významu/touha po objasnění."
"Má věrná Setěssei, to znamená, že Sorogetso nepocházejí odtud, z těchto břehů. Někdo je sem přivezl, vybral jim sídlo a nechal je zde. Což jsem od počátku tušila. Jediná osamělá kolonie, výsledek jakýchsi temných pokusů neznámého vědce… Našlas na své výpravě ještě něco, co by stálo za zaznamenání?"
"Zajímavé druhy létajících tvorů bez srsti a bez peří, a pár dalších, pravděpodobně pro vědu velmi cenných."
Členky posádky se konečně dost ochladily a vylezly z vody. Setěssei jim přikázala donést odložené rance. Z jednoho vybalila drobnou ještěrku se zobákem, o něco kratší než její vlastní předloktí. Ambalasi ji se zaujetím zkoumala, natahujíc dlouhý ocas zvířete.
"Čilé zvířátko. Zřejmě se pohybuje po čtyřech, dokud se klidně pase, ale když v ohrožení prchá, používá jen zadní nohy. S tím ostrým zobákem snadno získá i špatně dostupnou potravu, může okusovat stromky a dřevnaté lodyhy, může jíst i tuhé listí."
"A je neobyčejně chutné. Seděly tam v podrostu na hnízdech. Přiznávám, že už mám dost naší jednotvárné stravy, konzervované maso už nemohu ani vidět. Ulovila jsem dvě taková zvířátka, jedno jsem snědla…"
"Výhradně v zájmu vědy."
"Samozřejmě. Rozhodla jsem se posbírat jejich vejce, pokud bude maso chutné."
"A tos také provedla. Stává se z tebe pravý vědec, Setěssei. Nový zdroj potravy je vždy vítán. Popravdě řeceno, už mě také unavuje jíst pořád jen úhoře."
Při zkoumání vzorku Ambalasi bezděky mlsně stáhla rty, odhalujíc zuby, a otevřela ústa, ale rychle je zase sklapla. V zájmu vědy tento vzorek potřebovala celý, žádné ochutnávání. "Nazveme ho naeb, protože má ten dlouhý zobák. Tak ukaž, cos ještě přinesla."
Ambalasi nepřestávala žasnout nad množstvím neznámých druhů, žijících na tomto kontinentu. Jistěže se něco takového dalo čekat, ale její nadšení s každým novým objevem ještě vzrůstalo. Třeba tento brouk, větší než její dlaň, další drobné ustuzou, motýli… Úžasný kraj.
"Velmi uspokojivé. Ihned všechno ulož do konzervačních kontejnerů. Na vzduchu těla už dlouho nevydrží. Až se vrátíme, nastane slavnost objevů! Což bude až příliš brzy."
Setěssei v jejím výroku postřehla nádech deprese z návratu k Dcerám. Rychle jí donesla vodní ovoce,

vychlazené z řeky. Ambalasi se s chutí napila, ale ani osvěžení jí ne-zahnalo chmury.
"Konec radostí z poznávání a objevů. Nyní nás očekává skličující setkání. Snažila jsem se nemyslet na to, co po návratu najdeme, ale teď, když se uruketo vrací a my musíme s ním, nezbývá, než se opět věnovat nepříjemným záležitostem."
"Zájmy vědy/dosud nedokončený výzkum," nadhodila Setěssei. Znělo to svůdně, ale Ambalasi zdráhavě naznačila lítost a zápor.
"Nic by mě nepotěšilo víc, než možnost pokračovat ve vědeckém bádání. Ale trápí mě obavy o město, které jsem vypěstovala. Nemohu ho ponechat v rukou těch neschopných Dcer. Donutila jsem je aspoň nahlédnout do reality. Pak jsem je opustila, aby se pokusily řešit věci po svém. Myslíš, že to dokázaly? Dosti nepravděpodobné, není-liž pravda? Hle, buďto už se mi zrak kalí stářím, nebo se blíží uruketo!"
"Ambalasi má zrak mladé fargi! Už připlouvají."
"Výborně. Připrav naše vzorky, aby je stačili do tmy naložit. Cestou jsem počítala dny a všímala si orientačních bodů. Teď poplujeme po proudu. Když se vydáme na cestu za svítání, dorazíme do Ambalasokei zítra, ještě za světla."
"To jsme tak blízko?"
"Ne, ale proud řeky je tak silný."
Jak se patřilo vzhledem k jejímu postavení, Ambala-si jen přihlížela, jak se ostatní zabývají konzervací vzorků nových živočišných druhů. Enteesenat už se vrhali ke břehu, vyskakujíce vysoko z vody. Milí, inteligentní tvorové, radost pohledět. Uruketo je zvolna, vytrvale následoval, až spočinul mohutným zobanem na pláži. Elem sestoupila z horní ploutve, aby Ambalasi pomohla nahoru. Zobák uruketo byl kluzký a drápy se na něm neměly čeho zachytit. Když byla Ambalasi konečně v bezpečí na širokém hřbetě zvířete, musela si odpočinout, než se pustí do šplhání na vršek ploutve.
"Nakrmily jste toho tvora? " zeptala se.
"Víc než dostatečně. Enteesenat nachytali spoustu velkých úhořů, ne tak obrovských, jaké lovíme u města, ale i tak to byly pěkné kousky. Myslím, že si uruketo pochutnal."
"Skutečně se natolik vyznáš v pocitech toho zvířete?"
"Lze je vypozorovat, ale chce to dost času a trpělivosti. Mně to přináší uspokojení, těší mě to skoro jako…"
Elem v rozpacích umlkla, hřebínek jí planul oranžovou a rudou barvou. Chvatně vyjádřila omluvu. Ambalasi dala najevo přijetí/pochopení.
"Přemohla tě radost z velení/porozumění, to nepovažuji za přestupek. Za celou dobu, za všechny ty dny od chvíle, kdy jsme opustili město, je toto tvé první opomenutí. Poprvé ses téměř dopustila chyby a vyslovila v mé přítomnosti to jméno. Tak už to řekni. Ugunenapsa!"
"Děkuji. Těší mě, když ho opět slyším…"
"Mě ne. Ale mé uši si zase musí zvyknout na ten drsný, nepříjemný zvuk. Ugunenapsa. Skřípe mi to v uších a dráždí nervy. Vyplujeme hned ráno a téhož dne dorazíme do města. Proto ti to pochybení odpouštím. Jedna malá ohavnost ve srovnání s těmi všemi, které vyslechnu zítra."
Elem si dovolila vyjádřit naději. "Třeba vše dobře dopadne."
Ambalasi odpověděla urážlivým zvukem. "Copak snad neznáš Dcery? Vážně si myslíš, že by to mohly dokázat?"
Elem měla dost rozumu, aby na takto položenou otázku neodpovídala. Místo toho si vyžádala povolení začít s nakládáním. Hněv Ambalasi trochu rozhýbal unavené údy, konečně našla sílu vyšplhat do ploutve a odtud sestoupit do chladného vnitřku uruketo. Okamžitě usnula. Musela šetřit síly pro těžké dny, které budou následovat. Spala, dokud ji Setěssei neprobudila zvukem, žádajícím neodkladnou pozornost.
"Město je na dohled, velká Ambalasi. Napadlo mě, že by ses ráda na příjezd připravila. Což takhle zkrášlení paží vzory moci a vítězství?"
"Nač plýtvat barvami, jen abych udělala dojem na ta nehodná stvoření? Dones mi jídlo, ať načerpám energii, abych byla s to čelit jejich hlouposti."
Z města museli uruketo zahlédnout, protože v přístavu už čekala Enge. Byla sama. Ambalasi nad tím vyjádřila uspokojení. \
"Enge ví, že její společnost snesu, a chce mě ušetřit pohledu na své hádavé družky, jak jen to jde.

Setěssei, odnes naše vzorky do laboratoře. Přijdu za tebou, jen co zjistím, co se tu dělo v době naší nepřítomnosti. Doufám v nejlepší, leč obávám se nejhoršího."
Ambalasi funěla a supěla námahou, když konečně vystoupila na břeh doku. Enge ji přivítala, používajíc znaky potěšení a radosti.
"Máš tak dobrou náladu, protože jsem se v pořádku vrátila, nebo přinášíš dobré zprávy?"
"Obojí, velká Ambalasi. Důkladné studium Ugunenapsiných osmi zásad mě neomylně přivedlo k zásadě číslo sedm. Povídala jsem ti, že řešení našich problémů lze najít ve slovech Ugunenapsy, a opravdu jsem v to věřila. Ale pochybnosti přetrvávaly…"
"Ušetři mě, Enge. Stačí mi výsledek, nestojím o podrobný popis cesty, jež tě k němu dovedla. Skutečně tvrdíš, že vaše potíže byly během mé nepřítomnosti vyřešeny aplikací filozofických principů? V tom případě nejspíš vstoupím do vašich řad!"
"Přivítaly bychom tě s velkou radostí. Nyní už tedy víme, že řešení existuje, zůstává však jistý problém…"
Ambalasi si dramaticky povzdechla. "Ne že bych to nečekala. Nuže, sem s ním."
"Jde o Far< a ty, kdo jí naslouchají."
"Ani to mě nepřekvapuje. Co zase provedlo to odpudivé stvoření?"
"Spolu se svými družkami se připojila k Sorogetso."
"Cože to udělaly?"
Veškerá pigmentovaná místa na těle staré vědkyně šarlatově vzplála a začala tepat jako srdce, hrozící puknutím. Enge v hrůze ucouvla, pokoušejíc se nesměle upozornit na ohrožení života. Ambalasi s hlasitým třesknutím sklapla čelisti.
"Ohledně toho jsem přece vydala jednoznačné instrukce! Vyhlásila jsem přísný zákaz! Sorogetso pryč z města a už nikdy zpátky! Žádný kontakt s nimi. Slíbily jste mi to, když jsem pohrozila, že opustím město, čímž ho vydám zkáze. A teď tohle!"
Enge se v té bouři hněvu přikrčila a zakymácela, marně se snažíc promluvit. Konečně jí Ambalasi pokynem dala svolení - v rozčilení nebyla schopna souvislé řeči.
"To jsme tehdy pochopily, uznaly a poslechly tě. Ale Far< odmítá vzít v úvahu veškerá tvá nařízení s tím, že už jsme jednou zavrhly nadvládu Eistaa, nemůžeme tedy připustit ani tvou. Pokud by cenou za užívání města měla být poslušnost, prohlásila, pak o město nestojíme. Vzala své následovnice a vydaly se k Sorogetso. Měly v úmyslu žít mezi nimi, přitom je přivést k víře v Ugunenapsino učení, a vybudovat v džungli pravé město Ugunenapsy."
"A k tomu že skutečně došlo?" Ambalasi se už částečně ovládla, patrně proto, že vytušila, jakou dostane odpověď.
"Ne. Far< byla zraněna, ale stejně se nechce vrátit. Některé Dcery zůstaly s ní, zbylé přišly zpátky."
"Ať se ta neposlušná stvoření hned dají do práce, ať zabíjejí/čistí/nakládají úhoře, dokud jim nepřikážu přestat. Pokud jde o mě, nepřestanou už nikdy! Já jdu za Sorogetso."
"To je ale nebezpečné!"
"Já se nebojím ničeho."
"Ale já ti ještě chtěla vyprávět o našem úspěchu!"
"Až uzavřu tuto naléhavou záležitost. Ihned zaběhni za Setěssei, vyřiď jí, ať vezme moji kabelu s léčivy a přijde do přístavu. Musí mě doprovodit."
Jeden z mladých člunů už vyrostl natolik, aby pojal dva cestující. Cesta tak bude snazší, i když jeho výcvik sotva začal. Člun kolem sebe mlátil chapadly a hnal se vodou, otáčeje oči dozadu k Setěssei, která mu nemilosrdně mačkala nervová zakončení. Divoce prolétli úžinou, minuli ochrannou stěnu města, Ambalasin hněv pozvolna opadal; byla vděčná za tuto chvíli odkladu, která jí umožnila znovu nabýt klid. Situace vyžadovala chladnou hlavu, nikoli zlost. Ale přesto svírala hěsotsan tak pevně, až se zvířátko v jejích rukou kroutilo a svíjelo. Měla to být ochrana proti škůdcům, ale ona ji toužila použít proti Far<. Neuposlechnutí přísných nařízení! Zmaření vědeckého pozorování! Tentokrát to bídné stvoření skutečně zašlo příliš daleko! Enge povídala, že je Far< zraněna; Ambalasi doufala, že smrtelně. Nebylo by špatné vpravit jí do krve trochu toxi-nu pod záminkou utišení bolesti, tím by se celá záležitost urychlila.
V lese vládlo zlověstné ticho. Setěssei důkladně připoutala rozrušený člun ke břehu a vykročila jako první po pěšině. Zbraň měla připravenou. Ještě než došly k plovoucímu stromu - přístupové cestě do

tábora Sorogetso - narazily na plážičce u jezera na skupinku Yilaně. Tři se skláněly nad něčím na zemi. Trhly sebou,' když Ambalasi hlasitě zavolala, požadujíc pozornost. Hleděly na ni, chvěly se, oči doširoka rozevřené strachem.
"Zasloužíte smrt, zničení, roztrhání na kousky za to, že jste porušily mé nařízení a přišly sem! Jste zlá, hloupá stvoření! A teď mi prozraďte, kde máte tu nejhorší a nejhloupější z vás, jménem Far<, která by se spíš měla jmenovat Ninperedapsa, neposlucha/ničitel."
Roztřeseně se rozestoupily. Za nimi na zemi ležela Far<, paži obvázanou špinavým nefmakelem, oči zavřené. Ambalasi v duchu zaplesala při pomyšlení, že by mohla být mrtvá.
Ale nebylo tomu tak.
Far< se pohnula, se zachvěním otevřela oči a upřela je na Ambalasi. Ta se k ní sehnula a pravila tak nepřátelsky, jak jen dokázala:
"Doufala jsem, že je po tobě."
"Hovoříš jako Eistaa. Ve jménu Ugunenapsy se tě zříkám, stejně jako jsem se zřekla všech Eistaa."
"Proto jsi porušila můj příkaz?"
"Můj život řídí pouze duch Ugunenapsy."
Ambalasi jí pomalu a bolestivě odtrhla z rány nefma-kel. Blažilo ji, když Far< hlasitě zasténala. "A pročpak tě Ugunenapsa poslala sem, za Sorogetso?"
"Abych těmto prostým tvorům hlásala její pravdu. Abych je přivedla k Ugunenapse a také zajistila naši budoucnost. Až jejich mladé fargi vylezou z vody, začnu je seznamovat s Ugunenapsiným učením. Tak, jak to má správně být."
"Vážně? Kouslo tě nějaké zvíře se špinavými zuby, v ráně už je infekce. Takže jim chceš vykládat učení Ugunenapsy. A znáš vůbec jejich jazyk?"
"Pár slov. Ale naučím se víc."
"Rozhodně ne, budu-li do toho mít co mluvit! Co tě vlastně kouslo?"
Při té otázce se Far< odvrátila a s odpovědí zaváhala. "Samec. Myslím, že se jmenuje Asiwassi…"
"Easassiwi, ty Dcero Tuposti!" vykřikla Ambalasi. Ohromně se bavila. "Neumíš ani správně vyslovit jeho jméno, a už bys mu chtěla kázat o Ugunenapse!" Otočila se k Setěssei. "Strunový nůž, nefmakel, dezinfekci," přikázala. "Podle jeho reakce soudím, že na něj tvé kázání velký dojem neudělalo. Má nejspíš rozum. Moje mínění o jejich inteligenci stouplo. Teď ti ošetřím ránu, dám ti antibiotika, a pak tě přemístím jinam, než stačíš napáchat nenapravitelné škody."
"Zůstanu! Nemůžeš mi poručit…"
"Ze ne?" Ambalasi se naklonila tak blízko, až Far< hněvivě dýchala do tváře. "Jen dávej pozor. Tvoje žačky tě zvednou a dopraví do města. Jestli odmítnou, vezmu hěsotsan a zastřelím je. Potom zabiju tebe. Nevěříš, že bych to opravdu dokázala?"
Far< možná měla jisté pochybnosti, zato její družky nikoli. Nedaly jí příležitost k odpovědi, ale uchopily ji, jak mohly nejjemněji, a přes její chabé protesty s ní vykročily po pěšině zpátky k městu. Brzy krátký průvod zmizel v lese.
"Nakonec to nebyl zase tak nejhorší den," pravila spokojeně Ambalasi. Nastavila ruce, aby jí je Setěssei mohla očistit nefmakelem.
Na zpáteční cestě k městu se člun choval ukázněněji a Setěssei ho za odměnu nakrmila rybami. Enge opět vyčkávala v přístavu.
"Far< mi říkala, žes jí vyhrožovala násilím. Skutečně bys ji zabila? " Enge byla z celé příhody hluboce nešťastna, ale Ambalasi si její znepokojení vyložila špatně.
"Dáváš snad přednost přežití těch svých hrozných Dcer před přežitím celé rasy Sorogetso?"
"To přece není má starost, stejně jako se to netýká ani Far<. Mě jen děsí, jak může vážená a vzdělaná vědkyně vůbec pomyslet na vraždu!"
"Tak strašlivě mě rozzuřila, že bych jí snad ukousla hlavu! Ale zlost pomine a vrátí se zdravý rozum, moudrost opět nastoupí na místo vzteku. Nejspíš bych žádné z nich neublížila, ale neměla jsem k tomu daleko. A teď už mi dovol zapomenout na tu Dceru Zkázy. Chci slyšet tvé radostné zprávy."
"S potěšením ti vše vyložím. Nejprve se musíš obeznámit s osmi zásadami Ugunenapsy…"
"Opravdu musím?"

"Samozřejmě. Přece by ses nepokoušela porozumět činnosti celého organismu, aniž bys pochopila funkci buněk.<(
"Výtka přijata." Ambalasi se s povzdechem usadila na ocase. Nadechla se vánku, přinášejícího vůni řeky. "Poslouchám/učím se."
"První zásada vyplývá z Ugunenapsina nového pohledu na skutečnost, která zde vždy existovala. My všichni jsme živi mezi palci ducha života, Efeneleiaa."
"Ugunenapsa musela mít lepší zrak než já. Celý život se zabývám biologií, a ještě jsem tuhle Efeneleiaa ani nezahlédla."
"Hledalas na nesprávných místech," prohlásila Enge s důrazem. "Duch života je obsažen v tobě, neboť žiješ, právě tak jako ve všech Yilaně. Většina živých tvorů není obdařena schopností dobrat se podstaty své existence. Ale jakmile jednou pochopíš pravdu o Efeneleiaa, ostatní přijde samo. Takže, druhá zásada…"
"Zdržme se ještě u první. Pořád nemám ponětí, o čem mi to vykládáš. Požaduji definice nově předloženého pojmu. Nikdy jsem se s ním nesetkala. Duch?"
"Ugunenapsa vytvořila tento termín, aby popsala cosi, co je nám Yilaně vlastní, cosi popsatelného, leč neviditelného. Uvádí příklad dvaceti fargi, z nichž deset je yiliebe, neschopných řeči, a deset Yilaně. Pokud se nesnaží o komunikaci, nelze je rozlišit. Kdybys je zabila, nenajdeš ani sebedůkladnější pitvou nic, čím by se lišily. Proto všechá-pající Ugunenapsa použila nový pojem duch, aby ozřejmila rozdíl. V tomto případě se jedná o ducha komunikace. V případě života jde o Efeneleiaa, věčně přebývající ve všem živoucím. Už je ti vše jasné?"
"Ano i ne. Slyším, co říkáš, sleduji tvou argumentaci. A současně ne, odmítám koncepci ducha jako uměle vytvořený pojem, zavádějící a zhoubný pro racionální myšlení. Ale pro tuto chvíli svůj názor ponechám stranou. Ač nesouhlasím se základní tezí, pro potřeby naší diskuse ji akceptuji. Jde nám především o to, abychom se dobraly výsledků, jež z ní vyplývají."
"Jsem si vědoma tvých výhrad. Jednou snad ti dokážu pojem ducha lépe objasnit. Připouštím, že je to obtížné…"
"Ne obtížné, ale nesprávné a nepřijatelné. Ale budiž, chceme-li tuto únavnou debatu ukončit před setměním. Prozatím tvou pravdu o Efeneleiaa nechápu, ale připouštím ji jako teorii. Pokračuj. Chystala ses probrat druhou zásadu."
Enge dala najevo souhlas s vymezením tématu diskuse.
"Jak si přeješ. Když pochopíme Efeneleiaa, musí nám být jasné, že přebýváme ve městě života, nesrovnatelně větším než kterékoli město Yilaně. Vidíš tu pravdu a prostotu?"
"Ne. Ale je to tvůj důkaz. Pokračuj."
"Následuje třetí poučka. Duch Efeneleiaa představuje nejvyšší Eistaa města života a my jsme jeho občané."
Ambalasi povytáhla mžurky, které jí sklouzly přes oči pod tou palbou teoretizování. "A tomu vy Dcery věříte?"
"Nejen věříme, my tím žijeme. Jedině ta víra činí náš život snesitelným."
"Tak dál. Přinejmenším se shodneme v tom, že jste občany nějakého města."
Enge provedla pohyb, značící uznání pronikavé inteligence. "Tvá mysl dokáže předvídat mé důkazy, dříve než je předložím!"
"Přirozeně."
"Nyní poslyš čtvrtou zásadu. Když už známe Velkou Pravdu, vládneme velkou silou, neboť náležíme k většímu, vyššímu zdroji identity a oddanosti."
"Není divu, že vás žádná Eistaa nesnese. Dál!"
"Pátá zásada učí, že síla pravdy vyžaduje nový pohled na skutečnost, nový způsob myšlení. Tento pohled nám umožňuje dívat se nejen na věci, které vidí každý, ale nahlédnout pod povrch, až spatříme neviditelný, avšak věčně přítomný řád existence."
"Sporné! Ale můj mozek už klopýtá únavou. Neříkalas, že řešení spočívá v sedmé zásadě? Nemohla bys přeskočit rovnou k ní?"
"Vyplývá ze šesté zásady."

"Tak sem s ní, ať to máme za sebou." Ambalasi změnila polohu, už ji ze seděni brněl ocas. Enge vítězně zvedla palce vzhůru.
"Ve své šesté poučce Ugunenapsa učí o existenci řádu souvislosti a vzájemné podpory mezi všemi živými organismy, řádu, jenž znamená víc než pouhý souhrn všeho živého a také více než živé bytosti samy o sobě, řádu, na němž se vše živé podílí, ať už vědomě či nevědomky, řádu, jenž zde byl přítomen od Vejce Času!"
Ambalasi dala najevo nadbytečnost předložené informace. "Nepotřebovala jsem Ugunenapsu, aby mi tohle vysvětlila. Jde o zjednodušené vyjádření ekologických principů. .."
"Sedm!" zvolala Enge. Ve svém zápalu ani nepostřehla, že Ambalasi něco řekla. "Dcery Života díky rozpoznání a pochopení tohoto Řádu a v oddanosti Duchu Života vxaly na sebe zodpovědnost sloužit míru a ochraně života. A v tom spočívá řešení problému našeho města."
"To jistě, i když ti trvalo hezky dlouho, než ses k tomu dostala. Pokoušíš se mi říct, že Dcery, které souhlasí s učením Ugunenapsy, cítí povinnost pracovat v míru, společně a v souladu, čímž slouží potvrzení a ochraně života?"
"V to věříme, toto víme. Podle toho se také zařídíme. Nyní přejděme k osmé, poslední zásadě…"
"Aspoň té mě už ušetři! Schovej si ji pro mě, jednoho dne ji vychutnám. Třeba až budu toužit po nějaké nové inspiraci. Radši mi vysvětli, jak poslušnost sedmé zásady spasí město?"
"Ukážu ti to. Když jsme pochopily, jak nás Ugunenapsa vede, hledaly jsme způsob, jak vyjádřit naše uznání. Všechny si teď přejí pracovat pro město života a dobrovolně se hlásí o práci. Ty, jež mají předpoklady pro rybolov nebo zahradnictví, nám jdou příkladem, ale touží po tvých radách v záležitostech, jimiž si nejsou jisty, a oslavují tvůj bezpečný návrat."
Ambalasi se zvedla a prošla se po doku, tam a zpátky. Večerní vánek ochladil vzduch, brzy bude čas jít spát. Obrátila se k Enge a podržela před sebou sepjaté palce na znamení závažné otázky.
"Právem jsi očekávala, že toto vše mě potěší. Ale ještě raději bych viděla, jak ten systém opravdu funguje. Poskytla ti Ugunenapsa ve své moudrosti odpověď i na tu druhou otázku?"
Na to Enge mohla odpovědět jen vyjádřením záporu. "Kéž by to učinila. Radost ze záchrany města bledne ve světle skutečnosti, že nenacházím záchranu pro Dcery Života. Zůstaneme zde a zestárneme při studiu Ugunenapsi-ny moudrosti."
"Zestárnete, zemřete, a bude všemu konec."
"Všemu," přisvědčila Enge a v jejím hlase zazněla temná předtucha smrti.
Otřásla se, jako by ji ovanul ledový vítr, zvedla ruce a změnila barvu dlaní od tmavě zelené, značící zármutek, až k růžovému odstínu, znamení naděje.
"Nikdy nepřestanu pátrat po odpovědi. Musí přece někde být. To jen já nejsem schopna ji rozpoznat. Ty si také myslíš, že existuje?"
Ambalasi mlčela, to jí připadalo laskavější. Odvrátila se a zadívala se na vodu a nebe, avšak ubývající světlo ji nutilo myslet na smrt.

Smrt byla cosi, co si Vaintě nikdy nepřipouštěla. Vlastně ale nebrala v úvahu ani život. Prostě jen přežívala. Chytala ryby, když dostala hlad, pila z potůčku, když měla žízeň. Byla to bezmyšlenkovitá, prázdná existence, která jí teď plně vyhovovala. Pokud si náhodou vzpomněla na věci, které se jí staly, posedl ji neklid. Pociťovala nepříjemné sevření v čelistech, jak ji přemáhaly emoce. Nelíbilo se jí to. Raději se těm rozčilujícím záležitostem vyhnout, raději na ně vůbec nemyslet!

Fanasso to tundri hugalatta, ensi to tharmanni - foa er suas tharm, so et holá likiz modia.
pořekadlo Tanu

Sleduj les, nedívej se na hvězdy; jinak brzy spatříš na nebi svůj vlastní tharm.

8

Vedro v lese už bylo nesnesitelné a Kerrick nařídil odpočinek. Harl se ani nesnažil skrýt nesouhlas. "Je příliš brzo na přestávku!" Letos mu bylo šestnáct a považoval se už za lovce, ne za pouhé dítě.
"Pro tebe snad. Ale my ostatní si tady odpočineme, dokud největší vedro nepomine. Jakmile se trochu ochladí, půjdeme dál. Pokud se mezi námi najde silný lovec, který necítí únavu, může se vydat na výzvědy a prozkoumat cestu před námi. Třeba nám jeho oštěp obstará i kus čerstvého masa."
Harl s úlevou pustil tyče saní, protáhl si unavená záda a chopil se oštěpu. Kerrick ho zarazil.
"Vezmi si i smrtící hůl."
"Nehodí se na lov."
"Ale na zabíjení murgu ano. Vezmi si ji."
Harl se tiše rozběhl dál po pěšině a Kerrick se otočil k Armun. Seděla opřená zády o strom a vypadala unaveně.
"Měli jsme zastavit dřív," řekl.
"Ne, to je v pořádku. Když nebudu chodit, nezesílím, jak je potřeba." Darras podala matce dítě, které celou cestu nesla. Armun si ho přiložila k prsu - měla na sobě v tom horku jen volnou kůži kolem pasu.
Arnhweet tomu domáckému výjevu přihlížel značně znuděně, nespokojen, že mu nikdo nevěnuje pozornost. Zatahal otce za ruku.
"Chci jít na lov s Harlem. Můj oštěp žízní po zvířecí krvi!"
Kerrick se usmál. "Velká slova na tak malého chlapce! Nejspíš jsi vyslechl příliš mnoho Ortnarových loveckých povídaček." Během řeči se rozhlížel, prozkoumal zrakem stromy za nimi a stezku, po které přišli. Nikde nikdo. Chromému lovci bude chvíli trvat, než je dožene, pohybuje se přece jen o hodně pomaleji… Ceká je dlouhý pochod. Vzal si kus uzeného masa, které mu Darras podala, sedl si vedle ní a dal se do jídla. Když Arnhweet uviděl jídlo, docela zapomněl, že se chystal na lov, a také se usadil. Už byli skoro najedeni, když zahlédli mezi stromy pohyb. Kerrick uchopil hěsotsan, ale Arnhweet se zasmál.
"To je Ortnar! Nezastřel ho."
"Nezastřelím. To víš, nemám tak ostrý zrak jako tenhle malý velký lovec."
Ortnar zvolna dokulhal k nim, chromou nohu táhl za sebou, po těle se mu řinul pot. Darras mu vyběhla naproti a podávala mu tykev plnou vody. Vypil ji, opřel se o strom a podél kmene se svezl k zemi.
"Zastavili jste moc brzo!" vytkl Kerrickovi.
"Armun se rychle unaví. Budeme pokračovat v cestě, až se trochu ochladí."
"Drž svoji smrtící hůl namířenou ke mně," zašeptal Ortnar. "Něco tam je. Sleduje mě to už nějakou dobu."
"Arnhweete, pojď ke mně," zavolala Armun potichu. "Ty také, Darras. Polož, co máš v ruce, pomalu…"
Dívka se chvěla, ale poslechla okamžitě. Kerrick udělal krok stranou, aby dobře viděl na kraj lesa a aby mu Ortnar nestál v cestě.
Náhle se ozval praskot a z podrostu proti nim vystřelilo cosi obrovského, zelenobíle skvrnitého. Kerrick zvedl zbraň, zvíře doširoka rozevřelo strašlivé čelisti a zuřivě zařvalo. Kerrick stiskl hěsotsan, ale maraga nezastavil. Ve chvíli, kdy už se dravec hrozivě tyčil nad ním, stiskl ještě jednou, ustoupil a šelma padla téměř u jeho nohou.
Vzduchem prolétl Arnhweetův oštěp a zabodl se do mohutného těla.
"Dobrá práce, velký lovce," pochválil ho Ortnar s úsměvem, jaký u něj vídali jen zřídka. "Tys ho zabil."
Arnhweet přistoupil blíž k ohromnému tělu, ze kterého měl zjevně pořád ještě strach, a vytrhl z něj svou zbraň. "Co to je?"
"Marag." Ortnar na mršinu plivl. "Podívej na ty zuby. Je to šelma, masožravec."
"Tak ho teď sníme, místo aby on sežral nás!"
"Jeho maso je pro nás jedovaté."
"Tak si aspoň uříznu jeho ocas."
Ortnar se zasmál. "Jenom ten ocas je větší než ty! Ale vezmi si dráp ze zadní nohy. Můžeš si ho pověsit na krk vedle nože, tak ho každý uvidí."
"Žije tady víc takových oblud?" Armun zvedla dítě a vykročila po stezce, pryč od páchnoucí mršiny.
"Neřekl bych," odvětil Ortnar. "Tihle obyčejně loví sami. Už jsem je kdysi viděl. Jejich zápach ostatní

murgu odpuzuje."
"Mě také." Kerrick se připojil k Armun a ostatním. Ortnar zůstal sedět na místě a dával pozor na chlapce. Vzápětí se vrátil Harl a obdivně si prohlížel obrovskou kořist.
"Tady se nedá lovit," prohlásil. "Myslím, že tenhle marag vyhnal z lesa všechnu zvěř. Blížíme se k širší stezce. Jsou na ní1 stopy po saních."
"Čerstvé stopy?" vyhrkla Armun s nadějí v hlase.
"Staré, už skoro zarostlé. Sotva znatelné." Harl vytáhl pazourkový nůž a pomohl menšímu chlapci, už řádně zamazanému od krve, uříznout dráp.
Postupovali teď ještě pomaleji. Přes Ortnarovy protesty trval Kerrick na tom, aby Harl zůstal s ním a ke svým zbraním přidal ještě hěsotsan. Kerrick šel vpředu s ostatními a střežil je před zabijáckými lesními šelmami.
Už osm dnů se ubírali po této hlavní cestě, směřující k severu, kudy sammady často putovaly. Osmého dne Harl náhle přiběhl zezadu, dohonil skupinu v čele a zavolal na ně.
Kerrick zvedl zbraň. "Co se děje?"
"Nic, jenom Ortnar vzkazuje, že jste přešli odbočku. Je to jen kousek."
Vrátili se a našli Ortnara opřeného o oštěp. Spokojeně ukázal na zlomenou větev, téměř skrytou v podrostu. "Tady jsem si minule udělal znamení. Tudy půjdeme."
Vykročil první a ostatní se museli přizpůsobit jeho pomalému tempu. Ale nemuseli jít daleko, jen kus podél hřebenu kopce a přes mělký potok. Z vrcholu druhého hřebene spatřili mořský břeh. Do klidného moře se vlévala líně tekoucí řeka. Viděli vysoké rákosí, spoustu ptáků a za úzkým průlivem ostrov.
"Za ostrovem je široká zátoka, mnohem širší než tahle řeka, a kdybys ji překročil, dostaneš se k menším ostrovům, které se táhnou podél pobřeží," řekl Ortnar.
"Utáboříme se tedy na téhle straně ostrova, tamhle mezi stromy, tam na nás od moře nikdo neuvidí. Zatím připravíme dřevo na vor. Když se do toho hned pustíme, můžeme se přeplavit, než se setmí."
"Tady se mi líbí víc než u Okrouhlého jezera," ozvala se Armun. "Vypadá to tu bezpečnější. A jsme daleko od murgu. Od všech murgu."
Kerrick raději nedal najevo, že ji slyšel. Věděl zcela přesně, co má na mysli. Určitě měla pravdu v tom, že ona tu bez samců Yilaně bude spokojenější. Jenže co on? Už teď mu chyběla jejich bohatší, složitější mluva, jemné odstíny v řeči a gesta, náznaky, které v marbačtině vůbec nelze vyjádřit. Byli také součástí jeho sammadu; s nimi ho kus ubylo.
"Bude se tu dobře lovit?" zeptal se Arnhweet.
"Velice dobře," odpověděl Ortnar. "A teď pomoz Har-lovi s tím dřevem."
Léto bylo horké a suché a hladina vody ve velké řece značně poklesla. Mokřiny, v zimě a na jaře zaplavené, se nyní bujně zelenaly a pokrývaly břehy s okolím kobercem husté trávy, která pasoucím se jelenům sahala až po břicho. Sammady dorazily na kraj útesu nad lukami a zavládla mezi nimi velká radost, jak utěšený pohled se jim odtud naskytl.
Postavili si tábor v chladném stínu stromů. Když se setmělo a všichni už povečeřeli, sammadaři se jeden po druhém trousili k Herilakovu ohni. Už sice nebyl jejich válečný vůdce, protože válka skončila, ale připadalo jim přirozené takto se scházet, když jejich sammady putovaly společně.
"Mastodonti hubnou," řekl Har-Havola. "Tady by měli dobrou pastvu, měli bychom se tu zdržet. Já to aspoň mám v úmyslu."
"A mně nejde ani tak o mastodonty jako o lov!" zvolal Herilak a ostatní lovci mu odpověděli souhlasnými výkřiky. "Už mě nebaví zabíjet pořád jenom murgu! Někteří sice mají chutné maso, ale není nad jelena! Viděli jste ty pláně dole? Musíme získat nějaké kůže, jelenici, vypadáme už jako Sasku, když chodíme v šatech tkaných z charadis místo v kožešinách."
"V létě je v kožešinách horko," poznamenal Kelimans, jenž nikdy neoplýval humorem ani představivostí.
"Jistě," přisvědčil Herilak. "Ale přijde zima, nebo třeba zase potáhneme na chladný sever; může se stát leccos, proto musíme využít příležitosti k lovu. Já se svým samma-dem se tu nějakou dobu zdržím, něco nalovím, a potom, časem, půjdeme dál."
Všichni lovci projevili souhlas, nikdo nic nenamítal. Ženy, které jim naslouchaly, jejích názor sdílely. Tady na každém kroku nacházely známé jedlé věci, na které už téměř zapomněly, kořínky, bobule a houby,

vyhrabávaly ze země pupeny a hlízy - našlo se jich hodně, ale člověk musel vědět, kterou rostlinu si vybrat. V sammadech už dorůstaly mladé dívky, které nic z toho ještě neznaly a musely se všechno teprve učit. Bude velmi užitečné zůstat zde po nějakou dobu.
Merrith si to přála stejně jako ostatní, ale přesto v táboře objevila osobu, která vypadala nešťastně.
"Dostalas bití, že brečíš? " zeptala se dívky. "Tvůj lovec tě nesmí bít! Vezmi kus dřeva a dej mu pořádnou ránu. A když je silnější než ty, udělej to, až bude spát."
"Ne, nic takového." Malagen měla v tmavých očích slzy. Jako všichni Sasku byla útlejší a menší než Tanu, její olivová kůže a tmavé oči se lišily od jejich světlých vlasů i pleti. "Newasfar je na mě hodný, dobře spolu vycházíme. Jsem hloupá, že brečím."
"Vůbec ne. Určitě ti chybí tvůj sammad, kamarádky, a k tomu ještě mluvíme jiným jazykem."
"Učím se."
"No ovšem. Tedy, já bych se z řeči Sasku nenaučila ani slovíčko!"
"My naši řeč nazýváme sesek. A nemluvíš pravdu. Slyšela jsem tě říkat tagaso, to je přece v sesek."
"Protože mi kukuřice chutná, tak si to pamatuju."
"Něco jsem si nasušila, uvařím ti ji."
"Jen si to schovej pro sebe, může se ti hodit. Počkej, už zítra poznáš spoustu nových věcí. Nasbíráme bobule a uděláme ekkotaz, to si pochutnáš."
Dívka Sasku byla drobná, sotva větší než Merrithiny děti, když byly malé. Merrith měla chuť pohladit ji po vlasech, ale mezi dospělými ženami se to nehodí. Kromě toho viděla, že už se cítí o něco lépe. Merrith se šla projít kolem ohňů, chtěla být chvilku sama. Nebo možná nechtěla být sama, v tom to vězelo. Její dcery vyrostly a odešly. Soled zahynula ve městě murgu. Melde měla svého lovce, patřili k Sorliho sammadu. Nikdo neměl ponětí, kde se právě nacházejí; vypravili se totiž na sever, zatímco ostatní mířili k západu. Snad ještě někde žije. Merrithin muž Ulfadan zahynul. Věděla, že Tanu mrtvé neoplakávají, věděla, že každý lovec má své právoplatné místo na nebi, kde se po smrti mezi hvězdami objeví jeho tharm. Pohlédla na hvězdnatou oblohu, pak zpátky k ohňům. Vzdychla. Radši živého lovce, než tharm na nebi. Byla silná žena, ale cítila se osamělá.
"Nechoď tak daleko od ohňů," ozval se hlas. "Všude kolem jsou murgu."
Zamžourala do světla plamenů, aby zjistila, kdo se to o ni tolik stará. "Milá Ilgeth, já už zabila víc murgu, než jsi jich ty vůbec kdy zahlédla! Jen si podrž svou smrtící hůl připravenou, já už si nějak poradím."
Sammady se uložily ke spánku, ale ohně stále jasně plály. Hlídky dávaly pozor na les. V temnotě cosi zapraskalo, ozvalo se ostré bolestné zakničení. Už je to tak, bez smrtících holí by takhle daleko na jihu neobstáli. Obrovské murgu, kteří v těchto končinách lovili, dokázaly zabít jedině drobné, ale smrtonosné šipky.
Zvuky zabíjení z lesa probudily Herilaka z lehkého spánku. Vykoukl otevřenou chlopní vchodu stanu na noční oblohu se zářícími hvězdami. Zaplácl hmyz, který mu bzučel u ucha. Zítra je čeká dobrý lov. Ale v žádném případě se nechystal zůstávat na tomto místě příliš dlouho. Tam kdesi v dálce žije Kerrick a on ho najde. To znamenalo, že se vydá po známé stezce a bude pátrat po starých stopách, hledat, zda z ní někde někdo neodbočil. V okolí se pohybují i jiné sammady a Kerrick se mohl k některému přidat…
Jakmile si naloví dost masa a mastodonti se dosyta napasou, vyrazí na další cestu.
Nebem přelétla ohnivá čára, vzápětí se zase ztratila. Nejspíš nový tharm. Herilak doufal, že nepatří Kerrickovi.

Enge hantěhei, atě embokeka ii-rubushei kaksheise, hěawahei; hě-vai'ihei, kaksheinte, enpeleiuu asa-hen enge.
průpovídka Yilaně

Opustit otcovu lásku a vstoupit do náruče oceánu je první bolestí života. První jeho radostí jsou však přátelé, které tam potkáš.

9

Tady, těsně za příbojem, se Vaintě cítila spokojena. Vznášela se ve vodě, napůl ponořena, s hlavou nad hladinou. Pravidelné řady vln se hrnuly z oceánu, vzdouvaly se a zase klesaly, zlehka ji houpajíce. Vlna ji zvedla, přelila se přes ni, zčeřila se a v bílé pěně se zřítila na písek pláže. Když z hřebene nejvyšších vln hleděla na břeh, viděla až za zelenou stěnu džungle daleko do vnitrozemí, kde se rozkládal pás šedých pahorků. Otevřela nosní chlopně a důkladně z nich vytřepala vodu, několikrát se nadechla. Přetáhla přes oči průhledné mžurky; chystala se potopit hluboko.
Plavala stále hlouběji, až voda kolem ní potemněla a hladina, se jen vzdáleně třpytila vysoko nad ní. Stala se z ní výborná plavkyně, téměř součást světa pod hladinou. Sestoupila až k trsům chaluh, jež se ve spodních proudech vlnily a ohýbaly. V chaluhách nacházely úkryt drobné rybky. Jakmile se přiblížila, jako šipky se rozlétly do bezpečí. Tyhle nestály za námahu. Vpředu zahlédla něco lepšího, pořádné hejno plochých, různobarevných ryb, připomínajících potopenou duhu. Vaintě se překulila a vyrazila za nimi s napjatými pažemi, pohybujíc se kupředu pomocí kopajících nohou a současných pohybů ocasu.
Kdesi před ní se mihly temné stíny, zamířily ke dnu. Stočila se stranou, aby jim uhnula. Zdá se, že o ryby má zájem ještě někdo. Už dříve ji tu pronásledovali velcí dravci, před nimiž se zachránila útěkem na břeh. Že by zase oni? Ne, tihle jsou menší a početnější, navíc je na nich cosi povědomého. Příliš dlouho už se nacházela ve stavu, kdy pro ni čas nic neznamenal, kdy sice vnímala, ale o ničem nepřemýšlela, ani se nepokoušela porozumět tomu, co viděly její oči, takže je nyní na první pohled nepoznala. Vznášela se nehybně ve vodě, jen od nozder jí stoupala tenká stužka bublinek. Sledovala, jak se ti tvorové blíží. Až když už byli těsně u ní, pochopila, že se dívá na skupinku Yilaně.
Začalo ji bolet na hrudi a před očima se jí tmělo; byla už příliš dlouho hluboko pod vodou. Musela se vynořit, aby se nadechla. Úžas z toho, že potkává v tomto pustém, zapomenutém kraji Yiíaně, náhle protrhl mlhu, halící mysl, jež už dávno upadla do nečinnosti. Efenburu mladých v moři, která sem zabloudila ze vzdáleného města… Ale mladé elininyil se nikdy neodváží daleko od pláží zrození. A ještě něco na nich bylo divného. Ti tvorové byli příliš velcí. To nevypadalo na efenburu, která se ještě nevynořila, tihle už byli plně vzrostlí. Ale kde se tu potom vzali?
Blízko ní se vynořila hlava, pak další a ještě jedna. Spatřili ji, stejně jako ona viděla je. Vaintě se bezmyšlenkovitě obrátila a plavala ke břehu, pryč od nich. Vrhla se do příboje, bijícího o písek, a nechala se vlnami donést na břeh, na známou pláž. Zastavila se, až když pod nohama místo písku ucítila bahno. Pohlédla na stromy a močál před sebou. Co to dělám? Proč bych měla před nimi prchat? Nezvyklé obavy, zvláštní myšlenka. Cítila vzdor, rozrušila ji představa, že se pokouší utéct. Nikdy nemívala ve zvyku ustupovat, nikdy se nevyhýbala obtížím. Proč by to měla dělat teď? Ačkoli původně stála se svěšenými pažemi i hlavou, když se nakonec obrátila k moři, měla hlavu vztyčenou a záda napřímená. Temné postavy vystupovaly z příboje a ona jim vykročila vstříc.
Zůstala stát na kraji pláže.
Ti nejbližší se zastavili také, po kolena v pěně příboje, a zírali na ni s pootevřenými ústy, vyjadřujíce pochybnosti. Měřila si je hodnotícím pohledem. Dorostlé fargi. Ale jejich pohybům chyběla schopnost komunikace, byly jakoby prázdné, nic nevyjadřovaly.
"Kdo jste? Co tu děláte?"
Ta nejbližší, kterou oslovila, ustoupila několik kroků do vody a zvedla přitom dlaně. Barvy vytvořily nejjednodušší vzor bez doprovodu zvuku.
Spolu, říkala. Spolu.
Vaintě signál zopakovala, aniž by si toho byla plně vědoma. Neudělala to od chvíle, kdy se poprvé, před nekonečně dlouhou dobou, vynořila z moře. Dalo jí práci vybavit si, co to znamená. Ano, ovšem, takhle se poznávají efenselě v moři. Spolu.
Rozložitá fargi odstrčila první mluvčí, vykročila a zastavila se na kraji pláže.
"Dělat… co já říkat… ty dělat."
Její slova zněla neohrabaně, výslovnost působila hrubě a nepřesně, stěží jí bylo rozumět. Co to je za stvoření? Co tu všechny pohledávají?
Vaintiny úvahy zapudil náhlý hněv, jaký nepocítila od chvíle, kdy přišla na tuto pláž. Nozdry se jí rozšířily,

hře-bínek živě zbarvil.
"Kdo je tato fargi, ten vzpřímený červ, který stojí přede mnou a chce mi rozkazovat?"
Zcela bezděčně zvolila autoritativní tón. Fargi nechápavě otevřela ústa; zjevně ničemu z její rychlé řeči neporozuměla. Vaintě to postřehla. Začínalo jí už docházet, o co jde. Promluvila znovu, mnohem pomaleji a jednoduše.
"Ticho. Hovoří nejvyšší k nejnižším. Já velím. Řekni své jméno!" Musela to ještě zjednodušeně zopakovat, vyjádřit převážně pomocí pohybů paží a barevnými změnami.
"Velikrei," řekla fargi. Vaintě se zadostiučiněním zaznamenala, jak jí ramena poklesla a tělo se sehnulo v křivce, značící podřízenost. Tak je to správné.
"Na písek. Sednout. Mluvit," přikázala Vaintě a sama se usadila zpříma na ocase. Pargi doklopýtala na pláž a sedla si, paže složeny ve vyjádření vděku. To stvoření, které na ni chtělo pouštět hrůzu, jí teď děkuje za vydání příkazu! Když to viděly ostatní, jedna po druhé vylezly z moře a shromáždily se před ní, tvoříce půlkruh zírajících očí a otevřených úst. Jakmile spatřila to povědomé seskupení, začala chápat, kdo tihle tvorové jsou a co tu dělají.
Udělala dobře, že si je tak rozesadila, protože Velikrei vysvětlovala velmi neobratně. Vaintě musela hovořit s ní, neboť zde byla jediná alespoň trochu Yilaně. Ostatní byly stěží více než přerostlé elininyil, nezralá mláďata. Snad ani jména neměly. Dorozumívaly se jen těmi nejjednoduššími pohyby a barvami, jak se to naučily v moři, jen příležitostně vyrazily ostrý zvuk, aby sdělení zdůraznily.
Ve dne lovily ryby, to už zjistila. V noci přespávaly na břehu. Odkud přišly? Z jednoho místa, z města, to věděla i bez ptaní. Kde to bylo? Když Velikrei konečně porozuměla otázce, chvíli upírala zrak na širý oceán a pak ukázala kamsi k severu. Víc k tomu neměla co dodat. Dalším vyptáváním už Vaintě ničeho nedocílila. Nahlédla, že dosáhla hranic Velikreiny inteligence. Ale v podstatě jí tyto informace stačily; už věděla, kdo jsou.
Patřily k zavrženým. Nejprve vstoupily z porodních pláží do oceánu. Tam žily a rostly, dokud nedokázaly moře opustit, dokud nenabyly fyzické schopnosti přežít na suché zemi. Poprvé se vydaly přes pláže do města, aby je přijalo, nakrmilo a vstřebalo.
Snad. V každém městě Yilaně to probíhalo stejně, sama to pozorovala ve všech, která kdy navštívila. Yilaně se zabývaly rozmanitými úkoly, fargi se snažily být jim k ruce. Kdesi nahoře vládne Eistaa jako nejvyšší, úplně dole jsou nespočetné fargi. Všudypřítomné, podobné jedna druhé. V tlupách se potulují ulicemi, zastavují se všude, kde se najde něco zajímavého k vidění, bez tváří, beze jmen, nerozlišitelné. Jenomže nejsou všechny stejné.
Ty inteligentní se pozvolna naučí jazyku a zlepšují se v řeči, až se z nich stanou Yilaně. Jakmile jednou zvládnou komunikaci, postupují od základní masy fargi nahoru, dosáhnou statutu Yilaně, mluvících, aby se začlenily do fungujícího organismu města. Ty nejnadanější stoupají ještě výš, stávají se třeba učednicemi Yilaně vědkyň, u nichž se naučí různým dovednostem a pokročí k odpovědnější práci, čímž se jejich postavení opět zvyšuje. Každá Eistaa byla kdysi fargi na pláži. Žádné fargi nic nebránilo v dosažení těch nejvyšších cílů.
Ale co ty s omezeným nadáním, ty, jež nedokázaly porozumět rychlé řeči a příkazům Yilaně? Ty zůstaly yiliebe, nemluvící. To byly ty tiché, postávající vždycky na kraji hloučku. Pozvolna se vzdalovaly od center komunikace, místo aby se k nim přibližovaly. Podobny jedna druhé, nerozlišitelné, odsouzené zůstat napořád na okraji společnosti. Jedly a pily a přežívaly, neboť město živilo všechny.
Právě tak, jako přijímalo schopné, bylo však nuceno odmítat neužitečné. Dělo se to přirozeně a nevyhnutelně. Vždycky tu bývaly ty na krajích hloučků, ty, jež dostávaly najíst jako poslední a zbývaly na ně jen malé kousky potravy, které už nikdo nechtěl. Trávily své dny v nechápavém úžasu. Patřily k nejnižším, to jim muselo být jasné. Den po dni byly odstrkovány, vzdalovaly se od ostatních, pobývaly stále častěji na prázdných plážích, kde je netrápil pocit odvržení, a do města se vracely jen kvůli jídlu. Někdy začaly znovu chytat ryby v moři, to jediné se naučily dobře. Pokaždé, když se vrátily zpátky do města, musely znovu čelit pokoření, jehož důvod nebyly s to pochopit. Chodily tam tedy stále méně, až jednoho dne tam už nepřišly. Nebylo na tom nic krutého, šlo pouze o proces přirozeného výběru, jenž není hoden ani odsouzení, ani pochvaly. Prostě existuje.
Vaintě pohlédla na nevyrovnanou řadu před sebou. Jejich těla nevyjadřovala nic než nechápavost.

Toužily rozumět a osud jim to nedopřál. Město je nevyhnalo, toho nebylo schopno; vyhnaly se samy. Mnohé z nich nepochybně zahynuly, když opustily chráněné břehy. Ve spánku je přepadli a odvlekli noční dravci. Ve skutečnosti ty nejnižší z nejnižších už byly dávno mrtvé - tyto před ní však dosud přežívaly. Vaintě s nimi náhle pocítila jistou sounáležitost, neboť i ona byla vyhnanec, který přežil. Prohlédla si jejich prosté tváře a vyjádřila vřelost a mír. Nejjednodušší z jednoduchých znaků.
"Spolu."

"Takže vy Dcery jste se konečně naučily pracovat společně a v souladu, jak praví Ugunenapsa?" zeptala se Am-balasi podezíravě. Enge dala najevo souhlas s výhradami.
"Ugunenapsa to nevyjádřila právě takto, ale v podstatě ano, učíme se naslouchat jejím doporučením a uplatňovat je v každodenním životě."
"Touha po spatření výsledků."
"Jsou ihned k dispozici. Domnívám se, že nejvíc bude vyhovovat příprava potravy. Je nezbytná pro život, vyžaduje spolupráci."
"Doufám, že už při tom nezaměstnáváte Sorogetso!" Dodala svým slovům spodní tóny temného podezření, Enge ho však okamžitou reakcí ostře zamítla.
"Sorogetso už nikdy do města nevstoupí."
"Sláva, půlka problému vyřešena. A navštěvuje je někdo z města?"
"Tvé příkazy byly jasné."
"Mé příkazy jsou vždycky jasné, a přesto ta mrzká Nin-peredapsa, kterou ty vytrvale nazýváš Far<, sebrala své přisluhovačky a vyrazila za nimi, aby je obracela na svou víru."
"A utrpěla ošklivé zranění, jak dobře víš, neboť jsi jí to kousnutí sama ošetřila. Odpočívá, dosud se nezotavila. Její stoupenkyně jsou u ní."
"Kéž by se uzdravovala co nejpomaleji," zatoužila Am-balasi zlomyslně. Pak ukázala na obří úhoře, chabě se zmítající na břehu řeky. "Máme jich pořád dost?"
"V řece se to jimi jen hemží. Tak, teď se dívej, spatříš dokonalý příklad, jak pracuje duch Ugunenapsy."
"Skutečně, vidím Dcery Liknavosti najednou tvrdě pracovat! Asi mě to porazí."
"Všimni si té, která jim velí. Je to Satsat, má přítelkyně z Alpěasaku. Dělnice si ji zvolily, protože byla za svou víru pronásledována a dokázala čelit všem protivenstvím a přežít."
"To bych ovšem nepovažovala za ideální kvalifikaci pro vedení rybího řeznictví."
"Jak moudrá Ambalasi zajisté ví, tato práce neklade velké nároky na duševní činnost a zvládne ji každá jen trochu inteligentní Yilaně. Teď, když všechny rovným dílem přispíváme ke zdárnému výsledku v duchu spolupráce podle Ugunenapsy, být vybrán a dohlížet na ostatní znamená velkou čest a projev důvěry. Satsat zasluhuje pochvalu, protože práci zorganizovala tak efektivně, že budou se vším hotovy mnohem rychleji, takže zbude čas na výklad zásaď^Ugunenapsy. Dnes bude Satsat probírat osmou poučku - kterou, jak vím, jsi ty ještě neslyšela. Hle, právě skončily práci. Máš velké štěstí."
Ambalasi zakoulela očima, zvedajíc je k nebi. Vskutku, takovou příležitost je třeba ocenit! "Mám pocit, žes k mému štěstí malinko přispěla, není-liž pravda?"
"Ambalasi vše vidí, všechno ví. Prozradila jsem, že se přijdeš podívat a že jistě ráda využiješ příležitosti, abys mohla vyslechnout objasnění osmé zásady, kterou jsem ti shodou okolností dosud nestačila vysvětlit."
Z tak dobře připravené pasti nebylo úniku. Ambalasi se tedy s brumláním usadila na ocase. "Jen velmi stručné vysvětlení! Na dlouhé projevy jsem příliš unavena."
Satsat vyšplhala nahoru na jednu z kádí s enzymy, aby ji všichni dobře viděli, a jakmile jí Enge dala znamení, začala mluvit.
"Osmá a poslední zásada vede ty, kdo přijaly slova Ugunenapsy, v životě i práci. Hovoří o odpovědnosti Dcer Života za šíření víry v Ducha Života, za odhalování této pravdy všem ostatním. Její vyjádření je naprosto stručné a zcela jasné. My, jimž byla zjevena Cesta, máme povinnost učit ostatní chápat ji a následovat Ducha Života. Pokud tuto pravdu, tuto zásadu přijmeme za svou, vyvstanou před námi dvě neobyčejně závažné otázky. Za prvé, jak čelit těm, kdo nám za hlásání naší víry hrozí smrtí? Za druhé, jak máme dojít míru a souladu, když tím přivádíme druhé do nebezpečí? Máme snad přestat jíst,

abychom nemusely zabíjet, co nás živí?"
Ambalasi se náhle vztyčila, kolébavým krokem přistoupila ke kádi, vytáhla z enzymového nálevu kus úhoře a vstrčila si ho do úst. Satsat překvapeně umlkla.
"Snažte se vyprázdnit tuhle káď, než se setmí," řekla Ambalasi. "Jinak vřelé díky za informaci o osmé poučce. Nutnost okamžitého odchodu."
"Mé díky za tvou přítomnost, Ambalasi. Možná bys ráda vyslechla můj rozšířený výklad…"
"Abych k němu přispěla jadrnou odpovědí? Nikoli. Pochopení osmi zásad bylo dosaženo, využití sedmé zásady v praxi oceněno, odchod okamžitý." Otočila se a pokynula Enge, aby ji následovala.
"Tvé Dcery mě potěšily. Zdá se, že jsou navzdory svým sklonům k neplodným debatám schopny zastat práci obyčejných fargi. Musím se teď vydat proti proudu řeky, což mi zabere pár dní, proto jsem ráda, že město bude fungovat i za mé nepřítomnosti."
"Toto je Ambalasokei, tvé město. Tys ho přivedla k životu - a nás s ním. Je nám ctí a potěšením tento dar zvětšovat a rozvíjet."
"Dobře řečeno. A tady už čeká moje asistentka Setëssei. Odplujeme v uruketo hned teď. Těším se, jak mě po návratu překvapíte dalšími divy organizace."
Setëssei odložila objemný kontejner, který přinesla s sebou, a pomohla Ambalasi vystoupit na široký hřbet uruketo. Potom zavolala na Elem nahoře v ploutvi.
"Dalas jí patřičné instrukce?" zeptala se Ambalasi.
"Podle tvého příkazu. Nejprve se vydáme k pláži za jezerem, tam už čeká se člunem jedna z členek posádky."
"Doufám, že bude lépe vycvičen než ten minulý."
"Jde o stejný člun, ale je už mnohem poslušnější."
Cesta netrvala dlouho a přeprava z uruketo na břeh člunem nepřinesla žádné potíže - šlo to lépe, než Ambalasi očekávala. S bručením se vyhrabala na pláž a zamávala na Setëssei.
"Vezmi tu krabici a pojď za mnou. Ty, lodnice, počkáš ve člunu, dokud se nevrátíme."
Kráčely po známých stezkách k ostrůvku uprostřed přítoku velké řeky, kde žili Sorogetso. Když se blížily ke stromovému mostu, uviděly, jak jim někdo přichází naproti.
"Začneme ihned," řekla Ambalasi. "Otevři tu krabici."
Setëssei postavila schránku na zem, otevřela ji, vytáhla z ní hësotsan a podala ho Ambalasi. Její postoj při této činnosti vyjadřoval současně obavy i poslušnost. _"Nejistota, strach," signalizovala.
"Na mou zodpovědnost." Ambalasi řekla s chmurným přesvědčením: "Musí to tak být. Není jiné cesty."
Drobná Sorogetso jménem Morawees se k nim důvěřivě blížila; dosud nikdy nespatřila zbraň. Zastavila se a naznačila přivítání.
Ambalasi zvedla zbraň, pečlivě zamířila a vypálila.
Sorogetso zavrávorala, upadla a zůstala bez hnutí ležet.

10

"Za tebou!" vykřikla varovně Setëssei. "Útočí!"
Ambalasi se obrátila čelem k samci, jenž se s hněvivým řevem hnal proti ní. Hësotsan zasahovaly přesně jen na krátkou vzdálenost, proto chladnokrevně vyčkávala, dokud nedoběhl téměř až k ní. Potom zbraň vyplivla šipku, samec klesl do houští.
"Je to Easassiwi?" zeptala se. Setëssei spěšně obrátila tělo, aby mu viděla do tváře.
"Je to on."
"Výborně. Teď musíme najít ostatní. Nikdo nám nesmí uniknout."
"Hrozně se bojím…"
"Já ne. Mluvíš teď jako silná/vědkyně, nebo slabá/far-gi?"
"Myslím na možnost ovlivnění metabolismu. Nemáme jistotu…"
"Ale máme! Vidělas přece nohu, kterou jsem vypěstovala jedné z nich z pupenu Yilaně. Genetická totožnost je potvrzena. Efekt a bezpečnost drogy je rovněž prokázána. Vždyť jsem ji píchla právě tobě,

když ses nabídla jako dobrovolník."
"Dobrovolník z nutnosti! Jinak bys drogu zkoušela na sobě."
"V zájmu vědeckého pokroku není žádná oběť příliš velká. Když ses zotavila ty, přežijí to i oni. Sekret modifikované žlázy této zbraně vyvolá pouze bezvědomí, nikoli smrt. Nabudou vědomí, jakmile se droga rozloží, právě tak jako ses probrala ty. Tak, vezmi ten kontejner a jdeme, náš úkol musí být splněn co nejrychleji."
Než došly na ostrov, potkaly ještě dva Sorogetso a uspaly je šipkou. Pak překročily stromový most a pronikly hlouběji do lesa. Tak daleko se nikdy předtím nedostaly. Střelily po každém, na koho narazily; zbraň zasáhla a srazila k zemi i ty, kteří se pokoušeli uniknout. Ambalasi na chvíli zastavila, aby naplnila hěsotsan novými šipkami, pak pokračovaly dál. Poprvé vstoupily na území, které před nimi Sorogetso vždy střežili. Nalezly tam další most z plovoucího stromu, přešly po něm na druhou stranu a vydaly se po vyšlapané pěšině. A pak skryty ve stínu stromů pozorovaly písčitou pláž a na ní nanejvýš zajímavou scénu.
Samec ležel apaticky v teplé vodě, s hlavou na písku. Drobnější samice seděla u něj, v rukou stočený zelený list a v něm stříbrné rybky. Zjevně se jednalo o porodní pláž a strážkyni, pečující o samce obtěžkaného vejci, který byl pochopitelně v bezvědomí.
Našel se tu však jistý rozdíl! Když samec sousto rozžvýkal a polkl, otevřel oči a zvedl ruku z vody. - a - "Ještě," řekl.
Setěssei dala najevo překvapení/zmatek. Ambalasi se v úžasu vztyčila a ucouvla jako omráčena. To není možné! A přece to skutečně viděla! Setěssei na ni zděšeně pohlédla.
"Jde o událost velkého významu? Požaduje Ambalasi pomoc/asistenci?"
Ambalasi se rychle vzpamatovala. "Klid, hlupáčku. Používej víc rozum než oči. Copak nechápeš, co.tu máme před sebou? Všechny otázky kolem biologie Sorogetso se tím vyjasňují. Síla samců a jejich zjevná rovnoprávnost se samicemi! Tady to vidíš na vlastní oči! Přirozený vývoj? Silně pochybuji. Opět přichází ke slovu mé původní podezření, že tu tajně pracoval neznámý vědec. Sotva by právě a přesně toto dokázala pouhá přírodní mutace!"
"Nesmělá žádost o vysvětlení."
"Vždyť se podívej sama. Samec je při vědomí, reaguje. To znamená, že tito samci vesměs žijí déle. Snad si ještě pamatuješ, že jeden ze tří našich samců se ani po vylíhnutí mláďat neprobere z komatózního stavu a zemře. A přitom by tomu tak nemuselo být!"
Ambalasi strnula v hlubokém soustředění, zvažujíc všechny aspekty a možnosti vývoje vzhledem k tomuto novému poznatku. Vyrušil ji až pohyb na pláži. Samec snědl všechny ryby a strážkyně se chystala k odchodu. Přešla pláž a vstoupila do lesa, a tam na ni Ambalasi vystřelila. Od vody se ozvaly znepokojené, tázavé zvuky, ale brzy utichly.
"Pozornost k instrukcím," pravila Ambalasi. "Schránku nech tady, později se pro ni vrátíš. Až střelím toho samce, musíš honem k němu, abys mu držela hlavu nad vodou. Nesmíme ho nechat utopit. Tak - kupředu!"
Přešly pláž, jak nejtišeji svedly. Samec ležel se zavřenýma očima a jen zamumlal nějaký dotaz, když se přiblížily až k němu. Ambalasi namířila na jeho bohatě prokrvený hřebínek, vystřelila, samcova hlava klesla. Setěssei přiskočila a uchopila ho pod rameny. Byl tak těžký, že s ním nedokázala pohnout, a tak si jen sedla k němu a přidržovala mu hlavu nad vodou.
"Drž ho tak, hned budu zpátky," přikázala Ambalasi a vrátila se k odloženému kontejneru. Vytáhla z něj živý plášť, velký a na omak teplý, a spěchala s ním zpět na pláž. Pomohla Setěssei vytáhnout samce na břeh, potom ho pečlivě zabalily do pláště.
"Hotovo," řekla. Narovnala se a třela si unavená záda. "Mladí jsou v bezpečí. Tělesná teplota se nesmí měnit, proto jsem nahradila teplou vodu pláštěm. Teď si vezmi můj hěsotsan a ještě jednou se přesvědč, zda jsme nikoho ze Sorogetso nepřehlédli. Pak sem zase přijď."
Ambalasei počkala, až se její asistentka vzdálí, sehnula se a rozevřela plášť, v němž byl samec zabalen. Jemně se dotkla nateklého vaku, opatrně odhrnula volnější okraj a nahlédla dovnitř.
"Tak je to!" V údivu těžce klesla na ocas. "Pozorování přináší vysvětlení. Čtyři mladí, nanejvýš pět… Normálně bývá vajec patnáct až třicet. Nad smyslem tohoto objevu se ještě musím hluboce zamyslet."

V jezeře náhle cosi zašplouchalo, a když vzhlédla, spatřila, jak se nad hladinou nadechují drobné hlavičky. Rychle se zase schovaly pod vodu. "A tohle si také žádá důkladné zvážení. V jezeře se nachází efenburu mladých. Co teď s nimi?"
Setěssei ji při návratu našla strnulou v zamyšlení. Její soustředění bylo tak hluboké, že ji z něj hezkou chvíli nemohla probudit. Konečně Ambalasi zamrkala a vzala na vědomí zvuky a pohyby kolem sebe. Obrátila se ke své asistentce.
"Pět vajec, ne třicet, v tom spočívá rozdíl. Čísla, samá čísla."
"Sdělení přijato, pochopení chybí."
"Přežití druhu, v tom to vězí. Naši samci to nejspíš ne-ocení, ale pro zachování rodu stačí, aby šli na pláže jednou. Co na tom, že samec zemře, když se vylíhne třicet vajec? K8mu to vadí? Ale tihle Sorogetso nosí jen čtyři - pět vajec. Musí tedy jít na pláže šestkrát, sedmkrát, aby dosáhli téhož výsledku. Není divu, že jsou při vědomí a ne v komatu. Musejí přežít a vracet se na pláže znovu a znovu. Což jim poskytuje sociální rovnost, dokonce snad nadřazenost. To věru stojí za promyšlení a zvážení." Obrátila pozornost k realitě a zjistila, že Setěssei trpělivě stojí před ní. "Všechno jsi důkladně prohledala? Nikdo se neschoval?"
"Nikdo. Mohu to tu projít ještě jednou, ale jsem si jista, že jsme je všechny uvedly do bezvědomí."
"Výborně. Teď pospěš ke člunu, půjdu pomalu za tebou. Společně s lodnicí začnete nosit Sorogetso na pláž. Pošlu ostatní z uruketo, aby vám pomohli, ale nejdřív musím vysvětlit velitelce, o co jde. Podle mého názoru ocení, že se může účastnit tak významné akce."
Elem to však nejenže neocenila, ale naopak ztuhla zděšením. "Nedostatečné porozumění," vyjádřila nezřetelně, neboť jí hrůza omezila pohyby. "Sorogetso se odtud stěhují? Proč by to dělali?"
"To je můj plán, ne jejich. V současné době jsou všichni v bezvědomí, takže nepotřebuji jejich svolení."
"Bezvědomí…"
"Elem! Přestaň mě rozčilovat svou nechápavostí! Podám ti podrobné objasnění. Všechny Sorogetso nyní čeká přemístění. Nařiď svým podřízeným, ať je seberou z pláže, naloží do člunu a vezmou dovnitř uruketo. Jasné? Dobře. Jakmile budou na palubě, odvezeme je po řece nahoru, proti proudu, na místo, které jsem pro ně vybrala. Tam mohou dál žít, aniž by někdo zasahoval do jejich přirozeného vývoje."
"Ale, velká Ambalasi… Toužím po jasnějším vysvětlení. Cožpak právě přemístění z prostředí, na něž si už zvykli, nespadá mezi závažné nežádoucí zásahy?"
"Ne. Za prvé, nevěřím, že pocházejí přímo odtud. A pokud už byli jednou přestěhováni, nemělo by jim to uškodit ani podruhé. A co je důležitější, ty Dcery Rozkolu už je neohrozí. Tvé družky jim až dosud přinesly jen zlo, a já už to víckrát nedovolím! Ještě nějaké otázky?"
"Mnoho…"
"Takže si je zatím v duchu zformuluj, než naložíme všechny Sorogetso. To ti přikazuji. Uposlechneš?"
Elem jen nepatrně zaváhala, než spojila palce na znamení podřízenosti vyšší autoritě. Pak se obrátila ke členkám posádky a začala vydávat rozkazy.
Lodnice byly za dlouhá léta služby vycvičeny k poslušnosti, k tomu nyní přistoupila sedmá poučka Ugunenapsy, posilující ochotu ke spolupráci, a tak bez námitek vykonaly, co jim bylo nařízeno.
Zatímco se posádka zabývala nakládáním, Ambalasi a Setěssei sé naposled vydaly na ostrov a prohlédly i okolí, které Sorogetso často navštěvovali, ale nenašly už nikoho. Prosmýčily to tu opravdu dokonale. Když lodnice naložily poslední ochablé tělo, Ambalasi nařídila nové prohledání celé oblasti. Tentokrát šlo o to, aby zde po bývalých obyvatelích nezbyly žádné stopy, aby byly odstraněny všechny předměty, které používali, veškerý jejich majetek. Zmizet musely tykve na vodu, klícky na jedovaté pavouky, třpytivé kamínky v tkaných váčcích a další artefakty, často zcela neznámého účelu; všechno únosci vzali s sebou. Na místě zůstaly jen spací sítě ze suché trávy, ty se dají snadno nahradit.
Pozdě odpoledne se uruketo vyprostil z mělčin a následoval vysoko vyskakující enteesenat proti proudu. Ambalasi stála na vrcholku ploutve, vychutnávajíc pohodu a odpočinek po celodenním úsilí. Byla to tvrdá práce, ale výsledek za to stojí. Náhle se za ní ozval zvuk, vyžadující pozornost. Otočila se a spatřila velitelku.
"Dobrá práce, Elem," řekla. "Značný příspěvek k budoucímu blahu těchto prostých stvoření."
"Jak dlouho zůstanou v tomto stavu?"

"Dokud je další injekcí neprobudíme. Nemusíš se obávat nějaké zuřivosti nebo agrese. A nyní žádám o informaci. Necháš i této noci uruketo až do rána odpočívat na mělčině?"
"Na řece to tak děláme vždycky."
"Výborně. Za svítání mě probudíte. S pomocí Setěssei pak budu uruketo řídit sama. Sem do ploutve nesmí nikdo vstoupit."
"Tomu nerozumím."
Ambalasi dala pohybem najevo své mínění o velitelči-ně nevalné inteligenci. "Připadalo mi, že se vyjadřuji dost jasně. Setěssei bude podle mých instrukcí řídit toto zvíře až k pláži, kde přistaneme. Jednotlivé úseky řeky jsou jeden jako druhý, obzvlášť pro ty nepozorné Dcery ze tvé posádky, takže nikdo kromě mě a mé asistentky později nepozná, kde vlastně jsme Sorogetso vysadili na břeh. Ty by sis dokázala zapamatovat místo přistání?"
"Určitě, ale…"
"Pak musíš zůstat dole i ty. Vím, jsi ztělesnění síly, jsi velitelka a také vědec. Ale já jednoho dne tento svět opustím a mám na paměti, že také náležíš k přesvědčeným stoupencům Ugunenapsy. Kdyby tě někdo jejím jménem požádal o informaci, poskytneš mu ji, tím jsem si jista. A to nemohu dopustit. Sorogetso musí žít v klidu, nesmí už dojít k žádným vpádům do jejich soukromí, které by jim mohly škodit. A teď mi pověz, jsi s mými příkazy srozuměna?"
Elem naznačila zmatek a váhání. "Jsem stoupencem vědy tak jako ty, velká Ambalasi. Když se pokusím uvažovat tvým způsobem, nezbývá mi než souhlasit s tvým postupem. Řídím se však i moudrostí Ugunenapsy a nevím, jak spolu tato dvě stanoviska smířit,"
"Není nic snazšího. Jen si vzpomeň na třetí zásadu. Hned ti bude vše jasné; pochopíš, co je tvou povinností. Neřekla snad Ugunenapsa, že duch života Efeneleiaa je nejvyšší Eistaa města života a my že jsme jeho občany? Tato skutečnost nutně zahrnuje i Sorogetso. Zatímco se tedy fyzicky přestěhují z jednoho města na této řece do druhého, pořád ještě zůstanou ve větším městě života. Jak pravila Ugunenapsa. Nemám snad pravdu?"
Elem stále váhala. "Zní to správně, právě tak to Ugunenapsa řekla a já ti děkuji, žes mi to připomněla. Trochu mě zahanbuje, že ty, ač nepatříš k Dcerám Života, znáš učení Ugunenapsy tak dobře, že mě dokážeš vyvést z omylu. Jsi v právu. Tvé příkazy splním."

Vaintě nijak netoužila dávat svým fargi nějaké příkazy, prostě se to tak samovolně vyvinulo. Pokud Velikrei cítila rozmrzelost nad tím, že Vaintě zabrala její místo, nedávala to nijak najevo. Naopak. Většinou se držela nablízku, napínala svou omezenou schopnost pozornosti, aby porozuměla jejím instrukcím, nosila jí ty nejchutnější z čerstvě ulovených ryb a spokojeně přihlížela, jak jí. Sama se do jídla nepustila, dokud se Vaintě nenajedla. Bylo to úplně přirozené. Někdo je osudem vyvolen, aby vydával příkazy, jiný zase aby je plnil.
Velet této postarší efenburu ve skutečnosti nevyžadovalo žádné myšlenkové úsilí. Všechny společně chytaly ryby, v tom měly všechny dost zkušeností a uměly to. Když vstoupily do moře, pohybovaly se odděleně, pomalu plavaly a rozhlížely se. Jakmile jedna zahlédla hejno ryb, uvědomila o tom ostatní. Předávaly si mezi sebou jednoduchý signál, který nakonec dospěl až k Vaintě. Ta vyrazila v udaném směru, aby rozhodla, zda jde o ryby vhodné k jídlu a zda je hejno dost velké. Když bylo třeba, signalizovala útok, při němž se všechny pohybovaly v důvěrně známé formaci.
Mimo rybolov nijak zvlášť nekomunikovaly. Pily, když měly žízeň, když jim bylo chladno, vyhledaly slunné místo. Rozložily se na pláži jako vyhřívající se ještěrky a Vaintě v tom pohledu shledávala cosi uklidňujícího a povzbudivého.
Přátelství, byť takto němé, probouzí pocity radosti. Dny míjely a probíhaly stále stejně, jakoby podle neměnného vzoru, a způsob života, který obyvatelky pláže vedly, nevyžadoval pozornost ani inteligenci. Tady, blízko rovníku, se jeden den podobal druhému, jen málokdy zapršelo. Moře bylo stále stejně plné ryb, potůček nikdy nevysychal. Snadná, nenáročná, bezmyšlenkovitá existence…
Nic složitějšího by tyto fargi ani nezvládly. Pokud o své situaci vůbec někdy uvažovaly, což bylo sporné, jistě takovému životu dávaly přednost před zmatky a tlaky města.
Pokud Vaintě někdy pocítila potřebu zamyslet se, rychle obrátila svou pozornost jinam. Důsledně se

vyhýbala všem úvahám, pouze vychutnávala potěšení z okolní krajiny a nového přátelství.
Úsvit střídal soumrak, večer se měnil ve svítání, a tak to šlo pořád dál, v důstojném, nekončícím sledu.

Alitha hammar enši igo vezilin
gedda. Sammad geddar o sam-madar oapri.
rčení Tanu

Jelen nemůže mít dvě hlavy. Sammad může mít jen jednoho vůdce.

11

Pršelo. Hustý tropický liják se valil z olověného nebe jako vodopád. Bubnoval na napjatou kůži stanu tak hlasitě, až museli zvyšovat hlasy, aby se navzájem slyšeli.
"Cožpak to nikdy neskončí?" zeptala se Armun. Oblohu rozčísl blesk, mezi stromy zarachotil hrom, dítě za-vřísklo. Armun si odhrnula oděv a dala mu prs, aby ho utišila.
"Už to trvá třetí den," řekl Kerrick. "Nevzpomínám si, že by někdy pršelo víc než tři dny v jednom kuse. Dnes už to musí přestat. Nebo zítra. Zdá se mi, že se trochu vyjasňuje."
Pohlédl na Harla, který sušil nad ohněm plátek jeleního masa. Kouř se táhl při zemi; při poryvu větru se však zvedl, zakroužil kolem něj a chlapec se rozkašlal, utíraje si oči předloktím. Arnhweet, který seděl na bobku u ohně naproti němu, se zasmál, ale vzápětí se i on nadechl kouře. Ortnar si oteklou chromou nohu natáhl před sebe a upíral nevidoucí oči do deště. Co se usadili na ostrově, sedával a hleděl tak až příliš často. Kerricka to zneklidňovalo. Jinak ho nic netrápilo; tento ostrov byl mnohem lepší než jejich starý tábor u Okrouhlého jezera. Mohli tu chytat do sítí kachny, usídlené v rákosí, mohli lovit vysokou zvěř, jeleny i malé murgu s chutným masem. Velké, masožravé murgu zabíjeli na potkání. Někteří se sem dostávali z pevniny přes mělkou řeku, ale mnoho jich nebylo. Vybrali si opravdu dobré místo. Armun zřejmě sdílela jeho myšlenky, jak se jim to někdy stávalo.
"Tohle je dobrý tábor. Myslím, že ho už nikdy nebudu chtít opustit."
"Ani já ne. I když někdy vzpomínám na sammady. Zajímalo by mě, jestli lovci zůstali v údolí se Sasku."
"Obávám se, že je všechny postříleli a snědli murgu se smrtícími holemi."
"Už jsem ti mnohokrát říkal, že jsou naživu a v pořádku." Natáhl ruku a odhrnul prameny vlasů, které jí padly do tváře, když pohlédla na dítě ve svém náručí. Dotkl se prstem jejího roztomile rozštěpeného rtu. Usmála se. Takové věci lovci obyčejně nedělají, rozhodně ne v přítomnosti druhých, ale tím více si toho cenila.
"Nemůžeš to vědět jistě." Stále se nedokázala zbavit obav.
"Vím to jistě. Už jsem ti vysvětloval, že tihle murgu nedokážou lhát. Oni mluví, tak jak myslí. Jako bys vyslovila každou myšlenku, která ti proletí hlavou."
"To bych nikdy nedělala. Některým lidem by se to nemuselo líbit." Zasmála se. "A některým zase ano."
"Takže mi rozumíš. Murgu vždycky musí říct, co si myslí. Ta, s níž jsem mluvil a dal jí svůj nůž, byla něco jako jejich sammadar. Řekla, že zastaví boje a že se všichni murgu vrátí do města. A když to řekla, tak to také udělala."
Déšť pomalu ustával, ale ze stromů ještě kapala voda. Až k večeru se obloha trochu vyjasnila a mezi větvemi pronikly šikmé sluneční paprsky. Kerrick vstal a protáhl se, nasál vzduch. "Zítra bude jasný den."
Celý šťastný, že může opustit vězení stanu, vzal oštěp a hěsotsan a vyrazil do kopců za táborem. Arnhweet s křikem vyběhl za ním a otec ho pokynem přivolal k sobě. Konečně se mohli trochu rozhýbat. Arnhweet si vykračoval vedle něj, svůj malý oštěp držel pohotově. Učil se zálesác-kým dovednostem od Harla a Ortnara, a už teď, v sedmi letech, se pohyboval lesem tišeji než jeho otec. V podrostu něco zašustilo, oba se zastavili. Drobné zvířátko se dalo na útěk, Arnhweet po něm mrštil oštěpem.
"Elinou," řekl. "Viděl jsem barvu jeho zad. Skoro jsem ho trefil!"
Rozběhl se pro oštěp. Elinou byl malý, čilý dinosaurus s velmi chutným masem. Arnhweet se naučil jeho

správné jméno ještě u jezera, od samců, proto ho vyslovoval v Yi-laně. Jinak ale tuto řeč používal stále méně; neměl k tomu příležitost.
Vyšplhali na hřeben kopce a hleděli přes mělkou lagunu směrem k drobným ostrůvkům podél pobřeží. O jejich vzdálenější břehy se tříštil bělavý příboj, moře se bouřlivě vzdouvalo. Oceán byl prázdný, jako vždycky. Zdálo se, že se Yilaně z města nikdy nepouštějí tak daleko na sever. Kerrick by rád věděl, zda se jejich lovci znovu vypravili k Okrouhlému jezeru. A pokud tam dorazili, co se stalo se samci?
"Co kdybychom se šli koupat," navrhl Arnhweet. Mar-backy; řeč Yilaně jako by už zapomněl.
"Už je pozdě, stmívá se. Můžeme jít ráno, a třeba při tom chytíme pár ryb."
"Nemám chuť na ryby."
"Ale když budou k jídlu ryby, budeš je jíst."
Od té doby, co opustili jezero, nemívali ryby příliš často. Snad se jich předtím přejedli. Jezero… Každou chvíli mu vytanulo na mysli a on dobře věděl, proč. Co všechno se tam asi přihodilo? Vejce už se vylíhla, či co se to s nimi obyčejně děje? A pokud ano, je Imehei naživu? Pořád na to musel myslet, a poslední dobou spíš častěji než dřív. Jestli Imehei zemřel, pak Nadaske zůstal sám, ani si nemá s kým popovídat. Vždyť oni toho tolik napovídali, dokonce i když je nikdo neposlouchal! Ale každý občas potřebuje posluchače. Co se s nimi asi stalo?
Než padla tma, vrátili se do tábora, najedli se a pak mluvili o všem, co zítra podniknou. Harlovi se zamlouvala představa koupání a rybolovu. Málomluvná Darras požádala, aby ji vzali s sebou.
"Jen ať jde," kývl Ortnar. "Armun přece umí zacházet se smrtící holí a já ještě udržím v ruce oštěp. Tady se nemáme čeho bát."
Ortnarova slova bezděčně rozhodla - Kerrick najednou věděl, co musí udělat. Později, když už se chystali spát, to Armun ve tmě pošeptal.
"Vzpomínáš si, jak Sasku měří ubíhající čas? Vůbec nepočítají dny."
V polospánku něco zamumlala, dávajíc najevo, že ji to zajímá.
"Jednou jsem Sanona požádal, aby mi to ukázal. Je to tajemství manduktů, ale dá se pochopit. Neumím to tak nakreslit jako on, ale naučil jsem se počítat měsíce. Prostě počítáš od úplňku k úplňku. To je spousta dní. Měsíc už byl v úplňku třikrát, co jsme odešli od jezera."
Cosi v jeho hlase vzbudilo její pozornost; nikoli slova, ale to, co se pod nimi skrývalo. Pocítil, jak se ženino tělo vedle něj napjalo.
^Odešli jsme odtud," řekla. "Tak proč o tom vůbec mluvit? Je čas spát."
"Rád bych věděl, co se tam od té doby přihodilo."
Náhle byla úplně vzhůru a upírala zrak do tmy, pokoušejíc se předhonit jeho myšlenky.
"Na jezeře přece nezáleží. Možná tam přišli murgu. Na tamty dva musíš zapomenout. Už je nikdy neuvidíš."
"Ale mně na nich záleží, copak to nechápeš? Pro tebe jsou jenom murgu a raději ať je po nich…"
"Je mi líto, že jsem to takhle řekla. Snažím se pochopit, co k nim cítíš, představit si, jak jsi žil mezi murgu. Nevím, jak ses tehdy cítil, ale snad tomu už trochu rozumím a vím, žes některé mohl mít rád."
Kerrick ji k sobě přitiskl. Dosud nikdy takhle nemluvíla! "Takže dokážeš pochopit, že tam musím jít a zjistit, co se s nimi stalo? " Pohnula se mu v objetí, pak ho odstrčila.
"Nechoď tam! I když vím, jak se cítíš, pro mě nic neznamenají. Zůstaň tu."
"Promluvíme si o tom jindy."
"Vždyť už mluvíme. Vrátíš se k nim?"
"Jenom se podívám, jak se jim daří. Budu pryč jen pár dní a dám na sebe pozor. Ty jsi tady v bezpečí…"
Armun se překulila, odtáhla se od něj a přestala poslouchat. Oběma toho večera trvalo dlouho, než konečně usnuli.
Měla pravdu; už dávno se rozhodl. Příštího rána spolu nemluvili. Zabalil si trochu uzeného masa, přidal pár kořínků pražených v popelu. Ortnar byl toho názoru, že dělá chybu.
"Jezero už pro nás nic neznamená. Už tam nebydlíme, k čemu se vracet? Co když tam přibyli další murgu? Co když vlezeš do pasti?"
"Znáš moje důvody, Ortnare. Jdu, ale za pár dní se vrátím. Zatím tady opatruj můj sammad."

"Jsem už jen půl lovce…"
"V ruce, kterou držíš oštěp, máš dost síly, a hrot tvého oštěpu je ostrý. Z Harla se už teď stal lepší lovec než jsem já, Armun dokáže použít smrtící hůl právě tak jako já. Chvíli to tu beze mě vydržíte. Uděláš to pro mě?"
Ortnar v odpověď cosi zabručel a Kerrick se rozhodl považovat to za souhlas. Přivázal si k chodidlům kusy pevné kůže, protože ho čekala dlouhá cesta. Armun mu odpovídala pouze na přímé otázky, jinak mlčela. Takto se chovala od chvíle, kdy se rozhodl vrátit k jezeru. Nechtělo se mu odcházet, dokud se na něj hněvá, ale neměl na vybranou. Nakonec ho překvapila, když na něj při odchodu zavolala:
"Buď opatrný, ať se v pořádku vrátíš!"
"Už chápeš, proč to musím udělat?"
"Ne. Já jen vím, že musíš. Doprovodila bych tě, kdyby nebylo děťátka. Vrať se brzy!"
"Vrátím se, neměj strach."
Harl se s ním přeplavil přes řeku na voru ze svázaných kmenů. Potom se měl s vorem vrátit a ukrýt ho v lese - tak se domluvili. Harl neměl co říct, a tak jen zvedl ruku na rozloučenou. Kerrick vykročil po cestě mezi stromy, hěsotsan držel stále pohotově.
Po nějaké době se dostal na širší stezku, dosud rozrytou, jak po ní putovaly sammady. Nejdřív se obrátil směrem k jihu, zastavil se a rozhlédl. Jako zálesák se nevyrovnal žádnému z lovců Tanu, kteří vyrůstali v lese. Zlomenou větev, kterou si Ortnar označil cestu, dokonce ani neviděl. Zamyslel se, pak odložil hěsotsan a chopil se pazourkového nože. Odřízl kus kůry z nejbližšího stromu, pak si znovu pozorně prohlédl krajinu i les kolem a pokusil se zapamatovat si, jak to tu vypadá, aby na zpáteční cestě odbočku neminul. Nakonec zvedl hěsotsan a vyrazil.
Když tudy putovali s celým sammadem od jezera, trvalo jim to mnoho dní, protože se museli přizpůsobovat Ortnarovu kulhání. Téct, když se nemusel na nikoho ohlížet, postupoval mnohem rychleji. Třetího dne opustil vy-ježděnou stezku a vkročil na známou pěšinu, která mířila k Okrouhlému jezeru. V těchto lesích často lovíval a znal je dobfe. K bývalému táboru se blížil obloukem, až se nedaleko místa, kde mívali stany, dostal ke břehu. Poslední úsek zdolával velmi pomalu a opatrně, skryt v houští, plížil se co nejvíc přitisknut k zemi. Místo jejich tábora bylo prázdné a už zarůstalo travou, zbývala po něm jen černá stopa ohniště, jinak už nic neukazovalo, že tu kdy někdo žil. Kerrick se vzpřímil za rozložitým stromem a sám neviděn, pozoroval druhý tábor u jezera.
Blízko břehu se něco pohnulo; zvedl hěsotsan. Zády k němu tam někdo stal, někdo z Yilaně. Kerrick počkal, až se postava napřímí a obrátí k němu.
Pak poznal, že je to Nadaske. Téměř už na něj zavolal, ale rozmyslel si to. Je tu sám? Nebo se někde skrývají další? Ale okolí působilo bezpečně. Spatřil, jak jde Nadaske ke břehu a sklání se nad temnou, nezřetelnou postavou ve vodě. To musí být Imehei - takže ještě žije. Pocítil prudkou radost. Vystoupil a zavolal, žádaje o pozornost.
Nadaske se hbitě otočil, rozběhl se k přístřešku a v okamžení se znovu vynořil, svíraje hěsotsan, připravený ke střelbě. Kerrick se postavil tak, aby na něj bylo vidět.
"Pozdrav velkému lovci, jenž zabíjí vše, co se v lese jen pohne!"
Nadaske zůstal stát, jako by zkameněl, hěsotsan stále zdvižený. Nepohnul se, dokud Kerrick nepřišel blíž. Pak teprve sklonil zbraň a promluvil.
"Mnohonásobná radost. Přítomnost neočekávaná/neuvěřitelná! Nemožnost hovořit ze mě učinila yiliebe. Ty ses vrátil."
"Ovšem." Kerrick tázavě ukázal palcem na Imeheie.
"Jeho stav je stále stejný. Vejce praskla."
"Nerozumím. Vejce jsou pryč?"
"Zapomínám, že vy ustuzou postrádáte vědomosti o těchto záležitostech. Vejce leží ve vaku po nějakou dobu, potom puknou a elininyil z nich vylezou, ale dál rostou ve vaku a krmí se ze zvláštních žláz. Teprve když jsou dost velcí, opustí vak a vyplavou ven, do jezera. Až se to stane, budeme vědět, jak to dopadne s Imeheiem."
"Nejasnost, smysl sdělení neúplný."
Nadaske pohlédl do vody na svého tichého, nehybného přítele, a učinil znamení života i smrti, protikladů,

jejichž pravděpodobnost je stejná. "Tak, jak ho teď vidíš, zůstane, dokud mladí nevylezou. Potom buď přežije nebo zemře. My můžeme jen čekat. Už to nebude trvat dlouho. Podívej, jak už jsou čilí!"
Kerrick zahlédl pod kůží pohyb a rychle se od bezvládného těla v jezeře odvrátil. "Ale jak dlouho?"
"Nevím. Dnes, zítra, za pár dní… Nepamatuju si ani, jak to bylo se mnou." Spatřil, jak Kerrick vyjadřuje otázku. "Ano, byl jsem na plážích. Jedenkrát. V hanalě se povídá, že poprvé možná přežiješ, podruhé možná zemřeš, a potřetí jsi už mrtev. Pro Imeheie je tohle poprvé. Má naději."
Toho večera neměli důvod rozdělávat oheň, jedině "snad kvůli odpuzení bodavého hmyzu. Vzduch byl teplý jako vždycky, syrové ryby už Kerrick jídal i dřív. A Nadaske si ošklivil pach kouře; když si přičichl ke Kerrickovu oděvu, znechuceně zafrkal. Jedli a vyprávěli si, až jim tma znemožnila i způsob rozhovoru za šera. Potom se společně uložili ke spánku v příbytku, který si samci sami vypěstovali a přizpůsobili jeho tvar svým požadavkům. Podobal se spíš ložnici ve městě Yilaně než stanům Tanu, ale z nějakého důvodu v něm Kerrick spal velmi tvrdě.
Ráno neměl chuť na syrové ryby, vzal tedy hěsotsan a vypravil se podél břehu do hájku ovocných stromů, kde se najedl ovoce. Než se vrátil, Nadaske už krmil Imeheie. Imehei se malátně pohnul, jako by se cítil nepohodlně, a Nadaske ho překulil do příhodnější polohy.
"Dojde k tomu už dnes?" zeptal se Kerrick.
"Dnes nebo někdy jindy. Ale stane se to."
Na svou otázku dostával stále jen tuto neuspokojivou odpověď. Kdyby tu chtěl vyčkat až do konce, jak dlouho by to trvalo? Slíbil, že se vrátí brzy, ale jak brzy? Stále cítil, že Nadaske a Imehei patří k jeho sammadu, dlužil jim tedy věrnost. Vždyť ostatním na ostrově nic nehrozí. Pokud měl nějakou odpovědnost, náležela těmto dvěma, tady, u jezera.
Jenomže to se lehko řekne. Z jednoho dne byíy dva, pak tři, a když se ani čtvrtého dne nic nezměnilo, Kerrick věděl, že nadešel čas návratu na ostrov. Slíbil přece Ar-mun, že nebude pryč déle než pár dní, a těch pár dní už uplynulo. Bude muset odejít a snad se ještě jednou vrátí. To však znamenalo další dlouhý výlet, další nepřítomnost na ostrově.
"Nic nového," odpověděl následujícího rána Nadaske na jeho nevyslovenou otázku.
"Možná by se nám hodilo čerstvé maso. Nemáš už dost těch věčných ryb? Já ano."
Nadaske vyjádřil zdůrazněný souhlas.
"Myslel jsem si to. O kus dál u jezera jsem zahlédl jeleny. Nějakého ulovím a přinesu."
Nešlo jen o čerstvé maso. Potřeboval záminku, aby se mohl vzdálit z pláže. Pohled na Imeheie, ani živého, ani mrtvého, nesl těžce. Toto je jeho poslední den u jezera. Když se nic nezmění, zítra ráno vyrazí na zpáteční cestu.
Když se takto rozhodl, plně se soustředil na lov. Nevzal si s sebou luk, protože se nikdy nenaučil zacházet s ním tak dobře, jak je potřeba pro úspěšný lov. Místo toho používal hěsotsan. Tento způsob lovu vyžadoval víc šikovnosti a plížení, neboť hěsotsan nestřílel tak přesně jako luk, zato však bylo jisté, že žádný poraněný tvor neunikne. Kroužil pod příkrovem lesa, až se dostal po větru ke, stádečku jelenů. Napoprvé se mu nepodařilo připlížit dost blízko. Zahlédli ho a stádo mu uniklo. Až napodruhé měl větší štěstí a konečně složil jednoho jelínka.
Nadaske nesnášel oheň a nenáviděl pach kouře. Pokud si chtěl Kerrick maso pro sebe upéct, musel to udělat daleko od břehu. Raději rozdělat oheň zde, sám se najíst a zbytek samcům donést. Našel suché dřevo, vykřesal z pazourku jiskru - to mu zabralo hezkou chvíli - pak si upekl kus kýty. Maso bylo tuhé, ale chutné; snědl všechno a zahodil ohlodanou kost. Už bylo pozdě odpoledne, když zaházel zbytky ohniště hlínou, hodil si kořist přes rameno a vyrazil zpátky k jezeru.
Když se blížil ke břehu, zavolal signál vyžádání pozornosti. Když Nadaske neodpovídal, zopakoval ho. To bylo divné, tak by se Nadaske nechoval. Stalo se něco zlého? Odhodil jelena na zem a v dřepu vklouzl do houští. Opatrně a tiše, hěsotsan připravený v ruce, se plížil k táboru z opačné strany. Jestli úkryt objevili lovci Yilaně, byl odhodlán vystřelit první. Protáhl se za velkým jehličnanem, jehož větve visely až k zemi, a stále se pozorně rozhlížel.
Stalo se něco strašného. Nadaske zhrouceně seděl v písku, paže mu ochable visely. Vytáhl už Imeheie na břeh a ten ležel na zádech, s otevřenými ústy, bez pohnutí. Mrtvý. Všude bylo spousta krve a písek pokrývala drobná tělíčka.

Kerrick doklopýtal k němu, vydávaje signály dotazu. Nadaske k němu obrátil prázdný pohled. Stálo ho to obrovské úsilí, ale nakonec promluvil.
"Vylíhli se. Je mrtvý. Už je po všem. Můj přítel je mrtev. Je mrtev!"
Kerrick přistoupil blíž a viděl, že tělíčka patří drobounkým Yilaně. Nadaske si všiml, kam se dívá, a vyskočil. Čelisti se mu pevně sevřely, a ještě jednou, a znovu, až mu sliny stékaly na šíji. Každý jeho pohyb vyjadřoval bolest.
"Oni byli živí, Imehei zemřel. Zabili ho. Pozoroval jsem je, jak se líhnou, jak lezou do vody, když už byl mrtvý. Samice, ty jsou tady na břehu, všechny. Já je rozdupal. Samice, ty ho zabily. A teď je po nich."
Gestem ukázal k jezeru a hlasitě sklapl palce k sobě. "Samci ne. Ti jsou tam, venku. Jestli přežijí, budou volní, svobodní od tamtěch? Dostanou šanci. Tu Imehei neměl."
Nebylo nic, čím by Kerrick mohl zmírnit jeho bolest, nic, čím by mohl změnit strašné události tohoto dne. Vrátil se tedy pro jelena; našel ho ležet tam, kde ho nechal.
Ve městě by Imeheiovo tělo dali do pohřební jámy, kde by kořeny specializovaných rostlin rozložily jeho maso i kosti a všechno vrátily městu, které ho předtím živilo. Zde mohli jen vykopat hrob v měkkém písku pláže, pod jehličnatým stromem u tábora, a do něj tělo uložit. Kerrick přivlekl pár kamenů, aby zpevnil sypkou půdu, jinak by mrtvého vyhrabala zvířata.
Nadaske už teď neměl u jezera nic, na čem by mu záleželo. Když ráno Kerrick balil své lůžko, přistoupil k němu a podával mu balíček, omotaný listím.
"Poneseš mi to? Zkušenost s přenášením břemen/žádné poškození." Odhrnul obal, odkryl drátěnou sošku rohatého neniteska. Kerrick vyjádřil vděčnost za důvěru, znovu sošku zabalil a pečlivě uložil mezi své kožešiny.
"Ponesu ji opatrně, vrátím ji, jakmile dojdeme na místo určení."
"Tedy pojďme."
Slunce se právě vyhouplo nad stromy, když vyrazili po známé cestě. Žádný z nich se na prázdnou pláž neohlédl.

12

"Dobře se tady rybaří," pochvaloval si sammadar Ke-limans a prohrábl oheň klackem.
"Jako všude u moře, protože v něm všude žijí ryby." Herilak promluvil ostřeji, i když se snažil krotit svůj hněv. "Jak se ti tu asi bude rybařit v zimě, až ti zahynou smrtící hole? Potom budeš muset odejít. Takže klidně můžeš odejít třeba hned."
"Odejdeme odtud, až se ochladí," prohlásil Har-Ha-vola. "V tomhle souhlasím s Kelimansem. Kromě toho se spousta ryb najde i tady v řece, nejenom v oceánu."
"Když máš ty ryby tak rád, tak se k nim do moře nastěhuj!" odsekl Herilak. "Copak už nejsme lovci, ale ry-božrouti?"
"Ale vždyť se tady i dobře loví."
"Měli bychom se vypravit na lov spíš na jih," zavolal Hanath. "Kerrick pro nás udělal něco moc důležitého."
"Jako třeba že nám zachránil život," přidal se Morgil. "Pokud ho Herilak půjde hledat, jdeme také."
"Jen si běžte. Kdo by tu o vás stál," utrousil Kelimans pohrdavě. "Vy dva jste ukradli manduktům porro, nadělali jste nám jenom potíže. Je nás tady víc, kdo vám radši uvidíme záda. Jen si jděte s Herilakem. Já zůstávám. Proč bych opouštěl tak příhodné místo?"
"Proč?" Herilak vyskočil na nohy a ukázal do tmy směrem na jih. "Někde tam je Kerrick. Kdo z vás popře, že nám zachránil život? Všechny naše životy!" Prudce zatáhl za nůž, který nosil na krku, až řemínek praskl, a hodil jim ho k nohám. "Tohle nám murgu vrátili. Nůž z nebeského kovu, který Kerrick nosíval. Pro nás to znamená poselství, zprávu o tom, že Kerrick donutil murgu zastavit válku. A schválně nám to nechal poslat, abychom věděli, že zvítězil. Jejich útoky skončily, všichni odešli, a to způsobil on. Odváží se snad někdo z vás říct, že nemluvím pravdu?" Přejel divokým pohledem sammadary usazené kolem ohně. Všichni přikývli na znamení souhlasu. Pohlédl na lovce a ženy za nimi, kteří po celou dobu

tiše naslouchali. "Každý ví, že je to pravda. Máme povinnost vydat se na jih a podívat se po Kerrickovi, jestli ještě žije a jestli nepotřebuje naši pomoc."
"Pokud je naživu, žádnou pomoc nepotřebuje," usoudil Kelimans a ostatní souhlasně zabručeli. "Je z tvého sammadu, Herilaku, a jestli ho chceš hledat, udělej to. Ale my o sobě rozhodneme sami."
"A my chceme zůstat tady," dodal Har-Havola.
"Máte páteře jako medúzy a mysli jako bláto!" Herilak zvedl nůž. K ohni přistoupila Merrith a změřila si lovce s rukama v bok, v očích se jí odrážel oheň. "Jste jako malí kluci, když vedou velké řeči - a pak se strachy počůrají. Proč neřeknete, co si doopravdy myslíte? Bojíte se přiblížit k murgu. Tak tedy zapomeňte na Kerricka a dál si jezte svoje ryby. Kéž se vaše tharmy utopí v moři a nikdy nespatří hvězdy!"
Po jejích slovech se ozvaly výkřiky hněvu.
"Neměla bys tak mluvit. Aspoň ne o tharmech," napomenul ji Herilak.
"Už jsem to řekla a nemíním to brát zpátky. Vy lovci myslíte, že ženy nemají tharmy - tak co bych se já starala o ty vaše? Opouštíš tábor ráno?"
"Ano."
"Všichni z tvého sammadu jdou s tebou?" "Všichni. Už jsme o tom hovořili, jdeme na jih." "I tvoji mastodonti jsou chytřejší než tihle sammadaři. Přidám se k vám."
Herilak vděčně pokývl. "Dobře, přidej se k nám." Pousmál se. "Silný lovec po boku se mi vždycky hodí."
"Lovec, ale také žena, sammadare. Na to nezapomínej." Vše, co se mělo rozhodnout u ohně, už bylo vyřčeno. Merrith lovce opustila a ubírala se kolem temných homolí stanů na louku, kde se pásli připoutaní mastodonti. Její stará kráva, Dooha, zvedla chobot, zavětřila a zatroubila na uvítanou. Pak chobot natáhla a jemně se jí dotkla citlivým koncem. Merrith ji pohladila po srsti.
"Já vím, že se nerada procházíš po setmění, ale nepůjdeme daleko. Stůj klidně."
Rozhodla se už dávno předtím, než začalo rokování u ohně. Strhla svůj stan, spolu s ostatními ranci ho připevnila najjosné tyče a do těch nyní zapřáhla mastodonta. Dooha sice troubením projevovala námitky, ale nechala se odvést. Merrith se začala připravovat na odchod, jakmile se dověděla, že Herilak tábor opouští. Ať si jen ostatní sammady zůstanou u řeky a ztloustnou a zamastí se od všech těch snědených ryb. Ona zamíří spolu s Herila-kovým sammadem na jih. Není k zahození se zas jednou pohnout o kus dál. Kromě toho měla ráda Malagen. Na nikom jiném jí nezáleželo a nikomu nezáleželo na ní. Když postavila sáně mezi stany a přivázala Doohu ke stromu, přisedla si k Herilakovu ohni. Malagen s radostným úsměvem vzhlédla. "Ty jdeš s námi!"
"To víš, že ano. Tohle místo už moc smrdí rybami." Malagen se k ní naklonila a zašeptala: "Nejsi jediná, kdo odchází s námi. Jde také Fraken, alladjex. To je dobře."
Merrith si odfrkla.
"Starý Fraken znamená břemeno. Jenom ostatním ujídá z jejich dílu."
Malagen se zděsila. "Ale on je přece alladjex. Potřebujeme ho."
"Toho starého mluvku? Já zapomněla víc hojivých obkladů, než on vůbec kdy znal! Nepleť si ho s vašimi man-dukty. Ti jsou obdařeni aspoň nějakou moudrostí a dokážou vás vést, ale Fraken je příliš starý a pošetilý. Brzy zemře a chlapec-beze-jména zaujme jeho místo."
"Cožpak není pravda, že umí nahlédnout do budoucnosti pomocí sovích kuliček?"
"Někdo tomu věří. Já tedy nechovám valnou důvěru ve vyvržené myší kostičky a kůžičky. Dokážu předpovědět budoucnost i bez nich."
"Opravdu?"
"Předvedu ti to. Nivoth to zatím neřekl, ale ještě před úsvitem tento sammad opustí."
"Kadair tě provázej!" Malagen měla oči rozšířené od záře ohně. "Nebylas tu, nemohlas to vidět, ale Nivoth opravdu odtáhl svůj stan pryč!"
Merrith se zachechtala a plácla se do stehna. "Věděla jsem to. Ale to nebylo tak těžké předpovědět. Když se vypravíme hledat Kerricka a najdeme ho, tak s ním asi bude i Armun, která se vydala za ním. Jednou Nivotha srazila pěstí k zemi a zlomila mu nos. Proto se takhle vykroutil. Vůbec ji netouží znovu potkat. Jsem ráda, že je pryč."
"Ty víš o sammadech úplně všechno. Musíš mi to někdy vyprávět."

"Nevím všechno, ale dost."
"Postavíš si tady stan?"
"Dnes večer už ne. Sbalila jsem ho na sáně, abych byla ráno včas připravena."
"Tak můžeš spát u mě."
"Ne, to je stan tvého lovce, Newasfara. A ve stanu má být jen jedna žena. Lehnu si k ohni, však to nebude poprvé."
Do rána zbyl z ohně jen vychladlý popel, ale noc byla teplá. Merrith ležela zabalená a v šatech a dívala se, jak ranní hvězda bledne nad oceánem pod prvním rudým dotekem úsvitu. Potom vstala a než se ostatní vynořili ze stanů, měla tyče saní už dávno přivázané na místě.
"Když vstáváš v poledne, do večera moc daleko nedo-jdeš, Herilaku," řekla, když vylezl a zavětřil. Zamračil se na ni.
"Když potkám hned po ránu tvůj jazyk, mám hned po náladě."
"Můj jazyk mluví jenom pravdu, velký sammadare. Opravdu se k nám přidal starý Fraken? Nikdy Kerricka moc nemiloval."
"Zato má rád teploučko. Má strach ze zdejší zimy."
"To chápu. Jak dlouhý pochod pro dnešek chystáš?"
"Dnes zastavíme u té říčky, kde jsme tábořili posledně. Ale jestli se ptáš, jak dlouho budeme putovat, než najdeme Kerricka, tak ti odpovídám, že tak daleko, jak bude potřeba."
"Až do města murgu?"
"Když nebude vyhnutí. Vím, že tam někde je."

"Už jsem tam nebyl kolik dní," Kerrick se pokoušel mluvit klidně a nedávat najevo hněv.
"Na tom nezáleží," odpověděla Armun. "Jsi lovec a lovec chodí, kam se mu zlíbí. Choď si tam třeba denně. Ale Arnhweet zůstane se mnou."
Kerrick seděl pod rozložitým dubem a přes mýtinu dohlédl až k vodě. Tady na ostrově se všem líbilo. Stany postavili tak, aby je stromy chránily a ukrývaly. Lovilo se tu výborně, čerstvou vodu měli nablízku. Byly tu kachny, spousta ryb, po celém ostrově rostly různé bobule, Armun a Darras nosily z lesa plné košíky hub a kořínků. Všem se dařilo dobře, dítě rostlo, dokonce i Ortnar, ačkoli už ze zvyku stále nabručený, se cítil obstojně. Armun však těžce nesla přítomnost samce Yilaně. Nadaske byl téměř neviditelný, ale ona ho vždy zahlédla. Pro ni byl jako strup, který si pokaždé znovu strhneš a on začne zase krvácet.
"Chlapci to nic neudělá," vysvětloval Kerrick trpělivě, nikoli poprvé. "A on chce jít se mnou." Podíval se po Arn-hweetovi, který seděl vedle Harla. Obvykle k němu utíkal, když se rodiče začali hádat. Armun sledovala směr jeho pohledu a snažila se chovat rozumně.
"Představ si, jak se cítím já, ne on. Vyroste z něj něco divného, napůl marag, napůl Tanu. Jako…"
"Jako já?" Kerrick to vyslovil s trpkostí v hlase. "Půlka něčeho, nic celého."
"Tak jsem to nemyslela - nebo možná myslela. Vždycky říkáš, že nejsi dobrý marag ani dobrý lovec. Nech svého syna, ať se stane dobrým lovcem, víc po tobě nechci."
"Vyroste z něj opravdový lovec, protože ho nevychovávají murgu - jako kdysi mě. Nesmíš z toho mít strach. Je ale moc důležité, aby se s nimi domluvil, aby věděl, jak žijí, jak se chovají a myslí. Sdílíme spolu tento svět, a přitom já jediný o nich vůbec něco vím. Až Arnhweet vyroste a domluví se jejich řečí, budeme už dva."
Kerrick cítil, že tyhle hádky k ničemu nevedou. Nebylo to poprvé, co se jí pokoušel vysvětlit, oč mu jde, snažil se, aby porozuměla jeho pocitům, aby tento spor mezi nimi nezůstal navždycky, ale ona nechtěla pochopit. Nebo snad nemohla.
Vzal hěsotsan a vstal. "Jdu navštívit Nadaskeho. Do tmy se vrátím." Pohlédla na něj, ve tváři stejně pevné odhodlání jako on. "Arnhweet mě doprovodí. A už se o tom nebudeme bavit." Obrátil se a rychle odcházel, nečekal, co mu ještě poví.
"Může jít Harl s námi?" zeptal se Arnhweet, vzrušeně potřásaje oštěpem.
"Co ty na to, Harle?"
"Jdete lovit nebo na ryby?"

"Možná. Ale nejdřív si popovídáme s Nadaskem."
"Vy nemluvíte, třesete sebou a bubláte," prohlásil hoch s náhlou zlobou. "Radši půjdu lovit sám."
S dupáním se vzdálil. Kerrick chvíli hleděl za ním. Už skoro není chlapec, ale lovec, den ode dne je to víc znát. A až příliš naslouchá Ortnarovi, který do něj přelévá svou vlastní hořkost. Měl by si občas promluvit i s jinými, ne jen s Ortnárem. Měli tu bezpečné tábořiště, jídla; kolik potřebovali, a přece nebyli úplně šťastni. Jeho vinou, jenomže on s tím nemohl nic dělat. "Pojďme za Nadaskem. Už jsme s ním hodně dlouho nemluvili."
Na obloze se objevily první mraky, ve vzduchu začínal být cítit déšť. Na severu už brzy opadá listí, už se chystá první sníh. Tady možná budou o něco chladnější noci, jinak se nic nezmění. Pěšina je vedla k močálu. Místy tu bylo dost hluboko a Kerrick vzal Arnhweeta na ramena a nesl ho tak zelenou vodou. Pak přeplavali přes zátoku na druhou stranu ostrova. Arnhweet hlasitě zavolal o pozornost k příchozím a Nadaske se vynořil ze svého přístřešku, aby ho přivítal. Jeho pohyby dávaly jasně najevo radost z rozhovoru.
"Pro toho, kdo slýchá jen hukot vln, jsou hlasy přátel písní."
"Co jsou to písně?" zeptal se Arnhweet. Napodobil přitom zvuky i pohyby, jimiž Nadaske vyjádřil nové slovo. Kerrick mu to začal vysvětlovat, potom ale zmlkl. Arnhweet se potřeboval učit a naslouchat. On by do toho neměl zasahovat.
"Nikdy jsi neslyšel píseň? Asi jsem ti ještě žádnou nezazpíval. Pamatuji si jednu, kterou často zpíval Esetta*."
Jeho zpěv zněl ochraptěle, vzpomínky ho rozrušily.

Jdu mladý, jednou na pláž,
vrátím se zpět.
Podruhé jdu, už nejsem mlád,
vrátím se zpět?
Ale ne potřetí…

Hlas se mu náhle zlomil, Nadaske zůstal sedět, upíral zrak na vodu, ale nevnímal ji, viděl jen své vlastní vzpomínky.
Kerrick už tu píseň kdysi slyšel v hanalě, kde byli samci uvězněni. Tehdy jí nerozuměl. Dnes už ano, teď už věděl všechno o smrti na pláži.
"Někdo plaval z pláže do moře a utonul?" zeptal se Arnhweet, který vycítil smutek, skrytý v písni, ale nechápal ho. Nadaske k němu stočil jedno oko, ale nepromluvil.
"Máš co jíst?" zeptal se Kerrick. "Kdyby se ti přejedly ryby, donesu maso…" Ztichl, když poznal, že Nadaske neposlouchá.
Arnhweet ho oběhl a chytil za palec. "Nedozpíváš mi tu píseň?"
Nadaske se na chlapce podíval, pak naznačil neschopnost. "Je velmi smutná. Vůbec jsem ji neměl začínat." Opatrně si vyprostil palec a pohlédl na Kerricka. "Ale tento pocit ve mně roste od chvíle, kdy jsem sem přišel. Co se mnou bude? Proč tu vůbec jsem? " Únava, patrná z jeho řeči, zhoršila srozumitelnost pohybů, ale smysl zůstával jasný.
"Jsi tady, protože jsme efenselě a já tě sem přivedl," řekl Kerrick ustaraně. "Nemohl jsem tě tam přece nechat samotného."
"Možná jsi to měl udělat. Snad jsem měl zemřít spolu s Imeheiem. Ve dvou má život smysl, ale když jsi sám, neznamenáš nic."
"Ale my jsme tady, Nadaske. My jsme tvá efenburu. Arnhweet se od tebe může naučit spoustu užitečných věcí."
Nadaske se pohnul a zamyslel se nad tím. Když pak promluvil, bylo znát, že největší smutek už pominul.
"Máš pravdu. V této malé efenburu jsme jen tři, ale je to velmi/mnohonásobně lepší než zůstat sám. Určitě si vzpomenu na nějakou hezčí píseň. Musí přece nějaká být." Jeho tělo se pohybovalo, když přemýšlel o písních, které znával, aby našel tu pravou.

efendasi'esekeistaa belekefenelei-aa, deenkě deedasorog beleksorop eedeninsu*.
třetí zásada Ugunenapsy

Duch života Efeneleiaa je nejvyšší Eis-taa ve Městě Života; my jsme jeho občané a obyvatelé.

13

Enge kráčela po slunné pěšině mezi vysokými stromy, v nitru cítila mír a konečně si připadala v dokonalém souladu s okolím. Těžké zkoušky jejího života už pominuly, vzpomínky na krutost a smrt se staly minulostí. Současnost projasňovalo slunce a jeho teplo, do budoucnosti hleděla s nadějí. Své pocity dávala jasně najevo chůzí i pohyby, a když vstoupila do ambesedu, nijak se nesnažila je skrývat. Všechny přítomné ihned projevily radost.
"Poděl se s námi o své myšlenky, Enge," vyzvala ji Satsat. "Jak vidíme, patří k těm nejpříjemnějším."
"Jsou to jen prosté myšlenky. Tak jako slunce zahřálo mě, ať mé vzpomínky zahřejí vás všechny. Prohlížela jsem si naše město a uvažovala o tom, jak daleko jsme se dostaly. Zamyslete se nad tím spolu se mnou a sdílejte mou radost. Na počátku byla Ugunenapsa a byla sama. Vyslovila svých osm zásad, které změnily svět. Pak nadešel čas, kdy jen málo z nás věřilo v její učení a pro naše přesvědčení nás všichni odsuzovali. Mnoho našich sester zemřelo a nastaly těžké dny, kdy se zdálo, že smrt čeká na nás na všechny. Ale my měly svou pravdu, svou Ugunenapsu. A nyní žijeme ve světě, stvořeném naší vírou. Obklopuje nás toto krásné město, žijeme a pracujeme v míru a souladu, ti, kdo nás chtěli zničit, jsou daleko a netuší nic o naší existenci. A když se tu ráno scházíme na potvrzení, že naše víra přetrvává, vidím v tom důkaz, že nás osud postavil na správné místo. Jsme mezi palci Ugunenapsy a nacházíme tam mír."
Pohlédla směrem k místu Eistaa a zvedla sepjaté palce. "Jsme mezi jejími palci," řekla a ostatní její gesto napodobily.
Tento obřad se vyvinul sám od sebe, přirozenou cestou, a všechny v něm nalézaly uspokojení. Dcery, pověřené toho dne vedením různých prací ve městě, se každého rána sešly v ambesedu, aby si o svých denních úkolech pohovořily. Všem to připadalo naprosto v pořádku, neboť podobný rituál se odehrával v každém městě Yilaně. Přestože místo Eistaa zůstávalo neobsazeno, bezděčně se shromažďovaly před ním. Kdosi se jednou zmínil o sluncem vyhřátém dřevě na tom prázdném místě a Enge v náhlém vnuknutí prohlásila, že není prázdné, neboť náleží Ugunenapse. Efeneleiaa, Duch Života, se stala Eistaa jejich města, a neviditelně zde vládla skrze tento ambesed. Nyní když se zde sešly, dávala jim holá kůra neobsazeného místa sílu - věděly, že tam vůbec není prázdno.
Klidný průběh jednoduchého, avšak uspokojujícího obřadu narušila Far<; dožadovala se pozornosti. Než mohla cokoli říci, předešla ji Elem.
"Záležitost nejvyšší naléhavosti, nutnost hovořit jako první! Uruketo hladoví. Musím ho vzít na pár dní na moře, aby se nakrmil."
"Udělej to, jakmile odtud odejdeš," řekla Enge.
"Záležitost stejné naléhavosti," ozvala se Far <. "Nutno řešit před vyplutím uruketo."
"Ne," pravila Elem přísně. "Bezpečí a zdraví toho tvora má přednost před každou debatou."
"Přesně vyjádřeno, obsah výroku dává smysl." Amba-lasi pomalu přešla ambesedem k nim. "Dříve jsem často vídala, že dáváte přednost žvanění před fyzickými, reálnými potřebami života."
Pohodlně se usadila na místě Eistaa, opírajíc se o vyhřáté dřevo. Zděšeného mumlání úžasu, jímž se zavlnil hlouček Dcer, si nevšímala. Pochopitelně byla informována o pověře, týkající se toho místa, a bavilo ji sedět - metaforicky - na klíně neviditelné Ugunenapsy.
"Měla jsem v úmyslu hovořit o této nevěřící!" Far< použila doprovodné znaky znechucení.
Po těchto troufalých slovech následovalo ohromené ticho. Ambalasin hřebínek se napřímil a živě zbarvil. Než však stačila odpovědět, do věci se vložila Enge, doufajíc, že předejde hrozícímu střetu vůlí.
"Ambalasi toto město vypěstovala, my ho po ní pojmenovaly. Nemáš právo vyjadřovat se o ní takto

urážlivě."
"Ovšemže mám právo!" Far< stále používala nejhrubší možný způsob řeči. "Dlouho jsem o tom přemýšlela, a tak pochopte, že ze mě nemluví pouhý vztek. Stejně jako nás v deštivém dni netěší zítřejší slunce, tak nechválíme zítřejší vítězství tváří v tvář včerejším prohrám-"
"Je-li mezi těmito dvojsmysly nějaká skrytá moudrost, ukaž mi ji." Ambalasi zvolila ještě urážlivější doprovodné znaky. "Ale já o tom silně pochybuji."
"Máš pravdu, když se zmiňuješ o pochybnostech." V obrovských očích Far< planula vášeň. "Jsi vskutku velký pochybovač. Teď si sedíš na Ugunenapsině místě, jako bys nás chtěla přesvědčit, že jsi jí nadřazena. Nejsi! Konáš proti její vůli. Přestěhovala jsi Sorogetso z naší blízkosti, a přitom právě oni pro nás znamenali budoucnost. A současně i budoucnost učení Ugunenapsy."
"Sorogetso, ty Dcero Rozkolu, nenáleží k vašemu se-stersťvu, ani nikdy nebudou jeho součástí!"
"Teď jistě ne, avšak oni byli naší nadějí. Z jejich efen-buru elininyil by vzešly Dcery naší budoucnosti. Ale tys do toho zasáhla…"
"První pravdivé prohlášení, které jsi dnes učinila!"
"Tak tomu nesmí být! Oni se musí vrátit! Hovořila jsem s členkami posádky uruketo, ale nikdo z nich nezná místo, kde jste je vysadily na břeh. Musíš nám to prozradit!"
"Nikdy!"
"Tím nás odsuzuješ k smrti."
Po tomto výkřiku bolesti následovalo opět bezdeché ticho a jen Ambalasi zůstala nepohnuta intenzitou vyjádření jejích citů. Byla pouze znechucena a ihned to svým postojem dala najevo.
"Už mám dost tvé nestoudnosti a urážek, Ninpere-dapso. Odejdi odtud!"
"Ty mi nemáš co rozkazovat! Tak snadno se důsledkům svých špatných činů nevyhneš! Řekla jsem smrt a myslela jsem to tak. My všechny jednoho dne zemřeme, pak zahyne i toto město a s ním i slova Ugunenapsy a veškeré vzpomínky na ni. To tys nás zničila. Vzalas nám budoucnost."
"Silná slova na tak křehkou bytost." Ambalasi už opustil hněv, teď začínala souboj vůlí vychutnávat; poslední dobou se jí zdál život až příliš klidný. "Za to ovšem může Ugunenapsa, ta způsobila konec Dcer Života, když jim neposkytla i nějaké ty Bratry. Nejsem tu od toho, abych posuzovala slabiny vaší filozofie. Ukaž mi tedy, která z Osmi zásad doporučuje chov Sorogetso pro vaše účely, a já ráda uznám, že nejsem v právu."
Far< se už chystala cosi odseknout, ale Enge se rázně postavila mezi ně.
"Teď mluvím já! Ačkoli se hanbím za způsob, jakým zde Far< vystupuje, musím přiznat, že poukázala na náš velký problém. Současně jsem vděčná velké Ambalasi za připomínku, že řešení musí být obsaženo v Ugunenapsi-ných slovech - což právě teď řekla. Pokud tam odpověď nenajdeme, pak řešení skutečně neexistuje. Ale tomu prostě nevěřím, to není možné. Moudrost a vnuknutí, které stvořily Osm zásad, přece musí brát v úvahu i jejich budoucnost. Budeme-li pečlivě hledat, najdeme odpověď."
"Já ji hledala a našla," řekla Far<. "Požádala jsem Ambalasi o pomoc pouze v zájmu záchrany života. Ale ona je spíše poslem smrti a nepomůže nám. Proto se od ní musíme odvrátit zpět k Ugunenapse, k jediné správné cestě. Obraťme nyní mysl k osmé zásadě. Dcery Života, neseme odpovědnost za pomoc těm, kdo dosud neznají Ducha Života a pravdu o něm. Musíme se opět vydat do měst Yilaně a hlásat pravdy, které známe…"
"A zemřít smrtí, kterou si plně zasloužíte," skočila jí do řeči Ambalasi. Její pohyby vyjadřovaly stejný chlad jako slova. "Nazvaly jste mě zachráncem, protože jsem vás vyvedla ze zajetí a dala vám město, kde vás pro vaše přesvědčení nikdo nezabije. Jestliže to odmítáte, je to vaše volba. Jen se ptám, zda Ninperedapsa, ta, jež vždy vyvolává rozkol, půjde první."
Far< stála před ní štíhlá a vzpřímená, dávajíc najevo, že je smířena se všemi protivenstvími. "To také udělám." Obrátila se k Elem, pohybem naznačila otázku. "Vezmeš mě ke břehům, kde leží města Yilaně, abych tam mohla hlásat Ugunenapsinu pravdu? Mě a také ty, kdo věří jako já?"
Elem váhala, zmatená a nejistá. Potom gestem požádala Enge o radu a vedení. Enge břemeno odpovědnosti jako vždy přijala.
"Tento požadavek nelze pominout, ale ani zodpovědět okamžitě. Vyžaduje zamyšlení, zvážení a společné zhodnocení…"

"Proč? " vybuchla Far<. "Jsme svobodné, jsme si rovny. Chceš-li mi bránit v tom, co musí být vykonáno, ujímáš se role Eistaa, která vládne a velí. To je nepřijatelné!"
"Ne!" zvolala Enge, doprovázejíc slova znaky vyžádání pozornosti a poslušnosti. "Nepřijatelné je tvé hrubé chování, nanejvýš urážlivé vůči té, která nám umožnila získat vše, co máme. Zvážíme, cos nám ke zvážení předložila, neboť je to záležitost velkého významu. Ale teď ti nařizuji umlknout. Tvůj projev se pro toto shromáždění nehodí."
"Ty mě nemůžeš umlčet, ani mi nemáš co nařizovat! fteklas, že vše promyslíš, tedy promýšlej. Odcházím ze své vůle, ale vrátím se znovu zítra touto dobou a budu očekávat tvé rozhodnutí."
S tímto se Far< vzdálila, její stoupenkyně ji věrně následovaly. Ticho, které po jejich odchodu nastalo, bylo nabito odporem a beznadějí. Ambalasi promluvila tiše, ale s důrazem: "Zašlápla bych ji ještě ve vejci, kdybych u toho tehdy byla!"
Enge nešťastně a unaveně naznačila nesouhlas. "Nemluv tak, Ambalasi, neboť mě nutíš k odpovědi, která by mě zahanbila."
"Přirozeně. Ráda by ses jí zbavila, stejně jako já."
"Měla pravdu."
"A vnesla do našeho jasného dne svou temnou půlnoc," ozvala se Satsat. Všechny přítomné ji podpořily pohyby souhlasu. "Když si přeje odejít, třeba na smrt, proč jí v tom bránit?"
Známky souhlasu zesílily, teď v nich bylo znát rozhodnost.
"K tomu nesmí dojít," prohlásila Ambalasi, čímž vyvolala všeobecné zděšení. "Mně by se ulevilo, ani nevíte jak, kdybych viděla její hřebínek mizet v dálce, ale to by byla smrtelná chyba. Pořádně si rozmyslete, zda chcete dát světu Yilaně vědět o existenci tohoto města. Mohou nám vzít všechno, co jsme vypěstovaly."
"Děkuji ti, že se tolik staráš o naše blaho," řekla Enge, "ale my nikdy neměly v úmyslu skrývat se před světem. Žijeme tu a tady zůstaneme. Nemáme se čeho bát. Vstoupit do cizího města jinak než v míru, to se Yilaně nepodobá, sama ta myšlenka se jeví nepřijatelná."
"Za normálních okolností jistě. Ale Dcery Života představují hrozbu pro každou Eistaa. Byla snad některá z nich schopna tolerovat tvou přítomnost a tvé učení? Tvůj postoj mi dává jasnou odpověď. Ani jediná. Navíc je nyní na severu mnoho měst ohroženo postupným ochlazováním podnebí. Pokud se tam o nás dovědí, myslíš, že je nenapadne přivlastnit si toto prázdné město?"
"Ale toto město není prázdné!"
"Pro ně ano, protože zde nevládne Eistaa. Kdybych já byla Eistaa a toto město objevila, považovala bych ne pouze za možnost, ale za nutnost vnést do neorganizovaného chaosu svou právoplatnou vládu."
Ambalasi zvýšila hlas, aby jí bylo slyšet ve výkřicích nesouhlasu. "Takto by věci viděla každá Eistaa. Proto si dejte velký pozor na tu pochybnou expedici! Místo aby vám získala nové příznivce, může vám přinést zkázu. Tak, byly jste varovány."
"A náleží ti naše vděčnost, Ambalasi," řekla Enge. "Ale jestliže Far< a její stoupenkyně touží odejít, nesmíme jim stát v cestě. Nezastavíme je, ani jim nic nemůžeme zakazovat, jejich návrh musíme vzít v úvahu jako každý jiný. Jak jen zajistíme, aby učení Ugunenapsy nezaniklo s námi? Hledejte, pátrejte v Osmi zásadách, prosím vás, tak jako já. Musíme najít řešení."
"A to dřív, než se vrátí uruketo." Ambalasi pohlédla na Elem. "Důrazně navrhuji vyplout okamžitě. Nevracejte se, dokud se ten tvor řádně nenakrmí."
Elem s vyjádřením bezvýhradného souhlasu opustila ambesed. Ambalasi ji následovala, ale promluvila, až když se dostatečně vzdálily od ostatních. "Kolik dní ti to zabere?"
"Tři, čtyři dny, podle toho, jak se bude dařit rybolov."
"Raději sedm dní. Pokud se ten problém nevyřeší do šesti dní, nevyřeší se nikdy. Far< mi rozhodně neudělá tu radost, aby si lehla a umřela…"
Vskutku to neudělala. Ráno co ráno se i se svými pří-vrženkyněmi objevila v ambesedu. Pokaždé položily své dvě otázky. Zjevilo Osm zásad odpověď? Po pět dnů jim odpovídalo pouze ticho. Pak zazněla druhá otázka: Už se vrátil uruketo? Potom opět odešly. Ambalasi se těchto nešťastných schůzek neúčastnila; pokud by se nějaké řešení našlo, jistě by se b něm včas dověděla. Strávila těch pár dnů spokojeným zkoumáním a tříděním vzorků, které spolu se Setěssei přivezly. Až šestého dne se hned po

východu slunce vypravila do ambesedu, a s jistým uspokojením se usadila na místě Eistaa. Byla v ambesedu jako první, a jak ostatní přicházely, opětovala jejich pozdravy a čekala, dokud se nesej dou všechny.
"Našly jste řešení?" zeptala se pak.
Enge jí nešťastně dala zápornou odpověď. "Pokaždé nám vyklouzne."
"Nepochybně proto, že neexistuje. Takže povolíte Far< odjezd?"
"Nemáme právo jí bránit."
"To se ještě uvidí."
U vchodu do ambesedu nastal ruch. Vstoupila Far< se svými věrnými. Přibylo jich, neboť její horlivost mnohé uchvátila. Ambalasi se zkroutila zjevnou nechutí, když před ně Far< předstoupila.
"Nalezly jste v Osmi zásadách odpověď?" Její postoj vyjadřoval jasnou nadřazenost. Postupně si změřila pohledem každou Yilaně v ambesedu. Začala znovu mluvit, ale Ambalasi ji přerušila.
"Odpověďzní ano a ne."
"S tebou se nebavím, ani neposlouchám, co říkáš, neboť jsi nevěřící."
"Bylo by až příliš krásné, kdybys se mnou nemluvila. Ale poslouchat mě budeš, protože tvé další konání závisí na mém svolení."
Far< se obrátila zády se znaky zamítnutí, dávajíc najevo, že už nechce slyšet nic víc. Promluvila Enge.
"Lítost a omluva za nedostatek slušnosti/hrubé chování jedné z nás. Jaké svolení máš na mysli, Ambalasi?"
"Zítra se vrátí uruketo."
"Pak toto město opustím," řekla Far< pevně. Jedním okem nenápadně sledovala dění za sebou.
"To tedy ne!" Ambalasi pronesla rozkaz hlasitě a drsně. "Nezapomeňte, že uruketo mi patří. Já jsem si ho vzala a já mu velela. Pochybujete snad o tom?"
Jako obvykle se všichni obrátili k Enge. Chvíli tiše stála, přemítala, pak gestem naznačila souhlas.
"V této záležitosti se musíme podřídit Ambalasi. Dobrovolně se nechala s námi uvěznit, zachránila se s námi a skutečně se postarala, abychom v uruketo opustily to bídné město. Vedla nás sem a založila naše město života. Uruketo jsme už používaly, ale smíme tak činit jen s jejím svolením."
"To je lež!" vykřikla Far<. "Pokud si toto dovolí, chová se jako naše Eistaa, a my žádnou Eistaa nemáme!"
"Nemáte ani uruketo," poznamenala Ambalasi zlomyslně. "Buď uděláte, co vám řeknu, nebo zůstanete tady. Jste mladé, máte horké hlavy, ty hloupá a domýšlivá Far<, i když si to možná nemyslíte. Ale musíš mě poslechnout a řídit se mými instrukcemi, jinak si můžeš do Gendasi* doplavat sama. A to je dost dlouhá plavba, dokonce i pro někoho s tvou pevnou vůlí."
Ambalasi se opřela o teplé dřevo, ale více než slunce ji hřála bezmocná nenávist, která z Far< přímo sálala.

14

Jako vždy jediná Enge projevila snahu přimět znepřátelené strany ke smíru.
"Ugunenapsa nás učí, že všichni přebýváme ve Městě Života. Ambalasi je ti v tomto městě rovna, Far<. Současně tě však v mnohém překoná, jednak svým věděním a dovedností, ale především tím, co vykonala pro blaho Dcer. V tomto značně převyšuje i mě a podle mého názoru je hned druhá po Ugunenapse, která nám zjevila pravdu. Zde a v tomto městě jsme - spolu s tebou, Far< - jen díky tomu, že nás sem dovedla. Má zásluhu na všem, cokoli v budoucnosti učiníš, neboť ona tě osvobodila. Nežádám po tobě vděčnost, pouze si přeji, abys tuto skutečnost vzala na vědomí."
Far< stále zuřila.
"Mám snad poslouchat ještě i tvé příkazy, Enge? Jsi snad ty moje Eistaa?"
Enge její zlobě čelila chladně a vyrovnaně. "Pouze požaduji jednoduché prohlášení. Má Ambalasi zásluhu na tvém osvobození?"
Po chvíli váhání Far< neochotně, ztuhle naznačila souhlas. Enge vyjádřila přijetí odpovědi.

"V pořádku. Nikdy na to nezapomínej. A jako nám Ambalasi pomohla v minulosti, hodlá se o nás starat i nadále. Pokud tedy hovoří o podmínkách, za kterých smíš použít uruketo, projev aspoň zdvořilost a poslouchej. Můžeš její podmínky odmítnout, ale musíš je nejprve vyslechnout."
Far< sklopila oči v hlubokém zamyšlení. Hněv ji už opouštěl, naznačila podrobení. "Nechala jsem se unést svým zápalem šířit Ugunenapsino učení a zajistit jeho pokračování. Za své projevy zloby se omlouvám tobě a Dcerám Života." Směrem k Ambalasi učinila pouze zamítavé gesto. "Ale této nevěřící se omlouvat nemíním."
"Ani o to nestojím, ty odporná osobo. Kdesi jsem zaslechla, že postavení Yilaně se měří počtem jejích nepřátel. Doufám, že tě k nim smím počítat; zničilo by mě, kdyby ses měla stát mou přítelkyní. Ale teď - podrobíš se mým instrukcím?"
"Vyslechnu je," zasyčela Far<.
"Na tebe je to docela rozumná odpověď." Naznačujíc odmítnutí a nevelkou důležitost, oslovila ostatní. "Nyní si probereme některá historická fakta a jejich vliv na nadcházející události. Každá z vás byla kdysi nevěřící. Potom k vám promluvil někdo jako třeba Enge, a vy jste takříkajíc spatřily světlo, staly se věřícími. Tak nějak se to stalo?" Kývla, když posluchačky daly svorně najevo souhlas. "Tímto způsobem tedy lze získat nové Dcery. Kde k tomu obvykle dochází? Ptám se tebe, Enge."
"Mně se to přihodilo ve městě Inegban*, kde jsem se setkala s moudrou Yilaně jménem Essokel."
"Ve městě?"
"Ano, jistě."
"A vy ostatní," Ambalasi gestem obkroužila celý hlouček. "Všechny jste se dověděly o Ugunenapsině filozofii ve městě?"
Všechny opět naznačily souhlas, dokonce i Far<, byť velmi neochotně.
"Ovšem. Tak to také muselo být. Vy všechny jste byly Yilaně, jinak byste nedokázaly pochopit příslušné argumenty. Ale řídí se tato obrácení na víru skutečně doporučením Ugunenapsy, vyjádřeným v jejích Osmi zásadách? Jako bych zde cítila silnou diskriminaci!"
Pohyby posluchaček nyní dávaly najevo údiv a hřebí-nek Far< vzplanul barvami okamžitého odsouzení - ta nebrala v úvahu dokonce ani Ugunenapsiny poučky, pokud je vyslovila ústa nevěřící. Jediná Enge zachovala ticho a klid, a údy a ocas se jí jen nepatrně stáčely, doprovázejíce její myšlenkové procesy. Ambalasi upřela zrak pouze na ni. Enginy pohyby se zrychlily a splynuly, široce rozhodila paže v náhlé radosti z objevu.
"Jako vždy, i nyní nás velká Ambalasi osvítila září svých myšlenek a znovu si zasloužila naši vděčnost!"
Far< svým postojem signalizovala odmítnutí, ostatní spíše otázky, Ambalasi s potěšením přijala uznání, které jí právem náleželo. Enginy pohyby vyjadřovaly intenzitu jejích pocitů.
"Ambalasi oplývá šíří inteligence a pochopení všeho, proto nám dokáže dávat rady, kde v Ugunenapsině učení hledat odpovědi. Vždycky tam byly obsaženy, jen naše vlastní pošetilost nám zabránila.v jejich nalezení. Cožpak nás osmá zásada nezavazuje povinností odhalovat všem ostatním ducha života a jeho cestu? Proč bychom se tedy měly předem takto omezovat?"
Skončila vyjádřením otázky a touhy po odpovědi. Far< nezměnila svůj postoj povýšeného údivu.
"Chceš snad, abychom vysvětlovaly Ugunenapsiny zásady rybám v moři?"
"Zmlkni už, Far<," ozvala se Satsat, s pohyby zaostřenými hněvem. "Tvé temné myšlenky přinášejí zneuctění jak tobě samotné, tak i nám všem. Ambalasi nás skutečně přivedla k pravdě - a v tom je zásadám Ugunenapsy věrnější než ty, která věčně něco odmítáš a zavrhuješ. My všechny jsme byly Yilaně, když jsme se o Ugunenapse dověděly, proto také myslíme pouze na další Yilaně, a zapomínáme na fargi. Jejich mysli jsou dosud prázdné nádoby, jež čekají na vše, co je můžeme naučit, nádoby, které naplníme Ugunenapsinou pravdou."
"Jedině někdo vysoce inteligentní může odhalit, co je méně obdařeným skryto," pravila Ambalasi se svou obvyklou skromností. "Už víte, kam máte jít. Běžte za fargi a učte je. Mají potřebu komunikace a uvěří čemukoli. Běžte k nim, když opouštějí pláže, než poprvé vstoupí do města. Dejte jim jídlo, to určitě upoutá jejich pozornost, a pak jim povídejte o Ugunenapse a o tom, jak mají žít. Když tohle uděláte, získáte tolik novicek, kolik si budete přát. Navíc se tak vyhnete městu, zatčení a uvěznění, jak se vám to kdysi stávalo. Fargi je tolik, že je nikdo nespočítá; kdo by postrádal ty, které si odvedete! Pokud s tímto

návrhem souhlasíte, můžete si vzít uruketo a vypravit se v něm na pláže u města."
Ambalasi přijala projevy vděčnosti a zaposlouchala se do živé debaty. Ale stále jedním okem sledovala Far<. En-ge si toho brzy všimla. Vyžádala si její pozornost a oslovila Far<.
"Co tomu říkáš? Chystáš se přinést Ugunenapsinu pravdu fargi?"
Všechny přítomné utichly a zpozorněly, zvědavy, jak jejich hádavá sestra odpoví. Viděly, jak zvedla hlavu, naznačila pevné odhodlání a konečně promluvila.
"Nemýlila jsem se. Snad jsem však příliš podlehla zápalu své víry. Ambalasi poukázala na zjevnou pravdu a za to jí patří náš dík. Půjdu k fargi a budu k nim hovořit, aby toto město mohlo žít dál. Ještě jednou děkuji za pomoc."
Pod jejími slovy se slabě ozývaly spodní tóny nechuti, ale mluvila upřímně. Enge si těch drobných náznaků nevšímala. Naplnila ji radost z nového zjevení, před sebou už viděla vyřešení jejich mrzutého problému. Mezi Dcerami znovu zavládl mír, učení velké Ugunenapsy nebude ztraceno…
"Jaké nyní vydáš rozkazy, velká Ambalasi?" zeptala se Enge, hovořic jako podřízená, nikoli jako rovná s rovnou. Ambalasi její postoj přijala s důstojnou samozřejmostí.
"Vypěstuji další schránky na konzervované maso. Vyplujeme, až všechny naplníme. Navrhuji, aby se na cestu vydal omezený počet kazatelek, neboť budeme potřebovat v uruketo prostor pro nově obrácené Dcery. Až nám dojde maso a získané fargi zaplní uruketo, vydáme se na zpáteční cestu. Až přivezeme mladé, silné fargi, bude naše město ještě více vzkvétat."
"Když mluvíš o odjezdu, říkáš my odjedeme," postřehla Enge. "Máš v úmyslu zúčastnit se výpravy osobně?"
"Přirozeně. Kdo by ji dokázal zorganizovat lépe než já? Kromě toho se mi stýská po rozhovorech, v nichž ani jednou nepadne jisté jméno. Nyní si samy vyberte ty, kdo pojedou se mnou. Navrhuji, aby jejich počet nepřekročil pět." '
"Ty navrhuješ?" Far< vložila do své otázky osten neblahého tušení a znechucení.
"Tak tedy nařizuji, pokud to chceš slyšet takto. Jsem však velkorysá a nemíním na tobě skrblit. Ty a čtyři další, přeješ-li si to. Přidáš se k nám, Enge?"
"Moje místo je teď tady ve městě. Musíme všechno připravit pro nově příchozí. Nemohu, i když bych si to velmi přála. Satsat, má nejbližší, zastoupíš mě?"
"S radostí!"
"Tedy ještě tři." Ambalasi si protáhla ztuhlé svaly a pomalu vykročila. "Dám vám vědět, až nastane čas k odjezdu, " zavolala přes rameno, než opustila ambesed. Volným krokem se ubírala městem, které založila a které neslo její jméno. Sla pomalu a věděla, že to není jen únavou. Zestárla a dokonce si už připouštěla myšlenku, že se blíží konci svých fyzických sil. Konec nepřijde zítra, ale v některém ze dní po zítřku ji očekává prázdnota. Zbývá však vykonat ještě mnohé, než ten nevyhnutelný okamžik nadejde.
Setěssei se při jejím příchodu zabývala vzorky, ale ihned naznačila pohotovost k plnění instrukcí.
"Musíme pěstovat jídelní schránky," řekla Ambalasi. Přehrabovala police se sušenými vejci a lusky, konečně našla, co hledala, a podala to asistentce. "Tekutá výživa pro jejich vzrůst. Až budou připraveny, naložíme do nich konzervované maso. Ale nejdřív ze všeho mi dones ugunkshaa a paměťového tvora."
"Jaké záznamy si přeješ najít?"
"Něco, na čem příliš nezáleží. Chci pořídit nový záznam."
"Máme tu staré poznámky o mořských proudech a větrech na jihu, ty už neplatí, neboť je vyvrátila nová pozorování."
"Přesně to potřebuji. Nebudu uchovávat neúplné zápisy. Jen historicky významné objevy."
Ugunkshaa, mutant bez vlastní inteligence, dřepěl před Ambalasi a vyvaloval na ni obrovskou čočku z organických molekul. Setěssei umístila vedle něj paměťového tvora a opatrně zasunula jeden z úponků, vyrůstajících nad jeho zakrnělýma očima, do záhybu v těle uchovávače záznamů. Cosi na něm nepatrně poopravila, v čočce blikl černobílý obraz a ozval se tlumený hlas. Pomalu se otevřelo druhé, menší oko a upřelo se na Ambalasi, hlas utichl.
"Teď můžeš hovořit. Slyší a pamatuje si," řekla Setěssei a poodstoupila.
Ambalasi ji propustila, urovnala si myšlenky a začala mluvit. Každý pohyb, který udělala, každý zvuk, který vydala, byl nesmazatelně zapisován do specializovaného mozku živého záznamníku.

"Nejprve se zmíním o řekách v oceánu, které mě přivedly do této nové země…"

"Během mé nepřítomnosti tu s vámi zůstane Setěssei, která má mou plnou důvěru," prohlásila Ambalasi. "Ačkoli se mi pochopitelně nevyrovná, vyzná se dostatečně v záležitostech města, neboť sledovala jeho růst se mnou a pomáhala mi, a také rozumí léčení ran, které si tak často působíte svou neohrabaností."
"Maximální vděčnost," signalizovala Enge. "Vseje připraveno k odjezdu?"
"Téměř vše. Už se chystají poslední kusy konzervovaného masa. Jakmile budou kontejnery naloženy, vyplujeme. Nejlépe se hodí ráno, neboť mám v plánu provádět výzkum mořských proudů, které směřují k severu a postupně slábnou. Musím také zpracovat své mapy, tak aby ty nové navazovaly na původní. A přála bych si spatřit město, o němž jsi mi vyprávěla, Alpěasak."
"Smrt, zkáza, zničení ohněm! Všechny Yilaně jsou mrtvy, v ulicích a zahradách pobíhají ustuzou se smrtonosnými zuby z kamene…"
"Ale vždyť ty žiješ, Enge, a přežili i další."
"Ano, několik Dcer uprchlo v uruketo, ty jsou zde se mnou. Pak byla na palubě velitelka a členky posádky. Potom jedna, jejíž jméno nevyslovím. A jeden samec, toho neznám, a vědkyně Akotolp."
"Akotolp! Taková tlustá a kulatá jako říční úhoř?"
"Právě ta."
"Kde je teď?"
"Není mi známo. Jak už jsem ti povídala, opustily jsme uruketo, abychom unikly zkáze z rukou té nejmenované."
"Musím to město vidět. Třeba už ustuzou odešla. Ostatně proudy směřují právě k němu, potom se stáčejí k pobřeží Entoban*. Nutnost vykonat pozorování, upřesnit mapy."
Vypluly, jakmile se rozednilo. Uruketo vklouzl z přístavu do řeky a zamířil na širé moře. Ambalasi zaměstnala dvě členky posádky sledováním neskhaků. Tito tvorové se pokoušeli ze všech sil uplavat, ale lodnice je pokaždé vytáhly zpátky na palubu, držíce je za široké ocasy. Barva jejich kůže se měnila podle teploty vody.
Ambalasi si podle nich udělala poznámku a lodnice je opět hodily do moře.
Dcery - misionářky neměly co na práci, a tak hluboko v nitru uruketo trávily svůj čas bděním diskusemi o Osmi zásadách Ugunenapsy. Tam je Ambalasi naštěstí nemohla slyšet.
Cesta všem ubíhala příjemně, počasí bylo teplé. Až příliš brzy minuli ostrov Maninlě, pak ostrovy Alakas-aksehent, podobné drahokamům. Tou dobou Ambalasi spala, znavena usilovnou prací. Podařilo se jí spojit staré a nově doplněné mapy - teď byly konečně kompletní. Známý svět se díky ní opět rozrostl. Spalo se jí dobře a vzbudil ji až jemný dotek velitelky Elem, naznačující pozornost a poslušnost.
"Poručilas mi probudit tě, až bude Gendasi* na dohled."
"A už je vidět?"
"Zakrývají ho sice dešťové mraky, ale je to nepochybně on."
"Už jdu… Potřebná pomoc při vstávání. Svaly ztuhlé vlhkem a spánkem."
Elem jí silnýma rukama pomohla vstát a Ambalasi se pomalu vydala do ploutve. Šplhala nahoru s námahou a za soustavného mumlání stížností. Dvě členky posádky odtamtud okamžitě prchly, vyhnány jejím hněvem, a Ambalasi k sobě pozvala Elem.
"Už ses sem někdy plavila?"
"Ne, ale mapy jsou dostatečně přesné. Musíme jen sledovat řetěz zlatých ostrovů až k tomu bažinatému pobřeží. Alpěasak leží směrem na sever."
Déšť se přehnal z pevniny do moře, nízká linie pobřeží už byla jasně rozeznatelná, viděly písčitý břeh a za ním lesy. Elem vzhlédla ke slunci. "Do setmění to zvládneme."
"Pokud nastanou nějaké pochybnosti, zůstaneme přes noc na otevřeném moři. Vzpomeň si na ustuzou, o nichž Enge vyprávěla."
"Zabijáčka, strašlivá nad pomyšlení…"
"A přesto jsou tu. Nejvyšší opatrnost nezbytná!"
"Možná ne." Elem si zastínila oči před sluncem. "Pohyb blízko pobřeží. Uruketo, čluny."
Ambalasi mrkala a mhouřila oči, ale zpočátku neviděla zřetelně, až když se přiblížily, rozeznala detaily.

"Velmi zajímavé pozorování! Město opět patří Yilaně. Přístavy, tamhle další uruketo… Ještě se nepřibližuj. Zamíříme tam k těm plážím. Ať sem nahoru přijdou naše misionářky! A přineste kontejnery s masem."
Když se k nim připojilo všech pět Dcer misionářek, Ambalasi jim ukázala na břeh, kde se tyčila skupina vysokých stromů. "Pořádně si prohlédněte to místo a zapamatujte si číslo deset. Uruketo se sem vrátí za deset dní, aby vás odvezl - vás, a ty, jimž ukážete tu pravou cestu. Příboj tu je mírný, na břeh snadno doplavete."
"A co maso?" zeptala se Far<.
"Hodíme kontejnery do moře a vlny je dopraví na břeh, tam je najdete. Hlavně buďte na tomto místě za deset dnů."
"A když ještě nebudeme se svou prací hotovy?" Far< si jako vždy našla příležitost k námitkám.
"Vyvodím z toho důsledky. Nazvala jsem vás misionářkami, protože máte určité poslání; hovořit s fargi o pravdách, jež jsou tím jediným, na čem vám záleží. Přesvědčte je, ať uvěří, a vezměte je s sebou. Snažte se prosím zařídit, ať jsou inteligentní a silné, v Ambalasokei na ně čeká spousta práce."
"Ty se k nám nepřipojíš?" zeptala se Far< podezíravě.
"Ne. Mám důležitější úkoly. Pamatujte, deset dní." Vyčkala, až poslední z nich sklouzne do moře a začne plavat k pobřeží. Pak teprve oslovila Elem. "Vezmi mě teď do přístavu. Jakmile vystoupím na břeh, odpluješ. S nikým tu nemluv. Vrať se pro mě desátého dne časně ráno. Je to jasné?"
"Jasné, velká Ambalasi. Deset dní."

15

Ambalasi sestoupila ze zad uruketo na opotřebované, prošlapané dřevo doku. Cítila obrovskou radost a uspokojení. Jedním okem sledovala, jak uruketo odplouvá na moře a ztrácí se v čilém přístavním ruchu. Před ní se rozprostírala vyhlídka na široké ulice, po nichž spěchaly far-gi s nákladem čerstvých ryb, kusy masa a různými ranci. Vzduch byl plný různorodých pachů, všude zaznívalo křik povelů a příkazů.
"Velké, činorodé město, kde budu po deset dnů dobře jíst a vést inteligentní rozpravy a kde ani jednou nezaslechnu jméno Ugunenapsa. K neuvěření!" Položila si své nevelké zavazadlo k nohám a prohlédla si okounějící fargi. Jedna postávala docela blízko, ústa měla téměř zavřená a v očích cosi jako záblesk inteligence.
"Rozumíš/chápeš mě?" zeptala se Ambalasi pomalu a srozumitelně.
Fargi zvedla ruku a barvou naznačila porozumění, pak dodala slovní znaky. "Pochopení. Potřeba velení."
"Toho se ti dostane. Toto zvedni a následuj mě!" Musela příkaz zopakovat dvakrát, než fargi barvou dala signál pochopení a vyrazila do města.
Ambalasi se spokojenou fargi v patách se volným, procházkovým krokem ubírala širokou ulicí, potěšené vychutnávajíc ruch města. Došly k řadě pomalu postupujících fargi, z nichž každá nesla ještě krvavý kus masa. Ambala-si se obrátila a vykročila za nimi, mlsně klapajíc čelistmi. Náhle zjistila, jak velmi se jí už znechutila strava, složená výhradně z úhořů. Zde bylo maso, chladné, rosolovité a úplně čerstvé!
Ulice se rozšířila v rozlehlou jídelnu. Minula lákavě vystavené ryby - snad někdy později. Přistoupila k zakrytým kádím s čerstvě naloženým masem. Nadzvedla poklop z první kádě, vytáhla z ní kýtu nějakého drobného zvířete, chvilku si ji zálibně prohlížela a pak si ukousla pořádné, šťavnaté sousto.
"Pozornost k řeči," požádal drsný hlas. Ambalasi vzhlédla, aniž přestala žvýkat. Yilaně před ní měla na šíji tučné záhyby, povislé svaly jejích paží krášlily vzory komplikovaných závitů. "Polož maso, ty stará, tebe neznám. Toto jídlo náleží Eistaa!"
Fargi vedle Ambalasi, která stále držela její zavazadlo, se roztřásla hrůzou z hrozby-v-řeči. Ambalasi ji uklidnila signálem ochrana vyššího, žádný důvod k obavám. Sama si klidně dál pochutnávala na šťavnatém mase. Polohou údů vyjadřovala příkazy nejvyšší k nejnižší. Spolkla sousto a zlobně zasyčela: "Ty tlustý brouku, zasluhující zašlápnutí! Ty odporný červe z nejhlubšího hnojiště! Máš před sebou Ambalasi, největší z velkých, Eistaa vědy a světové inteligence, obdařenou nekonečnou mocí. Patrně tě za tvá ohavná slova dám odsoudit k smrti - to ještě zvážím!"

V jejích pohybech bylo tolik síly, dávala najevo tak mocnou vůli a takové pohrdání, že se okolostojící fargi s jekotem rozprchly a její nosička jen zavřela oči, třásla se a tiše úpěla. Podsaditá Yilaně ucouvla, lapajíc po dechu, kůže jí zděšením ze zuřivého útoku zbledla. Nebyla schopna řeči, stěží mohla vůbec myslet. Ambalasi, náramně spokojená sama se sebou, si znovu ukousla masa, rozžvýkala ho a spolkla, než opět promluvila.
"Schvaluji tvůj strach a úctu," řekla. "Má velkodušnost vyplývá z velikosti; urážka je zapomenuta. Tvé jméno?"
"Muruspe," vyhrklo vyděšené stvoření.
"Pověz mi, Muruspe, která Eistaa vládne tomuto rozlehlému městu, v němž se najde tak skvělé maso?"
"Lanefenuu, Eistaa Ikhalmenets, než Ikhalmenets přišlo do Alpěasaku."
"Mořem-obklopené Ikhalmenets se přestěhovalo sem? O tom jsem nevěděla."
"Chlad zimy, chlad bílého sněhu, jenž sestupuje z hory…"
"Tomu věřím. Vaše město leželo daleko na severu. Tak, zaveďme za Lanefenuu, neboť jsem o ní již slyšela a toužím se s ní seznámit."
Ambesed byl prostorný a slunný. Eistaa s barevně ozdobenými pažemi seděla pohodlně ve svém křesle a vydávala rozkazy těm, kdo se kolem ní shromáždili. Ambalasi naplnilo potěšení z toho příjemného, civilizovaného výjevu. Přistoupila blíž a promluvila.
"Mocná Lanefenuu, Eistaa mořem-obklopeného Ikhalmenets, nyní přesídleného do Alpěasaku, přijmi pozdrav od Ambalasi, znalé všech věcí, která stojí před tebou."
Lanefenuu ohnula paže v gestu vřelého přivítání a uznání: "Jsi-li ta Ambalasi, o níž jsem slýchala jako je-ště-mokrá fargi, jsi v mém městě mnohokrát vítána."
"Najdou se snad na světě dvě Yilaně, proslulé tak významnými úspěchy? Nemožné! Připouštím, že jsem ta, o níž hovoříš."
"Ambalasi!" zaznělo jako ozvěnou její jméno. Ohlédla se a spatřila, jak se k ní prodírá povědomá postava. "Ambalasi, která mě zasvětila do všech tajemství vědy! Tvá přítomnost zde patří k nejšťastnějším událostem mého života!"
"Nepochybuji. Je toto skutečně má studentka, hubená Ukhereb?"
"Jsem to já. A hleď, tady spěchá další z tvých žaček."
"Ta tlustá postava - to může být jedině Akotolp. Velikost a význam tvého města jistě ještě vzroste, Lanefenuu, když máš ve svých službách tak schopné vědkyně, které se pochopitelně učily ode mě."
Stiskly si palce na pozdrav, Lanefenuu přikázala, aby pro Ambalasi přinesli pohodlné křeslo. Pohyby přítomných Yilaně dávaly najevo radost, neboť o Ambalasi slyšely snad všechny, a kruh fargi se vlnil vzrušeným tušením, že se budou dít velké věci. Když Eistaa začala mluvit, nastalo ticho.
"Jaký zázrak vědy tě přinesl do našeho města?"
"Jen taková věda, jakou obsahuje uruketo. Velitelka nyní pokračuje v mém výzkumu vod oceánu a postupuje podél pobřeží k severu; jde o záležitost nad pomyšlení závažnou." Mávla na svou nosičku, sáhla do schránky a vytáhla paměťového tvora. "Zde jsou fakta, Eistaa. Objevy takového významu, že změní vědění celého světa. Nic z toho dosud není v městech Yilaně známo. Mám tu čest sdílet své poznatky nejprve s Lanefenuu, dokonce dříve, než je odhalím přátelům z řad vědců. Neboť velká Eistaa, která dokáže své město bezpečně přenést přes celý oceán, zasluhuje to nejvyšší ocenění."
Lanefenuu odpověděla zdůrazněnými projevy radosti. Dnešní den se jistě stane nezapomenutelným!
"Všichni teď ustoupí," nařídila. "Tato největší z Yilaně se mnou pohovoří o samotě."
Přítomné Yilaně se strkaly a klopýtaly jedna přes druhou, tak mocný to byl povel a tak úžasná událost. Ucouv-ly zpět o deset, dvacet, potom třicet kroků a Lanefenuu s Ambalasi se tak octly v kruhu obdivujících Yilaně, které opět obklopoval kruh fargi. Ambased byl nyní naplněn do posledního místečka, neboť nejnovější zprávy už oběhly město a každý se přispěchal podívat, co se děje.
Viděly, jak Ambalasi podává Eistaa záznamového tvora, viděly, jak se obě při rozhovoru sklánějí těsně k sobě a mluví hlasy tak tichými, že ani jejich pohybům není rozumět. Všechny však porozuměly, když se Eistaa postavila, zvedla paměťového tvora vysoko nad hlavu a její tělo se přitom prohýbalo v obloucích, značících triumf. Hlasitě zašuměly, když je gestem pozvala blíž.
"Dnešní den se stane památným a ještě dlouho se o něm bude mluvit. Zde přítomná nejmoudřejší z vědců

Yilaně mi poskytla úžasné informace - které nyní zjevím i vám. Až dosud jsme znali z našeho světa jen malou část. My Yilaně jsme přišli sem na světadíl Gendasi* z kontinentu Entoban* - za našeho života se náš známý svět zdvojnásobil. Znali jsme jeden kontinent, pak jsme podnikli dlouhou cestu ke druhému. Nyní poslyšte a žasněte. Velká Ambala-si ve své moudrosti nalezla třetí, nesmírně rozlehlý, teplý kontinent na jihu." Obrátila se k vědkyni. "Popsalas tu zemi, ale neprozradilas její jméno. Řekneš nám ho nyní?"
"Ovšem, když si to žádá Eistaa, musím poslechnout, přestože mi v tom brání skromnost. Když jsme poprvé spatřili tu zem, jejíž existenci jsem předpověděla a uru-keto k ní dovedla, navrhl kdosi z mých spolucestujících, zdráhám se to vyslovit, aby se jmenovala… Ambalasokei."
"A tak tomu také bude! Já, Lanefenuu, to prohlašuji a od této chvíle bude nový kontinent znám pod jménem Ambalasokei. Přineslas nám skutečný div!"
Větší div, než jaký kdy mohly poznat, však představovala Ambalasina tichá úvaha. Seděla tiše, přihlížela jejich jásotu, držením těla vyjadřovala pouze přijetí pocty, nic víc. Rozhodnu-li se nemluvit o některých záležitostech, například o novém městě, o nově objeveném druhu Yilaně, a oni se na to nezeptají, protože o tom nic netuší, pak tato informace nebude nikomu předána. Dost na tom, že jsem jim dala nový kontinent. To pro dnešek stačí.
Akotolp se přikolébala a na pokyn Eistaa od ní převzala paměťového tvora, opatrně ho přidržujíc mezi palci. Jakmile jim Lanefenuu dala svolení, odkvapily s Ukhereb do laboratoře. Ambalasi sledovala, jak odcházejí, a cítila ohromnou úlevu. Právě si zajistila místo v dějinách. Informace o jejích objevech se pomalu rozšíří od vědce k vědci, od města k městu. Nepůjde to příliš rychle, to není v povaze Yilaně, ale dojde k tomu zcela určitě. Jednoho dne sem přijdou první vědci, poslechnou si záznamy, povědí o nich dalším v Entoban*. Města, ohrožená nástupem zimy, projeví zájem, vyšlou expedice. Časem některá dorazí i do města Ambalasokei, ale jistě nikoli za jejího života, nikoli v blízké budoucnosti. Přinejmenším tohle dluží těm hádavým Dcerám. Dá jim čas na vyřešení jejich potíží a zajištění budoucnosti města - pokud je to vůbec možné.
Sorogetso, to byl úplně jiný problém. Jejich život a blaho leželo mezi jejími palci, zodpovídala za ně. Měli štěstí, že je objevila právě ona a že jim dokázala zabezpečit bezstarostnou existenci. Takovou tíhu odpovědnosti nesla na svých bedrech! Ambalasi se šťastně usmála a gestem požádala svou fargi o vodní ovoce.
Následující dny byly vyplněny samými radostmi. Eis-taa dohlížela na její pohodlí, počastovala ji vyprávěním o hrdinském úsilí, s nímž přestěhovali Ikhalmenets, krátce se zmínila o bojích, při nichž z města vyhnali ustuzou a o vleklé válce, která se z toho posléze vyvinula. Když úsečně vyslovila jméno Vaintě, projevila přitom takový hněv, že si Ambalasi dala pozor, aby na tu osobu v její přítomnosti už nikdy nepřišla řeč. Ale obou vědkyň se na celou záležitost důkladně vyptala a vyjádřila pochvalu za biologické zbraně, použité proti nepříteli.
"Vykonaly jste to zcela správně. Toto město patří Yilaně, bylo tedy vaší povinností zničit vetřelce, kteří ho obsadili, a zahnat je zpátky do jejich doupat a jeskyní. Vy jste byly v právu, to Vaintě udělala chybu, když ustuzou pronásledovala a snažila se je vyhladit. Zdá se, že je to velmi nebezpečný, smrtonosný druh, ale všechny druhy na tomto světě mají být zachovány. Oni se zuřivě bránili jako každé zvíře lapené do pasti. Dva uruketo zahynuli, než bylo po bojích! Vaintě s hanbou vyhnána! Strašné. Ale doufám, že se všichni z té lekce něčemu přiučili. Pokus o vyhlazení jiného živočišného druhu v sobě nese zárodek sebezničení."
Obě vědkyně naznačovaly bezvýhradný souhlas a ještě doplnily znaky zdůraznění. Tato záležitost byla tak nechutná, že s úlevou obrátily svou pozornost k mnohem příjemnější debatě o výzkumu a objevech Ambalasi v oblasti biologie, zejména o předpokládané spřízněnosti nově nalezených druhů s místními na Gendasi*. Tato plodná diskuse jim přinesla mnohem větší uspokojení.
Dny letěly. Chutná potrava pro tělo, skvělá výživa pro mysl, co víc si mohla přát? Lanefenuu ji přemlouvala, ať svůj pobyt prodlouží, stejně tak Ukhereb s Akotolp, ale Ambalasi se nedala zviklat.
"Velmi se mi tu líbilo, ráda jsem si užila pohodlí. Má práce však ještě není dokončena. Každý den, o který v nečinnosti zestárnu, mi může na konci chybět. Můj vědecký výzkum musí pokračovat. Uru-keto se brzy vrátí se záznamy o teplotě okolních vod. Až připluje, opustím město." Ohledně přesné doby

odjezdu se vyjadřovala v neurčitých náznacích, jako by to sama nevěděla jistě. Uplynul devátý den, ráno na ni bude uruketo čekat. Byl to velmi příjemný pobyt.
Pohoda však nevydržela až do konce. Tři vědkyně pohodlně seděly a rozprávěly, když se ozval hlasitý pokřik, jako by se v ambesedu strhla nějaká výtržnost. Než stačily vyjít a vyptat se, přispěchal posel. Žádná fargi, ale sama Muruspe, efenselě samotné Lanefenuu, přiběhla, lapajíc po dechu.
"Požadována přítomnost… Naléhavost pozvání… Nejsilnější přání…"
Fargi jim ustupovaly z cesty, když chvátaly do středu ambesedu, kde se kolem Eistaa už shromáždila malá skupina. Stála tam vysoká Yilaně, svírajíc paže jiné, drobnější, která byla Ambalasi až děsivě povědomá.
"Pohledl" zvolala Lanefenuu. "Podívej, co jsme našly na pláži!"
Ambalasi strnula v úděsu, poprvé v životě neschopna řeči. Ta štíhlá Yilaně byla Far<.

16

"Nedostatek pochopení," signalizovala Akotolp. "Nejasný smysl naší přítomnosti."
"Mluv, esekasak," nařídila Eistaa. "Pověz všem shromážděným, cos našla."
Vysoká Yilaně, esekasak, strážkyně porodní pláže, zacloumala útlým tělem Far<, pak ji postrčila dopředu, aby na ni všichni viděli.
"Mám za úkol střežit pláže a dávat pozor na samce, kteří tam odpočívají. Hlídám pláže, když jsou samci v ha-nalě. Zajišťuji bezpečnost elininyil, když vystoupí z moře, neboť jsou ještě slabí a potřebují ochranu. Je také mou povinností dohlédnout na každé elininyil, když se vynoří, protože v efenburu v moři je všechno jinak než ve městě…" Zarazila se v řeči a obrátila se k Eistaa o pomoc.
"O této věci promluvím sama, neboť esekasak to není dovoleno. Jejím úkolem, kromě ochrany pláží, je také oddělení samců od samic, jakmile opustí oceán. Samce ihned odvede do hanalě. Při plnění svých povinností přistihla tuto Yilaně, kterou sem přivedla, jak prchá z pláže."
Lanfenuu umlkla, neboť celým jejím tělem divoce zmítal hněv; nedokázala by se teď vyjádřit srozumitelně. S námahou se ovládla, ukázala palci na Far<, potom teprve s velkými obtížemi promluvila.
"Našla tuhletu… jak opouští pláž… s elininyil. Se SAMCEM!"
To byl neslýchaný čin, zločin, na jaký se nedalo ani pomyslet! Rád a organizace města nic podobného nepřipouštěly, nemohly připustit! Samci patřili do hanalě a málokdo je vůbec spatřil venku, a už vůbec nikdy beze stráží. Co se to jenom stalo? Mnozí z diváků ztuhli úděsem, takže Ambalasi, zcela omráčená a ztichlá, mezi nimi nepůsobila nijak nápadně. Zato Akotolp, za každých okolností zvědavá jako správná vědkyně, vystoupila a signalizovala dotaz.
"Kde je ten samec?"
"Teď už v hanalě."
"Řekl k tomu něco?"
"Ne, je yiliebe."
"A tato samice, promluvila?"
"Ne."
Akotolp přiblížila tvář k Far<, téměř se na ni přimáčkla, a křikla:
"Neznám tě! Pověz své jméno!"
Far< naznačila zápor a vzápětí vyjekla bolestí, jak jí mohutná strážkyně tvrdě stiskla palci paži. Akotolp vzhlédla ke kruhu Yilaně. "Poznáváte ji někdo? Kdo může sdělit její jméno?"
Odpovědělo jí pouze ticho. Lanefenuu se ozvala první.
"Jméno - neznámé. Není tedy z tohoto města, ale cizí. Odkud pocházíš, cizinko? Kdybys byla přišla s námi z Ikhalmenets, musel by tě někdo poznat."
Jak Far< poslouchala, bezděčně pohybovala údy. Ač neměla v úmyslu hovořit, přece se neubránila a naznačila ne z Ikhalmenets. Neměla možnost vyhnout se pravdivé odpovědi; jako žádná z Yilaně neuměla lhát. Co si myslela, to také řekla, což bylo všem přítomným zřejmé. Lanefenuu neústupně pokračovala:
"Pokoušíš se skrýt, kdo jsi a odkud, ale to nedokážeš, přede mnou nic neutajíš. Budu jmenovat města

jedno po druhém a ty mi vždycky odpovíš. Dokud nepřijdeme na to správné."
Far< se zoufale rozhlédla, v hrůze se celá zmítajíc. Nechtěla mluvit, ale věděla, že k tomu bude donucena. Zrak jí padl na Ambalasi, jak tam strnule stojí. Zaváhala, pak pohled odvrátila.
Porozuměla.
Na kratičký okamžik, nepozorována ostatními, kteří měli oči jen pro vyslýchající Akotolp a zajatkyni, Ambalasi promluvila. Šlo o prosté sdělení beze slov a Far< ho pochopila. Zkroutila se děsem a nenávistí tak silnou, že i Eistaa ucouvla.
Smrt, řekla Ambalasi. Smrt.
Far< věděla, že nakonec informaci sdělí. A když to udělá, odhalí existenci města a Dcer Života. To znamená, že po nich začnou pátrat, najdou je, zajmou a zabijí. Přijde konec jejich nedávno nalezené svobody. Promluví-li teď, bude zničeno všechno, pro co žila. Jak strašně nenáviděla Ambalasi, která bude žít dál! Jí už zbývalo jen jediné.
Smrt.
Zemře buď ona nebo ostatní Dcery. Při pomyšlení na všechno to zabíjení se prudce zazmítala v agónii, zavřela oči a její tělo se zhroutilo. Ambalasi celý výjev sledovala bez pohybu, beze změny výrazu tváře.
"Je mrtvá," pravila Lanefenuu zhnuseně, když esekasak rozevřela palce a Far< padla na zem. "Už se to nedovíme."
Akotolp se přikolébala blíž, šťouchla do ochablého těla nohou a signálem přivolala nejbližší fargi.
"Provedeme pitvu, Eistaa. Třeba měla nějakou nemoc, nějakou mozkovou infekci, která by vysvětlila to neobvyklé chování."
Lanefenuu dala najevo, že shromáždění rozpouští, fargi tělo rychle odnesly z ambesedu. Většina přihlížejících se rozcházela, neboť Eistaa svými pohyby stále ještě vyjadřovala hněv a urážku a zjevně neměla náladu na konverzaci. Ambalasi byla pro tuto chvíli zapomenuta a vytratila se s ostatními, tak nenápadně, jak jen svedla. Teď, když se blížil soumrak, se všude potloukaly fargi, hledajíce chráněné místo k přespání, a nijak zvlášť si jí nevšímaly. Vyspala se na holé zemi a ještě před úsvitem se vydala k moři. Kolem připoutaného uruketo došla až na konec přístavu a tam, už na volném prostoru, vyčkávala, nutíc se do otupělého klidu. Nečekala dlouho. Brzy se z oparu nad mořskou hladinou vynořil uruketo. Ke své obrovské úlevě na jeho horní ploutvi zahlédla Elem. To už si jejich přítomnosti všimli i ostatní uruketo. Členka posádky pomohla Ambalasi na palubu a vědkyně nařídila okamžitý odjezd.
"Naznačuješ velkou starost a velký žal," řekla Elem, když Ambalasi vyšplhala k ní.
"Mám pro to pádný důvod. Ale povím ti to až později, teď ani ty, ani tvoje posádka nemáte čas poslouchat, protože musíte napnout síly, abychom se co nejrychleji dostali ke smluvenému místu na pláži."
Čtyři Dcery Života už čekaly na písku, kolem sebe hlouček vyplašených fargi. Chvíli trvalo, než se fargi odhodlaly vstoupit do příboje, pobízeny Dcerami, aby plavaly k uruketo. Ale jak jednou začaly plavat, houževnatě v tom pokračovaly. Byly dobré plavkyně, vždyť se teprve nedávno vynořily z moře. Hemžily se na palubě mnohem dříve, než dorazila první z Dcer. Byla to Satsat, a sotva se vyhoupla na palubu, musela čelit rozzuřené Ambalasi.
"Co se to tady venku stalo? Co to popadlo tu idiotku Far<? Víš, co provedla?"
"Vím. Nedala si to vymluvit. Už jsme tady s prací skončily, promluvily jsme s fargi, daly jsme jim jídlo… Ty, které nám rozuměly, zůstaly a naslouchaly, ty, jež byly dosud yiliebe, postupně odešly. Teď tu s námi jsou ty, které se naučily pravdu o Ugunenapse. Naše město dál poroste…"
"Nech už těch okolků! Pověz mi o Far<!"
Satsat nešťastně pohlédla na fargi a své družky, šplhající do uruketo, s úsilím si uspořádala myšlenky.
"Řekla, že sice máme nové Dcery, ale jen dcery. Pro přirozený růst a zachování města potřebujeme samce, jak to ostatně vždy tvrdila. Snažily jsme se zadržet ji, varovaly ji před nebezpečím, ale nedala na nás."
"To si umím představit."
"Riskovala život, ale podstoupila to riziko ochotně. Podle ní stačilo přivést jediného samce k moudrosti Ugune-napsy, a žádná oběť jí pro ten cíl nepřipadala příliš velká. Opustila nás a už se nevrátila, ani včera, ani dnes ráno."

"Splnilo se jí největší přání, obětovala se," řekla Amba-lasi chraptivě. "Je mrtvá. Zemřela, aby nemusela promluvit a prozradit nás. Patrně jediný inteligentní čin v jejím životě."
Ambalasi se odvrátila od zděšené Satsat a vydala se do nitra uruketo, kde si našla temné, tiché místo k odpočinku. Zůstala tam po větší část zpáteční plavby, jedla jen málo, hodně spala a ostatních si příliš nevšímala. Našla si ale chvilku a promluvila s některými fargi, pomalu a klidně, bez své obvyklé strohosti. Prospala většinu času a probudila se, když byla cesta u konce. Dorazily do svého přístavu v poledne, za horkého a vlhkého počasí. Vystoupila na břeh první, vykládání přenechala ostatním. Obyvatelky města je už předtím zahlédly na řece, a teď se zdálo, že je přišlo přivítat celé město.
"Už zase jen koukáte, místo abyste pracovaly. Typické Dcery!" Ignorovala Enge, která vyjadřovala uctivý pozdrav, a obrátila se ke své asistentce Setěssei. "Zaručeně se za mé nepřítomnosti přihodila nejedná tragická událost?"
"Jen pár nehod…"
"Žádná smrtelná?"
"Žádná."
"Chyba! Jinak se město řádně rozvíjí?"
"Ano."
"Aspoň to." Otočila se k Enge, žádajíc o pozornost a poslušnost. "Pojď se se mnou projít po břehu, ať se vyhněme Dcerám a všem myšlenkám na Ugunenapsu."
"S radostí. Spatřila jsem na palubě fargi, uspěly jste tedy?"
"To bych ani neřekla. Jedna Dcera zůstala v Alpěasaku. Far<."
"Nerozumím. Proč by to dělala?"
"Neměla na vybranou. Byla mrtvá."
Ambalasi hovořila se zlobným potěšením, nicméně po tomto sdělení tiše počkala, až se Enge trochu vzpamatuje. Potom stručně shrnula události, vyjadřujíc se k nim značně nelichotivě.
"Umřela na vlastní hloupost, to je vše."
"Jsi k mrtvé příliš krutá, Ambalasi. Teď už tě nebude obtěžovat. Zemřela s nadějí, že toto město přežije a poroste. Budeme na ni vzpomínat s lítostí."
"Navrhuji, abyste na ni vzpomínaly s radostí. Kdyby nezemřela, znamenalo by to konec všeho. Ani ty nově získané fargi vás moc nepotěší. Mluvila jsem s nimi. Sotva bych je označila za Yilaně, jsou neuvěřitelně hloupé. O Ugunenapse nevědí zhola nic a vůbec je nezajímá. Jsou jako cvičená zvířata. Naučily se papouškovat určité fráze, aby za odměnu dostaly jídlo."
"Však ony dorostou do plného pochopení Ugunenap-sy."
"I kdyby se to nepodařilo, pořád se z nich mohou stát užitečné dělnice. Ale tato první misionářská plavba zůstane i poslední. Přibližovat se k městům je příliš nebezpečné. Měly byste najít jinou cestu, jak si zajistit přežití. Zkus zase Osm zásad."
"To určitě udělám, ale ne hned teď. Jsem naplněna zoufalstvím kvůli ztracené sestře. Vím, Ambalasi, nemusíš mi to opakovat, byla tvrdohlavá a pošetilá. Ale co udělala, udělala kvůli nám všem a my ji budeme oplakávat."
"To je tvoje věc. Já se zase pustím do svých výzkumů nového kontinentu. Vypravím se nahoru po řece, jen co si na to vše přichystám."
Enge vyjádřila uctivé rozloučení, Ambalasi ji opustila. Těžko se smiřovala s tím, že už Far< nikdy neuvidí. Nyní litovala, že se k ní občas chovala hrubě. Cítila v sobě prázdnotu, kterou nebude snadné zaplnit. Ale neměla čas příliš nad tím hloubat. Nedaleko postávala jedna z nově příchozích a s úžasem zírala na divy nového města. Enge k ní přistoupila a naznačila pozdrav. Fargi ucouvla..
"Neboj se. Tady jsme samé Dcery, nikdo ti neublíží. Máš jméno?"
Fargi na ni jen upírala pohled, čelisti se jí neklidně pohybovaly.
"Rozumíš, co ti povídám?" Stále žádná reakce. "No dobře. Však se naučíš mluvit. A pak pochopíš i pravdu, jak ji učila Ugunenapsa…"
"První zásada," řekla fargi, pomalu a neohrabaně. "Žijeme mezi palci ducha života Efeneleiaa."
"Tedy nejsi yiliebe, a jak vidím, už něco víš o moudrosti. .."
"Druhá zásada. Všichni dlí ve Městě Života. Třetí zásada. Duch Efeneleiaa nejvyšší Eistaa města…"

Fargi zmlkla, čelisti jí pracovaly a kroutila se, jak se snažila rozpomenout, co má následovat. Nedokázala to a začala zase od začátku. "První zásada…"
"To stačí, můžeš přestat."
"Jídlo-jídlo-jídlo!" vyhrkla fargi a široce rozevřela čelisti jako ptáče na hnízdě.
Enge ji vzala za paži a zavedla ke kádím s masem. Byla ze všeho velmi nešťastna. Ambalasi měla pravdu. Tato fargi se naučila nazpaměť zvuky a pohyby, kterým pravděpodobně ani nerozuměla, jen aby si za odměnu zasloužila jídlo. Vycvičená jako zvíře, vůbec ne Yilaně. A Far< je mrtvá.
Enge se vší silou bránila zoufalství. Měla toho tolik na práci! Spoustu práce.

Es mo tarril drepastar, er em so man drija.
pořekadlo Tanu

Když je můj bratr zraněn, krvácím.

17

Herilak kráčel po stezce v čele sammadů a pozorným okem sledoval okolí. Pozoroval les po obou stranách pěšiny, ale nejen to, díval se i do větví nahoře nad hlavou. Překročil kmen stromu, který padl přes cestu; asi tudy už dávno neputovaly žádné sammady. V podrostu něco zašramotilo, zastavil se a rozhlížel, ale nic neviděl. Mezi listy větví pokřikovali ptáci, pak náhle zaslechl vzdálené zapraskání smrtící hole.
Otočil se a naslouchal. Kdosi křičel, někde vzadu zaskučel mastodont. S vlastní smrtící holí připravenou ke střelbě se vrhl zpátky k sammadu. Nadris šťouchal nohou do mohutného nehybného těla maraga, jemuž říkali ostnatý hřbet.
"Co se stalo?" zavolal Herilak.
"Tenhle tvor vyběhl z lesa a hnal se na mastodonta. Musel jsem ho zabít."
Drobná očka kořisti už potáhl sklovitý povlak smrti. Zvíře bylo pokryto tuhými pláty a mělo po stranách trupu i podél ocasu řady ostnů. Otrávená šipka ho zasáhla rovnou do tlamy - vydařená rána.
"Má chutné maso," poznamenal Nadris.
"Ale špatně se bourá," řekl Herilak. "Když ho obrátíme, dají se odříznout kýty. Ale máme na to málo času, brzy už musíme zastavit na noc. Zůstaň tu a pusť se do práce, pošlu ti na pomoc Newasfara. Maso odnese jeho mastodont. Hlavně to stihněte, než se setmí."
Znovu vyrazili na cestu. Mastodonti kouleli očima a vystrašeně troubili, když míjeli obrovskou mršinu. Herilak se opět vrátil do čela průvodu. Hledal teď mýtinu, kde by se mohli utábořit a rozdělat oheň. Budou potřebovat spoustu suchého dřeva, aby mohli maso zpracovat. Kdyby to neudělali, v horku se všechno rychle zkazí, a to by byla škoda.
Širší stezku, po níž postupovali, křížila zvěří vyšlapaná pěšina, která zahýbala do lesa. Zastavil se, aby se přesvědčil, zda tím směrem les řídne. Něco ho však upoutalo. Sehnul se a šel se podívat zblízka. Na kmeni stromu spatřil světlou lysinu, značku, kde někdo sloupl kus kůry. Už zčásti zarostla, ale určitě ji ten neznámý udělal letos. A tady, o něco výš, zůstala viset zlomená větev. Tuto stezku si tedy označili Tanu.
Merrith vedla svého mastodonta, ostatní ji v řadě následovali. Brzy narazili na Herilaka, jak na ně čeká na cestě. Když přišla blíž, viděla, že se usmívá a ukazuje směrem k východu.
"Něco jsem našel. Označenou pěšinu, která vede ke břehu. Byla označena víc než jen jednou."
"Mohl by to být Kerrick?"
"To nevím, ale přinejmenším to může znamenat jiný sammad. Jestli s nimi Kerrick není, mohli by o něm vědět. Tady zastavíme. Pověz to ostatním. Chci zjistit, kam ta pěšina vede."
K vodě Herilak dorazil za soumraku. Zahleděl se přes řeku na ostrov. Bylo už příliš tma na to, aby šel dál. Za-čichal. Zdálo se mu, jako by ucítil kouř, nebyl si ale jistý. To se uvidí až ráno.
Toho večera se dobře najedli; přecpali se, protože masa bylo tolik, že ho nemohli všechno sníst, ani ho

nestačili vy-udit. Všem chutnalo, jen starý Praken si stěžoval, že je moc tuhé, ale to proto, že mu zbývalo už jen pár zubů. Chlapec-beze-jména mu jídlo musel rozkrájet na malé kousky, než se směl sám najíst. Stejně si strčil pár kusů do pusy, když se Praken nedíval. Herilak bezmyšlenkovitě žvýkal a uvažoval, co najdou zítra na ostrově. V noci dlouho nemohl usnout a pak spal neklidně, probudil se ještě za tmy, kdy na obloze dosud zářily hvězdy. Vzal si kus studeného masa z popela, ukousl si a šel vzbudit Hanatha.
"Chci, abys mě doprovodil. Budu potřebovat pomoc, abych se na ostrov dostal."
Morgil se také probudil, když Herilak promluvil. "A co já?"
"Zůstaneš se sammadem. Snažte se vyudit co nejvíc masa. Brzy se vrátíme, jen co zjistíme, jestli tam žijí Tanu. Pokud najdeme nějaký sammad, Hanath vám to přiběhne říct."
Bylo chladné ráno. Hbitě seběhli po pěšině až k vodě. Hanath zvedl hlavu a začichal.
"Kouř," řekl a ukázal na ostrov. "Přichází odtamtud."
"Už včera se mi zdálo, že něco cítím. A podívej, tyhle stopy. Tady někdo táhl blátem vor nebo člun, to znamená, že na ostrově určitě někdo bydlí."
"Jak se přes tu vodu dostaneme?"
"Stejně jako…"
"Koukej, něco se tam "hýbe, tam pod stromy!"
Oba lovci stáli tiše a bez pohnutí, hledíce na stíny pod vzdálenými stromy. Kdosi odstrčil jednu ze silných větví, na slunce vylezla jakási postava, a po ní ještě jedna.
"Lovec a chlapec," řekl Hanath.
"Dva chlapci, a jeden je už dost velký na lovce."
Herilak složil ruce před ústy a zahoukal. Chlapci se zarazili, obrátili, a když spatřili lovce, zamávali jim. Pak se otočili a zmizeli pod stromy.
Kerrick viděl, jak se ženou dolů se svahu. Křičeli, až sotva popadali dech, a slova ze sebe obtížně vyráželi.
"Lovci, dva, za vodou!"
"Byli to Tanu?" zeptal se Ortnar, ztěžka se zvedaje.
"Měli vlasy jako my, a oštěpy," vyhrkl Harl. "Určitě to byli lovci Tanu."
"Musím se na ně podívat." Kerrick uchopil svůj hěsot-san.
"Ukážu ti, kde jsou!" Arnhweet poskakoval vzrušením.
"Tak pojď."
Armun to zaslechla a vyšla ze stanu s dítětem v náručí. "Nech chlapce tady," řekla.
"Od Tanu se nemáme čeho obávat. Ortnar tu s tebou zůstane. Arnhweet je zahlédl první, zaslouží si jít je přivítat. Třeba nám povědí, jak to dopadlo v údolí."
"Tak je sem přiveďte."
Dívala se za nimi, jak pospíchají a chlapci po sobě pokřikují. Mohl by to být jiný sammad? Zase by si mohla popovídat se ženami, viděla by jiné děti… Byla z toho stejně vzrušena jako chlapci. Darras vyšla ze stanu, tichá a vystrašená jako vždy. Prospělo by jí mít kolem sebe dívky svého věku. Vůbec, bylo by báječné mít tady poblíž jiný sammad.
Chlapci utíkali jako o závod, nadšeně přitom křičeli, a než Kerrick dorazil ke břehu, už vytahovali vor z křoví. Měli pravdu, na druhé straně stál lovec, sám, mohutný a jaksi povědomý. Zamával zbraní a zavolal.
Byl to Herilak, toho si nemohl s nikým splést. Kerrick beze slova zvedl ruku na pozdrav. Pamatoval si, jak se naposled setkali ve městě. Sammadar se tehdy na něj rozzlobil, že nutí sammady zůstat a pomáhat při obraně města. Od té doby spolu nemluvili, neboť Kerrick s Ortnarem následujícího rána vyrazili k severu a trasu si pečlivě zvolili tak, aby se cestou nepřiblížili k žádným Tanu. Kdyby totiž nějaké potkali, dva samci Yilaně, kteří putovali s nimi, by byli ihned zabiti, jen co by je někdo z lovců spatřil. Co tu Herilak dělá - a co si o té záležitosti myslí teď? Kdysi mezi nimi padlo dost tvrdých slov.
Kerrick stál tiše na voru, který chlapci postrkovali tyčemi přes vodu, a díval se na statného lovce, jenž byl také úplně potichu. Když vor přistál na břehu, Herilak položil hěsotsan na trávu a udělal krok.
"Zdravím tě, Kerricku," řekl. "Zdravím tě." Dotkl se nože z nebeského kovu, který mu visel na krku, pak ho odvázal a podržel před sebou. Kerrick pomalu natáhl ruku a vzal si ho. Všiml si, jak je nůž vyleštěn

pískem a jak se na slunci leskne.
"Přinesli ho," řekl Herilak. "Ti murgu. Útočili na nás a vyhrávali. Potom přestali. A tohle nám nechali."
"Bylo to míněno jako vzkaz, ale pro někoho jiného. Ale dobře, žes ho dostal ty. Pochopils, co to znamená?"
Na Herilakově podmračené tváři se náhle objevil u něj tak vzácný úsměv.
"Vůbec jsem nepochopil, jak k tomu všemu došlo, ale věděl jsem, že se něco stalo, protože útok, který by nás všechny zabil, se najednou zastavil a murgu zmizeli. A když jsem uviděl tohle, došlo mi, že to musí být tvoje práce." Herilak znovu zvážněl, umlkl a založil si ruce. "Když jsme se setkali naposled, řekl jsem ti mnoho zlého. Jsi z mého sammadu, ale já s tebou nejednal správně. Ani pro tvou ženu Armun jsem neudělal, co jsem udělat měl. Velmi se za to stydím."
"To je minulost, Herilaku. Už o tom nebudeme mluvit. Tady, pozdrav se s mým synem Arnhweetem. Toto je Herilak, první mezi sammadary i mezi lovci."
"První určitě ne." Herilak pohlédl na chlapce. "Můžeš být na svého otce pyšný, Arnhweete. To on je mezi námi první. A tohoto chlapce znám, je to Nivothův syn. Odešel s Armun. Ona je tady s tebou?"
"Ano, je. A ještě Ortnar z tvého sammadu."
"Měl jsem tehdy v hlavě temno. S Ortnarem jsem zacházel stejně špatně jako s tebou, možná ještě hůř. Udeřil jsem ho. Teď mohu říct jen jedno - ta temnota je pryč. Přál bych si, abych nebyl udělal některé věci, ale nemohu je vzít zpátky."
"Není třeba o tom mluvit, a už vůbec ne tady a teď. Chlapci povídali, že viděli dva lovce!"
"Ten druhý se vrátil k sammadu a přivede všechny sem, k vodě. Připojíš se k nám, ty a tvůj sammad?"
"Kam máte namířeno?"
"No, vlastně jsme hledali tebe."
Kerrick vybuchl smíchy, když viděl Herilaka vyvedeného z míry, ten se nejprve zamračil, ale pak se také rozesmál.
"Našels mě, takže tvá cesta je u konce. Přidejte se k nám. Ostrov je bezpečný, loví se tu dobře, máme tu jeleny a malé jedlé murgu. Lepší tábořiště nenajdeš."
"A co zabijáčtí murgu?"
"Pár, ale málokdy překročí řeku. Dáváme pozor na jejich stopy v bahně, a když se objeví, vystopujeme je a hned zabijeme." Jak tak mluvil o murgu, přišlo mu na mysl cosi důležitého.
"Ty i sammady jste tu vítáni," Kerrick maličko zaváhal. "Jen ti musím říct, že jeden ze samců z města je tu nablízku, na jiném ostrově."
"Jeden z těch, kdo přežili požár města?" Herilak se zamračil a bezděčně pozvedl zbraň.
"Ten. Byli dva, ale ten druhý… zemřel. Vím, jak se na to díváš, nejraději bys zabil každého maraga, ale tenhle je neškodný."
"Chceš říci, že nesmíme rušit toho maraga, chceme-li tu zůstat? To je tvrdý požadavek."
"Možná že ano, ale jinak to nejde. Povídám si s ním. Právě proto, že umím mluvit s murgu, mohl jsem je donutit zastavit boje a tak zachránit údolí. A také je přimět, aby ti předali tento nůž."
"Dřív jsem o těchto věcech nikdy nepřemýšlel. Potom, co vyvraždili můj sammad, jsem v nich viděl netvory, které je třeba nenávidět, zabíjet a ničit. Všechny. Tys mi už tehdy říkal, že někteří jsou jiní, ale já to nedokázal pochopit."
"Tenhle je opravdu neškodný. Je to samec a ti bývají po celý život zamčení v hanalě a nedostanou se ven. To samice vedou války. Chci, aby tenhle přežil."
Herilak se pořád mračil, ale nakonec kývl. "Zařídím to, jak si ty přeješ. Já se k tomu zvířeti ani nepřiblížím."
"A co ostatní?"
"Každý musí dát slib - jinak tu nemohou zůstat. Ostrov, kde žije tvůj marag, bude pro všechny zakázané území. Povíš nám, o který se jedná, a každý Tanu odpři-sáhne, že tam nikdy nevkročí. I děti. Nelíbí se mi to. Ale tobě vděčíme za své životy, a tak pro tebe můžeme udělat aspoň tuhle věc. Toho tvora nikdo z nás neohrozí."
Z lesa se ozvalo zatroubení a objevil se první mastodont. Sammady přicházely na ostrov.

18

Armun uslyšela mastodonty mnohem dřív, než je spatřila. Vzala dítě do náručí a rozčileně ho k sobě přitiskla. Tak už jsou tady, pomalu se blíží, cestou tu a tam uškub-nou ze stromu listí. Už viděla lovce, kteří zvířata vedli, ale nejen lovce. V čele průvodu kráčela žena, která jí byla velmi povědomá.
"Merrith!" vykřikla a volala na ni znovu a znovu, dokud ji starší žena neuslyšela. Ohlédla se, a když ji spatřila, zamávala a pospíšila za ní.
"Armun! Ty jsi tady! V bezpečí, a už máš svou rodinu! Pamatuju tě jako dívku a teď je z tebe matka. Jaké nádherné děťátko, smím si ho pochovat?"
"Jmenuje se Ysel." Armun se šťastně usmívala, když jí dítě podávala. "A její bratr vyrostl, vidělas ho, šel vás přivítat."
"Oči má po tobě." Merrith vzhlédla, když se vchod stanu rozhrnul a z něj plaše vykoukla Darras. "A ještě máš další dceru?"
"Není naše dcera, ale jako by byla."
Darras se přitulila Armun k noze, jen zdráhavě postoupila o kousek dopředu, k té cizí ženě, kterou v životě neviděla.
"To je Merrith. Znala jsem ji jako malá, když jsem byla menší než ty teď."
Merrith se usmála a pohladila dívku po vlasech. Cítila, jak se děvče chvěje. Pak se Darras vysmekla a rozběhla se k mastodontovi, který klidně stál a žvýkal pořádné sousto listí.
"Byla úplně sama, když jsme ji našli," vyprávěla Ar-mun. "Jen ona a mastodont, zbytek sammadu pobili mur-gu. Zůstala s námi. Ještě teď ji někdy v noci budí zlé sny."
"Chudák dítě." Merrith předala Ysel zpět její matce. "Nemáš ponětí, co to bylo za sammad?"
"Sorli, sammad Sorli."
Merrith se prudce nadechla a přitiskla si ruce na prsa. "Tak ona je mrtvá. Moje dcera je mrtvá! Přidala se i se svým lovcem k sammadu Sorli. Melde už nežije. Stejně jako její sestra…"
Armun úplně ztuhla, když to slyšela. Až když dítě začalo plakat, uvědomila si, že ho drží příliš pevně, a začala ho kolébat v náručí, dokud se neutišilo. Sama dokázala promluvit až po chvíli a hlas se jí ještě třásl.
"Darras nejdřív vůbec nemluvila. Představ si, byla schovaná a dívala se, jak murgu zabíjejí její rodinu! Postupně jsem si s ní začala povídat a ona mi vyprávěla, jak tam zůstala sama v lese. Řekla mi, jak se jmenuje, a také jméno své matky. Její matka byla Melde."
Obě ženy na sebe mlčky, v ustrnutí hleděly. První se ozvala Merrith.
"Takže to dítě je moje vnučka?"
"Určitě. Povím jí to. O svém otci nikdy nemluvila, ale jistě si pamatuje, jak se jmenoval."
Darras dlouho nemohla pochopit, co se jí to pokoušejí vysvětlit, ale když jí několikrát zopakovali, jaké příbuzenství je mezi ní a Merrith, konečně se rozplakala a přitulila se ke své babičce.
"Můžeš bydlet se mnou, jestli chceš," nabídla Merrith. "Jestli s tím Armun bude souhlasit."
"Je přece dcera tvé dcery. Patří k tobě. Postav si stan blízko našeho, tak budeme pořád pohromadě."
Merrithiny slzy dojetí se změnily ve smích, Armun se k ní přidala a nakonec se i Darras dokázala skrze pláč usmát.
Období po příjezdu sammadů patřilo k tomu nejlepšímu, co Armun dosud zažila. Neohrožovaly je už útoky mur-gu, jejich boj skončil, nemuseli pořád myslet na nepřítele a bát se ho. Život na ostrově se příchodem sammadů úplně změnil. Pod stromy vyrostly další stany, k nebi stoupal kouř z mnoha ohnišť. Mezi tím vším pobíhaly a ječely děti, jejich křiku troubením odpovídali mastodonti na louce. Na ostrově se našla hojnost zvěře, všichni měli plné žaludky, v udírnách visela spousta sušeného masa. Lovci porazili vzrostlý strom, zbavili ho větví a po vodě ho dopravili až k táboru. Pod Herilakovým vedením v něm pomocí ohně vyhloubili dutinu. Až bude práce dokončena, vznikne člun, na němž se vydají do močálů lovit ptáky, kteří se poslední dobou chovali mnohem ostražitěji než dřív. Arnhweet a ostatní chlapci pozorně přihlíželi a rozhodli se, že dospělé lovce napodobí. Pustili se do usilovné práce na menší verzi člunu. Občas si některý popálil prsty, někdy kolem toho bylo trochu křiku a pláče, ale jinak dílo úspěšně

pokračovalo.
Armun se teď mezi lidmi z ostatních sammadů cítila šťastná a nacházela v tom hluboké uspokojení. Za Ortna-rem přišel Herilak a promluvil s ním. Nikdo sice neslyšel, co si o samotě povídali, ale brzy bylo zřejmé, že propast mezi nimi dvěma zmizela a pouta přátelství byla obnovena. Ortnarův stan stál nyní hned vedle sammadarova a ú večerního ohně seděl chromý lovec mezi ostatními a dokonce se s nimi i zasmál. O nějakém odcházení do lesa už dávno nemluvil.
Pokud právě nepracoval na člunu, a to se teď stávalo jen zřídka, hrál si Arnhweet se stejně starými chlapci. Harl se spíš držel lovců. Armun byla šťastná; konečně se její život ubíral správnou cestou, tak jak po tom vždy toužila. Seděla na slunci před stanem, dítě sebou mlelo, kopalo a broukalo si na hladké kůži, rozprostřené na trávě před ní. Malagen si klekla k ní a obdivně dítě pozorovala.
"Můžu si ji na chvilku vzít? " zeptala se sesecky. Armun si ten jazyk stále ještě pamatovala a pro Malagen to hodně znamenalo. Mohla si teď s někým promluvit v rodné řeči a ještě víc ji těšilo, když ji mohla poslouchat. Houpala Ysel v náručí, vlásky dítěte jasně zářily a jejich barva kontrastovala s Malageninou tmavou pletí. Ještě pořád nad tím nepřestávala žasnout. "A ty oči, má je modré jako nebe! Podívej, něco jsem pro ni udělala."
Sáhla do svého oděvu, vytáhla dlouhou pentli a podala ji Armun. "Až jí povyrostou vlásky, ovážeš jí pásku kolem čela, jako to nosí Sasku."
Armun pásku s obdivem ohmatávala. "Jak je měkká! To není tkaná látka. Z čeho jsi to vyrobila?"
"Počkej, všechno ti povím. Když jsme odcházeli z údolí, vzala jsem si s sebou svůj tkalcovský stav. Vidělas ho přece, tkala jsem na něm látku z vláken charadis. Ale žádný charadis už mi nezbyl. Jednou jsem se tak dívala na vaše waliskis a oni mi dovolili dotknout se jich. Bylo to úžasné."
Armun souhlasně přikývla. Věděla, že waliskis, jak Sasku nazývali mastodonty, mají své významné místo v jejich víře. I Malagen dokázala celý den sedět a jako u vytržení je pozorovat.
"Pak mi dovolili, abych jim vykartáčovala srst, a líbilo se jim to. Přišla jsem na to, že jim pokaždé vyčešu trochu srsti, a schovávala jsem si ji. Je tak nádherně jemná! A jednoho dne jsem ji zkusila zkroutit, jako to děláme s vlákny charadis, a zjistila jsem, že by se dala tkát. Vyzkoušela jsem to, a vidíš, tohle je výsledek." Zasmála se a naklonila blíž k Armun, šeptajíc jí do ucha. "Původně jsem chtěla, aby to byla čelenka pro mandukta. Ale mohu udělat další. A tahle je stejně maličká, bude se víc hodit pro Ysel."
Sasku vynikali v různých řemeslech a Armun měla velkou radost, že je Malagen s nimi na ostrově. Malagen prohledala okolí, dokonce přiměla Newasfara, aby se s ní vypravil na pevninu, až konečně objevila tu správnou hlínu. Lovci sice ženám obvykle s prací nepomáhali, ale aspoň je střežili před útoky dravců, aby mohly v klidu nakopat jílovitou hlínu.
Zeny si vzaly s sebou Merrithina mastodonta a naložily na něj plné košíky hlíny. Poblíž tábora vybudovaly pořádnou pec a brzy všichni měli důkladné, pevné hrnce jako Sasku.
Dělo se tolik věcí, že Armun už přestalo vadit, když se Kerrick vydal navštívit svého přítele maraga. Neušlo jí, že teď za ním většinou chodí sám, Arnhweet měl pořád co dělat s ostatními kluky. Měla z toho radost, i když to nikdy neřekla nahlas. Kerrick byl její lovec a dokázal už věci, na jaké by se jiní nezmohli, dokonce ani sammadar ne. Patřila k tomu i schopnost hovořit s murgu. Kdyby se tehdy, když zabili ty dvě obrovské mořské obludy, nedomluvil s tím maragem na ostrově, všechno by pro ně skončilo, všichni ze sammadů by byli mrtví. Teď už každý věděl, co Kerrick vykonal, a také jak to udělal. Nikdy se vyprávění o těch hrdinských činech nenabažili, stále o tom chtěli poslouchat, ale i o Paramutan, o jejich plavbě přes celý ohromný oceán a dalších příhodách. Když mluvila, seděli v uctivém tichu, a ne jen proto, že jejím lovcem byl Kerrick, ale proto, že ona sama se na všech těch událostech podílela. Už svůj rozštěpený ret neschovávala, vlastně si už na něj ani nevzpomněla. Tohle byl správný, plný život, slunce stále hřálo, nekonečné léto se jí líbilo mnohem víc než nekonečná zima, které už si užila dost. Některé ženy vzpomínaly na sníh, bavily se o jistých bobulích, které se najdou jedině daleko na severu a o dalších věcech. Poslouchala je, ale sama k tomu nic neříkala, protože vůbec netoužila ta místa znovu spatřit.
Kerrick tu změnu, k níž u Armun došlo, vypozoroval, přijal ji s povděkem a na nic se nevyptával. Než sem přijeli ostatní, nepatřil jeho sammad k nejšťastnějším. Chromý lovec, smutné děvče, dva hoši věkově od sebe příliš vzdálení, než aby mohli být opravdu kamarády… Teď se vše změnilo. Darras žila se svou

babičkou, smála se jako jiné dívky a povídala, zdálo se, že konečně zapomnělá na strašnou smrt svých blízkých.
Kerrick si jen přál, aby Arnhweet netrávil všechen čas s kamarády, aby s ním také někdy zašel za Nadaskem. Ani on sám za ním nechodil příliš často. Od jeho poslední návštěvy už uplynulo mnoho dní, ani by je nespočítal. Takhle se přece s přáteli nejedná. Odřízl kýtu z právě uloveného jelena, který visel na stromě za stany, vzal si hěsotsan a vydal se po vyšlapané pěšině k moři. Překročil průliv a postupoval napříč menším ostrovem. Nikoho cestou nespatřil. Z kopce se rozhlédl po moři; bylo prázdné jako vždycky. Yilaně se zdržovali ve svém městě, jak to Lanefe-nuu slíbila. Kdyby býval tehdy zamířil se svým sammadem rovnou sem, kdyby tak byli opustili Okrouhlé jezero dřív! Pak by nikdy nedošlo k osudnému setkání s lovkyněmi Yilaně a Imehei ještě mohl žít… Potřásl hlavou, aby zahnal takové myšlenky. Nemá smysl se tím trápit, minulost nezměníš.
Prošel houštím a zavolal, žádaje pozornost-k-řeči. Přístřešek stál na svém místě, ale byl prázdný. Hěsotsan chyběl, možná se Nadaske vypravil na lov. Kerrick uvnitř našel pár čerstvých listů a položil maso na ně. Když vyšel ven, Nadaske už na něj čekal. Kerrick ohnul paži v gestu uznání.
"Nadaske je lesní tvor, který se pohybuje tiše jako vítr. Byls na lovu?"
"Ne. Slyšel jsem zvuky chůze a schoval jsem se." Odložil hěsotsan dovnitř a uviděl maso. "Sladké maso zabitého zvířete mnohonásobně předčí ryby! Vděčnost k mému efenselě."
"Brzy zase přinesu další, ale děje se toho tolik, že mám pořád co na práci. Ale proč se schováváš? Hraješ si hry z hanalě?"
Nadaske měl plná ústa masa, takže nemohl odpovědět okamžitě. Usilovně sousto sežvýkal a spolkl.
"Desetkrát a ještě desetkrát lepší než ryby! Hrávali jsme v hanalě různé hry, pravda. Nudné/hloupé. Těžko nyní pomyslet na ten život - jak jen jsme v něm mohli nalézat potěšení? Ne, žádná hra. Byla tu malá ustuzou, vyhrožovala smrtícími zuby-z-kamene. Teď se mám na pozoru a skrývám se."
"Byli tady? Kdo, lovci jako já?"
"Ne, ne dospělá ustuzou, menší, asi jako malý/měkký."
"Nějací kluci? Napadli tě oštěpy, házeli je po tobě?"
"Křičeli a mávali zbraněmi, potom utekli do lesa-"
"Postarám se o to," řekl Kerrick zachmuřeně. "Dobře vědí, že mají zakázáno sem chodit! Myslí si, jak nejsou stateční. Však se na to ještě podívám! Už se to nesmí stát."
Nadaske ohryzával kost; snědl úplně všechno. Když dojedl, naznačil gesty sladkost masa - sladkost života. Kerrick přemýšlel o chlapcích, jak zajistit, aby se příhoda neopakovala, a chvíli mu trvalo, než porozuměl, co mu Nadaske říká. Měl teď kolem sebe tolik Tanu a tak si na ně zvykl, že mu jazyk Yilaně najednou zněl cize. Nadaske měl mohutné čelisti a lesklou kůži a i tím se nesmírně lišil od Tanu, a ten způsob, jak držel kost mezi palci… Kerrickovo oko upoutal jakýsi pohyb. Spatřil ještěrku, jak vystřelila jako šipka přes palouk. Nadaske pustil kost a ještěrka strnula, když zahlédla jeho pohyb. Na okamžik vypadala jako vyřezaná ze dřeva, nehybná přesně jako Nadaske, byli oba tak odlišní, tak cizí…
"Stalo se ještě něco," promluvil Nadaske a pocit cizoty pominul. Toto byl Nadaske, jeho přítel.
"Copak?"
"Zahlédl jsem uruketo."
Kerricka jako by ovanul ledový vítr. "Ne! Tady? Přistáli u břehu?"
"Ne, ne." Nadaske naznačil dvojí zápor. "Plul daleko na moři, k pobřeží se nepřiblížil. Mířil k severu a druhého dne se vracel zase zpátky."
"Ten samý uruketo?"
"Domněnka pozitivní, důkaz negativní."
Náhlý strach ho pomalu opouštěl. Yilaně nevystoupili na břeh, se sammady jejich plavba neměla nic společného. Ovšemže se po moři plaví uruketo. Ale po celou dobu, co sammady sídlí u břehu ostrova, odvráceného od oceánu, neměli důvod k obavám. Podobalo se to nějakému znamení. Asi jako když uvidíš dva černé ptáky najednou, znamená to, že ten den budeš mít smůlu. Tak to aspoň Armun říkala. Nebo že nesmíš položit nůž tak, aby špičkou ukazoval k tobě, to také nosí smůlu. Nevěřil na zlá znamení.
"Už jsi někdy předtím viděl uruketo?"
"Jednou, daleko na moři."

"Myslím, že nás to nemusí znepokojovat. Alpěasak leží od nás směrem na jih a podél pobřeží je to dost daleko. Uruketo a rybářské čluny používají přístav. Zatím na břeh nevycházejí."
"Nevylezou." Nadaske učinil pohyb palcem směrem k zubům. Mělo to znamenat: Když tě jednou něco pokouše, podruhé se tomu vyhneš. "Eistaa, které na uruketo záleží, si bude pamatovat ty dva mrtvé v přístavu. Ať si jen zůstanou ve městě a my zase tady, jídla je pro všechny dost."
"Máš pravdu. Ale těžko uvěřit, že je vůbec možný mír mezi Yilaně a ustuzou."
"Mezi námi dvěma přece vládne mír. Možná proto, že jsme oba samci. Samice mají na svědomí všechno zlo na světě. Dávej si na ty vaše pozor."
Kerrick naznačil souhlas. Už dávno vzdal pokusy vysvětlit mu vztahy mezi pohlavími u Tanu. Nadaske by asi nikdy neuvěřil, že mu Armun nedává rozkazy. "Je čas vrátit se," řekl, vstávaje.
"Dotaz ze zájmu. Přání, aby se Kerrick podíval na hěsotsan."
Nadaske přinesl zbraň a ukázal na jednu z ohnutých, neužitečných nožek. "Malá změna, vypadá vážně?"
Kerrick uchopil hěsotsan, živou zbraň, která pro ně v těchto končinách byla životně důležitá. I maličkost jim mohla způsobit značné potíže. Zbraň vypadala stejně jako vždycky, zavřená, svrasklá očka, zakrnělé končetiny přitažené k tělu. Tito tvorové v mládí procházeli nejprve aktivním, pohyblivým stadiem, potom však u nich docházelo k těmto trvalým změnám. Kerrick pohlédl na nožku, kterou mu Nadaske ukazoval, a spatřil na tmavé kůži jakýsi bílý poprašek. Zkusil ho setřít špičkou prstu.
"Ano, kůže je tu šedá. Myslím, že jsem nic podobného ještě neviděl. Třeba ten tvor prostě stárne? Nemáš ponětí, jak dlouho žijí?"
"Vědomost chybí. Až na tu skvrnu ale funguje normálně."
Kerrick vzal jednu z vlastních šipek a umístil ji pod kožní chlopeň, namířil na moře a stiskl. Ozval se známý praskavý zvuk a šipka v oblouku vzlétla. Když podráždil tvorovy rty, tlamička se pomalu otevřela a chňapla po kousku masa.
"Zdá se po všech stránkách v pořádku. Není důvod k obavám."
"Důvod k obavám se vždycky najde." Nadaske si vzal zbraň zpět a zblízka ji zkoumal. "Bez hěsotsan není život. Smrt, sežrání dravcem."
"Děláš si starosti předčasně. Strach bez příčiny, budoucnost plná slunce a masa."
Kerrick se vydal zpátky do tábora. Jakmile byl dost daleko, aby ho od pobřeží nebylo vidět, důkladně si prohlédl vlastní hěsotsan. Nenašel na něm žádnou vadu.
Semínko znepokojení však bylo zasazeno. Kráčel napříč ostrovem. Už aby byl v táboře.
Musí se hned podívat na ostatní hěsotsan, které lovci používají.

19

Nikdy se jim nepodařilo zjistit, co způsobilo jejich potíže, a neměli nejmenší ponětí, jak jim zabránit. Zpočátku se Kerrickovy obavy ukázaly jako neopodstatněné. Všechny hěsotsan vypadaly normálně, žádné šedé skvrnky, jakou měla zbraň Nadaskeho, jim na kůži neobjevil. Musela to být nějaká náhoda, snad byl ten tvor nějak poraněn. Kerrick to pustil z hlavy. Jako všichni lovci se těšil na první lov ptáků v močálech. Poslední dobou častěji pršelo, po ránu nad ostrovem ležela mlha. Starý Praken měl ještě dost důvtipu, aby vypozoroval, že se dny opravdu krátí; na sever se vrátila zima. Dokázali by to poznat i bez Prakenovy pomoci, už podle ptáků. Na kanálech a v bažinách teď přistávala velká hejna. Ptáci obvykle nějakou dobu kroužili nad ostrovy a hlasitě přitom křičeli, pak se začali postupně, jako vlna za vlnou, snášet k zemi. Nikdy se nezdrželi déle než den nebo dva, jen co si odpočali a nakrmili se před další cestou k jihu.
Lovci dokončili člun. Kmen stromu vydlabali a plavidlo upravili do patřičného tvaru. Bylo na čase vydat se na lov ptáků, jichž nyní v močálech křičelo nespočetně, a vylepšit si jídelníček.
Na práci na člunu se podílelo mnoho lovců, kdekdo pomáhal udržovat oheň, jehož pomocí byl kmen opracováván, a teď každý chtěl být tím prvním, kdo ho vyzkouší. Než však mohly vypuknout hádky, Kerrick rozhodl, že první čtveřice bude vybrána náhodně, jakoby dětskou hrou. Nařezali stébla o stejné délce, každé pro jednoho lovce. Postavili je do jedné z nových vypalovaných nádob. Čtyři z nich měla

konce namočené do purpurového barviva z olihní hardaltů. Každý z lovců si jedno stéblo vytáhl. Byla u toto spousta křiku, ti, kdo prohráli, si hlasitě stěžovali, vítězové se jim vysmívali. Nakonec všichni společně sešli ke člunu, naložili do něj sítě a čtyři vylosovaní lovci se pečlivě zamaskovali rákosím, aby nebyli nápadní. Pak se chopili vesel. Vyrazili odpoledne a rušili hejna, která už přiletěla dřív. Nepokoušeli se chytit do sítí žádné z ptáků, kteří se poplašeně zvedli. Pokračovali se člunem dál, až se skryli v rákosí. Tam se připraví na další hejna, která přistanou večer.
Herilak odtáhl Kerricka stranou a polohlasně mu řekl: "Pojďse mnou, musím ti něco ukázat."
Zavedl ho do svého stanu a přinesl hěsotsan. "Vyptával ses všech na smrtící hole. Tohle je to, cos měl na mysli?"
Kerrick zvolna obracel zbraň v rukou. Náhle znovu pocítil osten obavy. Podíval se na tvorovu nožku. Kůže na ní měla šedou barvu, celá končetina ochable visela.
"Jak dlouho už takhle vypadá?"
"Pár dní, nevím přesně. Co by to mohlo znamenat?"
"Možná nic. Ti tvorové také stárnou, jednou musí umřít. Může to být prostě tím."
Jenomže tím to nebylo. Šedivá skvrna na Herilakově zbrani se pomalu, ale neodvratně šířila. Jednoho dne zbraň přestala vystřelovat šipky a pak začala zapáchat. Zahrabali ji v lese, daleko od stanů.
"Vím ještě o dvou dalších, které jsou na tom podobně," řekl Herilak.
"Nějaká choroba," uvažoval Kerrick. "A možná se šíří od jedné zbraně ke druhé. Musíme je držet odděleně."
"Co když nám chcípnou ještě další?"
"No tak budou mrtvé. K lovu je nepotřebujeme."
"Ne, ale neobejdeme se bez nich při zabíjení murgu." Herilak se zachmuřeně zahleděl přes vodu k pevnině. "V noci zase jeden z těch velkých murgu přeplaval průliv. Mastodonti ho uslyšeli, možná ho ucítili. Hanath uslyšel ten hluk, co nadělali, a zabil ho, ještě než se k nim stačil dostat. Ta potvora byla dvakrát tak velká jako mastodont, zuby měla delší než tvoje paže. Takového maraga šípem nebo oštěpem nezabiješ!"
"Jedna smrtící hůl pošla. Máme přece ještě jiné."
"A jiné už ty šedé skvrny mají také. Jestli uhynou všechny…"
Kerricka nenapadala žádná povzbudivá slova. Ta možnost ho děsila právě tak jako Herilaka. "Na jaře se můžeme vydat na sever, tam, kam za námi murgu nemohou, do hor, do sněhu."
"To bychom sice mohli, ale na jak dlouho? Severní údolí teď neustále svírá nekonečná zima. Tanu, kteří tam pořád ještě loví, nás nejspíš nepřivítají moc nadšeně. Tanu zabíjeli Tanu už dřív, a když půjdeme na sever, dojde k tomu zas. Tady máme náramně pohodlný život, loví se tu skvěle. Ale abychom tu mohli zůstat, potřebujeme smrtící hole."
Tato skutečnost byla tak zjevná, že už se o tom nemuseli dál bavit. A když onemocněly ještě další dvě zbraně, Herilak se rozhodl svolat sammadary. Všichni se shromáždili kolem ohně a tiše mezi sebou hovořili. Tu a tam se někdo usmál, ale neozval se žádný hlasitý smích. Muži utichli, když Herilak vstal a obrátil se k nim.
"Všichni už o té záležitosti se smrtícími holemi víte. Jedna z nich pošla, další dvě ta divná šedá nemoc také postihla."
"Tři," ozval se Har-Havola. "Dnes jsem to objevil na té své. Jestli nám onemocní všechny a všechny umřou, co si počneme?"
"Všechny přece nemocné nejsou," řekl Kerrick. "Jen je nezabíjej předčasně!"
"Ale stát se to může. A jestli k tomu opravdu dojde? Cím se potom budeme bránit proti velkým murgu?"
Vypukla bouřlivá debata, která však nepřinesla nic nového. Merrith, která stála spolu s ostatními za kruhem sammadarů, ztratila trpělivost a zvolala:
"Kdákáte tady jako ptáci na hnízdě, ale kdybyste přitom aspoň snášeli vejce! Odkud se smrtící hole vzaly? Od murgu, to přece víme. Můžeme si nějak obstarat další, když ty naše chcípnou?"
Všichni pohlédli na Kerricka, jako by od něj očekávali jasnou odpověď.
"Lehké to určitě nebude. Kdyby murgu pojali podezření, že potřebujeme víc hěsotsan, jistě by je to potěšilo. Pochopitelně nám dobrovolně žádné nedají."

"Tak jim je sebereme," zavolal jeden z lovců.
"To by ale znamenalo novou válku, protože na každou sebranou smrtící hůl by připadl jeden zabitý marag. Víte dobře, že jsem jejich útok na údolí zastavil pohrůžkou. Podruhé by mi na stejnou lest určitě neskočili. Ať už tohle provedeme jakkoli, nesmíme přitom zabít nikoho z murgu. Ani se nesmějí dovědět, že máme o smrtící hole nouzi."
Přítomní měli ještě spoustu otázek. Hlavně teď chtěl každý vědět, jak se smrtící hole vyrábějí.
"Nevyrábějí se, vyrostou samy. Když jsou mladé, podobají se obyčejným ještěrkám, jen mají o něco delší trupy než většina z nich, spíš snad vypadají jako hadi. Murgu je chovají v takovém rybníku v močálech, za ohradou, aby nemohly uniknout. Když potom dospějí, pohybují se stále méně a méně, až jednoho dne ztuhnou a už tak zůstanou - tak jak je známe."
"Nemohli bychom je chovat sami? " zeptala se Merrith.
"To těžko. Když jsme žili ve městě, chodíval jsem se na ně často dívat a snažil jsem se pochopit, jak je murgu získávají, ale nikdy jsem to tajemství neodhalil. Dokonce jsem ani nezjistil, jestli se líhnou z vajec nebo ne. Když jsou mladé, pohybují se. Potom ztuhnou a jsou z nich zbraně, pak už se sotva mohou rozmnožovat. Možná procházejí ještě nějakým třetím stádiem, které jsem nikdy neviděl, ačkoli jsem po něm pátral. Je to prostě tajemství murgu."
"A ty máš představu, kde přesně ve městě murgu je chovají?" zeptal se Herilak.
"Vím, kde je mívali. Ale nemám tušení, jestli ten rybníček nepřesunuli jinam. Větší část města byla zničena ohněm, zahynula, a když se pak murgu vrátili, určitě nechali ty zničené oblasti vyrůst znovu, to znamená, že se leccos mohlo změnit."
"Ale kdybychom našli ty mladé a přinesli je sem, to by bylo přesně, co potřebujeme. Dalo by se to dokázat."
"Ale ne právě snadno…"
Kerrickovy protesty a námitky zanikly v hlučných projevech souhlasu. Do města by se mohla vypravit lovecká družina, stačí to místo najít. Hlavní je získat dost smrtících holí, aby nám dlouho vydržely…
Kerrick vstal a všechny překřičel.
"Třeba je to dobrý plán. Ale co když tam murgu mají hlídky? Co potom?"
"Zabijeme je!" zvolal nějaký lovec a odpověděly mu souhlasné výkřiky.
"Vy hlupáci!" zařval Herilak. "Udělejte to, a máme na krku novou válku! Slyšeli jste Kerricka. Když tohle jednou připustíme, podruhé už to bude náš konec. Musíme najít lepší řešení."
Kerrick se odvrátil od ostatních, zahleděl se do ohně, ale podle ticha, které nastalo, poznal, že se už zase všichni dívají na něj a čekají, že problém na místě vyřeší a dá jim jasnou odpověď. Vzdychl a otočil se k nim čelem.
"Když dojde k nejhoršímu, když nám umřou všechny smrtící hole, bez nových se neobejdeme. Nějaké ještě mají v údolí Sasku."
"Ale to je příliš daleko," namítl Herilak. "A já myslím, že by se s nimi dost neradi loučili. Mají obavy z návratu murgu. A možná, že ty jejich zbraně už jsou dávno mrtvé, i to se mohlo stát. Město je mnohem blíž než údolí."
"Je blíž, a je smrtelně nebezpečné. Nebude lehké proniknout tam s loveckou družinou. Prozatím bychom na to ani neměli pomýšlet, rozhodně ne dřív, než zjistíme, kde vlastně hěsotsan chovají. Nejdřív je musíme najít."
"Ty a já," prohlásil rázně Herilak. "Ty, protože znáš murgu a víš, jak jednají, a já, protože se vyznám v lese. My dva tam půjdeme."
Kerrick vzhlédl a spatřil přímo před sebou Armuninu zděšenou tvář. Ona znala riziko, které se chystal podstoupit. Vlastně ho znali všichni. Ozvaly se mumlavé projevy souhlasu a opět se všichni podívali na Kerricka. Přikývl, ale na Armun se přitom neodvážil pohlédnout.
"Dobře, Herilak a já se tam vypravíme. Vezmeme si jen jednu smrtící hůl, a ponese ji Herilak. Možná že i ji už postihla nemoc. Kdysi jsem se dověděl od někoho, kdo znal úplně všechno o všech možných nemocech, jak se přenášejí z jednoho zvířete na druhé. Proto také musíte ty zbylé držet odděleně, v teple a dobře je krmit. Pokud na místě najdeme nějaké nové a přineseme je sem, nesmějí přijít do styku s těmi původními. Nemůžeme riskovat, že nové tu nemoc dostanou od starých."

Usnesli se, že zbylé hěsotsan budou pečlivě ošetřovat a střežit a používat jen k zabíjení velkých murgu, záškod-níků, kteří na ostrov přeplavou z pevniny. Až dosud lovci tyto zbraně považovali za samozřejmost, až příliš snadno a rychle si na ně zvykli, a teď najednou viděli, jak životně důležité jsou pro přežití sammadů.
Návštěvu města nemohli příliš odkládat. Rozhodli se, že půjdou nalehko, ponesou jen zbraně a malou zásobu uzeného masa. Kerrick si balil trochu jídla, Armun ho při tom pozorovala.
"Půjdu s tebou," řekla.
"Vždyť to bude jen takový krátký výlet, jdeme na průzkum, nic víc. A ty máš přece na starosti malou."
"Už kdysi jsem ti řekla, že se nikdy nerozdělíme."
"Ale vždyť tohle neznamená žádné loučení. Jel jsem přece lovit s Paramutan a nevadilo ti to. A tohle je skoro stejné. Nebudeme se nikde zbytečně zdržovat. Najdeme to místo, které hledáme, a hned se vrátíme zpátky. Herilak se dobře vyzná v lese, nikdo nás neuvidí. A já zase znám murgu. Nemusíš se bát."
Stejně měla strach. Oba se báli. Neřekl to nahlas, ale oba cítili, že mír jejich ostrova byl nějakým způsobem narušen. Před nimi ležela nejistá, mlhavá budoucnost.
V noci se dalo do deště, kapky bušily do stěn stanu a zalézaly pod jeho chlopně. V šedém, mokrém ránu dva lovci opustili ostrov a vyrazili na jih, směrem k městu. Cestu si dobře pamatovali, a tak postupovali rychle. Třetího dne odbočili ze široké stezky a vstoupili mezi stromy na jednu z pěšin, vyšlapaných zvěří. Dříve zde mnohokrát lovili a zdálo se, že Herilak zná v lese každý strom a každý potůček. Když došli k rybníku s tmavou, stojatou vodou, zastavili se pod příkrovem stromů.
"Už jsme hodně blízko. Za vodou byla ta bažina, kde žili obrovití murgu se třemi rohy."
"Ano, nenitesk. Víš to jistě? Z téhle strany jsem do města nikdy nevstupoval."
"Jsem si tím jist."
"Nenitesk vždycky žili na pastvinách, nejvíce vzdálených od středu města. Jestli je tady zahlédneme, pak už místo s hěsotsan najdu snadno."
Z lesa před nimi se ozvalo hlasité zapraskání, něco zarachotilo, ozval se chraplavý řev. Se zbraněmi pohotově se přiblížili k nejzevnější městské bariéře. Stromy zde rostly velmi hustě, mezi větvemi se proplétaly úponky, z nichž některé nesly jedové trny. Tato překážka dokázala zastavit a obrátit na útěk většinu zvířat, ale nikoli to, které se právě valilo kolem nich. Lámalo větve, drtilo podrost a zanechávalo v měkké bažinaté půdě hluboké stopy, jež se rychle plnily vodou. Byly to stopy po masivních nohou ozbrojených dlouhými, ostrými drápy.
Herilak zabručel na znamení, že zvíře poznává.
"Je to ten velký zabijáčky marag."
"Epetruk. Nejspíš ucítil neniteska a jde po čichu. Musíme jít za ním, to nám cestu do města dost ulehčí."
Setkání epetruka s jeho kořistí proběhlo za děsivého ryku a skučení. Ale šlo o bitvu rovnocenných soupeřů. Epetruk vytrvale kroužil kolem, ale nenitesk se stále natáčel tak, že mu nastavoval mohutný kostěný štít, jenž mu chránil hlavu. Epetruk už dobře věděl o třech dlouhých rozích, to jasně ukazovaly krvavé šmouhy na jednom z nich. Z bažiny se ozvalo zařvání a do bitvy se hnal další nenitesk. Epetruk, ať byl jakkoli rozkurážen, měl dost chytrosti, aby rozeznal nebezpečí. Škubal hlavou a vztekle ryčel. Pak se hbitě otočil, švihaje mocným ocasem. Lovci se při tom, co se před nimi odehrávalo, cítili velice malí a nechránění, a kvapně hledali úkryt mezi mohutnými stromy. Rachot za nimi se postupně utišil. Epetruk se zřejmě stáhl. Kerrick usilovně pátral po nějakých známých rysech krajiny kolem, aby našel cestu z pastvin.
"Tudy," určil konečně. "Musíme se pohybovat v kruzích a vnitřním pastvinám se vyhnout, jak nejdéle svedeme."
Teď už mu bylo jasné, kde se nacházejí, a také pochopil, že za ta léta se tu nic nezměnilo. Stromy vyrostly do výšky, porost vypadal trochu jinak, ale v podstatě vše zůstalo při starém. Ruce a nohy se mu bezděčně pohybovaly, jak začal uvažovat v pojmech Yilaně. Den po zítřku bude stejný jako den před včerejškem… Město bylo vypěstováno podle určitého, osvědčeného plánu a zůstalo takové po celou dobu své existence. Také ho to mohlo napadnout, vždyť Yilaně znal! Části města, zničené požárem, byly obnoveny - vypěstovány přesně tak, jak vypadaly původně. Právě po této pěšině chodíval jako kluk.

Poklepal Herila-ka po rameni a ukazoval, šeptaje přitom: "Před námi leží zahrady. Sem murgu chodí sbírat ovoce pro jeleny a další zvířata. Pracují tu neozbrojené dělnice, ale tak daleko od města je určitě budou chránit stráže s hěsotsan."
Po celé louce před nimi se válelo hnijící ovoce, po Yilaně nikde ani stopy. Kerrick se vydal mezi roztroušenými skupinkami stromů ke vzdálenější straně louky.
"Odtud už to nemáme daleko. Vidíš ten vysoký břeh? Ten rybník je hned za ním."
Herilak se sehnul a zkoumal půdu. "Čerstvé stopy."
"Cí stopy? Jakého zvířete?"
"Murgu, kteří žijí teď ve městě. Byli tu nedávno, po tom dešti minulou noc."
Teď je vedl Herilak, tichý jako stín mezi stromy, Kerrick ho opatrně následoval, díval se pod nohy a snažil se kráčet právě tak neslyšně.
Obešli břeh právě ve chvíli, kdy jim ti druzí přicházeli naproti. Nedalo se už obrátit a uprchnout.
Stály proti nim dvě fargi s nějakými ranci, oči rozšířené úděsem.
Yilaně, která je doprovázela, zvedla hěsotsan. Herilak však byl rychlejší a vypálil první. Zavrávorala a upadla.
Kerrick vykřikl, ale příliš pozdě. Herilakova zbraň znovu ostře třeskla, dvakrát po sobě, a fargi byly také mrtvé.
"Nemusels je zabíjet. Tyhle byly neškodné."
"Umějí mluvit?"
"Asi ano. Aspoň myslím. Máš pravdu, viděly nás. Jsou to dělnice, takže ovládají řeč natolik, aby porozuměly instrukcím. Mohly by nás prozradit."
"Počkej tu, podívám se, jestli jich tu není víc." Herilak vklouzl pod stromy, tiše proběhl kolem nehybných těl. Kerrick se na ně zahleděl, jak tam leží mrtvé, s očima a ústy dokořán. Každá z obou fargi nesla nedospělé hěsotsan a ty se teď rozsypaly po zemi. Jejich nožky sebou malátně cukaly, jak se tvorové snažili odplazit do bezpečí. Kerrick si vzpomněl, že je v tomto stadiu také chodil sbírat; to už obvykle nedokázali uniknout. Sel a všech šest posbíral. Jejich tenké nožky ho škrábaly do paží, ale utéci mu nemohli.
"Byli tady jenom ti tři murgu," řekl Herilak. Pak uviděl, co Kerrick nese. "Máš je! Smrtící hole, které potřebujeme! Musíme odtud honem zmizet, než se objeví další murgu."
"Nejdřív ale musíme něco provést s těmi těly, Murgu se navzájem nezabíjejí smrtícími holemi. Když je někdo najde, domyslí si, že je zabil nějaký vetřelec zvenčí."
"Odvlečeme je do bažiny. Tam je pohřbíme."
"Tam je najdou." Kerrick pohlédl na ochranný val vedle sebe. "Je tady spousta mladých hěsotsan. Vzpomínám si, jak jsme je krmili, z téhle ohrady jsme jim házeli kousky masa."
"Tady mají také maso," řekl Herilak drsně a strčil špičkou nohy do mrtvé Yilaně. "Jestli tahle zvířata jedí rychle, tak tady murgu, kteří se přijdou podívat, nenajdou už vůbec nic."
"Dávej pozor, ať hodíš těla do vody na tom hlubším konci, aby nebyly vidět jejich kosti. Víc s tímhle asi už nesvedeme." Sehnul se, aby vzal mrtvé strážkyni její hěsotsan. Museljí ho násilně vykroutit ze sevřených prstů. Herilak už táhl jedno z těl pryč.
Než od rybníku hěsotsan odešli, Herilak pečlivě prohlédl půdu a odstranil stopy, které tu po sobě zanechali. Potom spěšně opustili město, právě tak nakvap, jak do něj předtím pronikli. Minuli pastvinu neniteskú, kteří se nyní mírumilovně pásli, a konečně se ponořili do bezpečí lesa.

20

Jakmile se octli v lese, mezi stromy, které město obklopovaly, zavolal Kerrick: "Počkej!"
Herilak se obezřetně ohlédl, naslouchaje zvukům lesa. "Měli bychom pokračovat. Na zastávku je ještě brzo, jsme blízko, není to bezpečné."
"Chvilku musíme obětovat. Podívej."
Herilak teď uviděl, že Kerrick má na hrudi a na pažích škrábance, které dost krvácely, jak mu hěsotsan

zarývaly do kůže své drápky. Pustil je na zem a vykročil k blízkému potoku, aby se umyl.
"Musíš vymyslet nějaký lepší způsob, jak je přenášet," řekl Herilak. "Nejsou jedovatí, dokud se takhle hýbou?"
"Nemyslím. Jeden mi okusoval ruku, tak doufám, že nejsou."
"Mají ostré zuby, ale ani ty nebudou jedovaté, ani v dospělosti. Vím to, protože mi při krmení už kolikrát pokousali prsty. Uřízni kus kůže a svaž je k sobě. Ale pospěš si!"
Kerrick rozpáral svůj ranec, vyrobil z něj pruhy a hěsotsan jimi převázal. Pak je spojil do jednoho svazku řemenem, který nosil přes rameno, ponechávaje na něm volnou smyčku, za kterou řemen ponese. Jakmile s tím byl hotov, okamžitě zase vyrazili na cestu.
Těsně před setměním Herilak ulovil jednoho z těch malých, hbitých murgu, ale zpracování kořisti nechal na Ker-rickovi. Stáli přitom dost daleko od sebe, aby zbraně, které nesl Kerrick, nepřišly do styku s Herilakovou. Kerrick čerstvou kořist rozřízl a kousky nakrmil mladé hěsotsan. S Herilakem jedli sušené maso, aby nemuseli tak blízko u města rozdělávat oheň.
"Už se mi nechce vracet se do města," řekl Kerrick, když se ve tmě pohodlně usadili.
"Možná už nebudeme muset. Pokud tyhle smrtící hole neonemocní. Ale teď už aspoň víme, kde je máme hledat, pro případ, že by nám zase pošly."
"Je to příliš velké riziko."
"Tady není žádné riziko příliš velké, vždyť bez nich v těchto končinách nepřežijeme!"
Ráno nedospělé hěsotsan znovu nakrmili čerstvým masem, potom pravidelným krokem pokračovali po cestě k severu. Přestalo pršet, sluneční paprsky pronikaly větvemi vysokých stromů a vytvářely na zemi vzory ze zlatých pruhů.

Sluneční paprsky se odrážely od krystalového oka ugunkshaa, na němž se objevil zřetelný obraz Ambalasi, přesně jak ho paměťový tvor zaznamenal.
Zvuky reprodukoval sice potichu, ale slyšitelně a rozumět jim bylo dobře.
"Řeka má mnoho přítoků, nejméně dva z nich mohutnější než hlavní tok. Zjevně odvádí vodu z převážné části tohoto kontinentu. Mám v úmyslu vydat se proti proudu a pokračovat, dokud bude řeka splavná. V pravidelných denních intervalech budu odebírat vzorky…"
Zvuk, vyžadující pozornost-k-řeci přehlušil tichý hlásek. Ukhereb obrátila jedno oko ke vchodu a spatřila svou asistentku Anatempě.
"Copak se děje?" zeptala se Ukhereb.
"Bolest a lítost z přerušení vědeckého bádání, ale dostavila se fargi se vzkazem neobyčejné závažnosti. Eistaa si žádá tvou/vás obou přítomnost."
"Pošli to stvoření zpět se zprávou, že se dostavíme."
Anatempě zmizela, ale dvě vědkyně nejprve zastavily ugunkshaa a pečlivě ho společně se záznamovým tvorem uložily na bezpečné místo.
"Tyto objevy jsou úžasné! Ambalasi je největší z velkých," řekla Akotolp, kolébajíc se ke dveřím.
Ukhereb se připojila se souhlasným gestem.
"Přestože to sama o sobě dost často tvrdí, souhlasím s ní. Neměly bychom si pomalovat paže na znamení úcty k Eistaa?"
"Poselství neslo znaky neodkladnosti. Má domněnka: okamžitá přítomnost má přednost před okrasami."
Lanefenuu se nacházela ve stavu hlubokého zamyšlení a ze strnulosti ji nevytrhl ani příchod obou vědkyň. Jen na ně obrátila oko, z čehož bylo jasné, že jejich přítomnost bere na vědomí, ale trvalo dlouho, než promluvila.
"Porada/pomoc žádána od Yilaně vědy."
"Posloucháme svou Eistaa. Vydej příkaz."
"Nepotrpím si na novoty a nesnáším nevysvětlitelné. Přihodila se jistá událost, která mě velmi znechucuje. Včera se skupinka dělnic vydala k chovné jámě pro nové hě-sotsan, ale už se nevrátily. Ráno jsem k jámě poslala další skupinu a s ní také Intěpelei, která má jisté zkušenosti jako lovkyně. Zde je. Poslechněte si samy, co o tom zjistila."
Intěpelei byla zachmuřená, svalnatá a celá postříkaná blátem. Na kůži měla spoustu krvácejících stop po

kousnutí nějakých drobných tvorů. U nohou jí ležely dva pečlivě svázané balíky.
Hovořila prostě, ale k věci.
"Kolem jámy jsem objevila stopy, jako by tam někdo chodil. Pošlapaná, zohýbaná tráva, ošoupaná půda a v blátě jasné stopy Yilaně. Všechno ze včerejška. Prohledala jsem okolí, ale nenašla jsem už nic. Pak jsem si všimla, že se mladí hěsotsan krmí něčím ve vodě a ne tam, kam jim dáváme maso. Vlezla jsem do vody, odehnala je a našla tohle. Jsou tam ještě dva další."
Sehnula se, rozvázala menší balík a vytřepala z něj lebku Yilaně. Vědkyně daly najevo šok a znechucení. Cekal je však ještě horší pohled! Strážkyně rozbalila větší ranec a předvedla jim příšernou změť kostí se zbytky masa.
"Tohle je hrudní koš Yilaně," určila Akotolp. "Maso na něm ještě drží šlachy a svalové úpony." Rýpla do zbytků palcem. "Tahle není dlouho mrtvá."
"Je možné, že ještě včera byla naživu? " zeptala se La-nefenuu.
"To zcela jistě," odpověděla Akotolp s doplňujícími znaky hrůzy z objevu.
"Cítím stejně jako ty hrůzu, ale i zvědavost; co mohlo způsobit jejich smrt? Co se vlastně stalo? Spadly do jámy? Byly ještě naživu, když se dostaly do vody? A když se tak nad tím zamýšlím, vybavuji si číslo tři. Tři lovkyně, které opustily město a nikdy se už nevrátily. Pátrali jsme po nich, ale bez úspěchu. Tři tehdy, tři teď, a jedna. Ta Yilaně, která přišla do města a pokusila se unést samce, ale nakonec zemřela. Tři a tři a jedna. Teď se tedy obracím na vás, Akotolp a Ukhereb, jako na vědkyně. Došlo ke třem podivným událostem. Nemám pro ně vysvětlení a to mě vůbec netěší. Můžete mi říci - je zde nějaká souvislost? Najdete na těchto příhodách něco společného, faktor, jenž by je spojoval?"
Ukhereb váhala, pokoušejíc se v duchu o vyhodnocení situace. Akotolp potřásla záhyby tuku na Šíji a prohlásila:
"Společný faktor. Smrt tří a jedné, pravděpodobnost dalších tří, ba ne, patrně jistota, neboť tři živé by se dokázaly vrátit. Zabíjení pocházející zvenčí, ale překračující hranice našeho města. Nejde o vnitřní příčinu. Potřebujeme fakta. Ptáci musí znovu vzlétnout."
"Ti, které jsme posílali sledovat prchající ustuzou?"
"Přesně tak, Eistaa. Už dlouho jsme je nepoužili. Prohlížet stále tytéž snímky stromů a pláží je velice nudné."
Lanefenuu vztekle klapla čelistmi. "Teď tedy končí veškerá nuda! Tam venku se něco potuluje a přináší to do mého města smrt! Chci od vás, abyste zjistily příčinu těch událostí. Konec záhad - a tím také konec zbytečného umírání."
"Jak poroučíš. Ještě něco. Doporučuji posílit stráže, a to v každou denní dobu. A kolem ochranných stěn musíme vysadit více jedovatých rostlin."
"To udělejte. Denně chci od vás hlášení, co jste našly."
Vědkyně vyjádřily poslušnost a oddanost a opustily místnost. Kráčely zvolna, obě ztraceny v úvahách.
"Od našeho návratu do města vládl mír," řekla Ukhe-reb. "Začíná snad nové zabíjení? Cožpak jsme toho už nezažily dost? Mohla to všechno způsobit zabijáčka ustu-zou?"
"Zahájíme pátrání. Pokud se vyskytují někde poblíž, rychle je objevíme a začneme je sledovat. Kdybychom tu tak měli Vaintě! Ta byla na zabíjení ustuzou nejlepší!"
Ukhereb naznačila pochopení/odmítnutí. "Vím, že jsi strávila nějakou dobu v jejích službách. Zachránila ti život, vyprávělas mi o tom. Ale ona za svou jedinou Eistaa považovala smrt a sloužila jedině jí. Netoužím po dalším zabíjení. Žádost o laskavost: ponechme teď Vaintě stranou!"

Pro Vaintě plynuly všechny dny stejně, splývaly spolu a nebylo možno je rozlišit. Slunce na obloze, ryby v moři, potom příchod noci. Nikdy se nic neměnilo.
Teď ale nastala změna a jí se to nezamlouvalo. Far-gi vypadaly znepokojeně. Vynořily se z vody, neklidně se ohlížely a pozorovaly vlny, vystoupily výš na pláž a proběhly kolem ní. Pokoušela se jich vyptávat, jejich chování ji vyvádělo z míry, ale nedostalo se jí žádné odpovědi. Velik-rei, jediná aspoň zčásti Yilaně, už byla příliš daleko, spolu s ostatními pospíchala po pláži nahoru, až pod stromy na kraji bažiny. Tohle se ještě nikdy nestalo. Vaintě se od nich odvrátila a zahleděla se na moře. Přes vlny dorážející na pláž spatřila na obzoru nějaký temný objekt.

Co by to mohlo být? V moři přece nenajdeš nic než ryby a jiné mořské živočichy. Někdy se objeví větší ryby, dravci s dlouhými zuby a mohutnými zobany, ale nic není tak obrovské, aby se to takhle vysoko tyčilo nad vodou. Teď už chápala strach, který cítily ostatní, otočila se a zabloudila zrakem k útočišti pod stromy.
Náhle ji popadl hněv. Nikdy nepatřila k těm, kdo se bojí, to bylo pro ty druhé! Ta úvaha ji rozrušila. Zlobilo ji, že ji cosi nutí k přemýšlení, tomu už dávno odvykla. Cítila se kvůli tomu bídně. Zuřivě' zasyčela, vztekle zaryla drápy do písku. Měla zlost na moře a na tu věc na něm. Podívala se tím směrem a zjistila, že se neznámý předmět zase o kousek přiblížil k pláži.
Bylo to něco známého. Povědomý tvar. Věděla, o co se jedná, proto ten náhlý příval nenávisti. Přítomnost té věci jí připomněla poslední pocit, který prožila zde, na této pláži.
Opuštěna.
Vyvržena.
Ponechána na pospas smrti.
Je to uruketo.
Teď se na něj mohla dívat s chladnou lhostejností, vztek ji opustil. Čeho by se měla bát?
Klidně si uruketo prohlížela. Vysoko vyčnívající černou ploutev s hlavami Yilaně, které stály na jejím vrcholu. Poblíž něco šplouchlo. A ještě jednou. Ovšem, enteesenat, přirozený doprovod každého z těchto živých plavidel. Provázejí uruketo po celý život, krmí ho, jsou vždy nablízku.
Uruketo se přiblížil k pobřeží natolik, že se o něj rozbíjely vlny příboje a valily se dál v cákancích pěny. Nějaká Yilaně sešplhala z ploutve na hřbet zvířete, přes nohy se jí hrnuly proudy vody. Ty shora jí něco podávaly, Vaintě ale neviděla, co je to. Yilaně počkala na další vlnu a ponořila předmět do vody. Pak vylezla zpátky do ploutve.
Co to tam prováděla? A vůbec, co pohledává uruketo v těchto vodách? Nezvyklé nápady a myšlenky Vaintě zne-chucovaly, ale marně se jich snažila zbavit. Proč o takových věcech vůbec uvažuje? A proč má takovou zlost?
Uruketo se nyní vracel na volné moře, jeho silueta se zmenšovala. Vlastně ne, oni nemíří na širé moře, nabrali směr podél pobřeží. To má svůj význam…
Ale jaký význam? Něco ji na tom dráždilo, až jedna z vracejících se fargi polekaně utekla, když viděla její zlostné pohyby.
Uruketo odplul na sever, tak. Tenhle směr je sever. Jih je tamhle. Ale oni mířili k severu. Smysl toho všeho jí dlouho unikal, jak odvykla logickému myšlení. Už padal soumrak, když spatřila Velikrei, jak vychází z moře s rybou v ruce a ráznými kroky se prodírá příbojem.
Takhle nějak Velikrei rázovala, když sem s ostatními fargi poprvé přišly. A dorazily sem také z toho směru. Ze severu.
Někde tam musí být město. Město s plážemi, kde se tyto fargi narodily. Město, do něhož vstoupily, když se vynořily z moře. Později ho opustily, když o ně nestálo, obrátily se k němu zády a plavaly od něj pryč, až se dostaly na tuto pláž.
Vaintě stála a upírala zrak k severu, dokud se úplně nesetmělo.

21

Podobalo se to probouzení z dlouhého spánku, z nočního spánku, kdy je noc nekonečná. Nebo, ještě spíš, vy-líhnutí z vejce; tehdy také opouštíš první noc svého života a narodíš se do světa. Takové myšlenky teď Vaintě táhly hlavou. Zpočátku ji uváděly v úžas, ale později si na ně postupně zvykla a pro změnu se začala podivovat, čím ji tolik překvapovaly.
Jednoho dne se sklonila nad čistou tůňkou, aby uhasila žízeň, a spatřila svůj odraz. Nejistě na něj zamrkala. Zvedla ruce a roztáhla palce. Kolik bláta se jí mezi ně nalepilo! Ponořila ruce do tůně, roztříštila svůj obraz a znovu se pozastavila nad tím, proč ji tak znepokojil.
Ráno co ráno pozorovala moře a vyhlížela uruketo, ten se však už víckrát nevrátil. Toto nutkání ji také vyvádělo z míry. V rytmu dní, jemuž přivykla, nastala změna. Už nebylo jen jídlo, střídané rybolovem a

spánkem. Pozbyla i svůj dřívější klid, čehož velmi želela. Proč se vlastně tolik znepokojuje tak bezvýznamnou událostí, co jí na ní tak vadí? Ve skutečnosti to věděla a tu vzpomínku od sebe usilovně odsouvala. A na pláži panoval stále týž klid a mír.
Potom se jednoho dne doopravdy probudila. Stála na pláži, jedna z jejích družek před ní, po pás v příboji. Ryba, signalizovala fargi barvou na dlani. A ještě jednou: ryba.
"Jaká ryba?" obořila se na ni Vaintě. "Kde je ryba? Víc než jedna? Jak velká, jak malá? Kolik je jich? Požadována odpovědi"
Ryba, signalizovalo znovu to hloupé stvoření s pootevřenými čelistmi a vyvalenýma očima.
"Ty tupá, bezcenná hroudo! Ty pitomý balvane, hromado blbosti!" Vaintě na ni vzápětí přestala chrlit urážky, neboť fargi se v panice potopila a zoufale plavala pryč. V okamžení se octly ve vodě i ostatní, které zahlédly Vain-tin zuřivý výbuch. Pláž se vyprázdnila, ale její hněv tím ještě víc vzrostl. Mluvila sama k sobě, hlasitě, důrazně, tělem jí zmítaly vášnivé pocity.
"Ta nerozumná, hloupá, němá stvoření! Nemají ponětí o kráse řeči, ohebnosti jazyka, o radostech z chápání souvislostí. Vy jen plavete, chytáte ryby, vyhříváte se nebo spíte. Kdybyste byly mrtvé, nebyl by v tom vůbec žádný rozdíl."
Teď už tedy byla vzhůru, úplně bdělá, osvěžená a plná sil, neboť její spánek byl dlouhý. Neměla představu, jak dlouho trval, ale bylo jí jasné, že uběhlo mnoho dní a nocí. Kolem nohou se jí přelévaly a čeřily drobné vlnky, ale ona je nevnímala, zaujata úvahami o tom, co se s ní vlastně stalo, a postupně začínala chápat a vzpomínat si. Opuštěna, vykořeněna ze života, který znala, zbavena svého města, postavení a moci, byla vyvržena na tuto pustou pláž, aby zde bídně zemřela. Lanefenuu si přála její smrt a doufala v ni, jenomže to se nemělo stát. Vaintě není žádná hloupá fargi, která poslušně zemře, je-li jí to nařízeno.
Měla k tomu dost blízko, její touha přežít však byla tak silná, že se raději stáhla do sebe, žila jen stínem svého dřívějšího života, a čekala. Už nikdy víc! Ty temné dny byly za ní, už se nikdy nevrátí. Ale jaká budoucnost ležela před ní?
Vaintě uvykla postavení Eistaa, to plně odpovídalo jejímu založení. Ona bude vždy tím, kdo vede, velí ostatním a oni ji poslouchají. Ovšem na této pláži, obklopené ze tří stran močálem a na čtvrté oceánem, ji nic takového nečekalo. Přišla sem nemocná; teď se uzdravila. Neměla už jediný důvod zdržovat se tu, nenacházela tu nic, co by si snad měla pamatovat, nenapadalo ji nic, co by řekla na rozloučenou. Bez ohlédnutí vklouzla do moře, potopila se a důkladně očistila, pak se vynořila na hladinu a jala se plavat k severu. Tím směrem odplul uruketo, odtud přišly fargi, s nimiž donedávna sdílela ten kousek pláže.
Když už kus uplavala, objevil se před ní mohutný skalnatý mys. Jak ho postupně obeplouvala, posunoval se pomalu dozadu, za ni, až jí zakryl výhled na pláž, kde strávila tak dlouhou dobu. Ani ji nenapadlo otáčet se, aby se na ni naposled podívala. Už teď na ni skoro zapomněla. Někde tam vpředu musí být město a tam také měla namířeno.
Za mysem se objevil záliv tvaru půlměsíce, lemovaný zlatým pískem na břehu. Plavání ji vyčerpalo, a tak se jen vznášela ve vodě a nechávala se houpat vlnami, až ji postupně donesly na pláž. Na hladkém písku nenašla jedinou stopu. Byla docela sama a naprosto jí to vyhovovalo. Chůze jí připadala pohodlnější než plavání, rozhodla se tedy pokračovat pěšky a do setmění urazila pořádný kus cesty.
Ráno si ke snídani chytila rybu, pak pokračovala v chůzi. Každý den cesty byl trochu jiný a zřetelně se lišil od předchozích, počítala je a přemýšlela o nich, zatímco vytrvale pochodovala po plážích a obeplouvala útesy.
Prvního dne dosáhla zálivu. Byl tak rozlehlý, že se podél jeho břehu plahočila celý druhý den a ještě část třetího. Čtvrtého dne se jí postavily do cesty útesy, celý řetěz hor; spadaly strmě do moře. Tu noc strávila na nepohodlné skalní římse a po celou dobu na ni dopadaly jemné vodní spršky z vln, jež se lámaly o útesy hluboko pod ní. Šestého dne zdolala poslední útes a vrátila se na pláže.
Pětatřicátého dne poznala, že se její putování chýlí ke konci. Na první pohled se ta pláž podobala všem, které cestou přešla. Potom se však objevilo něco, čím se nepochybně lišila ode všech ostatních. V klidné vodě u břehu zahlédla krátké zašplouchání hejna ryb - ryby to však nebyly. Nad hladinu se vynořily hlavičky a upřely na ni drobná okrouhlá očka, a když naznačila pozdrav, vmžiku se zase ponořily. Nedospělá efenburu, která se ještě leká všeho neznámého. Tihle mladí se budou krmit a porostou - nebo

se možná stanou potravou dravců. Až jednoho dne ti, kdo přežili, vystoupí z oceánu na břeh jako fargi. Ty nadanější z nich čeká budoucnost Yilaně a vstoupí do života města.
Když se tu v oceánu vyskytují mladé efenburu, porodní pláže nemohou být daleko! A v tom se Vaintě nemýlila. Spatřila přírodní záliv, uměle prohloubený a zpevněný. Vyhloubení pochopitelně obstaral eisekol, pak byl záliv ohrazen měkkým pískem. Strážkyně zaujímaly svá určená stanoviště, samci se povalovali na kraji moře. Nad plážemi se tyčil kopec, patrně oblíbené místo vyhlídky, neboť na něm byly zdálky patrné dobře vyšlapané cestičky k plážím a od pláží zase k vysokým stromům města.
Vaintě se zastavila. Až do této chvíle se nezamýšlela nad tím, co se stane, až do města konečně dorazí. Dojít sem, dostat se na toto místo, to jediné ji až dosud zajímalo. Plavání, chůze, stále k severu… Bylo jí jasné, že město musí ležet severně podél pobřeží a že k němu jednoho dne dospěje. Ale co teď?
Co je to za město? Kdo je jeho Eistaa? Nevěděla o něm vůbec nic, byla právě tak hloupá jako fargi, poprvé vystoupivší z moře. Pohlédla zpět k oceánu a spatřila uruketo, připlouvající do přístavu. Malé čluny se vracely z rybolovu. Je to bohaté město. Všechna města jsou bohatá. Ryby a maso k jídlu… Maso… Po celé své temné období, kdy pro ni čas neexistoval, maso neochutnala, ba ani si na něj nevzpomněla. Zato teď, jen co na něj pomyslela, ucítila na jazyku jeho chuť. Olízla si zuby. Takže, nejprve vejde do města a tam se nají. Tak by to udělala každá fargi. Ona se zachová úplně stejně, město si důkladně prohlédne, aby mu porozuměla a zjistila všechno, co je pro ni důležité. Všechny tyhle stezky tam vedou. Rozhodla se vybrat si tu nejkratší.
Před ní v hloučcích postávaly fargi, následovala organizovaná řada jiných fargi, které nosily balíky. Kolem přešly dvě Yilaně a povídaly si. Něco z jejich rozhovoru zaslechla a porozuměla, ráda by vyslechla víc, ale nejdřív se potřebovala najíst. Stačilo vzpomenout si na chladné, rosolovité maso, a hned na rtech ucítila sliny. Olízla si je do sucha. Blížila se k ní skupinka fargi. Zastoupila jim cestu. Došou-raly se až k ní a také se zastavily, zírajíce na ni s otevřenými ústy.
"Jste Yilaně? Která z vás mluví/rozumí?"
Rozestoupily se a zezadu postoupila rozložitá fargi, naznačujíc malé porozumění.
"Jídlo. Rozumíš? Potrava."
"Jíst potrava. Jíst dobré."
Všechny byly pěkně macaté, dobře živené. Teď byla zase řada na ní, aby se pořádně najedla!
"My jíst. Ty jít. My jíst."
"Jídlo, jídlo," mumlaly vzrušeně ostatní fargi. Možná že se právě teď nakrmily, ale to pro ně neznamenalo žádný rozdíl. Jídlo je zajímalo vždycky.
"Potrava," řekla ta fargi, která už byla trochu Yilaně, s hrubým doplňujícím znakem pro pohyb. Celé procesí se vydalo k městu a Vaintě je následovala. Procházely ulicemi, nad nimiž se klenuly oblouky větvoví, minuly střeženou hanalě, až dorazily ke břehům řeky, kde to kypělo pracovním ruchem i životem. Spatřila spousty stříbrných ryb a vany s připraveným masem. Fargi se okamžitě vrhly na ryby, jedinou potravu, kterou za svého krátkého života poznaly. Tam se také octly mezi svými. U masa se většinou zdržovaly Yilaně a při jídle mezi sebou rozprávěly. Jejich konverzace by nezasvěcenému příchozímu mohla připadat nesrozumitelná a matoucí, to se však Vaintě netýkalo, ta se nedala vyvést z míry. Rázně přistoupila ke kádím. Z každého jejího pohybu vyzařovala síla a sebevědomí. Jakási Yilaně bez hodnosti ochotně uhnula, aby Vaintě mohla sáhnout dovnitř. Vzala si kus masa a pustila se do jídla. Jedna z okolostojících Yilaně na ni pohlédla, přivítala ji a popřála jí dobrou chuť. S plnými ústy mohla Vaintě jen naznačit vděčnost a ocenění.
"Jak se nazývá toto město?" zeptala se po chvíli, sahajíc pro další porci masa, přičemž použila doplňující znaky hovoru rovný-s-rovným.
"Toto město je Yebeisk a jeho Eistaa Saagakel velké moudrosti."
"Yebeisk i Saagakel jsou známy ve všech městech En-toban*."
"Jsi moudrá Yilaně. Odkud pocházíš ty?"
"Teď hodně cestuji. Poznala jsem mnoho měst." Podala pravdivou, přesnou odpověď, ale raději si pak rychle ukousla masa, aby se vyhnula případné žádosti o doplnění detailů. Při řeči však nedokázala skrýt spodní tóny vlastní síly a moci, spojené s městy, která navštívila, a její posluchačka si toho nemohla nepovšimnout. Když druhá Yilaně promluvila znovu, dodala znaky hovoru nižšího-k-vyššímu.

"Město vítá vzácnou návštěvnici."
"Dobře řečeno. Ráda bych se podívala do ambesedu a setkala se s Eistaa, která tam vládne."
"Potěšení z doprovodu, až bude dojedeno. Smím znát jméno vzácné návštěvnice?"
"Vaintě. A tvoje?"
"Opsotesi."
Ve městě vládlo odpolední horko, a tak si raději vybraly delší cestu stíněnými ulicemi a po pěšinách pod stromy, putovaly od řeky až k úpatí kopců za ní, pak teprve zpět k ambesedu. Tou dobou už horko polevilo a ambesed kypěl životem.
"Obdivuhodné," řekla Vaintě s doplňujícími znaky projevů uznání. Opsotesi potěšené prohnula záda do oblouku.
Ambesed tvořila otevřená mýtina a zadní stěnu mu chránily vzrostlé stromy. Středem protékal čistý potůček a vinul se v ladných, mírných zákrutech. Nad ním se klenuly oblouky mostů ze zářícího kovu, zdobené drátěnými smyčkami a posázené třpytivými kameny. Vaintě a její společnice spolu s mnoha dalšími Yilaně se nacházely ve veřejné části ambesedu. Některé z přítomných se skláněly k potůčku a pily z něj, jiné si na sebe cákaly vodu, aby se zchladily. Na druhé straně za vodou se netísnily žádné hloučky, tráva byla svěže zelená a nepošlapaná. Hovořící vytvářeli jen malé skupinky, o něco větší skupina obklopovala Eistaa, která seděla na svém čestném místě.
"Ambesed vždy odráží svou Eistaa," podotkla Vaintě. "Jak se tak dívám na tento, má úcta k vaší Eistaa stoupá."
"Dvakrát jsem s ní mluvila," prohlásila hrdě Opsotesi. "Jsem dovedná v řeči, a proto mě mnozí vysílají se zprávami."
"Ocenění talentu. Pověz mi o těch vzkazech, jistě šlo o poselství velkého významu, když je vyslechla samotná Eistaa."
"Zvýšený význam! Stála jsem v přístavu, když připlul uruketo a na něm ty s vysokými hodnostmi. Přinesla jsem jejich jména velké Saagakel."
"Yilaně velké důležitosti, Eistaa nedozírné velikosti." Vaintě opakovala tituly, aby skryla rostoucí znuděnost. Opsotesi hovořila dobře, ale to také bylo jejím jediným nadáním. Nikdy nedosáhne vyššího postavení. Ale ve městě se vyzná.
"A jaké další poselství jsi přinesla své Eistaa?"
"Záležitost temnoty." Její tělo se pohnulo žalostnou vzpomínkou. "Do města zavítala cizinka. Přikázali mi, abych o ní přinesla zprávu…"
Její řeč náhle ustala, tělo jí ztuhlo v náznaku pochybnosti o jistotě/identifikace.
Vaintě promluvila pevně a úsečně. "Opsotesi, obracíš se ke mně s temnými otázkami. Co je toho příčinou?"
"Omluva! Hloupé pochyby. Jsi tu cizí, ale nemůžeš patřit k těm, co ona. Ona…"
Znovu se zarazila, pohybem vyjadřujíc strach. Vaintě naznačila přátelství a zájem. Ostatně v ní už hlodalo určité podezření ohledně té záležitosti. Opsotesi ještě stále nebyla schopna řeči, a tak ji Vaintě povzbudila.
"Vím o těch, kdo jsou vyvrženci. Ačkoli k nim nepatřím a zavrhuji je, je mi o nich leccos známo. Pověz, tys předávala informaci o Dcerách Života?"
"Ano, o nich! Omluva za mé obavy. Vaintě stojí výše než já, je v každém smyslu přede mnou. Tehdy v ambesedu zavládl hněv a my uprchlý."
Vaintě se ji pokusila uklidnit lichotkami, chválíc její sílu a vyjadřovací schopnosti. Už se rozhodla, co udělá.
"Mám sice za sebou dalekou cestu, přítelkyně Opsotesi, a jsem unavena. Ale sebevětší únava mi nezabrání ve splnění povinnosti. Musím poděkovat vaší Eistaa za všechna potěšení, jež mi poskytlo její město."
Opsotesi zůstala s ústy dokořán jako fargi. "Ty… Ty to uděláš? Chceš hovořit s Eistaa, aniž jsi byla vyzvána?"
"Ona se mnou promluví, bude-li si to přát. Já nyní prostě jen oznámím svou přítomnost."
Pevné odhodlání Vaintě napřímilo záda, v očích se jí odráželo vzdělání a vědomí vlastní ceny. Opsotesi

se s ní rozloučila se znaky hovoru nejnižší-k-nejvyšší. Když nyní Vaintě kráčela ambesedem, Yilaně kolem ní umlkaly a ustupovaly jí z cesty. Když došla k zářícímu mostu, zastavila se a hlasitě projevila svůj obdiv, pak pokračovala dál. Ty kolem Eistaa ji spatřily přicházet, ale nepohnuly se, neboť byly pyšné na svá postavení, vyjádřené místem blízko Eistaa, a nehodlaly se jich snadno vzdát. Vaintě nijak neprotestovala, klidně se posadila na ocas vně jejich kruhu, paže složeny v gestu uctivé pozornosti. Zvědavost nakonec zvítězila a všechny přítomné vzaly příchod cizinky i její důstojný zjev na vědomí. Nejbližší z nich, tlustá Yilaně s purpurovými vzory na pažích i hrudi, pokračujícími i na tučných lalocích, se na příchozí chladně zadívala jedním okem. Pak otočila hlavou, až se jí přitom tukové záhyby zatřásly, a vyštěkla hrubou otázku.
"Vysvětli přítomnost!"
Vaintě jí věnovala přezíravý pohled, pak se obrátila znovu k Eistaa. Tlusté Yilaně pobouřením vzplanul hře-bínek, neboť nebyla zvyklá, aby ji někdo jen tak pominul. Saagakel, skutečně inteligentní Eistaa, ta krátká scénka neušla, dokonce ji pobavila. Pozorně sledovala, co se bude dít dál, ale nezasahovala. Tlustá a líná Ostuku si podle ní zasloužila snížení svého postavení právě tak jako váhy.
"Požadována odpověď, cizinko!" nařídila Ostuku.
Vaintě na ni chladně pohlédla a promluvila s minimem doprovodných pohybů, odmítnutím bez urážky.
"Přijímám příkazy pouze od mocných. Hovořím jen s těmi, kdo jsou slušní."
Ostuku úžasem doširoka otevřela ústa, celá rozzlobená a současně zmatená. Návštěvnice projevovala značnou sebejistotu, celé její vzezření bylo impozantní. Raději se od ní odvrátila, aby nemusela pokračovat ve slovní potyčce.
"Vzdělaná Yilaně," pomyslela si Saagakel a pochopitelně tento názor dala pohyby najevo všem, kdo se nacházeli v její blízkosti. Vaintě to také postřehla a naznačila uctivou vděčnost a radost z přítomnosti na tomto místě. Všichni se teď dívali na ni, najednou se stala středem pozornosti. Když si toho povšimla, vstala a promluvila.
"Mé omluvy Saagakel, mocné Eistaa. Neměla jsem v úmyslu snažit se udělat svým chováním dojem. Chtěla jsem jen tiše žasnout nad divy tvého ambesedu a poznat sílu tvé osobnosti. Nyní však odejdu, vždyť jsem zavinila vyrušení."
"Vítané vyrušení, neboť dnešní události byly nad obyčej nudné. Přistup blíž a pověz nám o sobě a o důvodu své návštěvy Yebeisku."
Vaintě učinila, jak jí bylo nařízeno, a pohnula se k Eistaa.
"Jsem Vaintě a bývala jsem Eistaa Alpěasaku."
Když pronesla jméno města, doplnila rozlišovací znaky temnoty a ukončení. Saagakel dala najevo znalost okolností.
"Slyšeli jsme o tom městě a těch, kdo tam zahynuli. Zabijáčka ustuzou, událost nesmírného žalu."
"Štěstí je však obnoveno. Ustuzou vyhnána, město opět Yilaně, neboť Ikhalmenets se přestěhovalo do Alpěasaku."
Saagakel naznačila vědomost a vzpomínku. "Vím o té významné události od posádky uruketo, která se zde zastavila. Také jsem slyšela o té, jež vyhnala ustuzou. Shoda okolností nezvyklé důležitosti, neboť ta Yilaně také nosila jméno Vaintě."
Vaintě sklopila oči a pokusila se promluvit skromně, ale podařilo se jí to jen částečně.
"Existuje pouze jedna Yilaně malého významu, která má jméno Vaintě."
Saagakel vyjádřila velkou radost. "Dvojnásob tě vítám ve svém městě, Vaintě! Musíš mi vyprávět o té nové zemi Gendasi* za oceánem a o všem, co se tam přihodilo. Posaď se sem, po straně mých pravých palců, a povídej. Ustup, tlustá Ostuku, udělej místo naší nové družce!"

22

Od té chvíle chodívala Vaintě do ambesedu denně. S naprostou samozřejmostí vstupovala do kruhu důvěrníků, který obklopoval Eistaa. Přinášelo jí potěšení po dlouhé době zase pozorovat, jak plyne život velkého města, jak jsou Eistaa předkládány jednotlivé problémy a ona vydává příkazy. Saagakel svým

pomocnicím zdánlivě snadno propůjčovala pravomoc, potřebnou k řešení příslušných záležitostí, avšak vždy jen v omezené míře. Připrav tyto prostory, přesuň tato zvířata, zde je nutno zlepšit výsledky rybolovu… Těch, kdo byli vysláni, aby jednali jejím jménem, si potom nijak zvlášť nevšímala, dokud se nevrátili s hlášením o úspěšném splnění úkolu, nebo od něj neodstoupili. Pomocníci vždycky ohlásili úspěch. Kdo z Yilaně by nedokázal dokonale a precizně vyplnit instrukce své Eistaa, nikdy už by se nesměl ukázat ve vládní polovině ambesedu. Vaintě tento způsob řízení obdivovala, a ještě více oceňovala méně zjevnou skutečnost, že nikdo z vykonavatelů nikdy neobdržel pravomoc více než v jedné jediné oblasti, a vždy jen na přesně vymezenou dobu. Saagakel byla Eistaa a pečlivě dohlížela na to, aby nikdo kromě ní nezískal dostatek zkušeností ani příležitost vůbec pomýšlet na její místo.
Poté, co skončila s běžnými denním záležitostmi, Eistaa se obvykle koupala v bazénku s teplou vodou, ukrytém mezi stromy hned za místem, z něhož vládla. Když se umyla a osvěžila, nechala si donést maso a s chutí se najedla. Potom většinou zavolala Vaintě a požádala ji, aby vyprávěla o Gendasi* daleko za oceánem,' o městě Alpěasaku, které vyrostlo původně jako město Yilaně, bylo spáleno a pošpiněno ustuzou, a nakonec znovu získáno zpět. Vaintě měla tolik co povídat, že si mohla každý den vybrat podle nálady, čím své posluchače obšťastní. Posluchači přitom v jejím vyprávění nemohli postřehnout žádné mezery či nejasnosti, protože jim celou historii podávala po částech, v oddělených, samostatných úsecích. Někdy se bavili, jindy byli zděšeni, potom zase žasli, a všeobecně její příběhy přijímali s nadšením. Právě tak jako Vaintě sama si přáli, aby vyprávění trvalo co nejdéle, neboť tak si mohli užít nejvíce zábavy.
Vaintě měla v plánu zjistit o tomto městě a jeho Eistaa co nejvíce. Po dlouhém, smutném období mlčení jí činilo obzvláštní potěšení hovořit a naslouchat řeči. Tím, že se přitom vyhýbala okolnostem, jež jí při vzpomínce přinášely bolest, jako by sama sebe uzdravovala z nemoci. Yebeisk bylo krásné město a žilo se v něm dobře. Stejně jako všechna města Yilaně mělo uprostřed ambesed, obrostlý hlavním městským stromem, jenž se klenul i nad ním a tvořil dokonalou síť života, která vše ve městě vyživovala a dávala tvar jeho jednotlivým složkám. Na jedné straně město přiléhalo k moři. Každé sídlo Yilaně mělo oceán nebo řeku, kde se nacházely porodní pláže. Jinak se na všechny strany od jeho středu rozprostírala pole a lesy, táhnoucí se až k nejzazším městským hradbám.
Hranici tvořila živá stěna stromů a jedovatých rostlin. Kromě této ohrady k ochraně města přispívala obrovská, byť mírná zvířata jako nenitesk či onetsensast, živé zkameněliny z dávno minulých dob.
To vše město bránilo před nebezpečnými tvory z okolních divokých lesů. Za hradbou se rozkládaly hory či pouště, suché pláně nevhodné pro život Yilaně, nezměrná, neprobádaná a nezmapovaná pustina.
Přesto se našli takoví, kdo dokázali přežít v divočině a znali tam své cesty. Potom v místech, kde se půda a klima staly opět přijatelnými pro život, vyrostla další stěna, další město - celý obrovský kontinent Entoban* byl protkán sítí měst Yilaně, oddělených od sebe divokou, pustou krajinou.
Jednoho dne se z lesa, jímž nevedly žádné stezky, vynořila zkušená lovkyně jménem Fafnepto. Nepocházela z Ye-beisku ani ze žádného jiného sídla Yilaně, protože se neustále pohybovala od jednoho ke druhému, jak se jí zlíbilo. Teď se Fafnepto právě vrátila z jednoho vzdáleného města a všichni jí dychtivě naslouchali, zvědavi na novinky, které přináší.
"Dobře, že ses vrátila, Fafnepto," přivítala ji Saagakel s rozlišovacími znaky uznání a příslibu odměny.
"Ovšem, Eistaa, tak jak jsem slíbila." Lovkyně ukázala na brašnu, odloženou v trávě u svých nohou. Byla vysoká a statná, s kůží zjizvenou za léta strávená v divočině, a Vaintě okamžitě připomněla jinou Yilaně, která jí bývala blízká, Stallan, kdysi její nejvěrnější spojenkyni a přítelkyni. Stallan byla také lovkyně, zde nešlo jen o nějakou povrchní podobnost. Fafnepto však byla stižena znetvořením, které ji zřetelně odlišovalo od všech ostatních. Jakýsi dravec, o němž nikdy nemluvila a nikdo neměl odvahu se na něj vyptávat, ji zle šlehl přes hlavu a hrudník, zanechávaje jí neobyčejně dlouhou, hlubokou jizvu. Rozsekl jí přitom tvář a vyrazil levé oko. Povídalo se, že jediným zbylým okem vidí lépe než jiné oběma, což bylo nepochybně pravda.
"Přinesla jsem ti to, oč jsi žádala, Eistaa. Vejce jsou bezpečně uložena v této schránce."
Saagakel naznačila vděčnost a radost. "Fafnepto, první mezi Yilaně v síle a moudrosti, mluvíš snad o vejcích okhalakx?" Po Fafneptině přitakání vyjádřila nespoutané nadšení. Všechny přítomné se k ní přidaly jako ozvěna, kromě Vaintě, která nevěděla, o co jde

"Tobě není známo, co je okhalakx?" zeptala se Saaga-kel.
"Omluva za nevědomost," řekla Vaintě.
"Nedostatek informací bude ihned napraven. Okhalakx patří k těm starším zvířatům, jež se touto dobou nacházejí už jen v nemnoha městech. Má masivní tělo, tlustou lebku, a co je hlavní, jeho maso výborně chutná. Mívali jsme tu stádečko, které se pomalu rozrůstalo, ale potom nás o něj připravila nemoc. Tato smutná událost se nyní, jak vidíš, změnila ve štěstí a celé město je naší velké lovkyni nekonečně zavázáno. Požadavky jakékoli velikosti budou splněny, Fafnepto."
"Jeden požadavek," pravila Fafnepto prostě, drsně, ale nikoli nezdvořile, a obrátila zkoumavé oko k Vaintě. "Zaslechla jsem, že tato návštěvnice má jisté informace o Gen-dasi* za mořem, též o ustuzou a dalších zvířatech, která tam žijí. Chtěla bych jí položit mnoho otázek."
"Mé vědění je tvým," řekla Vaintě.
Saagakel vyjádřila spokojenost s její poslušností a jasnou odpovědí. Fafnepto ji odvedla od skupiny a kráčely spolu podél potůčku.
"Ustuzou, která znám, jsou malá a porostlá srstí," začala Fafnepto. "Ale v Gendasi* se prý vyskytují i odlišné druhy." .
"Některá vypadají právě tak, jak jsi je vylíčila. Také se však najdou mohutnější tvorové, s rozvětvenými rohy a neobyčejně chutným masem. Chovali jsme je i ve městě. Setkali jsme se ještě s jiným druhem ustuzou, obdařeným jistou inteligencí. Jsou to neobyčejně lstivá, zrádná stvoření, smrtelně nebezpečná a zhoubná, a je nutno je ničit. Právě tihle zavinili zkázu Alpěasaku, ačkoli později znovu vyrostl."
"Právě o těch jsem slyšela. Jsou yilaně - obdařeni řečí?"
"Ne. Povídá se sice, že se mezi sebou dorozumívají řečí jako my, ale nikdo jim nerozumí. Znala jsem jednoho, který byl yilaně, neobyčejně nebezpečného, zkázonosného tvora."
Když se zmínila o Kerrickovi, Vaintě pocítila, jak se její tělo zmítá při vyjádření strašlivé nenávisti a ohavnosti. City ji natolik přemohly, že musela umlknout, pokusila se znehybnět a chvíli jí trvalo, než znovu získala sebekontrolu. Fafnepto trpělivě vyčkávala, dokud Vaintě nebyla opět schopna řeči.
"Právě jsi viděla, co vůči němu cítím. To jediné ustuzou zhatilo vše, pro co jsem žila, zničilo veškeré výsledky mé práce."
"Zabiju ho pro tebe, pokud ho najdu."
Vaintě k té podsaditě, zjizvené Yilaně náhle pojala silnou, vřelou náklonnost, což se projevilo i v její řeči.
"Věřím ti, silná Fafnepto, a děkuji ti. Povím ti vše, co jsem se o těch tvorech a Inegban* dověděla, neboť se v mnoha směrech liší od ostatních ustuzou."
Fafnepto byla dobrý posluchač a otázky kladla cíleně, pouze tehdy, když potřebovala vyjasnit určité detaily, zasluhující obzvláštní pozornost.
Vaintě překvapeně objevila, že se jí svěřuje s věcmi, na které od návratu z Gendasi* ani nepomyslela. Uklidnilo ji to a rozhovor jí přinášel tím větší radost. Když skončila, zaváhala a Fafnepto ihned porozuměla náznaku nevyřčené otázky.
"Pokud Vaintě něco potřebuje, poslouchám."
"Jde o mou zvědavost, která však může být i něčím víc než zvědavostí. Ty, která náležíš nejen tomuto městu, ale i jiným, bys mi o tom mohla povědět. Yebeisk mě přijal vlídně a umožnil mi i tu čest hovořit s Eistaa. Každý zde smí mluvit volně a svobodně, a přece se najde cosi, o čem se nikdo nezmíní. Každý náznak je okamžitě zavržen a potlačen. .. Smím o tom promluvit s tebou?"
"Pověz, o co jde."
"O Dcery Života."
Lovkyně naznačila ohleduplný požadavek ticha, ještě než Vaintě stačila vyslovit celé jméno. Rozhlédla se na všechny strany, aby se přesvědčila, že nikdo není dost blízko, aby je mohl slyšet, a pak odvedla Vaintě na vzdálené, slunné místo mezi nízkými ohradami, kde nebyl nikdo ani na dohled.
"Jsme tu skryty," řekla, "takže nikdo nemůže číst ani z našich pohybů. Udělalas dobře, žes přišla za mnou, neboť žádná ze zdejších občanek si netroufne mluvit o tom, co se tu kdysi přihodilo. Kolik toho o Dcerách víš?"
"Až příliš. Nekonečné trápení/bolest jimi způsobená. Přeji si, aby byly všechny mrtvé."
"Jako naše Eistaa. Žilo jich tu mnoho, uvězněných v ovocných sadech, aby se jejich nákaza nerozšířila.

Potom přišly ještě další zvenčí a byly také uvězněny. O jejich případ se začala zajímat jistá vědkyně jménem Ambalasi. Právě jí by naše Eistaa s chutí rozervala hrdlo, aby ucítila její krev. Ambalasi všechny vězenkyně osvobodila a spolu s nimi uprchlá."
"To jistě nebylo snadné."
"V přístavu odpočíval jeden uruketo. Zmocnila se ho bez povolení Eistaa a převzala nad ním velení. Všechny Dcery odtud odvezla. Od té doby o nich nikdo neslyšel."
"Utekly? Ale jak?"
"To přesahuje mé vědomosti. I když ostatní už měly zakázáno zmiňovat se o té záležitosti, Eistaa o ní ještě promluvila se mnou. Měla jsem za úkol vyptávat se na uprchlice ve všech městech, která navštívím, a pokusit se najít uruketo. Nikde však o nich nevěděli. Zmizely beze stopy."
Vaintě zmlkla a nějakou dobu tiše přemýšlela, než se obrátila k Famepto a znovu promluvila.
"Máš jistě mnoho důvodů hovořit se mnou, ale pod těmi běžnými se najde jeden hlubší, nejdůležitější ze všech. Mám pravdu, Famepto?"
"Je to tak."
"Ptala ses mě na ustuzou v Gendasi*. Pátráš po ukradeném uruketo. Ty věříš, že je možné, aby uruketo s Dcerami doplul do Gendasi*?"
"Pátrala jsem všude, mluvila s kdekým! Nyní už jsem přesvědčena, že uruketo opustil Entoban*. A pokud to tak bylo, kam jinam mohl zamířit?"
Vaintě si svou odpověď pečlivě promyslela.
"Klademe si navzájem otázky a jako bychom plavaly v kruzích kolem odpovědí, ale nepřibližovaly se k nim. Řeknu to jasně. Myslím si, že tvůj uruketo překročil oceán. Zůstává zde jeden problém. Povíš to Saagakel ty? Nebo já?"
"Zakázala mi o té věci mluvit."
"Pak odpovědnost leží na mně, protože mně to nezakázala. Bylas ve městě, když k tomu došlo?"
"Ne."
"Potřebuji se o té události dovědět co nejvíc, než se odvážím zmínit se o ní před Eistaa. Kdo by mi o tom mohl vyprávět víc?"
"Promluv si s Ostuku. Pod vším tím sádlem se skrývá bystrá Yilaně. Pomůže ti."
Rozloučily se jako přítelkyně. Vaintě nyní měla o čem přemýšlet. Bylo jí jasné, že tak choulostivou záležitost nesmí uspěchat. Zahnala ji tedy z mysli, aby ani pohybem nebo barvou neprozradila nově získané informace. Ale začala nenápadně sledovat Ostuku, vyčkávajíc, až se naskytne vhodná příležitost. Došlo k tomu jednoho rána. Eistaa právě pohovořila se svými poradci a Ostuku se kolébavě vzdálila z ambesedu. Vaintě odešla hned po ní, dohonila ji a přitočila se k ní, hovořic jako nejlepší přítelkyně.
"Ostuku z nejbližších Saagakel. Smím se s tebou projít, nebo snad jsi pověřena úkoly velké naléhavosti?"
"Mé úkoly jsou důležité, nikoli však naléhavé."
"Žádost o sdílení vědomosti k jedné z těch nejvíce vědoucích. Nutnost rozhovoru v soukromí."
Ostuku vše důkladně zvážila, než odpověděla.
"Potěšení na mé straně. Vím o zahradě, kde je dostatek slunce i stínu, kde se cítím velmi pohodlně."
"Největší vděčnost mnohokrát zdůrazněná."
V tichu kráčely k zahradě, skutečně tak příjemné, jak ji Ostuku vylíčila. Nacházely se tu bohatě vyřezávané sedačky, vyhřáté sluncem, určené k posedávání nebo i ulehnutí. Hustá zelená tráva a květiny obklopovaly vzrostlé stromy. Našly si místečko ve stínu, neboť slunce na obloze už vystoupilo vysoko. Když se usadily, Vaintě přistoupila rovnou k věci.
"Potřebuji radu. Mluvila jsem s Fafhepto a ona mi řekla, že tvé rady jsou cennější než kohokoli jiného z města, samozřejmě kromě Eistaa. Jedná se o velmi choulostivou záležitost. Pokud tomu správně rozumím, všem bylo zakázáno mluvit o tom před Eistaa. Já však o celé věci vím něco zvláštního a chtěla bych ji o tom zpravit. Smím o tom teď hovořit s tebou?"
Ostuku až dosud jen tiše naslouchala, teď se však krátce rozhlédla po opuštěném parku, potom se obrátila zpátky k Vaintě.
"Týká se to Dcer Života?"
"Týká."

Ostuku naznačila vážnou starost a silné znechucení.
"Eistaa si nepřeje, aby se o nich kdokoli zmiňoval v její přítomnosti. Ale ty a já o nich pochopitelně mluvit můžeme. Doufám, že jde o závažnou informaci."
"O tom tě mohu ujistit. Fafnepto má o nich jisté zprávy, které by Eistaa ráda sdělila, dohodly jsme se však, že se toho úkolu ujmu místo ní, neboť ona má jako vy všechny ostatní zakázáno se o nich zmiňovat. Ale nejprve se potřebuji dovědět několik podrobností, které lépe osvětlí to, co musím vaší Eistaa říct. Pomůžeš mi?"
"Kvůli naší Eistaa to udělám. Nás všechny ta neblahá událost velmi rozhněvala."
"Vím už, že osoba jménem Ambalasi napomohla vězeňkyním k útěku tím, že ukradla uruketo."
"Ano, tak to bylo. Nikdy bych tu starou Yilaně nepodezírala z tak drzé, nestoudné lstivosti! Udělala hlupáka ze mě a z nás všech. Eistaa jí nikdy neodpustí."
"Mám jednu otázku. Mezi vězeňkyněmi byly i takové, které do města přišly před krátkou dobou."
"Ano, to byly."
"Musím se tě zeptat, i když vím, že už je to dávno, nepamatuješ ji jejich jména?"
"Pouze jedno. Silná, inteligentní Yilaně, která se odvážila přít se samotnou Eistaa. Statečná, ale úplně potřeště-ná. Jmenovala se Enge."
Vaintě se zkroutila hněvem tak silně, až se Ostuku poplašeně odtáhla. Když si toho Vaintě všimla, rychle se omluvila.
"Nejnižší k nejvyšší, nic z toho, co cítím, není namířeno proti tobě. Já totiž tuto Enge znám, až příliš dobře ji znám! Byly jsme/již nikdy víc! efenselě. Z této skutečnosti a všeho, co mi prozradila Fafnepto, vyplývá možná odpověď. Informace/pravděpodobnost, kam odplula Ambalasi v uruketo."
Ostuku naznačila vděčnost. "Fafnepto patří dík, že tě poslala za mnou, tobě dík, žes jasně vyslovila své myšlenky. Když tedy máš tak závažnou informaci, musíš ji Saaga-kel sdělit i přes vydaný zákaz. Ty jediná to můžeš učinit. Uděláš to, přestože se tím vystavuješ nebezpečí hněvu Eistaa?"
"Za vlídnost, kterou mi toto město projevilo, bych obětovala i život."
"Výborně řečeno. Vděčnost všech. Tato záležitost trápila naši Eistaa už příliš dlouho. Uznání mnohokrát zvětšené, jestliže jí dokážeš pomoci."
"Vykonám to ještě dnes. Žádost o nalezení osoby znalé zdobení paží, neboť budu potřebovat vzory velkého významu, než promluvím."
"Hned pro někoho pošlu. Stane se to ještě dnes!"
* * *
Saagakel nejprve dohlédla na všechny běžné, neodkladné záležitosti města a pak se pohodlně opřela o vyhřáté dřevo svého sedadla. Cítila únavu. Odpovědnost není lehká věc a přináší vyčerpání. Postřehia pohyb. Ty, jež ji obklopovaly, se rozestupovaly, spatřila, jak zvolna, důstojně přichází Vaintě. Paže měla ozdobeny barevnými malbami a její tělo se pohybovalo poněkud ztuhle na znamení závažnosti/nutnosti soukromí při rozhovoru. Saagakel to velmi zaujalo, neboť právě monotónní všednost nezbytné péče o město ji unavovala ze všeho nejvíce. Zvedla se na nohy.
"Jdu teď ke svému bazénku mezi stromy, tam mě nikdo nebude vyrušovat. Pojď se mnou, Vaintě, promluvíme si tam."
Když osaměly, vzala si Saagakel kus studeného masa z připravené schránky, která zde byla trvale uložena pro případ náhlého hladu, ukousla si a nabídla Vaintě, aby si vzala s ní. Vaintě si vybrala malý, spíše symbolický kousek, pomalu ho sežvýkala a spolkla.
"Já, jež jsem bývala Eistaa, hovořím nyní k tobě jako Eistaa. My obě jsme prošly utrpením, pocházejícím z téhož zdroje - Chystám se připomenout bolestivé věci, ale působím ti bolest výhradně proto, že vidím v budoucnosti naději na ukončení minulých trápení. Budu mluvit o Dcerách Života, které sama nazývám Dcerami Smrti. Vyslechneš mě?"
Saagakel nedokázala potlačit zuřivý hněv, jenž jí zmítal tělem a Vaintě ji bezděky v náhlém pocitu sounáležitosti a účasti napodobila. I ona v sobě chovala nenávist, a na světě neexistuje pouto pevnější než sdílená nenávist.
"Mluv!" přikázala Saagakel. "Vidím, že jsme v této věci zajedno. Pověz mi vše, co víš, a co s tím můžeš dělat. Zbav mě toho břemene, které ovládlo mé dny, a můžeš stisknout mé pravé palce jako ta nejvyšší!

Mluv!"
Vaintě dala najevo vděčnost a podřízenost.
"Musím začít v minulých dobách, z nichž se zrodila přítomnost. Rodíme se do efenburu. Nevybíráme si ji. Měla jsem jednu efenselě, kterou nyní zavrhuji a přeji si, aby byla mrtvá. Jmenuje se Enge a patří k Dcerám Smrti a pro toto společenství se stále snaží získat další."
"Jistá Enge přišla sem do města a byla rovnou uvězněna, neboť se dopustila pobuřování. Naneštěstí stačila pohovořit s jistou vědkyní pokročilého věku jménem Amba-lasi. To, co jí řekla, ji odvrátilo od přirozené životní dráhy. Osvobodila všechna ta smrtonosná stvoření a odvezla je odtud v jednom z mých uruketo. Od toho dne ji nikdo neviděl, nikdo ji nenašel."
"Silná lovkyně Fafnepto mi o tom vyprávěla a žádala mě o každou informaci, kterou bych v té věci mohla mít. Podrobně jsme celou záležitost probraly a ze spojení našich vědomostí vyplynulo, že fakta takové důležitosti musí být předložena Eistaa. Ujala jsem se toho, neboť ostatní vázal tvůj zákaz."
"Ten zákaz měl svou příčinu. Hněv, jehož viník není přítomen, se obrací proti svému nositeli a přináší mu zkázu."
"Vím, také to tak cítím."
"Pokračuj tedy, pověz mi vše."
"Uruketo opustil váš přístav a od té doby nebyl spatřen zde ani v jiném městě Entoban*."
"Jsou tedy mrtvé?"
"To si nemyslím. Enge už pobývala v Gendasi* a přežila zkázu Alpěasaku. Kdyby se nepřidala k Dcerám Smrti, mohla by se z ní při jejích schopnostech stát dobrá Eistaa. Domnívám se, že vzala uruketo někam, kam za ní nemůžeš. Prozatím."
"Do Gendasi*? Je to vůbec možné?"
"Možné, a navíc pravděpodobné. Žádné město v Entoban* by nepřijalo jejich náklad rozvratu a smrti. Ostatně je zde nikdo ani nezahlédl. Ale Gendasi* je rozlehlý, z větší části dosud neprobádaný kontinent, teplý a oplývající ma-1 sem. Tam se vydala, tam zamířil tvůj uruketo, tam s nimi odjela zrádkyně Ambalasi. Nebyla jsem u toho, ani já ani nikdo jiný, ale cítím v kostech, že takto se to muselo stát."
Saagakel se dosud neuklidnila. Pochodovala po mýtině sem a tam, svaly se jí stahovaly a zase uvolňovaly, čelisti svírala tak tvrdě, až jí zuby skřípaly o sebe, ale ani si to neuvědomovala.
"Co však s tím můžeme dělat?" zvolala hlasitě. "Jistě ses už nad tím zamýšlela - co bychom v té věci mohly podniknout?"
"Musíme zahájit pátrání. Znám Gendasi* dokonale, stopovala jsem tam a pronásledovala zabijáčka ustuzou. A také jsem je zabila! Vím v Alpěasaku o vědkyních, které znají způsoby vyhledávání nepřátel. Až dosud se zabývaly pouze sledováním ustuzou, ale stejně tak mohou pátrat i po Yilaně."
Saagakel se pomalu uklidňovala, zuřivost ji zcela vyčerpala. "Musím se nad tím hluboce zamyslet, pak učiním rozhodnutí. Jsem ráda, že jsme o tom spolu promluvily, Vaintě, neboť teď aspoň mohu čelit hněvu, který jsem v sobě kdysi uzamkla. Nyní běž a pověz Ostuku, ať všem oznámí, že zítra ráno budeme hovořit o věcech, které již nejsou víc zakázány. Bude to jako čištění rány. Společně zahájíme tažení proti škůdcům, které skončí jejich smrtí. Byla jsem až příliš laskavá."
"Já také. Zacházela jsem s nimi jako s Yilaně, ne jako se smrtelným nebezpečím, jímž také jsou. Zasluhují jedině smrt."

Hoatil ham tina grunnan, sassi pe-ria malom skermom mallivo.
rčení Tanu

Snášet bídu dokáže každý, málokdo se však vyrovná s blahobytem.

23

Svah nad potokem byl příkrý, tráva kluzká po odpoledním dešti. Kerrick šlápl vedle, podklouzl a upadl,

bezmocně sjel po srázu rovnou do houští keřů obsypaných bobulemi a se spoustou trnů. Jak se pokoušel postavit na nohy, opíraje se o násadu oštěpu, trny mu přilnuly ke kůži, a když se jim vyškubl, podrápaly ho. Než spadl, zatoulal se v myšlenkách ke svému příteli Nadaskemu, uvažoval o tom, že ho musí na jeho ostrově brzy navštívit, a pochopitelně myslel v yilaně. Na vyjádření nespokojenosti byla tato řeč mnohem vhodnější než marbačtina, a tak se chvíli svíjel a zmítal a současně projevoval i slovně své znechucení nad těmi ohavnými trnitými větvičkami, jimž se snažil vytrhnout. Dokonalé zakončení odporného dne! Uprostřed lovu se spustil liják a zahnal zvěř do úkrytů. Těch pár kusů, které se jim podařilo vyplašit, jeho šípům bez námahy uniklo. Přesto je složily šípy ostatních lovců. Když se konečně vysvobodil z trnitého křoví, seběhl k potůčku a pošplíchal si škrábance vodou. V houští něco zapraskalo; rychle se chopil oštěpu.
"Já jsem Tanu, ne murgu," řekl Hanath, když spatřil napřažený oštěp. "Ušetři můj život, statečný sammadare, bohatě se ti odvděčím."
Kerrick místo odpovědi jen zavrčel a napil se z dlaní. Za normálních okolností Hanathovu věčně dobrou náladu oceňoval a bavil se jeho vtipy, ale právě teď ho veselý lovec spíš rozčiloval. Sledoval, jak Hanath nabírá z potoka vodu do velkého hliněného džbánu.
"Zeny nosí vodu, muži zase maso," pravil nenaloženě.
"Tak je to," přisvědčil Hanath a pečlivě džbán vypláchl. Urážek si nikdy nevšímal. "A tento lovec nanosil malé Malagen spoustu masa, aby pro něj vyrobila tento džbán. Jen ona je dokáže udělat tak velké a přitom pevné."
"Lovec nepotřebuje nějaké hloupé hrnce."
"Ale tenhle lovec ano. Pořádný hrnec je mi milejší než stádo jelenů."
Kerricka opustila mrzutá nálada. Zamyslel se nad těmi novotami. "Proč?"
"Proč? Ty, který jsi popíjel s mandukty Sasku jejich porro, zrovna ty se mě ptáš proč? Porro, které chutná lépe než játra mladého jelínka, lépe než objetí ženy, dokonce je lepší než jíst jelení játra a přitom objímat ženu…"
"Aha, už si vzpomínám, Herilak mi o tom vykládal. Ty a Morgil jste měli s mandukty v údolí nějaké potíže. Povídal, že jste jim ukradli a vypili to jejich pivo."
"Nikdy!" Hanath se důstojně vzpřímil a udeřil se pěstí do prsou. "Nejsme žádní noční zloději, kteří okrádají ostatní. Ano, tak trochu jsme ochutnali, jen docela málo. A pak jsme sledovali, jak ho vyrábějí. Je to jen takové malé, nedůležité tajemství. Potom jsme si udělali svoje vlastní porro a vypili jsme ho."
"A byli jste z něj úplně nemocní?"
"Byli." Hanath se posadil na břeh, sehnul se a napil ze svého džbánu. "Nic zvláštního na tom není, udělat porro je docela snadné, jediné opravdové tajemství spočívá ve správném poměru příměsí. Ještě pořád na tom pracujeme."
"Pořád? A na to potřebuješ tenhle džbán? Na pivo?"
"Je to trochu složitější. Manduktové používají k výrobě piva tagaso. Vzali jsme si ho sice s sebou, ale už jsme všechno spotřebovali, a tak teď zkoušíme jiné způsoby. Je to zapeklitá věc."
"Pořád nějak nemůžu pochopit, o co ti vlastně jde."
"Povím ti to. Tys přece pil jejich porro, víš, jak je skvělé!" Hanath se zasmušil a vzdychl. "A může být i náramně špatné, když se nepovede. Prostě nasypeme zrní do vody, necháme nasáknout, jako když se dělá kaše, zamícháme. Přidáme mech, nádobu přikryjeme a necháme v teple. A za pár dnů máme pivo. Někdy. Když se podaří." Znovu si povzdechl.
"A co tam dělá ten mech?"
"To nevíme. Ale když se do směsi nepřimíchá, nic z toho není. Bez něj vznikne jen kyselá stará kaše. Ale s ním směs začne jakoby vřít, vydává zvuky jako živá, vypouští bubliny jako močál…"
"Zní to děsivě."
"Ba ne, je to úžasné. Bubliny z močálu páchnou, ale ty z porra jen příjemně lechtají v nose. Kdybychom tak ještě měli tagaso, s ním to šlo nejlépe. Po některých semínkách, která jsme zkoušeli, nám bylo hrozně zle." Mráček se mu ztratil z čela, vyskočil a zvedl plný džbán. "Ale dnes máme nové pivo. Myslím, že bude právě hotové. Přijď ochutnat!"
"Leda až po tobě," pravil Kerrick rozumně. Zvedl své zbraně a následoval druhého lovce, jemuž se

rychle vrátila dobrá nálada, jen pomyslel na hotový nápoj.
"Jak jsme to vymysleli, tak jsme i učinili. Kaše z tagaso vypadá úplně stejně jako z kterýchkoli jiných semínek. Zrní jako zrní, ne? Tentokrát jsme nařezali klásky z té trávy, ze které naše ženy dělají kaši. Odstranili jsme plevy. Dali namočit do vody, přikryli, přidali ten správný mech a nechali stát na slunci. Dnes ráno jsem ke džbánu přitiskl ucho a zjistil jsem, že to veselé bublání už přestalo. Po celý den džbán odpočíval ve stínu a Morgil ho poléval vodou, aby zchladl. A teď ho vyzkoušíme!"
Kerrick jejich příbytek dosud nenavštívil a tak po celou dobu netušil nic o námaze, kterou lovci věnovali svému novému zájmu. Postavili si stan v otevřeném údolí daleko od ostatních sammadů, na místě, kde měli dostatek slunce i stínu pro své bublavé pokusy. Všude byly džbány. Stály na slunci, chladily se ve stínu, některé se válely rozbité a zahozené, ať už praskly kvůli vadě samotné nádoby nebo směsi, kterou obsahovala. Morgil ležel na boku, rukama objímal jeden ze džbánů a tiskl k němu hlavu.
"Ani nepípne," hlásil vesele a znovu postříkal vodou ještě mokrou hlínu nádoby. "Tak co, vyzkoušíme ho?"
"Kerrick nám přišel na pomoc."
"Je to odvážný lovec - bude první!"
"Tak odvážný zas nejsem." Kerrick ucouvl. "Vy jste to tajemství vynesli z údolí, vy se napijte první."
Morgil odřízl stébla rákosu, která přidržovala na hrdle nádoby listy, jež ji přikrývaly. Hanath listy odtrhl a zahodil. Sklonil se nad džbánem a přičichl, pak se otočil k ostatním a spokojeně se usmál.
"Voní zatím nejlépe ze všech!"
"Minule také vonělo dobře," poznamenal Morgil věcně. "A bylo nám po něm dva dny zle."
Oba lovci uchopili hliněné hrnky a váhavě je ponořili do džbánu. Morgil se čerstvou vzpomínkou sám vystrašil a tak teď nepil a vyčkával. Hanath znovu přičichl, usrkl a polkl. Zatvářil se zamyšleně - a potom se široce usmál.
"Nejlepší, jaké jsme kdy udělali! Právě takové, jako umějí manduktové, a možná ještě lepší!" Dopil do dna, vzdychl a spokojeně říhl. Morgil si odvážně lokl ze svého hrnku. Kerrick si také nabral a váhavě ochutnal.
"Je právě tak dobré, jako ho umějí Sasku," potvrdil. "Vlastně lepší, protože tohle porro je zde a ne někde v dalekém údolí."
Odpověděl mu jen zvuk kvapného polykání.
Po třetím hrnku Kerrick objevil, že se mu hrozně líbí Hanathovy hloupé vtípky - vlastně se mu ani nezdály tak hloupé jako obvykle. Byly docela směšné. Tolik se smál, až rozlil většinu svého čtvrtého hrnku a musel si nabrat znovu. Morgil, který pil dvakrát rychleji než ostatní, si lehl a začal chrápat. Kerrick ještě trochu upil, pak svůj hrnek odložil. Začínal chápat, proč manduktové pijí porro jen při zvláštních příležitostech. Hanath si něco mumlal pro sebe, hlasitě se chechtal, ani nepostřehl, že se Kerrick roztřeseně zvedl a opustil je. Už zase pršelo, ale tentokrát mu to nijak nevadilo.
Pomalu kráčel mezi roztroušenými stany a těšil se z čilého ruchu tábora. Z kouřových otvorů stoupaly šedé chuchvalce kouře a mísily se s mlhou a mrholením. Nějaká žena cosi zavolala na druhou, ozval se smích. Na loučce poblíž tábora ženy rozryly a obrátily zem, vytrhaly a vyházely trsy trávy. Pracovaly na tom samy, pro lovce to byla nevhodná práce. Do připravené půdy pečlivě zasázely semínka charadis, které Malagen přivezla z údolí Sasku. Všem ženám se líbila jemná tkaná látka ze lněných vláken a byly více než ochotny rostliny si samy vypěstovat. Na ostrově se dobře lovilo a o jídlo nebyla nouze, všichni měli dost. To ušetřilo čas, který teď ženy věnovaly pěstování charadis. Jemná látka a pevné hrnce; tajemství Sasku, která teď už náležela i sammadům Tanu… Ze svého stanu vyšel Herilak a zavolal na Kerricka.
"Jak se ti dařilo na lovu?"
"Copak tys tam nebyl?"
"Narazil jsem na stopy dvou velkých murgu. Vedly na sever, tak jsem se za nimi vydal se smrtící holí."
"Neónemocněla?"
"Dávám na ni pozor, držím ji stranou a dobře krmím. Dnes jsem s ní zabil oba murgu. Mrchožrouti se do nich pustili, ještě než jsem odešel."
"Ten hustý déšť lovu moc nesvědčí. Vrátil jsem se s prázdnou, ale ostatní jsou na tom lépe. Všechny

nové smrtící hole se zatím drží, poptával jsem se."
Obavy o zdraví hěsotsan je už neopouštěly, neustále se museli ujišťovat, že jsou v pořádku. Smrtící hole pro ně znamenaly život. Kerrick se otočil příliš rychle a musel se honem přidržet stromu, aby neztratil rovnováhu. Herilak se zamračil.
"Není ti nic?"
"Ne - ale pil jsem nové porro."
"Aha, to chápu. Také už jsem ho ochutnával. Ti dva na to asi brzy umřou, jestli těch hloupostí nenechají."
"Ten poslední džbán chutnal výborně."
Ženský hlas na ně zavolal jménem, a když se obrátili, spatřili Merrith, jak se k nim blíží s něčím zabaleným v listí. Ukázala jim pečené hlízy, ještě horké a kouřící.
"Pečené v ohni," řekla. "Včera jsem je vyrýpla."
Rozbili do černá vypečenou slupku, foukajíce si na prsty, a snědli sladký vnitřek. Spokojeně přikývla, když jí s plnou pusou poděkovali. Kerrick pocítil tichou radost z toho, co ostatní považovali za samozřejmost. Když byly sammady takhle pohromadě, našla se spousta dobrých věcí k jídlu - i pití! A vždycky si měli s kým popovídat. Takový život dřív neznal, většinou býval osamělý, a tím víc si teď uměl vážit společnosti druhých.
Musí brzy zajít za Nadaskem. Od poslední návštěvy už zase uplynula dlouhá doba. Ta myšlenka se mu objevila v hlavě nechtěně, nevítaná. Proč si vždycky, když se všechno zdá být v pořádku, vybaví neštěstí svého přítele? Proč si nedokáže prostě užívat všeho dobrého, co má on sám? Brzy asi dopadne jako starý Praken, který neumí mít z ničeho radost a mnohem víc ho baví na všechno si stěžovat. Ale ne, on takový není. To proto, že se svým Yilaně přítelem sdílel vzpomínky a zkušenosti z města, až příliš dobře chápal jeho osamělost. Nadaske se octl mezi cizinci právě tak jako kdysi on mezi Yilaně. Musí se za ním vypravit, a brzy!
"Vezmi si ještě," vybídla ho Merrith.
"Ano, díky." Dychtivě jedl, na přítele pro tentokrát zapomněl. Život se sammady je skvělý.
Ano, pokud se podaří udržet smrtící hole zdravé. Tahle drobná starost ho nikdy docela neopouštěla.
Herilak se otočil, když uslyšel, jak ho někdo volá, a utíral si z prstů spálené drobečky. Blížil se k němu chlapec-beze-jména, jako vždycky zcela vážný a důstojný.
"Alladjex je těžce nemocen, špatně se mu dýchá. Obávám se, že umírá."
Naučil se své pocity dobře skrývat. Až Fraken zemře, chlapec zdědí jeho jméno a stane se novým alladjexem. Nepochybně se velice těšil, až nastane konec jeho služby, ale na tváři a chování se mu nic takového neprojevilo.
"Promluví, než umře, a my musíme naslouchat," řekla Merrith tlumeným hlasem. Neměla příliš v lásce Frake-na, jeho léčivé placky ani jeho věštby. Jak ale každý ví, poslední slova umírajícího jsou ta nejdůležitější, která v životě vysloví. V blízkosti smrti jdou všechny lži stranou. Ve smrti se zjevují tajemství, která živí neznají a umírající je mohou zahlédnout. Proto mají poslední slova umírajícího takový význam. Chlapec vykročil a všichni ho spěšně následovali.
Někteří ze sammadů už dorazili na místo před nimi, a jak se novina šířila táborem, postupně se trousili další. Fraken ležel u ohně na rozložených kůžích a kožešinách. Slabě zakašlal, když vstoupili. Obličej měl vychrtlý a zašpičatělý, oči zavřené. Možná se celá záležitost obejde bez posledních slov… Ale chlapec-beze-jména se sklonil a něco starci pošeptal do ucha. Fraken cosi zamumlal, otevřel oči a obhlédl si tiché diváky. Znovu si odkašlal, než promluvil, a chlapec mu setřel ze rtů krev.
"Jste tu, protože umírám. Dřív jste naslouchali tomu, co jsem vám říkal. Teď umírám, tak budete zase poslouchat. Tento chlapec, který se stane Frakenem, ví, jak číst budoucnost ze sovích vývržků. Důvěřujte mu, protože jsem ho dobře vyučil. A teď poslyšte, co jsem dřív neviděl a teď to vidím…"
Odmlčel se, chvíli kašlal a pak odpočíval, dokud nenabyl trochu síly. "Zvedněte mě," požádal a na bradě měl další kapku krve. Chlapec mu podepřel hlavu, aby lépe viděl přes oheň na tichý kruh pozorných posluchačů. Pohledem přelétl Herilaka a utkvěl na Kerrickovi. Vyzáblá tvář se mu zkřivila zlobou.
"Žijeme v kraji murgu a to je chyba. Patříme do hor, do sněhu. Tam jsme správně měli zůstat. Daleko od murgu, od myšlenek na ně, od jejich chování i od těch, kdo se sami chovají jako murgu."
Někteří z přítomných pohlédli na Kerricka, rychle však pohledy odvrátili. Zachoval klidnou, bezvýraznou

tvář. Stařec ho vždycky nenáviděl, o tom dávno věděl. Nenaslouchali slovům pravdy umírajících, tohle byla jen trpká pomsta. Pospěš si s tím umíráním, pomyslel si Kerrick. Nikomu nebudeš chybět.
"Když budete žít mezi murgu, změníte se v murgu. Jsme přece Tanu. Vraťte se do hor, ctěte staré zvyky."
Zavřel oči a bolestivě, znovu a znovu kašlal. Ještě nějakou chvíli žil, ale už se neprobral. Kerrick čekal spolu s ostatními, ačkoli starce neměl rád, ale věděl, že teď to nesmí dát najevo. Stmívalo se a chlapec-beze-jména přiložil na oheň. Dým se valil na Frakena, ale ten už nezakašlal. Heri-lak se shýbl, dotkl se starcovy šíje, pak mu rozevřel jedno oko a znovu ho zakryl. Vzpřímil se.
"Je mrtvý. Nový Fraken je zde," ukázal na chlapce.
Kerrick konečně mohl odejít. Pomalu kráčel ke svému stanu, ukrytému ve tmě. Nenávist umírajícího starce ho nijak zvlášť nevyvedla z míry, ostatně teď už měl od něj konečně pokoj. Fraken byl stvoření plné jedu, dobře, že je mrtev. Přál si, aby se vydali zpátky do hor, do sněhu, a přitom si sám rád užil slunce a tepla na jihu!
Ve vzdálených horách už touhle dobou nenajdou dost lovné zvěře, zato tam všude leží sníh. Ne, pro sammady už není návratu. Musí zůstat zde na jihu, kde je zvěře dostatek.
Dokud se dokážou ubránit velkým dravým murgu pomocí smrtících holí. Všechno na nich záviselo. Bylo to tak - pokaždé se k té myšlence znovu vrátil.

essekakhesi essawalenot essento-nindedei uruketobele.
přísloví Yilaně

Uruketo pluje, kam ho nesou mořské proudy.

24

Enge vyšla ze stíněného průchodu a uslyšela jakési výkřiky, ale nedávaly jí smysl, dokud nespatřila také Am-balasi, která je vydávala. Stará vědkyně seděla opřená na lavičce a volala na svou asistentku.
"Šťouchni do něj, ale ať ho neporaníš! Ať útočí na tu hůl!"
Ze vzdálenějšího konce palouku se ozývalo ustrašené syčení a skučení. Enge s úžasem hleděla na Setěssei, která dlouhým klackem dráždila nějakého ptáka. Ten divoce mával křídly, až mu z nich padala péra, a zuby se pokoušel zahryznout do hole. Ale když má zuby, nemůže to být pták! Čtyři další tvorové leželi pevně svázaní opodál, rozčileně se třásli a syčeli strachy.
"Ted!" zavelela Ambalasi. "Teď ho pusť!"
Nohy toho podivného stvoření obemykal poutač. Setěssei do něj tak dlouho rýpala svou holí, až našla nervovou uzlinu, řídící otevírání úst. Jakmile byl zajatec osvobozen, dal se na útěk, vydávaje zlostné skřeky. S máváním roztažených křídel přitom vyskakoval do vzduchu, takže se ke stromům na kraji mýtiny pohyboval krátkými skoky. S posledním zavřeštěním zmizel v lese.
"Výborně!" Ambalasi gestem pravé ruky naznačila úspěšné završení úsilí, ale pohyb se vzápětí změnil v rozlišovací znak znechucení/nelibosti, když jí ovázaným palcem projela ostrá bolest.
"Potěšení ze setkání," pozdravila Enge. "Lítost, nad úrazem, naděje na brzké zhojení."
"Ráda bych tu naději sdílela. Infekce z náhodného říznutí strunovým nožem při pitvě. Pomalé hojení je příznakem pokročilého věku."
"Ambalasi je obtížena věkem i moudrostí."
"Obtížena mnohými léty, Enge. Známky stáří nelze popírat. Ale radost z vědeckého zkoumání/objevů na ně dává zapomenout. Vidělas, jak to zvíře běželo?"
"Jistě. Příčina podivného letu osvobozeného/zajatce mi nebyla jasná, a samotný ten tvor je celý podivný. Měl peří jako pták, ale také zuby, žádný zobák."
Ambalasi naznačila pochvalu za přesnost pozorování.
"Zanech marné honby za nezachytitelnými pravdami Ugunenapsiny filozofie, a já z tebe udělám

opravdovou vědkyni. Nechceš? Však jsem si to myslela. Jaké plýtvání inteligencí! Jak sis sama povšimla, ninkulileb má nápadné zuby, podle nich také dostal jméno. Ten tvor je živá fosilie. Podobná zvířata jsem viděla zkamenělá, ve skalách z dávno minulých dob. Ale na tomto izolovaném kontinentu, tak daleko od Entoban*, ještě stále přežívají jeho potomci. Postřehlas peří a zuby. Ten tvor představuje spojovací článek mezi praještěry a létajícími estekel*. Nebo možná ne. Spíš půjde o paralelní vývoj. Tito tvorové jsou patrně příbuzní dnešních ptáků. Mají křídla i peří, ale nedokážou ještě dokonale létat, čehož jsi právě byla svědkem. Zato je ninkulileb rychlý běžec a křídla mu pomáhají hlavně při lapání hmyzu nebo při útěku před dravci. Tento kontinent je úžasný, skutečně úplné zjevení, výzkum zdejší flory a fauny by zabral několik životů!"
Ambalasi si během řeči odloupla z ruky nefmakel, hněvivě se zadívala na hojící se ránu a gestem požádala Setěs-sei o čerstvý obvaz. Zatímco jí ho asistentka upevňovala, Ambalasi naznačila k Enge dotaz po příčině její přítomnosti.
"Zájem o stav zranění, touha po pomoci."
"Zranění se hojí, ale bolí. O jaký druh pomoci se jedná?"
"Omal hlásí nezdar. Maso se v kontejnerech kazí."
"Selhání enzymu, o to se postará Setěssei, jako obvykle. Proč však Enge vyřizuje vzkaz, když s ním Omal mohla přijít sama? Možná by dokonce stačilo poslat kteroukoli trochu yilaně fargi."
"Ambalasi vždy dokáže proniknout do myšlenek druhých, dřív než jsou vysloveny. Přestože ta záležitost pro tebe nemá význam, hledám pomoc někoho s jasným úsudkem, pro případ, že mně samotné některé aspekty pravdy unikají."
"Někdy si připadám jako jediná Yilaně nezi yiliebe fargi. Co by si beze mě svět počal?"
Přestože to byla zjevně řečnická otázka, Enge odvětila vážně a s přesvědčením. "Nemohu mluvit za celý svět, pouze za sebe a své družky. My bychom bez tebe byly mrtvé. A to nebude zapomenuto, dokud čas nedospěje ke konci." Pohyby naznačila podřízenost nejnižší k nejvyšší.
"Hezky řečeno. Lichotka, ale přitom zcela pravdivá. No, co tedy předložíš mému důvtipu k řešení?"
"Mám mnoho otázek, nebo snad jen jedinou, ale vyjádřenou různými způsoby. Stále stejnou otázku, stále týž problém a velkou starost."
"Ta líná stvoření by měla víc pracovat a méně hloubat! Nové fargi, jimž sice říkáte Dcery Života, ale jsou to pořád jen fargi nesmírné hlouposti, vykonávají většinu potřebných prací ve městě. Což ostatním ponechává příliš času na debaty a spory."
"Ambalasi má pravdu jako vždy. Ale teď jde o nezodpovězenou otázku, která trápí i mě. Obavu z budoucnosti, kterou nic neodvrátí. Strach z konce, ze smrti našeho měs-
Ambalasi zlostně zavrčela. "Abstraktní myšlení přináší abstraktní obavy! Jste přece zdravé, město se uspokojivě vyvíjí, nehrozí vám tu žádné nebezpečí, potravy máte nadbytek. Skutečně inteligentní Yilaně by se z toho radovala a nevyhledávala předem bolest, která je tak vzdálená. Jste mladé, na samém začátku toho, co by se mohlo stát produktivními, užitečnými životy. Proč se už teď trápit problémy daleké budoucnosti? Nepokoušej se o odpověď, protože na tohle ti lehce odpovím sama. Jste Dcery Sváru, a proto nikdy nedosáhnete pravé moudrosti a pravé radosti. Vaše ustavičné spory o prostředcích k dosažení cíle jsou samy o sobě prostředkem k dosažení konce!"
"Ale budoucnost jednoho dne přijde…"
"Hm, to už tu nebudu. Samy jste si své potíže způsobily, samy hledejte řešení. Já se už blížím ke konci své práce, a jakmile ji uzavřu, opustím vás."
"Nikdy mě nenapadlo…"
"To mě tedy ano. Dala jsem vám vaše životy a vaše město. Užijte si jich. Až tu nebudu, dál si studujte svou Ugunenapsu a hledejte odpovědi u ní, ne u mě. Setěssei, rozhýbej dalšího ninkulileba! To jejich létání, při němž vlastně nelétají, je úžasně zajímavé. A jejich peří se spíš podobá šupinám. Musíme pořídit záznam. Veda kráčí vytrvale kupředu, přestože vy, Dcery Života, to zjevně vůbec nevnímáte."

Saagakel přejela zrakem svůj kruh poradců, gestem si vyžádala nejvyšší pozornost a promluvila. "Dcery Života. Vyslovila jsem jméno, které si daly, a i když ve mně stále vzbuzuje hněv, už to není ta ničivá zuřivost, která mě dříve ovládala. Která nás všechny ovládala. Vyslovila jsem to všemi opovrhované

jméno proto, že o nich nyní máme nové zprávy od Fafnepto, které mi přinesla Vaintě. Společně musíme najít cestu, jak s využitím těchto vědomostí dosáhnout pomsty na těch, kdo uškodili tomuto městu a urazili jeho Eistaa."
Když Saagakel domluvila, ozvaly se souhlasné výkřiky, hněvivé sliby kruté pomsty, vyhrůžky, a také zanícené žádosti o podrobnější vysvětlení. Bylo to všechno dosti potěšující. Vaintě seděla Saagakel po pravici, zahalena v přísné mlčení. Promluvila, až když jí Eistaa pokynula.
"Vaše Eistaa mi vyprávěla o tom, co se tu přihodilo, jak byla ta nehodná stvoření neprávem osvobozena a jak se jim podařilo uprchnout v uruketo, jenž náležel tomuto městu. Ta křivda musí být napravena. Abychom toho dosáhly, musíme zvážit dvě věci. Vůdkyní té necivilizované tlupy zvířat byla jistá Enge. O této osobě toho hodně vím a se vším se vám svěřím. Uruketo odplul, nikdo netuší, kam. Ale mocná Saagakel o tom přece jen má určité informace. Víme, že uruketo nebyl spatřen v žádném z měst Entoban*. Možná si teď myslíte, že ty stvůry unikly spravedlnosti vaší Eistaa, ale tak tomu není. Vím, co nás k nim dovede."
Po těchto slovech následoval překvapený šum a mumlání, pak posluchači utichli v radostném očekávání, že budou přítomni rozluštění dávné záhady. Vzdálenější diváci za potokem se pokoušeli pochopit, o čem se jedná ve vládní části ambesedu, což se jim pochopitelně nedařilo, nicméně zůstávali na svých místech a veškeré dění pozorně sledovali. Bylo zřejmé, že se projednávají záležitosti nesmírného významu. Když se ozvaly výkřiky, požadující pozornost, obecenstvo se poslušně rozestoupilo a dopředu se prodrala Gunugul následovaná dvěma fargi> jež nesly každá jeden balík.
"Všichni jistě znáte Gunugul, nejstarší a nejzkušenější velitelku uruketo mezi těmi, kdo slouží vašemu městu. Přinesla nám ukázat něco velmi důležitého. Předveď nám své mapy, Gunugul, a vysvětli, co znamenají."
Gunugul ostrými povely přikázala svým podřízeným otevřít schránky a vytáhnout mapy, pak je rozbalila na trávě. Fargi si stouply každá na jednu stranu, přidržely mapy drápy a zůstaly tak, nehybné a tupě zírající. Diváci se strkali, aby co nejlépe viděli, ačkoli samozřejmě ničemu nerozuměli. Gunugul ukázala na zeleně vystínovanou oblast.
"Zde vidíte Entoban*, kde leží naše velké město. A zde, na kraji oceánu, je Yebeisk zakreslen."
Ozvalo se pochvalné mumlání a všichni se upřeně zahleděli na zlatou skvrnu. Gunugul táhla palcem přes modř oceánu na své mapě. "Oceán se rozprostírá zde, do ohromné dálky od Yebeisku. Měli jsme možnost vyslechnout vyprávění zde přítomné Vaintě o tom, jak překročila oceán v uruketo a dosáhla země na jeho druhé straně, Gendasi* a města Alpěasaku. Tohle sbalte a podejte mi tu druhou mapu."
Všichni napjatě sledovali, jak fargi předkládají další mapu a Gunugul ji rozvinuje na trávě. Právě tak jako první, i tato většině připadala tajemná, záhadná a nerozluš-titelná, a právě proto je tolik fascinovala. Gunugul opět začala ukazovat.
"Gendasi*. Rozlehlý, prázdný kontinent. Totiž, prázdný v tom smyslu, že tam chybí Yilaně, přestože se přímo hemží různými druhy ustuzou, o nichž nám Vaintě vyprávěla. Teď vám předvedu to, oč mě Vaintě požádala."
Gunugul o krok ustoupila, ale mapu nechala rozvinutou, aby si ji mohli prohlížet a obdivovat. Mnozí dosud věnovali větší pozornost mapě než tomu, co říká Vaintě.
"Vyprávěla jsem vám o městě Alpěasak. Ale dosud jsem se nikdy nezmínila o Dcerách Života, jež v tom městě žily, neboť to byla záležitost pro vaši Eistaa tak nechutná a rozčilující, že se o ní nedalo hovořit veřejně. Některé Dcery zemřely, dokud město ještě rostlo, ale naneštěstí nikoli všechny. Ještě více jich zahynulo při požáru, ale opět ne všechny, neboť ony neumírají se svým městem jako pravé Yilaně, tak jak je jim předem dáno a určeno, ale žijí dál jako červi. Už vám o nich víc povídat nebudu, protože je to příliš odporné, jen vám ještě povím, jak jedna z nich přežila, když ostatní zemřely. Jedna z těch, které měly zemřít. Přežila a vstoupila do tohoto města. Jmenovala se Enge."
Na mapu všichni zapomněli, každý upíral oči na Vaintě, hlasy utichly, aby bylo jasně slyšet každé její slovo.
"Tato Enge, Dcera Života, byla obdařena značnou, byť zvrhlou inteligencí. Věděla o vzdáleném Gendasi* a věděla, že oceán lze překročit."
Vaintě se rozhlédla, spokojena s bezdechým tichem a pozorností svých diváků. Bylo to všechno tak

nezvyklé, že jedině Eistaa tušila, co se chystá říci, kam ji tato stopa zavede. Každý se natahoval dopředu, každá linie těla posluchačů ji prosila o pokračování.
"Slyšeli jste, že uruketo, které uprchlice ukradly, nebylo nalezeno. Gunugul, dokáže uruketo přeplout oceán?"
"Uruketo pluje, kam ho nesou mořské proudy."
"Dokáže přeplout oceán z Entoban* do Gendasi*?"
"Někteří uruketo už tu cestu zvládli, mohl to dokázat i tento."
Vaintě se opřela, obrátila se k Eistaa a pokračovala:
"Já osobně věřím, Saagakel, Eistaa města Yebeisk, že tvůj uruketo přeplul oceán. Nezamířil do Alpěasaku, neboť jeho Eistaa Dcery Smrti nemá právě v lásce. Tam uruketo nenajdeme, ale musíme hledat někde podél pobřeží. Může se ukrývat jedině tam."
"Ztracen!" zakvílela v úzkosti jedna z poradkyň. "Je pryč!" K jejímu výkřiku se přidaly další, ale Eistaa si rázně zjednala ticho.
"Chybí vám nejen inteligence, ale především jakákoli podnikavost! Což je důvod, proč vám velím a vedu vás, zatímco vy posloucháte a následujete mě. Proč bychom se nemohli vydat po stopách těch stvůr, zajmout je, zabít, pomstít se a triumfálně si přivézt zpátky uruketo?"
Když konečně všichni pochopili, co má jejich Eistaa v plánu, v tichu vybuchly výkřiky radosti a úžasu, vděčnosti k Eistaa a nadšení z jistého vítězství. Eistaa spokojeně přijala ovace, které tentokrát patřily jen jí, zatímco Vaintě stála skromně, bez pohnutí za ní. Vaintě nestála o pochvalu, ona chtěla svou pomstu. Po té Saagakel toužila také, ale musela se více ovládat. Velmi toužila osobně pronásledovat ukradeného uruketo, sledovat ho třeba na kraj světa, zmocnit se ho a zabít tu starou Ambalasi, ke které cítila tak šílenou nenávist. To si skutečně přála.
A právě to si nemohla dovolit. Byla Eistaa, vládla tomuto městu. Kdyby se vzdálila, jejího úřadu by se ujal někdo jiný, zpočátku by vládl a rozhodoval za ni, ale brzy by se jistě rozhodl ji nahradit natrvalo. Po svém návratu by na svém místě našla novou Eistaa. Pomsta nebo vláda. Jednoduchá volba.
"Všichni teď odejdou," nařídila, naznačujíc okamžité propuštění. "Zůstane Vaintě, Gunugul, Fafnepto."
Nestála o žádné debaty, o žádné rady, ani od svých nejvěrnějších. Rozhodla se sama a teď bylo jen na ní vydat příslušné rozkazy. Pohodlně se opřela a zamyslela, zatímco se dav pomalu a tiše rozcházel. Začala mluvit, až když poslední z přítomných přešla můstek.
"Gunugul, tys řekla, že tvůj uruketo dokáže překročit oceán. Kdy můžeš vyplout?"
"Kdykoli přikážeš, Eistaa. Uruketo je dobře živený a tlustý, má posádka připravena. Konzervované maso stačíme naložit mezi svítáním a soumrakem. Pak můžeme vyrazit. Vidělas mapy, naše trasa je jasná."
"Dobře. Ty budeš velet svému uruketo, jako vždy. Dovedeš ho ke vzdálenému Gendasi*. Až dosáhnete jeho břehů, převezme velení Vaintě a zahájíte pátrání po uprchlících. Poví ti všechno potřebné o tom kraji i to, co ví o ta-mějším moři, ty se pak budeš řídit jejími pokyny. Uděláš to pro mě, Vaintě?"
"Vykonám všechno, co mi přikážeš, Eistaa. A navíc s radostí, neboť toužím po pomstě stejně jako ty. Pověz mi ještě, co máme učinit s těmi, kdo unesli tvého uruketo, až je najdeme?"
Vaintino nadšení rychle opadlo, když jí Saagakel odpověděla. Podařilo se jí však zklamání zakrýt postojem neutuchající pozornosti.
"Až uruketo objevíte, ujme se velení Fafnepto a vydá ti rozkazy. Jsi ochotna sloužit tomuto městu, Fafnepto, i když z něj nepocházíš? Pomůžeš vyhledat ty, kdo mě kdysi zranili, a vykonat na nich mou spravedlnost? Jsi lovkyně - vydáš se na tento můj lov?"
Fafnepto dala svým drsným způsobem najevo poslušnost. "Jak přikážeš. S radostí splním ten úkol. Už jsem lovila různá zvířata, ale dosud nikdy Yilaně. Bude to zajímavá hra, až je vystopujeme jako zvěř."
"Dobř&řečeno. Teď tu ještě počkej. Až ostatní odejdou, dám ti poslední instrukce."
Vaintě přepečlivě skrývala své znechucení. Při odchodu naznačila pouze vděčnost a uznání, obojí naprosto pravdivě, neboť byla Eistaa skutečně vděčná za příležitost, kterou jí poskytla. Až když přešla stříbřitý můstek, projevilo se v její chůzi něco z trpkosti, kterou cítila. To ona měla velet celé výpravě, a Saagakel to věděla.
A právě to bylo příčinou, proč jí velení nesvěřila. Nikdy nikdo Saagakel na jejím místě nenahradí, nikdo

nebude vládnout za ni. Dokud žije, rozhoduje o všech svých záležitostech sama a ostatní smějí pouze poslouchat. Gunugul překročí oceán, Vaintě vyhledá kořist. A co pak?
Obrátila se, a zahleděla se ke dvěma vzdáleným postavám. Viděla, jak se jejich končetiny pohybují, ale z rozhovoru nedokázala nic zachytit. Jaké rozkazy dostala Fafnepto? Vaintě nyní neměla vůbec nic, ale kdyby měla, obětovala by cokoli, sílu, moc, postavení, aby mohla vyslechnout, co si ty dvě povídaly. To však bylo nesplnitelné přání. Odvrátila se a pospíšila za velitelkou uruketo.
Bude potřeba dohlédnout, aby kromě jídla a vody naložili i dostatek hěsotsan!

25

"Už jsem tu kdysi byla," řekla Vaintě. "Připadá mi, jako by se to stalo v nějakém jiném životě. Já stála přesně tady, kde stojím teď, a na tvém místě, Fafnepto, velitelka uruketo. Už zemřela. Jmenovala se Erefnais. Dlouho jsem si na ni nevzpomněla. Její uruketo zahynul a ona ho nepřežila, jak už to bývá."
Jejich daleká cesta přes oceán se obešla bez větších obtíží. Dešti se nevyhnuli, ale nestihla je žádná opravdová bouře. Vaintě netrávila plavbu spánkem jako většina posádky, pobývala nejčastěji tu, vysoko v ploutvi. Tiskla palce na zjizvenou kůži uruketo a cítila pod nimi pohyb, jímž se tvor prodíral vlnami, cítila sílu mocných svalů jeho ocasu, které je poháněly kupředu. S každým mávnutím se blížili ke Gendasi*, z něhož byla již podvakráte vyhnána. Potřetí už se to nestane. Fafnepto se vynořila z temného vnitřku uruketo a připojila se k ní. Vyhřívaly se na slunci, lovkyně toho sice mnoho nenamluvila, zato byla výborný posluchač. Snažila se dovědět co nejvíc o tomto neznámém kontinentu a cenila si Vaintiných znalostí. Vaintě zase těšilo, když je s ní mohla sdílet.
Fafnepto zúžila zornice do štěrbinek, jak se zadívala proti slunci, potom si je ještě zaclonila rukou a ukázala k obzoru. "Tamhle je ve vodě něco vidět. Je to dost daleko. Víc než jeden předmět. Nějaké ostrovy?"
"Správně. Včera, když jsi dole spala, minuli jsme rozlehlý ostrov, první, který potkáš, když překročíš oceán. Teď se blížíme k řetězu ostrovů jménem Alakas-aksehent, jež tvoří jakoby sled volně rozhozených zlatavých kamenů. Písek jejich pláží a voda kolem nich jsou po celý rok teplé. Ostrůvky se táhnou v řadě až k pevnině. V těch místech se pak nachází město Alpěasak. Tam však nemáme nic na práci. Uruketo, kterého sledujeme, by nikdy nezamířil do Alpěasaku."
"A co tyhle ostrovy? Tam by se nemohli naši uprchlíci ukrýt?"
"Pravděpodobně ne. Pokud vím, není tam dost vody ani vegetace. Ti, které pronásledujeme, se museli uchýlit někam, kde je dost zvěře, najít pobřeží, které je uživí."
"Ovšem, chápu. Už jsi někdy slyšela, že lovec, který chce dosáhnout úspěchu, se musí snažit myslet jako zvíře, které loví?"
"Dosud jsem to nikdy neslyšela, ale věřím tomu. A děkuji. Lovíme uprchlé Yilaně, tak musíme myslet jako ony."
"Ano, pokusíme se myslet jako ti, které stopujeme. S vědkyní jménem Ambalasi jsem mnohokrát hovořila. Rozumím té části její mysli, kterou máme společnou, té části, která touží dovědět se vše o všech živých tvorech. Nosila jsem jí vzorky a odpovídala na její otázky. Jenom nechápu, jak mohla spáchat ten neuvěřitelný čin, proč osvobodila vězně, proč jim pomáhala s útěkem."
"Na tuto otázku ani já nemám odpověď. Mně připadá zcela nemyslitelné, aby kterákoli Yilaně, která má aspoň špetku rozumu, dobrovolně pomáhala Dcerám Smrti. Zato ti mohu vyprávět o Enge, která je vede. Je velmi inteligentní, i když naneštěstí zcela pomýlená."
"Pokud je ona jejich velitelkou, kam asi zamířily?"
"Na tuto otázku musíme najít odpověď. Jakmile ji najdeme, kořist je naše."
"Mohly by se vydat na ten rozlehlý ostrov, který jsme minuly včera?"
"Maninlě? Nic o něm nevím, znám pouze jeho název. Předpokládám, že Enge neví o nic víc než já…"
Vaintě se náhle zarazila a ztichla, upírajíc zrak na zpěněnou brázdu za jejich plavidlem, či spíš až za ni, do dálky. Pak se znovu obrátila k Fafnepto s gestem vděčnosti a uznání.
"Jsi skutečně skvělá lovkyně. Právě jsi pronesla myšlenku velmi důležitou pro náš lov. Musíme poslat pro

velitel-ku. Ten ostrov sice dosud nikdo z nás nenavštívil, to však neznamená, že to nikdo neudělá ani v budoucnu. Prohledáme jeho pobřeží. Pokud je ztracený uruketo tam, najdeme ho."
Gunugul ihned souhlasila. Enteesenat, doprovázející uruketo a pečující o jeho potravu, se velkou rychlostí hnali nazpátek. Uruketo provedl otáčku pomalu a důstojně. Jeho průvodci vyskakovali z vody, s hlučným šploucháním se do ní vraceli a zase vyráželi a plavali dál. Tak to šlo až do setmění. V noci se nechávali unášet proudem stejně jako jejich obrovitý chráněnec. Ráno pak dorazili k písčitým břehům ostrova.
"Hory a lesy," řekla zamyšleně Vaintě. "Čistá voda a příležitosti k lovu také dostatek… Tohle opravdu vypadá jako vhodné útočiště. Musíme prohledat celé pobřeží."
"Jak dlouho potrvá, než obeplujeme ostrov?" zeptala se Fafnepto.
Gunugul naznačila nedostatek vědomosti/otázka velikosti. "Určitě několik dní."
"Vystoupím tedy na břeh. Tady, u té vyvýšeniny," prohlásila Fafnepto. "Strávila jsem příliš dlouhou dobu na moři a schází mi les. V této nové zemi jsem ještě nikdy nelovila a už se těším, až spatřím zdejší zvířata. Počkám na tomto místě, dokud se nevrátíte."
"Potřebuješ nějaké zásoby? " zeptala se Gunugul.
"Jen svůj hěsotsan. Nalovím čerstvé maso i pro vás."
Lovkyně zvedla hěsotsan vysoko nad hlavu, sklouzla do vody a začala plavat ke břehu. Uruketo pokračoval dál podél pobřeží. Vaintě a velitelka stály nahoře v ploutvi a pozorně prohlížely pláže a útesy, kolem nichž proplouvali. Pochopitelně se nedalo očekávat, že svou kořist uloví tak snadno a rychle, nicméně jejich lov právě začal. Vaintě se už necítila jako pouhý cestující, nyní se stala účastníkem velké honby.
Ostrov měl spoustu zálivů s přírodními přístavy, z nichž každý pečlivě prozkoumali. Když na své pouti dospěli až k jeho nejvzdálenější výspě, museli uruketo přinutit ke změně směru, jinak by pokračoval dál s proudem, jenž ho hnal na širé moře.
"Je to teplý proud," určila Gunugul, "a přichází od jihu. To stvoření miluje teplo. Podívej, tady vidíš okraj proudu, voda zde má jinou barvu. Proudy jsou jako řeky v oceánu. Cestujeme po moři tak, že je následujeme."
Vaintě nespouštěla oči z pobřeží a velitelčiny poznámky sotva vnímala.
"Nalézají se jižně od tohoto ostrova ještě nějaké jiné?" zeptala se Gunugul. "Na mapě nemám vyznačen žádný. Byla ta oblast vůbec prozkoumána?"
"O žádných dalších nevím. Ani když jsem tudy proplouvala minule, žádný jsem neviděla."
"Snad bychom se měly vydat ještě víc na jih," navrhla Gunugul, pohlížejíc na širý, pustý oceán. Vaintě sledovala směr jejího pohledu. Nekonečná pláň modravé vody, na obzoru hradba mraků. Dál na jih? Mohly by tam být další ostrovy. Na okamžik zaváhala, potom naznačila pevné rozhodnutí.
"Ne, nic tam není. Enge, vůdkyně uprchlíků, zná severní břehy. Tím směrem se vydaly. Ale nejprve musíme obeplout celý tento ostrov. Pokud nejsou zde, budeme pokračovat na sever. Tam najdeme ty, které hledáme."
A také toho, koho hledám já. Tělo jí ztuhlo při myšlence, která ji napadla tak naprosto nečekaně. Plnila zde přece příkazy Saagakel, měla za úkol vypátrat Enge a tu vědkyni, Ambalasi, a uruketo. V tomto pátrání byly ona a Eistaa zajedno. Ale někde tam na severu byl i Kerrick a toho musí najít. Nenáviděla ho stejně jako Dcery, možná víc, neboť ji porazil už dvakrát. Potřetí mu to nedovolí. Najde ho a to bude jeho konec.

Drobný býložravý marag visel za zadní nohy na stromě, mrtvý a s otevřenou tlamou. Kerrick dokončil stahování a odřízl kýtu. Tohle zvíře je mělo pěkně masité, zaoblené, a maso mělo výbornou chuť. Zabalil kýtu do velkého listu a sepnul ho trny. Pak si očistil pazourkový nůž o trávu, sebral krvavé kusy kůže a odnesl je do jámy za stromy. Vyrojila se z ní mračna much, bzučivě protestujících proti vyrušení. Kůže dopadla na dno mezi zvířecí kosti a další zbytky. Odehnal mouchy a odebral se k potoku, aby si důkladně umyl ruce.
Když došel zpátky do svého tábora, našel stan ještě prázdný. Armun s dítětem se dosud nevrátila. Vlastně byl docela rád a sám na sebe se za ten pocit úlevy zlobil. Nikomu přece do toho nic nebylo, když chtěl navštívit svého přítele. Jenomže to nebylo tak docela pravda. Armun už mu jeho návštěvy

nahlas nevyčítala, ale její mlčení mluvilo jasně. Ještě delší a hlasitější mlčení následovala, když vzal s sebou Arnhweeta. Teď už to dlouho neudělal, právě kvůli tichu, které pravidelně nastávalo potom. Ale dnes půjdou oba. Chlapec už dobře zachází s lukem, a třeba se jim podaří vystopovat nějakou zvěř. Hěsotsan si vezmou jen kvůli velkým dravcům, na které by mohli narazit. Lovit bude Arnhweet. Chlapci bylo osm let a vyrostl už tolik, že bude brzy potřebovat větší luk.
Pokaždé, když vybaloval hěsotsan z jeho lůžka z kožešin, pocítil lehký závan obav. Je ten nehybný tvor naživu - nebo tiše umřel? Podrážděl mu tlamičku prstem; rozevřela se a drobné zuby začaly pomalu žvýkat kousek syrového masa. Kerrick zvedl zabalenou kýtu a vydal se hledat syna.
Najít chlapce bylo obvykle snadné; dávali o sobě vědět ustavičným pronikavým vřískotem. Právě teď něco prováděli na břehu blízko močálu a vítězně u toho křičeli. Podařilo se jim chytit do oka pořádně velkého ptáka. Nemohl jim uniknout, protože smyčka, jež mu svírala nohu, byla připevněna k těžkému polenu, ale zato vztekle syčel a chňapal po nich a zuřivě mlátil křídly. Dva chlapci už seděli opodál na obráceném člunu a ošetřovali si zkrvavené prsty, které jim poranil jeho ostrý vroubkovaný zobák. Amhweet otce vesele přivítal.
"Chytili jsme ho docela sami, táti, když se sem přišel napást. Ten je pěkně tlustý, co?"
"To je. A víš jistě, že nechytil on vás? Na kořist vypadá až moc živě."
"Zabij ho, sammadare!" zavolal jeden z chlapců a ostatní to po něm začali opakovat. Pták na něj upřel zlé zarudlé oko a zlověstně zasyčel. Kerrick už napůl zvedal hěsotsan, ale včas si uvědomil, že tyhle zbraně nyní používají pouze na zabíjení nebezpečných, velkých murgu. Podal zbraň Arnhweetovi, ten se jí hrdě chopil.
"Drž ji, jak jsem tě to učil. Hlavně se nedotýkej téhle malé plošky."
"Však já vím!"
Vypjal hruď, ostatní chlapci na něj hleděli se zjevnou závistí. Kerrick vzal nůž a opatrně začal ptáka obcházet. Ten se otáčel za ním, zobák široce otevřený. Jeden z chlapců po něm hodil kamenem a zasáhl ho do boku. Kerrick kořist chytil za krk a rychlým pohybem nože ho podřízl. Pták ještě vykopl nohama, pak se zhroutil jako hromádka krvavého peří. Hoši zaječeli ještě pronikavěji a vyrazili ke kořisti. Kerrick si vzal od syna hěsotsan.
"Nesu Nadaskemu na ostrov kus masa. Půjdeš se mnou?"
Amhweet se ošil a odvrátil pohled. Bylo jim tady tak dobře! Kerrick se podíval přes jeho hlavu na člun, který chlapci vyrobili. Ukázal na něj. "Už jste ho vyzkoušeli?"
"Jenom v močálu. Sammadaři povídali, že se nemáme pouštět dál. Dva kluci to zkusili, ale dostali bití, až ječeli."
"To máš velkou výhodu, že tvůj otec je sammadar a nemusí mít strach z výprasku. Běž si pro luk. Poplujeme na ostrov ve člunu. A pak budeme lovit."
Teď už Arnhweet nic nenamítal. Kerrick opatrně odložil hěsotsan do trávy, uchopil člun a obrátil ho. K dokonalosti mu ještě hodně scházelo, vnitřek měl nepravidelný tvar a na vodě seděl jaksi nakřivo, ale dalo se na něm plavit na krátkou vzdálenost. Měl dvě malá vesla, vlastně jen na koncích zploštělé klacky, ale budou stačit. Hoši připravili i vydlabané tykve na vybírání vody, ty se jistě hodí. Nejrozumnější bude držet se blízko břehu. Vzal hěsotsan, postrčil vratké plavidlo na hlubší vodu a opatrně do něj vstoupil. Člun se divoce rozhoupal, musel se v něm chvíli přesouvat, než našel správnou polohu a lodka se na hladině trochu uklidnila.
Arnhweet už přibíhal s lukem. "Ze je to úžasný člun!" křičel nadšeně. Šplouchl do vody a skočil do člunu, až ho málem převrátil. Kerrick chvatně zabíral vesly a snažil se udržet rovnováhu. Pak podal synovi tykev.
"Už jsem si namočil zadek. Rychle se zbavme té vody. A snaž se moc nehoupat."
Musel veslovat velice opatrně, protože loďka se na vodě chovala zcela nevypočitatelně. Arnhweet hrdě seděl na přídi a častoval otce zbytečnými radami. S velkým šplouchánim a cákáním se sunuli podél pobřeží. Chlapec sice cestou několikrát nasadil šíp na tětivu, ale zvěř před ním úspěšně prchala. Kerrick vesloval podél ostrova a přes úzký průliv k dalšímu ostrůvku v moři. Při vystupování na břeh je Arnhweet znovu málem převrhl a Kerrickovi se docela ulevilo, když mohl vyskočit do vody, která mu v těch místech sahala po pás. Hěsotsan přitom držel nad hlavou. Vytáhli člun na pláž.

"No, že je to báječný člun!" řekl Arnhweet marbacky. Kerrick mu odpověděl v yilaně.
"Výborně vypěstovaný/nejmocnější dřevo brázdící vodu."
"Nevypěstovali jsme ho, ale vyhloubili ohněm."
"Já vím. Ale v yilaně se to nedá vyjádřit."
"Nechci už tak mluvit."
Chlapec se tvářil odbojně a Kerrick ho nechtěl nutit. Každý lovec potřebuje silnou vůli. Až ten hoch vyroste, bude rozkazy dávat, ne přijímat. Bude z něj vůdce, ne ten, kdo pouze následuje druhé.
"Yilaně je dobrá řeč. Můžeš si aspoň popovídat s Na-daskem, ten přece marbacky neumí."
"Kluci se mi posmívají. Viděli mě, jak s tebou mluvím, a smáli se, že se třesu jako ustrašená holka."
"Nikdy nedbej na ty, kdo nedokážou to, co ty. Oni se tu řeč nikdy nenaučí. Nesmíš ji zapomenout, je to důležité."
"Proč?"
Proč? Proč vlastně? Jak jen odpovědět na tuhle jednoduchou otázku? Kerrick klesl do písku, zkřížil nohy pod sebou a zamyslel se.
"Sedni si sem ke mně. Trochu si odpočineme a já ti povím pár důležitých věcí. Teď se ti možná bude zdát, že na tom nezáleží, ale jednou pochopíš. Pamatuješ si, jak ti bylo zima, když jsme žili s Paramutan ve sněhu?"
"Teplo je mnohem lepší."
"To je, proto žijeme tady. Na severu už nemůžeme zůstat, protože tam sníh nikdy nerozmrzá. Jenomže tady na jihu jsou zase murgu. Můžeme je zabít a sníst, a musíme to udělat dřív, než oni zabijí a sežerou nás."
Arnhweet ani nepostřehl, že Kerrick přešel do yilaně. "Jsou tu také Yilaně jako je Nadaske. Jiní než on, nejsou to naši efenselě a rádi by nás všechny povraždili. Nesmíme na ně zapomínat a neustále si na ně musíme dávat pozor. Kdysi jsem byl jediný Tanu, který ovládá jejich řeč. Teď už jsme dva. Jednoho dne budeš sammadarem a budeš dělat, to co já teď. Musíme je dobře znát. Abychom tady přežili, potřebujeme jejich hěsotsan. Čeká tě velmi obtížný, ale nesmírně významný úkol a jedině ty ho můžeš splnit."
Arnhweet se neklidně vrtěl a ryl špičkami do písku. Slyšel všechno, co mu otec vykládá, plný význam slov mu však unikal. Byl jenom malý chlapec.
Kerrick vstal a oprášil si nohy. "Teď se podíváme, jak se má náš přítel Nadaske, doneseme mu maso a on nám třeba něco zazpívá. Cestou ať má můj velký lovec luk pohotově, a možná brzy poneseme ještě víc čerstvého masa."
Arnhweet vesele zavýskl, chytil luk a vložil do něj šíp. Přimhouřil oči a přikrčil se jako každý správný lovec, když stopuje zvěř, a tiše se kradl po stráni, zarostlé trsy trávy. Kerrick ho následoval, přemýšleje, jestli chlapec pochopil aspoň něco z toho, co se mu pokoušel říct. A pokud ne teď, tak jednoho dne určitě pochopí. Až Kerrick zemře, Arnhweet bude lovec, sammadar. A ponese odpovědnost.
Nadaske stál na břehu a hleděl na moře. Když Kerrick zavolal, žádaje pozornost, otočil se a naznačil potěšení a pak mnohonásobné potěšení, když mu Kerrick dal maso. Pozorně balík očichal a dodal další, ještě výraznější doplňující znaky.
"Malý-mokrý, který už není ani malý ani mokrý, efen-selě Kerrick, velmi chutné maso… Už je to dávno, co jsme spolu naposled hovořili."
"Jsme tu teď," odvětil Kerrick. Dobře věděl, že uplynula dlouhá doba, ale neměl chuť o tom mluvit. Ohlédl se a našel hustý keř, pod nímž se držel stín. Písek byl stále příliš horký, a tak ho rozhrnul, aby odkryl chladnější vrstvu pod ním. Do mělké jámy odložil hěsotsan. Nikdo nevěděl, jak se nemoc přenesla z jedné zbraně na druhou, ani netušili, zda tomu tak opravdu bylo. Lovci stále dodržovali všechna bezpečnostní opatření. Každý měl svou zbraň a té se nesměl dotknout jiný lovec, ani nesměly ležet blízko sebe.
Arnhweet vykládal Nadaskemu o úspěšném lovu na ptáky a Nadaske byl zaujat nápadem chytání zvěře do smyčky. Kerrick je nepřerušoval, ani chlapci nepomohl, když měl potíže s popisem smyčky a její funkce v yilaně. Nadaske kladl ty správné otázky a přispíval k nalézání správných odpovědí. Kerrick jen tiše, s potěšením přihlížel. Nadaske se o oka k lovu skutečně zajímal a chtěl se dovědět, jak se dělají a

jak lov s nimi probíhá.
"Když porozumím jejich výrobě, dokážu si je také udělat. Je známá věc, že samice jsou brutální a neschopné cokoli vytvořit. Všechna zručnost a veškeré umění Yilaně pochází od samců, to také každý ví. Viděls přece dokonalou/zářící sošku neniteska z drátu a kamenů."
"Smím se teď na ni podívat?"
"Někdy jindy. Teď ti ukážu něco jiného/jedlého."
Následovali ho ke břehu ostrova, přivráceného k pevnině, kde vykopal právě na úrovni přílivu jámu. Nadaske odstrčil plochý kámen, který ji zakrýval. Spatřili chaluhy, jimiž byla vystlána. Mezi chaluhami objevili čerstvé škeble. Vybral pro hosty ty největší, sám si jednu strčil do úst a rozloupl ji mezi čelistmi.
"Nadaske má neobyčejně silné zuby," řekl Kerrick, vytáhl pazourkový nůž a zapáčil. "Ustuzou používají zuby na jiné věci, takže nám teď poslouží kamenný zub."
"Kovový zub také," řekl Arnhweet a přetáhl si přes hlavu řemínek, na němž nosil nůž z nebeského kovu. Pokusil se zaútočit s ním na škebli.
"Ne," zarazil ho Kerrick. "To nedělej."
Arnhweet na něj pohlédl, překvapen silou negativních rozlišovacích znaků, které otec použil. Kerricka samotného intenzita vlastních pocitů vyvedla z míry. Podal synovi pazourkový nůž, uchopil kovový a otřel ho prsty. Byl dost poškrábaný a trochu zubatý, ale měl dobré ostří a hrot Arnhweet pořádně nabrousil o kámen. "Býval můj," řekl. "Nosíval jsem ho na řemínku kolem krku a později na tomhle kovovém obojku, kde teď visí ten větší."
"Jeden velký, jeden malý, oba vypadají stejně," ozval se Nadaske. "Vysvětlení vzniku/příbuzenství."
"Byl vyřezán z nebeského kovu, jak mně vyprávěl Heri-lak. Ten byl u toho, když z nebe spadl hořící kámen, ale ve skutečnosti nešlo o žádný kámen, ale kov. Kov z nebe. Herilak se s lovci vydal hledat ho. Nakonec ho našel sammadar jménem Amahast. Jak sami vidíte, kov je tvrdý, ale dá se řezat naostřenými kamennými nástroji. Tak také byly oba nože vyrobeny, jeden velký a jeden malý. Amahast nosil ten velký, jeho syn zase malý. Amahast byl můj otec. A teď zase můj syn nosí svůj malý nůž."
"Co to znamená otec a syn?" zeptal se Nadaske, přejížděje palcem po lesklém povrchu kovu.
"Nevím, jak bych ti to vysvětlil, pro tebe je to trochu složité."
"Myslíš, že jsem nějaká hloupá fargi, která není schopna pochopení/ocenění?"
Kerrick naznačil omluvu za nedorozumění. "To ne. Ale ta záležitost má co do činění se způsobem, jakým se ustu-zou rozmnožují. My nemáme vejce, ani efenburu v moři. Dítě se narodí matce a zná přitom i svého otce."
Nadaske dal najevo zmatek a pochybnosti. "Kerrick vyslovil pravdu. Některé záležitosti ustuzou jsou nad mé chápání."
"Představ si, že Arnhweet a já jsme z jedné efenburu. Z té úplně nejmenší. Jsme si nejbližší z blízkých."
"Porozumění částečné, přijetí skutečnosti naprosté. Vezměte si ještě škeble."
Koncem odpoledne Arnhweeta rozhovor omrzel, začal se znuděně rozhlížet po okolí. Kerrick si toho všiml. Usoudil, že chlapci nesmějí být návštěvy Nadaskeho nepříjemné, že mu musí vždycky poskytnout něco zajímavého, něco, nač by se mohl těšit.
"Je čas jít," řekl. "Možná se už ptáci vracejí do močálů. Třeba jednoho zastřelíš."
"Krátkost návštěvy/krátkost života," naznačil Nadaske, pokoušeje se hosty zadržet.
"Brzy zase přijdeme a přineseme čerstvé maso." Kerrick vytáhl hěsotsan z jamky v písku, smetl z něj pár zrnek. Náhle se zarazil.
"Vidíš něco, co já nevidím," poznamenal Nadaske, který v jeho držení těla rozeznal úlek.
"To nic. Jen trochu písku na té hloupé zbrani." Setřel ho prsty, pak znovu. Malá šedá skvrnka však nezmizela.

26

Kerrickovi se o tom, co spatřil na své zbrani, vůbec nechtělo mluvit. Jako by ta skvrnka mohla zmizet, když se o ní nikomu nezmíní, jako by ji mlčení mohlo vyléčit. Arnhweeť kráčel před ním a také

zachovával ticho, jako by s ním souhlasil. Cestou vystřelil šíp na vyhřívající se ještěrku. Došel až blízko k ní, ale pak mu utekla a zmizela v trávě. Potom seděl na přídi člunu a čeřil prsty vodu. Kerrick ho už chtěl varovat, aby to nedělal - zčistajasna si vzpomněl, jak se on sám, ještě jako chlapec, bavil stejným způsobem a jak ho strašlivě vyděsil marag, který se náhle vynořil z moře. Ale to se přihodilo už hodně dávno; v těchto mělkých pobřežních vodách se neměli čeho obávat. Vytáhli člun na břeh, obrátili ho dnem vzhůru a Arnhweet se rozběhl ke stanu. Kerrick se podíval na hěsotsan. Skvrna tam byla pořád.
U ohně vládlo mrzuté ticho. Armun věděla, kde byli, a z každého jejího pohybu čišel nesouhlas. Tentokrát se Kerrick nepokoušel na ni mluvit, aby zapomněla na jejich návštěvu na ostrově. Mlčel stejně jako ona. Arnhweet usnul únavou, dřív než vyšly první hvězdy. Kerrick zasypal ohniště pískem a šel si k potoku umýt ruce a paže. Pořádně si je vydrhl, pak to provedl ještě jednou. Ačkoli - jestli nákazu své zbraně zavinil on, bylo na podobná opatření pozdě. Oklepal si z rukou vodu a vydal se po pěšině k Herilakovu stanu.
Když došel na mýtinu, zjistil, že Merrith svůj stan posunula, tak aby těsně přiléhal k sammadarovu. V otevřeném vchodu seděla Darras a chovala panenku upletenou ze stébel trávy. Dívenka zůstávala tichá jako dřív, ale usmála se na něj, i když nepromluvila. Vchod Herilakova stanu byl uzavřen. Zevnitř se ozval smích. Už se chystal zavolat, ale pak si uvědomil, že to byl ženský smích. O tomhle tedy ještě nevěděl. To je moc dobře, pomyslel si. Posadil se vedle Darras na kožešinu.
"Tuhle panenku jsem ještě neviděl."
"Tu mi udělala babička. Dívala jsem se, jak ji dělá. Je moc hezká, že? Jmenuje se Melde. Tak se jmenovala moje máma."
"Je to moc pěkná panenka."
Přiložil na oheň trochu suchých větví a prohrábl ohniště. Dřevo zapraskalo, oheň zaplápolal.
Kůže ve vchodu druhého stanu se otevřela a Merrith se k nim připojila.
"Darras mi povídala o nové panence. Má ji moc ráda."
Merrith s úsměvem přikývla. "Není tady sama, kdo má radost."
Herilak ho hlasitě přivítal a Kerrick si k němu přisedl. Seděli ve tmě před stanem, hleděli na ženu a dítě v mihotavém světle ohně. Herilak vypadal stejně šťastně jako Merrith. Kerrickovi se nechtělo kazit jim radost; až příliš dlouho znal Herilaka mrzutého a zachmuřeného. Hovořili o lovu, o ostatních sammadech, o údolí Sasku. Takhle si povídali, dokud Merrith nevzala dívku do stanu a nezavřela vchod.
"V létě nás možná čekají pěkná vedra," řekl Herilak. "A přitom v zimě nikdy není moc chladno. Sammadům se na ostrově daří dobře."
"Vrátíme se vůbec někdy do hor? Starý Fraken o tom mluvil, když umíral."
"Fraken byl starý hlupák. Ty sám jsi to mnohokrát prohlašoval. Na severu zima nikdy nekončí."
"Myslím, že moje smrtící hůl má tu nemoc."
Herilak velice dlouho mlčel.
Když konečně promluvil, zaznívalo mu v hlase opět dřívější chmurný tón. "Jednou k tomu muselo dojít. Všichni jsme tušili, že se to stane. Tentokrát musíme získat nové zbraně dřív, než ty staré zajdou. A držet je zvlášť."
"To se chceš zase vypravit do města? Ukrást další? Zabít další murgu?"
"A ty snad máš nějaký lepší nápad?"
Na to Kerrick neměl odpověď. Seděl potichu, ruce sepjaté před sebou, prolamoval si prsty, až mu klouby praskaly. Měsíc vystoupil nad stromy a zalil mýtinu chladným světlem. Nad hlavami jim tiše přelétla sova, kdesi daleko v lese zakřičel nějaký noční tvor.
"Ne," přiznal Kerrick neochotně. "Nic lepšího mě nenapadá. Teď už víme, kde máme smrtící hole hledat. Ale jestli nás murgu znovu přistihnou…"
"Nemusíš chodit s námi. Já přece také vím, kde to jezírko leží."
"Nemám strach tam jít!"
"Neřekl jsem, že máš strach. Měl jsem jen na mysli, že je řada i na ostatních, tys už riskoval dost, a mnohokrát."
"Na tom nesejde. Trápí mě naše závislost na městě murgu. Vydáme se tam, protože nám nic jiného nezbývá, a jednoho dne budeme muset jít znovu, a jednou se něco přihodí. Setkáme se s murgu. A co

pak?"
"Zbytečně se strachuješ. Život se musí brát, jaký je, a žít ze dne na den."
"To už dávno neplatí. To jsi mohl říkat, když jsme ještě žili v horách a putovali tam, kam táhli jeleni. Teď už ne. Jsme v pasti a není z ní úniku."
"Tentokrát s sebou vezmeme větší loveckou družinu a přineseme víc holí než posledně."
"Ne, to je nesmysl, tím se riziko jen zvyšuje! Nanejvýš dva lovci, víc ne. A naše staré smrtící hole necháme doma. A potom, dokud budeme ještě dost daleko od sammadů, se pořádně umyjeme a vypereme i kůže, které nosíme. Několikrát. Jestli jde skutečně o nemoc, nesmí se jí nakazit nové hěsotsan, které přineseme."
"Nerozumím tomu, co vykládáš o mytí a nemoci."
"Ani já ne," pravil Kerrick s křivým úsměvem. "Ale vysvětlovala mi to jedna, a ta o nemocech věděla úplně všechno. To se přihodilo ještě předtím, než jsme se setkali. Byl jsem tehdy velmi nemocen…"
"Takže ti to vykládal marag?"
"Ano. A po jejich útoku na město, po útoku na údolí, kde nechali vyrůst jedovaté rostliny, které nás měly všechny zabít, po tom všem si jistě dokážeš představit, kolik toho vědí o věcech, které žijí a rostou. Ten marag byl velmi moudrý a vzdělaný a vysvětlil mi, že nemoci, infekce, šíří malí živí tvorové."
"Viděl jsem v ranách červy."
"Ti tvorové jsou ještě mnohem menší, tak malí, že je ani nevidíš. Já vím, že se ti to zdá neuvěřitelné, jen ti povídám, co jsem se tehdy dověděl. Takže je docela možné, že to, co zabíjí naše smrtící hole, se přenáší z jedné na druhou. Nevím. Ale jestli tomu můžeme zabránit, když se budeme umývat, tak to musíme zkusit."
"To určitě. Žádnému lovci neuškodí, když se pořádně umyje, aspoň nebude tolik páchnout. Takže jdeme spolu, ty a já?"
"Ne," prohlásil Kerrick odhodlaně. "Ty jsi sammadar a já ti nemůžu přikazovat, co máš dělat. Vezmu s sebou někoho, kdo mě poslechne. Půjdeme potichu a vyhneme se všem murgu. Když nějakého zahlédneme, nezabijeme ho. Kdybys na ně narazil ty a já ti zakázal zabíjet, poslechl bys?"
"Neposlechl. V tom máš pravdu. Ale koho chceš vzít s sebou? Tvůj sammad je malý, vlastně máš jen jediného lovce, toho chlapce Harla."
"Je zručný a umí se v lese pohybovat tiše. Ten se mnou půjde. To je jediná možnost."
"Děláš chybu…"
"Možná. Ale je to moje chyba."
Herilak se zlobně zamračil, ale neměl k té věci už co říct. Rozhodnutí padlo. "Kdy vyrazíš?"
"Brzy. Tentokrát musíme donést nové smrtící hole, dřív než nám pomřou ty, které tu máme. Chci, abychom je měli v zásobě, než je budeme opravdu nutně potřebovat."
K tomu už nebylo co dodat, a tak se v tichosti rozešli.
V noci toho Kerrick moc nenaspal a probudil se ještě před východem slunce. Ležel bez pohybu, naslouchal, jak Armun tiše oddechuje, dokud se stěny stanu nedotkl první sluneční paprsek. Potom neslyšně vyklouzl a došel k úkrytu, kde přechovával hěsotsan, rozbalil ho a zvedl, aby si ho mohl prohlédnout na světle. Mrtvá, šedá skvrna se nepatrně zvětšila.
Chlopeň vchodu ve stanu lovců se odhrnula, objevil se Ortnar. Chromou nohu měl nataženou před sebou, do tváře mu trvalý úšklebek vyryl hluboké rýhy.
"Hledám Harla," řekl Kerrick.
"Odešel za tmy, já ještě spal. Ví o jednom místě u potoka, kam za svítání chodí pít jeleni. Vyroste z něj dobrý lovec."
"Musím s ním mluvit, jakmile se vrátí." Dál už neměli o čem povídat; Ortnar nikdy nebyl právě hovorný společník. Kerrick se obrátil a zamířil zpátky ke svému stanu. Armun už byla vzhůru a prohrabávala ohniště, křísíc oheň.
"Viděla jsem, jak si prohlížíš smrtící hůl. Příliš se o ni bojíš."
"Teď už to není jen obava. Má tu nemoc."
"Ne, už ne!" Slova přímo vyrazila; zoufalý výkřik bolesti.
"Stalo se to zas. Musím jít do města murgu. Znovu."

"Ne, ty už ne. Teď je řada na druhých!"
"Jistě, mohl by jít někdo jiný, ale ten už by se nevrátil. Jedině Tanu, který je napůl marag, může porozumět městu murgu. Teď se najím a odpočinu si. V noci jsem skoro nespal."
Když se probudil, slunce stálo vysoko na obloze, nebe bylo bez mráčku, až v tom jasném světle zamžikal. Harl seděl před stanem a trpělivě na něj čekal. Kerrick měl mysl ještě napůl omámenou spánkem, a na okamžik ho nemohl poznat. Jako by to byl cizí člověk, už žádný chlapec, ale dospělý lovec. Jakmile Harl zjistil, že je Kerrick vzhůru, vstal a přistoupil ke stanu.
"Ortnar povídal, žes mě hledal a chceš se mnou mluvit."
"Řekl mi, žes byl na lovu. Jeleni přišli?"
"Ano, přímo ke mně. Dva jsem dostal. Co ode mě chceš?"
Přesně jako Ortnar, ani Harl nebyl na dlouhé řeči. Používal slova jako šípy, ostré a hbité.
"Potřebuju tě. Půjdeš se mnou do města murgu? Moje smrtící hůl dostala tu nemoc."
"Kdo všechno ještě jde?"
"Jen ty a já."
Harl široce rozevřel oči. "Posledně jste šli se sammada-rem Herilakem."
"Ano. A on zabil murgu, které jsme potkali. Tentokrát spoléhám spíš na tvoje stopařské schopnosti než na zabíjení. Musíme všechno vidět, ale nikdo nesmí vidět nás. Doprovodíš mě?"
Harl zvedl sevřené pěsti. "Půjdu. Přineseme smrtící hole?"
"Ano. Ale ještě mi musíš říct jednu věc. Uděláš, co ti nařídím? Jestli ve městě potkáme murgu, nesmíme je zabít. Dokážeš to?"
"Žádáš těžkou věc"
"Já vím. Ale jestli nejsi ochoten mě poslechnout, vyberu si někoho jiného. Patříš k mému sammadu. Pokud uděláš, oč tě žádám, nebudeme s sebou brát žádného dalšího lovce. Rozhodni se sám."
"Už jsem se rozhodl. Půjdu s tebou. Udělám, co mi nařídíš, sammadare. Kdy vyrazíme?"
"Ráno. Vezmi si oštěp a luk. Smrtící hole zůstanou tady."
"A co když potkáme velkého maraga, kterého šíp nebo oštěp nezabije?"
"Potom zemřeme. Spoléhám na tvou schopnost pohybovat se v lese a vyhýbat se jim. Zvládneš to?"
"Jistě. Učiním, co mi sammadar přikáže."
Opustili tábor za úsvitu, a než nastalo největší vedro, urazili velký kus cesty k jihu. U brodu přes úzkou říčku se důkladně vydrbali. Zatímco se jeden umýval, druhý držel stráž. Harl nechápal důvod tohoto počínání, ale poslušně se podrobil, jen si pro sebe brumlal, že namočí luk a toulec, a potom rozložil šípy na trávu, aby vyschly. Kerrick se podíval na jejich vaky se sušeným masem a ekkotaz.
"Nemůžeš umýt maso," řekl Harl a Kerrick se usmál.
"Správně. Ale můžeme ho sníst. Než vstoupíme do města, všechno, co nesníme, zahodíme, a vaky také. Minule jsem nařezal z kůže řemeny a smrtící hole jimi svázal. Tu chorobu jsem na ně mohl přenést i tím. Tentokrát použijeme nařízlé větvičky a připevníme je šlahouny. Nesmějí už tu nemoc dostat."
Druhého dne se Harl zastavil se zdviženou dlaní a naslouchal zvukům lesa. Pohybovalo se tam něco velkého. Kvapně uhnuli z cesty, proklouzli mezi stromy až ke břehu a po zbytek dne pokračovali dál po pláži. Do vnitrozemí se vrátili, až když půda břehu začala být bahnitá a neschůd-ná. Potom už je nic nevyrušilo a postupovali rychle. Když dosáhli zevního okraje města, oblasti, kterou už Kerrick důvěrně znal, zastavili se.
"Teď se vrátíme k poslednímu potoku, který jsme překročili. Zbavíme se masa a těch ranců a znovu se umyjeme."
"Ale předtím sníme všechno, co se do nás vejde." "Ano, samozřejmě. A odpoledne budeme pokračovat." Harl se nad tím zamračil, zdálo se, že je zklamán. "Máme dobrý důvod chvíli počkat. Murgu ve městě v noci spí a nepotulují se kolem. Jestli je Aeď někdo z nich blízko ohrady s mladými holemi, brzy odtud odejde, aby se do tmy stačil vrátit do vnitřního města. Když tam dorazíme za soumraku, sebereme smrtící hole a cestu zpátky najdeme i po západu slunce. Myslíš, že to zvládneš?"
"Když se na stezku podívám ve dne, dokážu po ní jít i v noci. Stane se, jak říkáš, sammadare."
Kožené oblečení měli ještě mokré a na kůži je chladilo, když pozdě odpoledne pronikli vnější ochrannou stěnou města. Kerrick šel první a jedovaté rostliny a trní pozorně řezal nožem a odhazoval stranou.

Jakmile se octli za bariérou, šeptem Harlovi sdělil instrukce. Harl šel nyní v čele. Postupovali stále pomaleji a pomaleji, a k navršenému valu zeminy, chránícímu ohradu kolem bažiny, se opatrně plížili. Harl se tam nejprve doplazil sám, potom mávl na Kerricka.
"Nikdo tu není. Od posledního deště žádné stopy." "Stejně raději počkáme, až se víc setmí. Použijeme tyhle úponky jako sítě na přenášení smrtících holí."
Už se stmívalo, když se Harl vytáhl na val, rozhlédl se a pokynul Kerrickovi, aby ho následoval. Hěsotsan se hustě hemžili v mělké vodě a na písčitém břehu jezírka. Kerrick hodil dolů pár hrudek hlíny, aby zahnal ty pohyblivější, pak seskočil dolů do jámy, kde zůstali hěsotsan, kteří se už pohybovali jen chabě a nemohli mu uniknout.
"Takové potřebujeme," řekl. "Podám ti je nahoru." Postupně předal Harlovi tolik tvorů, kolik dokázali pohodlně odnést, potom s jeho pomocí vyšplhal nahoru sám. Hěsotsan slabě syčeli, když je svazovali, a pokoušeli se jim chňapat po prstech. Byli s tím rychle hotovi. Přehodili si svázané tvory přes ramena a chopili se svých odložených zbraní.
"Zvládli jsme to!" řekl Kerrick. Napětí, které po celou dobu cítil, z něj spadlo. "Teď odtud honem zmizíme."
Harl nasadil volné tempo a po téže pěšině, po které se dostali dovnitř, mířil z města ven. '
Už se blížili ke konci náspu, když se ozvalo ostré třesk-nutí hěsotsan a Harl klesl k zemi. Byl mrtev dřív, než dopadl.

27

Kerrick se prudce zastavil, padl dozadu a co nejvíc se přimáčkl ke hliněnému valu. Harl ležel nepřirozeně zkroucený těsně před ním. Ústa měl rozevřená, nevidoucí oči upíral na oblohu. Svázané hěsotsan se mu na hrudi pomalu svíjely, pokoušejíce se dostat z pout.
Harl byl mrtev. Zabil ho hěsotsan. Yilaně, musela to být Yilaně, zůstala na noc na stráži, číhala tu někde v úkrytu. Byla to past, dobře připravená past! A nebylo z ní úniku. Kdyby se pohnul nebo se pokusil o ústup, udělal by ze sebe snadný cíl. Nemohl jít dopředu a nemohl se vrátit zpátky. Zastřelí ho, jakmile se jen pohne. Ustuzou jsou pro ně škůdci, které je třeba střílet na potkání.
Takže se musel zase stát Yilaně.
"Pozornost k řeči!" zavolal. Potom dodal: "Smrt… zápor! " Nedávalo to valný smysl, ale on hlavně potřeboval, aby ti, kdo čekali tam venku, zaváhali, než vystřelí. Odložil svazek hěsotsan, pomalu se postavil a hlučně vystoupil ze stínu, paže a palce přitom držel tak, aby naznačil podrobení.
"Nejsem ozbrojen. Nezabíjejte mě," řekl tak pevně a zřetelně, jak dokázal. Naskočila mu husí kůže; každou chvíli čekal, že se do něj zabodne šipka a přinese mu okamžitou smrt. Yilaně se ukrývala v houští přímo před ním. Teď pomalu vystoupila zpod příkrovu stromů, hěsotsan namířený na něj. Zdálo se, že je sama. Kerrick jenom strnule stál a celým postojem dával najevo podrobení.
Intěpelei na něj upírala zrak, její zbraň se ani nepohnula. Ale zatím nevystřelila.
"Ty jsi to ustuzou, které je yilaně. Vím o tobě."
"Jsem Kerrick, který je yilaně."
"Potom musíš být ten, kdo v Ikhalmenets zabil uruketo našeho města. Udělals to ty?"
Kerrick rychle zapřemýšlel, jestli by neměl zkusit lhát, ale hned tu myšlenku zavrhl. Nemělo to smysl.
"Ano, udělal."
Intěpelei naznačila radost z objevu, ale hěsotsan držela stále neochvějně namířený na jeho hruď. "Pak tě tedy musím vzít k Lanefenuu. Hodně vyprávěla o ustuzou a také o své nenávisti k tobě. Myslím, že tě ráda spatří, dřív než budeš zabit. To tys zavraždil ty tři Yilaně a hodil je do jámy s hěsotsan?"
"Ne, já je nezabil."
"Tak tedy ten čin spáchal někdo z tvého druhu ustuzou."
"Ano."
"Tušila jsem, že tohle bude nejpravděpodobnější vysvětlení jejich smrti. Nikdo mi to nevěřil, ale já stejně učinila, co bylo třeba. Ode dne, kdy se ta nešťastná událost přihodila, jsem tu vždy nechávala jednu fargi

na hlídce. Měly za úkol ohlásit mi, kdyby se tu objevila ustuzou. Dnes konečně jedna z nich přiběhla… Teď se vydáme k Lanefenuu."
"Už je skoro tma."
"Tak si pospěš. Jestli se úplně setmí, než dorazíme k ambesedu, zastřelím tě."
Kerrick neochotně postoupil o krok. Usilovně hledal nějakou možnost úniku, ale žádnou nenacházel. Z téhle pasti cesta nevedla. Tato Yilaně byla lovkyně, to bezpečně poznal, a věděl, že by ho skutečně na místě zastřelila, kdyby se pokusil zaútočit. I ona teď udělala páx kroků k němu a horními palci cosi signalizovala.
Pak se náhle zachvěla a téměř upadla. Odkudsi ze stínů přisvištěl šíp a zabodl se jí hluboko do zad. Zvedla hěsotsan a zamířila, ale ruce se jí třásly. Třeskl výstřel, šipka však minula cíl. S námahou zvedla zbraň výš.
Druhý šíp ji zasáhl do šíje a srazil ji na zem. Herilak se tiše vynořil z houští a po stezce doběhl k ležícím tělům. Sklonil se a prohlédl si je.
"Toho maraga jsem uviděl, až když zabil chlapce. Nemohl jsem pořádně zamířit, dokud se nepohnul."
"Tys nás sledoval."
"Ovšem. Nevzal jsem si smrtící hůl, ale šel jsem za vámi. Připadalo mi nebezpečné, že jste se na tu cestu vydali jenom sami dva. Teď se musíme zbavit těl. Zase do jámy?"
"Ne, to není třeba," odpověděl Kerrick unaveně. "S tamtou jsem mluvil, než jsi ji zastřelil, slyšels nás. Postavila sem stráže, číhala na nás. Hlídky jí oznámily, že jsme tu."
"Tak musíme honem zmizet!"
"Ne, ona byla lovkyně, to znamená, že sem přišla sama. A teď už je příliš tma, aby se ostatní vydali za ní. Pozorovatelé nás už stejně viděli přicházet, vědí o nás. Ve městě se o nás bude mluvit a ráno se sem nahrnou další. Nemáme žádnou možnost zatajit, že jsme tu byli, prostě už nás odhalili. Nestojím o další zabíjení, proto jsem se také chtěl obejít bez tebe. Ale tys nás stejně sledoval. Musíme pohřbít Harla."
"Hloupost. Ztráta času. Jeho tharm je už mezi hvězdami a nestará se o nějaké mrtvé maso. Vytáhnu z maragova těla svoje šípy, vezmeme smrtící hole a jdeme. Než sem ráno dorazí, budeme daleko."
Kerrick cítil strašnou únavu. Klekl si k mrtvému chlap-ci,ji volnil svazek hěsotsan. Pak Harlovi narovnal údy a zapřel oči. Vstával pomalu a ztěžka.
"Jájho zabil," řekl trpce. "To já ho sem vzal."
"Zabil ho marag. A my teď máme nové smrtící hole. Nech ho ležet a nemysli už na něj. Byl ještě mladý, ale už dobrý lovec. Vezmu jeho oštěp a luk. Nějaký jiný chlapec, který touží stát se velkým lovcem, z jeho zbraní načerpá sílu."
Nebylo co dodat, nezbylo nic, co by mohli vykonat. Měli zbraně, pro které sem přišli. Se svazky zavěšenými přes ramena vyrazili po stezce k severu a rychle se vzdalovali. Pod stromy už se setmělo úplně a obě těla, tak odlišná a navzájem cizí, nyní však spojená poutem smrti, přikryly stíny.
Ve městě se nevyskytovali žádní velcí mrchožrouti, a tak se těl během noci nikdo nedotkl. Za úsvitu je objevily vrány. Váhavě přistály a opatrnými poskoky se k nim blížily. Nezvykle velký, nečekaný dar si prohlížely s nedůvěrou a podezíravě. Sotva se však pustily do trhání masa, vyrušil je hlasitý křik. S poplašeným máváním křídel znovu vzlétly. Na pěšině se ukázala první, nejodvážnější fargi. Hěsotsan držela před sebou, připravený ke střelbě. Ostatní se vzápětí začaly hemžit kolem a prohledávat les podél cesty. Teprve Muruspe, která prozíravě řídila celou akci ze zadních řad, nastolila pořádek. Anatempě se držela blízko ní a teď, při spatření mrtvých, vyjadřovala postojem hrůzu a žal.
"Co to znamená? Co se tady stalo?"
"To je zřejmé." Muruspe dávala najevo nesmírné znechucení. "Intěpelei dostala od své hlídky varování, že se blíží vetřelci. Vypravila se sem sama a díky své odvaze zahynula. Zdá se, že zastřelila jedno z ustuzou, zatímco druhé zabilo ji. Ty jsi vědkyně, asistuješ Ukhereb. Pověz, kdy asi k tomu došlo?"
Anatempě si dřepla k tělům a ohmatala jejich kůži. Naznačila nejistotu výsledného závěru.
"Ne tohoto rána. Snad během noci, možná včera večer."
"Pravděpodobně. Fargi, která se tu včera skrývala v keřích, zahlédla dvě ustuzou. Jedno leží tady, druhé uteklo. Co tu ti tvorové dělali? Proč sem přišli?"
Anatempě se zahleděla na ohradu bažiny s hěsotsan. Muruspe sledovala směr jejího pohledu.

"Má to snad něco společného s hěsotsan?"
"Alpěasak je rozlehlé město. Podvakrát sem přišla zabijáčka ustuzou, dvakrát došlo k zabití u jámy hěsotsan."
"A ustuzou používají hěsotsan stejně jako my." Muruspe na chvíli ztichla a zamyslela se. Potom si vyžádala pozornost k příkazům.
"Odneseme těla do ambesedu. Tohle musí vyřešit Eis-taa."
Smutný průvod s mrtvými se vydal k vnitřnímu městu. Po cestě ho doprovázely výrazy žalu a obav. Fargi před ním vystrašeně uhýbaly; zvěsti o smrti Yilaně je poplašily a děsil je vzhled zabitého ustuzou. Nosičky složily těla na zem v ambesedu a Muruspe se vydala informovat o událostech Eistaa.
Lanefenuu se na těla na trávě před sebou dlouze, soustředěně zahleděla. V ambesedu zavládlo ticho, neboť si nikdo netroufal Eistaa vyrušovat. Dvě vědkyně, Ukhereb s Akotolp, už těla prozkoumaly a shodly se na tom, co se pravděpodobně u jámy přihodilo.
Ustuzou bylo zastřeleno šipkou z hěsotsan, nepochybně zbraně, náležející Intěpelei. Lovkyni samotnou pak zabilo ustuzou kamenným zubem; na její šíji a zádech se našly smrtelné rány.
Lanefenuu přejela znepokojeným pohledem kruh svých rádců. "Proč tato ustuzou přišla do mého města?" zeptala se. "Zabíjení přece skončilo. Já sama ho ukončila! Vaintě je pryč, vyhoštěna. My se zdržujeme ve svém městě, ale oni opouštějí to své a přicházejí sem. Ty o těch tvorech leccos víš, Akotolp, znalas je už tehdy, když jsi poprvé přišla do Alpěasaku, ještě než jsi uprchlá před zkázou. Co tu chtějí?"
"Mohu se o tom jen dohadovat."
"Tak tedy hádej. Bez patřičných informací nikdo z nás nemůže dělat víc."
"Domnívám se, že… si přišli pro hěsotsan. Mají sice ty své kamenné zuby, ale zalíbilo se jim také zabíjení pomocí hěsotsan. Přišli sem, aby nám je ukradli."
"Ano, to už mě také napadlo. Ale musíme o té záležitosti zjistit víc. Kdesi na severu zmizely tři lovkyně, tři Yilaně byly zabity přímo ve městě. Tebe, Akotolp, jsem pověřila pátráním. Už jsi něco objevila?"
"Zatím nic. Žádné stopy po ustuzou v blízkosti města, ani dál na sever až k Okrouhlému jezeru. Ptáci létají až tam a přinášejí obrázky, ale není na nich nic zajímavého."
"Ať tedy létají ještě dál. Ta mizerná stvoření tam někde jsou a já chci vědět, kde. Najdi je. Mám poslat na průzkum i lovce?"
"To by;nebylo moudré. Tato ustuzou jsou mnohem lstivější než jiná lesní zvířata. Vlákají naše lovce do pasti a zabijí je. Vzpomněla jsem si ještě na jeden trik, který jsme používali, když se ustuzou ukryla před našimi ptáky. Máme sovy, které mohou létat v noci, a nosí tvory, kteří dokážou vidět i potmě."
"Použij i ty. Musíme je najít!"

"Našlas ty, po nichž pátráme? " Fafnepto se vyškrábala na hřbet uruketo. Kapala z ní mořská voda, ale ona se nejprve postarala o svůj hěsotsan a pečlivě mu vyčistila nozdry, aby se mu dobře dýchalo.
"Nenalézají se na pobřeží tohoto ostrova," odpověděla Vaintě. "Ale mohly tu být. Učinily jsme správně, že jsme je hledaly i zde. Nesmíme vynechat žádné příhodné místo, kde by se mohly skrýt, zvlášť ne takové, kde je dostatek vody i zvěře."
"Opravdu se tu dobře loví. Narazila jsem i na ta drobná rohatá ustuzou, o nichž jsi mi vyprávěla, a několik jsem jich zabila. Mají velmi chutné maso." Obrátila se ke Gu-nugul, jež jim naslouchala z vrcholku ploutve. "Na břehu leží čerstvé maso. Můžeš ho sem nějak dostat?"
"Vděčnost/potěšení z jídla. Zařídím to."
Členky posádky doplavaly ke břehu s prázdnými vaky, určenými k nadlehčování ulovených zvířat. Fafnepto se překonala; díky ní patrně došlo ke značné devastaci místní zvířecí populace. Zatímco čekaly, až lodnice dovlečou na palubu všechno maso, Gunugul Vytáhla mapy a ukázala jim palcem, kde se momentálně nacházejí.
"Tady vidíte kontinent Gendasi*, severně od nás. Zde leží město Alpěasak, nedaleko od špičky tohoto rozlehlého poloostrova. Správně?"
Vaintě sklonila ruku na znamení souhlasu. "Přesně tak, jak říkáš. Znám dobře východní pobřeží. Pluli jsme podél něj, přistávali a zabíjeli ustuzou. Když se dostaneš daleko na sever, ochladí se a octneš se uprostřed věčné zimy."

"A tudy se vydáme?"
"Má první reakce je záporná. Jak mi radila Fafnepto, snažím se myslet podobně jako ty, které pronásledujeme. Aby se dostaly na sever, musely by nejprve minout Alpěasak a riskovat odhalení. Navíc, čím dál k severu by postupovaly, tím víc je bude trápit chlad. Ne, nemyslím, že by se pustily východním směrem. Vždyť tady na západě je teplé moře a teplý kontinent a na tvých mapách tu vidím jen samá bílá místa. Plavila jsem se tím směrem v uruketo a také jsem tudy putovala po souši; ta zem je neobyčejně rozlehlá. Zde se vlévá do moře široká řeka, po ní se dá plout daleko do vnitrozemí a najde se na ní spousta zálivů, všude jsou lesy, oplývající zvěří. Jsem si jista, že se vydaly právě sem."
"Takže my je budeme následovat," řekla Gunugul. "Těším se, že doplním své mapy."
Proplouvali mezi zlatými ostrovy, až dosáhli písčitých břehů. Alpěasak ponechali daleko východně, nebyl na dohled. Podél pobřeží Gendasi* pak zamířili k západu. Pobřeží se zvolna posunovalo dozadu. Rozpoutala se letní bouřka, déšť zuřivě šlehal stromy u břehu, jenž chvílemi pod jeho přívaly mizel a pak se zase objevoval. Enteesenat vesele vyskakovali z vody, nadšeni pestrým výběrem ryb, které se daly ulovit v těchto mělkých, teplých vodách. Gu-nugul spokojeně doplňovala své mapy, členky posádky se cpaly čerstvým masem, které obstarala Fafnepto. Vaintě bděla a vytrvale pozorovala pobřeží. V duchu se kochala představou smrti všech těch, kdo si dovolili postavit se proti ní.

28

Arnhweet dřepěl ve stínu a zuřivě dul do své píšťalky. Kdysi ji pro něj udělali Paramutan. Na jednom konci měla pohyblivý píst, právě tak jako jejich pumpy. Ale místo toho, aby vyplivovala vodu, tato píšťalka vydávala ostrý, pronikavý zvuk, jenž po každém fouknutí prořízl horký vzduch líného odpoledne. Nyní, uprostřed léta, se dlouhé, dusné dny vlekly a vedro uspávalo. Během vyprahlých odpolední se nikomu nechtělo do žádné práce a většinou také nikdo nic nedělal. Masa a ovoce měli dost, všude rostla spousta jedlých plodů, mohli rybařit a lovit ptáky v bažinách. Ode dne, kdy se Kerrick s Herilakem vrátili z města murgu s novými smrtícími holemi, už byl měsíc třikrát v úplňku. Na zpáteční cestě tehdy měli velice naspěch, ale zato je nikdo nesledoval. Dosud se neukázali žádní murgu, žádní, o nichž by věděli, zatím neopustili město. Jižní stezka byla důkladně střežena, ale nikdo se na ní neobjevil. Ta událost už byla prostě za nimi. Ještě dvě ze starých smrtících holí onemocněly a pošly, ale z nových už nemoc žádnou nepostihla. Sammady žily spokojeně a v klidu. Takový mír a klid nepoznali od doby, kdy začaly ty dlouhé, nekončící zimy.
Ječivý, kolísavý tón visel v horkém vzduchu. Kerrick musel obdivovat úsilí, které chlapec do hry vkládal. Postranní stěny stanu byly vyhrnuty, aby mohl dovnitř proniknout lehký větřík. Dítě spalo a Armun si rozčesávala vlasy hřebenem, vyřezaným z parohu, Kerrick ji zálibně pozoroval. Zvuk píšťaly náhle umlkl, pak se ozval znovu a ještě víc se zaryl do uší. Kerrick se převalil na druhý bok a zjistil, že k chlapci pod stromem se přidali dva lovci a právě píšťalu zaujatě zkoumají. Jeden z nich, v němž Kerrick poznal Hanatha, se na ni pokoušel zahrát, až mu námahou zrudly tváře. Podal ji Morgilovi, jemuž se z ní podařilo vyloudit zvuk, podobný troubení umírajícího mastodonta. Armun se jejich snahám pobaveně smála. Kerrick vstal, protáhl se a zívl, pak vyšel ven a zamžoural do palčivého slunečního jasu. Morgil už námahou supěl a lapal po dechu. Raději píšťalu vrátil chlapci. V tu chvíli k nim přistoupil Kerrick.
"Vy vážně nemáte co na práci? To musíte brát Arn-hweetovi jeho hračku?" zeptal se.
"Hanath… mi o ní pověděl," zafuněl Morgil. "Dělá opravdu příšerný hluk. Tu věc udělali Paramutan, o kterých jsi nám vyprávěl?"
"Ano, udělali. Jsou ohromně šikovní. Dokážou vyřezat ze dřeva nebo z kostí spoustu věcí. Něco podobného jako tahle píšťalka používají k odsávání vody ze dna člunu, pochopitelně je to zařízení o hodně větší."
"A žijí na ledu a loví tam ryby? V těch krajích, kde je stále sníh?" vyptával se Hanath s živým zájmem. "Pověz nám o nich víc."
. "Vždyť jste naše vyprávění poslouchali, víte teď všechno, co my. Pročpak se najednou staráte o Paramutan? To už vám nezabere všechen čas příprava piva? Prý ani nemáte kdy vyrazit na lov…"

"Ostatní toho naloví dost. A pak maso vymění za po-rro."
"Ostatně, my už jsme piva vypili až dost, teď toho na chvíli necháme," řekl Morgil. "Porro je skvělé, když se podaří, ale když se nepovede, je zle. Manduktové dělají dobře, že ho pijí jen při zvláštních příležitostech. Jednou jsi povídal, že Paramutan přicházejí na jih kvůli obchodu. Myslíš, že se dostanou až sem k nám?"
"To ne. Oni nesnášejí horko, tady by snad umřeli. Ti, kdo chtějí obchodovat, se obyčejně koncem léta vypraví na pobřeží, severně od nás, kde se do moře vlévá velká řeka. Dál už se neodváží."
"A s čím vlastně obchodují?"
"Obvykle přinášejí kůže a kožešiny a také hustý jedlý tuk. Výměnou žádají pazourkové nože, hroty k oštěpům i k šípům. Umějí si vyrobit jakési zvláštní háčky z kostí, podobné hlavicím oštěpu, ale potřebují naše pazourkové nože."
"Řekl bych, že potřebuji pár kožešin," prohlásil Ha-nath, stíraje si z čela pot.
"Já také," přisvědčil Morgil. "Myslím, že nadešel čas obchodování."
Kerrick na ně hleděl v němém úžasu. "Já si myslím, že kožešiny jsou ta poslední věc, kterou tady potřebujeme." Arnhweet v té chvíli zadul do píšťalky, ozvalo se pronikavé zakvílení. Kerrick se zamyslel na tím, co mu oba lovci právě řekli, a usmál se. "Aha. Vy ani tolik nepotřebujete kožešiny, jako spíš dlouhou cestu, trochu lovu, chladné počasí a mráz."
Morgil tleskl rukama a obrátil oči k nebi. "Sammadar odhalil naše skryté touhy. To on by se měl stát alladjexem, ne Fraken, který je mladý a hloupý."
"Na to nemusím být alladjex, abych poznal, že vy dva už jste si dlouho neužili cestování. A že vám chybí vůně severních lesů a chtěli byste se jí zase jednou pořádně nadýchat."
"Přesně tak!" prohlásili jako jeden a pak Hanath promluvil za oba. "Pověz nám, kde je to místo, kam přicházejí Paramutan. Vyrobíme spoustu nožů…"
"Ba ne, vyrábět je budou druzí, my je jen vyměníme za porro," vmísil se Morgil. "Ale co když už Paramutan na to místo nechodí? Vyprávěls nám, že překročili oceán a teď loví a rybaří na vzdálených březích za mořem."
"Ale ano, určitě přijdou, slíbili mi to. Překročit oceán pro ně nic neznamená. Potřebují od nás, Tanu, určité zboží, a tak se docela jistě objeví."
"A my tam na ně budeme čekat. Prozradíš nám, kde najdeme lidi s chlupatými tvářemi?"
"Na to se musíš zeptat Armun. Ona to místo zná nejlépe ze všech, protože tam se s Paramutan poprvé setkala."
Vyšla ze stanu, když na ni zavolali, posadila se vedle Arnhweeta a shrnula mu z obličeje zcuchané vlasy. Chlapec pokračoval v pískání, spokojen, jak mu přibývá obecenstva.
"To místo není těžké najít," řekla, když jí vysvětlili, co od ní chtějí. "Znáte jistě stezku, která vede z hor k moři."
Jak o tom začala mluvit, Kerrick náhle pocítil vzrušení. Jako by téměř cítil vůni mrazivé mlhy, kterou přináší vítr z oceánu, chlad dopadajícího sněhu. Už zapomněl, jaké to je, když je člověku zima. Netoužil znovu umrznout téměř k smrti, ale strčit si do úst hrst sněhu, projít se po temném borovém lese, to by si dal líbit. Armun, povzbuzena zaujatými otázkami, se rozpovídala a vyprávěla podrobně o tom, jak Paramutan žijí na ledu, o věcech, které vyrábějí, o tom, jak jim chutnají zkažené ryby. Oba lovci jí pozorně naslouchali a žasli nad podivným způsobem života těch chlupatých lidí. Když skončila své vyprávění, Hanath plácl Morgila po rameni tak nadšeně, až se svalil.
"Uděláme to!" křičel. "Půjdeme tam, vyrazíme hned! Budeme na severu obchodovat s těmi chlupáči!"
"Možná bych mohl jít s vámi," řekl Kerrick. "Ukázal bych vám cestu."
Armun se úděsem rozšířily oči. Rychle vzal její ruce do svých, aby předešel výbuchu vzteku. "Můžeme přece jít oba a vzít s sebou i mastodonta, naložíme na něj věci na výměnu…"
"Ale to bychom postupovali hrozně pomalu," namítla. "Nikam nepůjdeme, už o tom nechci ani slyšet. Máme přece děti!"
"A ty jsou tu v bezpečí. Ysel už rozkouše měkké jídlo, Arnhweet má své kamarády, všude kolem jsou sammady a spousta lovců."
"Já chci jít s vámi!" vykřikl Arnhweet, ale Armun ho zarazila.

"Taková cesta je jenom pro dospělé lovce. Na to jsi zatím ještě dost nevyrostl. Jednoho dne se také vydáš na sever, ale teď ještě ne."
Odvedla chlapce do stanu, zatímco tři lovci pod stromem dali hlavy dohromady a plánovali. Jejich nápad zaujal i ji. Necítila znepokojení. Co teď, co když Kerrick řekne, že chce opravdu jít s nimi? Musela se rozhodnout, než se její lovec vrátí. Moc si přál vydat se s těmi dvěma na sever, to bylo jasné. Možná že se mu zdál život na tomto ostrově příliš snadný. A docela určitě tu bylo příliš horko. Hlasitě se zasmála. Najednou i ona dostala velkou chuť podniknout tu cestu. Když se Kerrick vrátil do stanu, byla rozhodnuta.
"Ti dva tentokrát dostali dobrý nápad," řekl. Jeho prsty si pohrávaly s kovovým nožem na krku. "Pochopitelně nepotřebujeme žádné kožešiny a v létě už vůbec ne, ale Paramutan mají i jiné věci."
"A co jako, třeba píšťalky?"
"Nejde jenom o píšťalky," odsekl zlostně, ale pak si všiml, že se na něj usmívá.
"Ty se na tu výpravu těšíš, co?"
"Ano. Jistě."
"Já také. Poslední dobou je tady až moc velký klid. A také velké horko. Malagen má Ysel moc ráda, postará se o ni, když půjdu s tebou. Arnhweet má spoustu kamarádů, ten ani nebude vědět, že jsme pryč. Prospěje nám, když se zase jednou podíváme na sever. Bude tam padat ledový déšť, možná i sníh, a než se vrátíme, nejhorší vedra pominou."
Po mýtině před stanem se mihl stín, tam a zase zpátky. Kerrick vyšel ven a přelétl pohledem jasně modrou klenbu oblohy, zacláněje si oči dlaní. Vznášel se tam velký pták, možná orel, pomalu kroužil nad ostrovem. Proti zářící-obloze se jasně odrážel jeho černý obrys. Byl příliš vysoko, aby se daly rozeznat detaily. Pták odletěl a Kerrick se vrátil do stínu. Patřil ten pták Yilaně, poslaly ho na výzvědy? Ale ani to vlastně nevadilo; Lanefenuu nikdy nezapomene na mrtvého uruketo. Bylo přece dávno po válce.

Dny míjely jeden za druhým, každý z nich právě tak horký a sálající jako ten předchozí. Uruketo zvolna obeplouval pobřeží Gendasi* západním směrem. Podél přehledných písčitých břehů se pohybovali sice pomalu, ale stálou rychlostí, v ploutvi přitom držely hlídku nejméně tři Yilaně a pozorovaly pobřeží. Pokud se však objevily větší zálivy a zátoky, jejich postup se zpomalil; pak zkoumali nepravidelnou linii pobřeží ještě pečlivěji. Obzvlášť důkladně a pomalu prohlédli široký, rozlehlý záliv s několika ostrovy, který, jak se ukázalo, tvořil ústí velké řeky. Fafnepto stála v ploutvi a mžourala ve slunečním světle, jak se snažila proniknout zrakem šero pod blízkými stromy. Když se u skalnatého mysu obraceli, ukázala na něj Vaintě:
"Nezvyklý tvar skály, dá se snadno zapamatovat/nezapomenout. Vypravím se na pevninu a nalovím čerstvé maso."
"Značně ceněno všemi! Až dokončíme průzkum, vyzvedneme tě. Dobrý lov!"
"Mně se loví vždycky dobře."
Fafnepto sešplhala z ploutve a sklouzla do vody.
Prohledávání zálivu jim zabralo téměř celý den. Pak se ještě vydali proti proudu mohutného toku, směřujíce do nitra pevniny. Řeka se stáčela do širokých, povlovných oblouků. Poprvé za celou dobu si Vaintě začala dělat starosti, že by jejich plán pátrání mohl selhat. Věděla, že Gendasi* je rozlehlý kontinent, ale nyní si navíc uvědomila, jak jeho rozměry podcenila. Až dosud pokaždé jen stopovala ustuzou, které lovila, a zamířila vždy jen tam, kam ji vedla stopa. Nyní, když se řídila jen podle sebe a sama si určovala směr, začínala chápat, že i tak rozměrný předmět jako je uruketo bude obtížné najít, zvlášť když neměla nejmenší představu, kam se dívat a kde hledat. Řeka byla stále široká a dostatečně hluboká, líně se vinula ve volných smyčkách do vnitrozemí. Tudy mohl ukradený uruketo pohodlně proplout. Uvažovala, zda má smysl pátrat po něm na této řece. Ulevilo se jí, když nánosy písku kanál zablokovaly a donutily je obrátit se na zpáteční cestu. Ti, po nichž pátrali, tudy nemohli proniknout. Jistě je najdou někde u západního pobřeží.
Až pozdě odpoledne se vrátili k onomu skalnatému mysu, ale Fafnepto nikde neviděli.
"Je to skutečně to místo, kde se vylodila?" zeptala se Gunugul. Vaintě naznačila jistotu lokalizace. "Potom je možné, že ještě pokračuje v lovu. Ceká nás potěšení/uspokojení z čerstvého masa. Pošlu hned na

pobřeží prázdné vaky, abychom se později nemuseli zdržovat."
Vaintě sledovala, jak lodnice přinášejí vaky, kloužou po hřbetě uruketo do vody a plavou k pevnině, vlekouce vaky za sebou. Voda se zdála chladná, zalesněné pobřeží působilo na pohled přívětivě. Strávila až příliš dlouhou dobu uvězněná v páchnoucím vnitřku uruketo. Sotva si to pomyslela, už klouzala do vody za ostatními a ráznými rozmachy plavala k pláži.
"Vzrušení z nálezu!" zavolala jedna z členek posádky a ukazovala na těla pěti statných jelenů, naskládaná vedle sebe ve vysoké trávě.
Vaintě si ulovená zvířata mlčky, s obdivem prohlédla. Vzápětí se ze stínů pod stromy vynořila Fafnepto. Naznačila neodkladnost sdělení, ještě než Vaintě stačila vyjádřit obdiv nad jejím úlovkem.
"Na něco by ses měla podívat, Vaintě. Pojď, tudy."
"Má to něco společného s naším pátráním?"
"Ne. Ale možná jsem našla ustuzou, o nichž ses zmiňovala. Jsou tady, pod těmi stromy."
"Mohou být nebezpečná!"
"Teď už ne, jsou mrtvá."
Na kraji malé loučky, poblíž potoka, stál stan z kůží. Před ním jako zmačkané hromádky ležela dvě dospělá ustuzou, třetí, menší, se zhroutilo o kousek dál.
"Zabila jsem ty tvory dřív, než mě spatřili," řekla Faf-nepto. "Povídalas, že mohou být smrtelně nebezpeční."
"Prohledalas jejich obydlí?"
"Ano. Nikdo další už tam nebyl. Jenom spousta kůží. A také hěsotsan."
Jeden ze zabitých klesl k zemi a zůstal obličejem nahoru, druhou mrtvolu Vaintě obrátila pomocí drápů na noze, ale Kerrick to nebyl.
"Dobře, žes je zabila," prohlásila rozhodně.
"Tohle má být ten kamenný zub, o němž jsi mluvila? " zeptala se Fafnepto, ukazujíc na oštěp v ruce mrtvého lovce.
"Jeden z nich. Používají více druhů. Mají i takové, které létají vzduchem, podobně jako šipky z hěsotsan. Nejsou jedovaté, zato mnohem těžší. Tohle jsou skutečně velmi nebezpečná zvířata."
"Pak ale máme téměř jistotu, že tady naše ukradené uruketo nenajdeme."
"Moudrý úsudek. Naše hledání tedy pokračuje."
Zpátky k pobřeží Vaintě kráčela tiše, nutíc se do klidu, avšak tělo se jí přesto vlnilo usilovným přemítáním. Pátrání po uruketo, Dcerách Života a zrádné vědkyni, pochopitelně pokračuje dál. Slíbila to Saagakel a slib také splní, Fafnapto jí v tom pomůže, ale toto pronásledování nepotrvá věčně. Když se nad tím zamyslela, zjistila, že je jí zcela lhostejné, jestli Enge a její společnice jsou či nejsou naživu. Teď, když spatřila ta těla na mýtině, už jí na nich nezáleželo. Pohled na mrtvá ustuzou zatlačil cíl výpravy v její mysli do pozadí. To opravdu důležité, to, po čem skutečně toužila, bylo najít Kerricka.
Najít ho a zabít.

"Poselství velké důležitosti pro Eistaa!" Fargi se celá třásla úsilím přesně si vybavit, co jí poručili vyřídit, a přitom mluvit jasně a srozumitelně.
Lanefenuu se opřela ve svém křesle, nepřestávajíc zpracovávat čelistmi obrovskou porci rosolovitého masa. Rádci seděli v kruhu kolem ní a dávali najevo respekt k její náramné chuti k jídlu. Odhodila ohlodanou kost a nezřetelně zagestikulovala na fargi zkomolený příkaz k pokračování. Fargi bezmocně, nechápavě zírala.
Muruspe upoutala její pozornost. "Máš nařízeno mluvit. Dokonči zprávu."
Fargi konečně pochopila zjednodušený příkaz a rychle, jako by se bála, že něco zapomene a vynechá, promluvila.
"Ukhereb hlásí závažná zjištění. Žádána přítomnost Eistaa, vše bude vysvětleno."
Lanefenuu fargi nedbalým mávnutím propustila, zvedla se na nohy, gestem požádala o vodní ovoce a použila ho k umytí rukou. "Žádost o mou osobní přítomnost jasně svědčí pro velký význam objevu," prohlásila. "Jdeme."
Dvě z jejích rádkyň vyběhly z ambesedu před ní a pospíchaly vpředu, aby jí zajistily volnou cestu, ostatní

následovaly za Eistaa. Muruspe, její efenselě, nejenom poradkyně, jí kráčela po boku.
"Nemáš ponětí, co tohle má znamenat, Muruspe?" zeptala se Lanefenuu.
"Nevím o tom o nic víc než ty, Eistaa. Jen doufám, že ty vědkyně objevily něco, co se týká ustuzou, která zde zabíjela."
"V to doufám i já. Méně závažnou záležitost by mi Ukhereb přišla sdělit do ambesedu."
Akotolp už je vyhlížela u otevřeného vstupu a uvítala je, dávajíc najevo radostné očekávání.
"Omluva za žádost o přítomnost samotné Eistaa od Ukhereb. To, co nyní hodláme předvést, se nedá snadno/rychle dopravit do ambesedu."
"Ukažte mi to okamžitě, čekání se stává nesnesitelným!"
Akotolp zavedla návštěvníky do zešeřelého prostoru, průchodem v další přepážce pak do další, zcela temné místnosti. Teprve když se vchod za nimi uzavřel, mohli se trochu rozhlédnout ve slabém narudlém světle, vycházejícím z klícky z nějakým hmyzem. Ukhereb držela v rukou mokrý list z jakési bílé hmoty s tmavými skvrnami.
"Tento obraz zmizí, je-li vystaven dennímu světlu. Prosím Eistaa, aby si ho hned prohlédla."
"Nutnost objasnění významu, smysl nejasný." Sklonila se nad obraz, sledujíc palec, jímž na něm Ukhereb ukazovala.
"Jde o obraz získaný ze vzduchu, z velké výšky. Zde jsou vidět stromy kolem mýtiny. Toto jsou přístřešky ze zvířecích kůží, jaké si stavějí ustuzou-zabijáci. Zde vidíme skupinu tří ustuzou. A další zde a zde."
"Už je vidím! Jsou tak šerední! Patří k témuž druhu jako ten, kterého zabili zde ve městě?"
"Ano, patří. Povšimni si světlé srsti na hlavě. A také toho, jak si omotávají kolem těla kůži."
"Kde jste je objevili?"
"Severně od města. Poměrně daleko směrem na sever, na ostrově blízko břehu. Brzy budeme mít další obrázky, právě na nich pracujeme. Na jednom z nich jsme - aspoň myslím - zachytili hěsotsan."
"Jeden z našich hěsotsan," zdůraznila Lanefenuu hněvivě. "Tohle musí skončit. Dvakrát přišli sem do města, zabíjeli Yilaně, ukradli nám hěsotsan. Potřetí už to nedopustím."

29

Přestože bylo v lese hrozné dusno, vzduch se ani nepohnul a v bažinatých oblastech je obtěžovaly mraky bodavého hmyzu, všichni měli radost, že jsou zase na cestě. Život na ostrově, bezpečný a příjemný, začal čímsi připomínat údolí Sasku. Sammady se nyní shromáždily na jednom místě a zdálo se, jako by se tam chystaly zůstat natrvalo. V minulosti lovci znávali zimní lov a letní lov, bobule a houby na podzim, čerstvé výhonky a kořínky na jaře. Teď se vše změnilo. Vždycky se našla nablízku nějaká zvěř, ovoce uzrávalo po celý rok a všeho měli hojnost, víc než stačili sníst. Tanu však měli v krvi střídání ročních období, a když se zdržovali delší dobu na jednom místě, postupně začínali cítit neklid. A tak teď tihle čtyři z nich táhli k severu. Hanath a Morgil se většinou vydávali dopředu na průzkum, někdy zase zůstávali pozadu a stopovali zvěř, potom ostatní doháněli. Kerrick s Armun se z putování neobyčejně těšili. Byli spolu, to jim stačilo. Nelitovali, že nechali děti v táboře - mezi sammady jim nehrozilo žádné nebezpečí, určitě tam byly ohroženy méně než po cestě.
Kerrick jen trochu želel kvapného rozloučení s Nada-skem. Pořád to odkládal, pořád mu připadalo, že má ještě dost času, pořád měl tolik práce… A pak najednou do jejich odchodu scházel už jen den. Bylo by snadné prostě odejít, Armun by to jistě uvítala, ale jemu by to svědomí nedovolilo. Arnhweet někam zmizel s ostatními chlapci, ten se o odchod rodičů příliš nestaral, jinak už bylo všechno připraveno. Všechno uzené maso a ekkotaz už přibalili do zavazadel k nákladu pazourkových nožů a lněnému plátnu, které s sebou chtěla vzít Armun. Nastal čas odchodu.
Když to Kerrick zjistil, prostě se obrátil ke všem zády a vyrazil ke břehu. Nevšímal si, že na něj ostatní křičí. Dělal jen to, co musel.
"Odcházíš odtud?" Nadaske naznačil okamžitou smrt. "Pak se tedy loučíme navždy. Ostrý kamenný zub Nadas-keho rozerve, jakmile zmizíš z dohledu."

"Vždyť se brzy vrátím. Jdeme jen na sever, obchodovat, to je vše."
"To je vše? Ne, to je konec všeho! Naše efenburu se stále zmenšuje. Nejdřív nás opustil Imehei. Teď, když se rozhlédnu, nikdeňevidím mladého mokrého/měkkého. Ten už nepřijde, když ty budeš pryč. Na tomto místě mi zbývá jen samota."
"Jsi aspoň naživu a nemusíš na pláž."
Nadaske se kvůli té poznámce ani nerozzlobil. Jen se odvrátil a zahleděl se na prázdný, širý oceán, na netknutý písek břehu, a ukázal na něj. "Tady vidíš pláž samoty. Možná jsem měl raději odejít na pláže smrti. Byl bych aspoň pohromadě s ostatními z hanalě."
Kerricka hloubka přítelova zoufalství zaskočila, ale nenapadalo ho nic, čím by jej mohl utěšit. Chvíli s ním v tichu poseděl, pak se zvedl k odchodu. Nadaske ho jedním okem sledoval, ale neodpovídal mu. Nakonec Kerrick odešel a zanechal za sebou na opuštěné pláži osamělou postavu, upírající zrak na prázdné moře.
Teď už byla ta chvíle smutku daleko, zapomenuta. Na cestě se cítil výborně. Putovali už několik dní, když Hanath objevil na stezce, po níž se ubírali, cizí stopy.
"Koukněte, tady a tady, ohnuli větvičku na znamení pro ty, kdo šli za nimi. Tohle je další stezka."
"Vyšlapala ji zvěř," namítl Kerrick.
"To ano, ale používali ji i Tanu." Morgil se spustil na všechny čtyři a očichával zem. "Určitě, určitě tudy prošli, a není to tak dávno. Tudy, podle vody…"
Stezka vedla po okraji rozlehlého zálivu, potom přes řeku. Místo toho, aby se drželi vyšlapané cesty, pokračovali dál podle vody. Náhle se Morgil nadechl, začichal a vykřikl: "Kouř! Jsou tu Tanu!"
Stmívalo se, když došli k tábořišti sammadů, těch, které zůstaly na místě, když Herilak se svým sammadem odešel na jih. Poutníci na ně zavolali a lovci v čele se samma-darem Har-Havolou přiběhli k nim.
"Hledali jsme tě, ale nenašli," řekl Kerrickovi.
"Museli byste pokračovat ještě dost daleko na jih," vysvětlil Kerrick.
"Tady si připadáme až dost daleko na jihu. V zimě tu nepadá sníh, daří se nám při lovu i rybaření…"
"A co vaše smrtící hole? Jsou ještě naživu?"
"Jistě. Jenom jedna zahynula, když na ni kdosi šlápl. Ostatní jsou jako dřív."
"Potom ti musíme povědět něco důležitého. Naše smrtící hole pošly, ale už jsme si pořídili nové."
Har-Havola se zatvářil úzkostně. "O tom nám tedy musíte vyprávět! Pojďte, teď se najíme, oslavíme setkám. Máme tu k jídlu spoustu dobrot, musíte všechno ochutnat."
Zůstali u nich celý den, potom ještě navštívili další sammady, až třetího dne se rozhodli pokračovat v cestě.
"Náš cíl je ještě hodně vzdálen," řekl Kerrick. "Musíme dojít na sever a zase zpátky."
"Až potáhneme zase dál, vypravíme se lovit na jih," prohlásil Har-Havola. "Najdeme vaše sammady na ostrově, o němž jste nám vyprávěli. Povězte jim, že se zastavíme. A naše smrtící hole budeme držet dál od jejich, jak jste nám radili. Nechť je vaše cesta krátká a návrat bezpečný!"
Putovali dál v letním horku, ale jak postupovali k severu, jako by se každým dnem blížil podzim. Před svítáním už bylo chladno a ráno měli kůže, do nichž se na noc balili, hustě pokryty rosou. Hluboko vyjeté koleje cesty, po níž kráčeli, je zavedly k pobřeží. Před nimi se rozprostíral břidlicově šedý oceán pod šedou oblohou. Nadechli se slaného vzduchu, k němuž vlny, lámající se o břeh, přidávaly jemné spršky vody. Armun se nahlas zasmála.
"Je tady chladno a vlhko, ale mně se to líbí."
Hanath radostně vykřikl a vyhodil oštěp do výšky, ten opsal oblouk a zabodl se do písku pláže, kde zůstal trčet. Hanath odhodil rance a rozběhl se pro něj. Morgil s rozjařeným pokřikem vyrazil za ním. Vrátili se udýchaní a spokojení.
"Jsem rád, že jsme tuhle výpravu podnikli," řekl Ker-rick. "Paramutan tu sice nečekají, ale i tak to stálo za to."
"Však oni se objeví. Kalaleq přece povídal, že se sem vrátí, že pro něj žádný oceán není příliš široký."
"Jistě. A ještě povídal, že moře klidně přeplave, kdyby přišel o člun. Paramutan jsou velcí chvastouni."
"Stejně doufám, že přijdou."

Postupovali po pláži dál k severu. Toho večera založili oheň v závětří písečných dun. Po setmění se spustil studený déšť a z moře se přivalila mlha, která se zdála ještě chladnější a dokonce i mokřejší. Podzim už se blížil.
Ráno Kerrick rozdmýchal oheň a přiložil na něj zbytky dřeva. Naplavené dřevo, pokryté nánosem soli, praskalo a vydávalo žluté a modré plameny. Armun rozložila kolem ohně kůže, v nichž spali, aby je usušila. Dva lovci ještě leželi, zavrtaní ve svých kožešinách, a nechtělo se jim vylézat. Kerrick do nich chvíli šťouchal násadou oštěpu, ale jen cosi zamručeli.
"Vstávat!" zavolal. "Potřebujeme další dřevo na oheň! Vstávejte, lenoši!"
"Možná by ses po něm měl raději poohlédnout sám," poznamenala Armun.
Souhlasně přikývl a přivázal si na nohy ještě vlhké kůže. Pak se začal plahočit nahoru na vrchol duny. Přestalo pršet, mlha se už téměř rozptýlila a jasné sluneční paprsky vrátily moři barvu.
U čáry přílivu se nahromadily chuchvalce chaluh, škeble a různá drť, vyplavená mořem. Tohle dřevo ale bude příliš mokré… Opodál se nad pláží tyčil uschlý strom. Stačí nalámat z něj pár větví. Kerrick se zhluboka nadechoval mořského vzduchu a zadíval se na moře, až za pěnivé, lámající se vlny a vodní tříšť. Vzdálená vlna vyzvedla cosi tmavého, vzápětí to zase zmizelo. Klesl do písku. Co když to je uruketo? Ale co by tu hledali Yilaně, tak daleko na severu? Zaclonil si oči a zkoušel tu věc znovu najít mezi bílými čepicemi vln.
Byla tam, ale rozhodně nešlo o uruketo.
"Plachta!" vykřikl. "Tamhle je loď! Paramutan připlouvají!"
Armun se rozběhla k němu, oba lovci se konečně vyhrabali z lůžek a klopýtali za ní.
"Je to loď," potvrdila. "Ale míří na jih. Co hledají na jihu?"
"Chaluhy!" volal Kerrick. "Hanathe, utíkej, honem nějaké dones, a také dřevo, třeba i mokré! Udělej pořádný oheň, ať je vidět kouř!"
Kerrick usilovně prohraboval ohniště, až plameny vysoko vyšlehly. Lovci už se vraceli, potácejíce se pod nákladem dřeva a chaluh. Rozložil vlhké chaluhy v tenké vrstvě, aby praskaly a čmoudily, a přitom nezadusily oheň. K obloze začal stoupat hustý, vydatný bílý dým.
"Pořád míří na jih!" hlásila Armun. "Neviděli nás."
"Přineste ještě!"
Oheň zběsile plápolal, sloup kouře ještě zmohutněl a vyšplhal výš. Konečně Hanath z pláže zavolal: "Zastavil a otáčejí se, už zahlédli kouř!"
Z vrcholku duny pozorovali, jak se ikkergak převaluje na vlnách, plachta se třepotá a člun postupně mění kurs. Velká plachta se teď plně rozvinula, loďka jako o závod zamířila ke břehu, stoupala na vlnách a zase klesala, nechávala se jimi hnát, až se v přívalu stříkající pěny zarazila o písčitý břeh.
Tmavé postavy na lodi mávaly a ječely, jedna se vyšplhala na příď, pustila se a šplouchla do vody. S velkým cákáním se jala plavat ke břehu. Dva lovci zaváhali, ale Kerrick s Armun se rozběhli po pláži k moři.
Přes plavce se přelila vlna, vzpřímil se. Otřepával ze sebe vodu a prskal, a současně nadšeně křičel. "Koukej se, k neuvěření, vlasy sluneční záře, moje stará kamarádka!"
"Kalalequ!" zavolal Kerrick. Paramutan se potácel pěnou příboje k němu a přitom se neustále chechtal. Chytil Kerricka za ruce a zuřivě mu jimi potřásal, pak se obrátil k Armun a s výkřikem obrovské radosti ji objal a nepouštěl, až ho musela odstrčit, když jí jako obyčejně začal příliš důvěrně ohmatávat zadek.
"Kampak jste se plavili? " zeptala se.
"Na jih, ale je tam vedro, koukej, mám na sobě jenom svůj vlastní kožich!" Když se na něj podívala, hbitě spustil ocas a vesele jí předvedl, že na sobě jinak opravdu nic nemá, ale pleskla ho přes ruku, a tak se zase poslušně zakryl. To jsou celí Paramutan! Nikdy si nedají pokoj!
"Proč - jih?" zvídal Kerrick neobratně, usilovně vzpomínaje na slova v polozapomenuté řeči.
"Hledat lovce. Cekali jsme na pláži na severu, ale nikdo nepřišel. Máme kůže a kožešiny a spoustu dobrých věcí. Pak jsme se rozhodli zkusit to ještě kousek dál na jihu, podívat se po nich. Nenapadlo mě, že tady čekají přátelé!"
Hanath a Morgil k nim přistoupili blíž a začalo vzájemně nesrozumitelné představování. Brzy se k nim připojili i ostatní Paramutan. Vesele hlučeli a pokřikovali, nabízeli nevyhnutelné zkažené ryby. Morgil

vyvalil oči a vyhrkly mu slzy, jak se snažil spolknout sousto toho odporného pokrmu. Později se všichni odebrali k ohni, aby se podělili o čerstvé maso. Kerrick nakrájel na kusy včerejší úlovek. Hosté jídlo přijali s hlučnými projevy radosti. Kalaleq hltavě polykal, rozmazávaje si po tváři krev, a současně vykládal Armun o všem, co se od jejich rozloučení přihodilo.
"Lov se nám daří, ularuaq je plné moře, můžeš klidně přejít na druhou stranu po jejich zádech. Všechny naše ženy mají nové děti, některá porodila i tři nebo čtyři najednou. Naučili jsme se chytat ty velké ptáky… A co ty, jak se máš? Musíš mi všechno vyprávět, Angajorqaq bude chtít všechno slyšet, a jestli na něco zapomenu, tak mě hrozně zbije!"
"Jsem pořád s Kerrrickem a máme se dobře. Také máme nové děti, ale ne tolik jako Paramutan, protože my neumíme tak dobře lhát. Jinak je všechno v pořádku."
Když snědli všechno maso, Paramutan se rozběhli k ik-kergaku, který ustupující příliv bezpečně umístil do písku pláže. Začali vytahovat svazky kůží. Hanath a Morgil přinesli své nože a hlavice k oštěpům a obchodování s velkým vzrušením a halasem započalo. Armun byla na roztrhání, každý si ji žádal jako tlumočníka. Kerrick se usadil na duně kus od toho zmatku a Kalaleq za chvíli přišel za ním. Kerrick se už rozpomněl na výrazy v jazyce Paramutan a mluvilo se mu mnohem lépe.
"Když jsme vaše lovce nikde nezahlédli, naplnilo nás to obavou," řekl Kalaleq.
"Odešli jsme ze severu kvůli zimě a sněhu. Teď tábořímе daleko na jihu. Je tam pořád teplo a spousta zvěře."
"Tam bych umřel! Mně je horko i tady, až to pálí."
Kerrick se nad tím pousmál. Sám si přitáhl kožený oděv pevně k tělu, aby se chránil před chladem od moře.
"Nachytali jsme mnoho ryb, nasbírali jsme rostliny, které potřebujeme k výrobě takkuuk, listy a vnitřní kůru některých stromů, tu dáváme vařit do vody na pití. Ale nutně potřebujeme nože. Skoro jsme plakali strachy, že se budeme vracet bez nich. Teď zase pláčeme radostí, že jsme našli vás. A hlavice k oštěpům k tomu."
Armun se vyškrábala nahoru k nim a podala Kalaleqovi složený čtverec tkané lněné látky.
Kalaleq balíček rozložil a podržel si látku proti světlu.
"Co to je? Neuvěřitelné! Látka je měkká jako srst na dětském zadečku! A jak krásně voní!"
"To je dárek pro Angajorqaq," řekla Armun. "Může to nosit na hlavě, ukážu ti jak. Je to utkané z vláken jedné rostliny. Naučili nás to Sasku, lovci, kteří žijí ve vnitrozemí, daleko od moře."
"Jaká úžasná zručnost! Ale stejně, určitě každý den pláčou lítostí, že nevidí oceán. Tady jsem dnes spatřil tolik divů! Tohle plátno, vaše oštěpy a luky, nože, ekkotaz, toho bych si ještě trošku dal!"
"Však vy také dokážete pár divů," pravila a se smíchem odstrkovala jeho ruce. Jídlo a sex, takoví už Paramutan jsou a nezmění se. "Třeba ikkergak, na kterém se plavíte, nebo vaše harpuny, plachty, a pumpy a píšťalky."
"Máš pravdu, jsme prostě skvělí! Děláme tolik věcí, samotnému mi z toho někdy jde hlava kolem!"
Kerrick se upřímně bavil tím, jak se vzájemně chválí a lichotí si, jak vypočítávají všechny ty báječné věci, které umějí vyrobit. Tanu, Paramutan, Sasku. Jsme tak odlišní, a přitom skoro stejní. Vyrábíme věci. V tom je mezi námi a Yilaně obrovský rozdíl. Yilaně nevyrábějí nic. Jedině jejich samci mají schopnost tvořit, dokonce se mezi nimi najdou umělci, a ti dva, kteří se jeho přičiněním dostali z hanalě, se naučili lovit a rybařit, jako Tanu. Ale samice nevyrábějí nic, všechno, co potřebují, si nechávají vyrůst. A to umějí velice dobře, přinejmenším jejich vědkyně. Ale nikdy by si neudělaly ani tak jednoduchou věc jako oštěp.
Kerrick náhle ztichl a zamyslel se. Dostal nápad. S úžasem si uvědomil, že svět není takový, jak ho po celou dobu viděl. Narodil se jako Tanu, vyrostl a byl vychován jako Yilaně a dosud z velké části jako Yilaně i myslel.
Ale teď to musí skončit. Najednou viděl budoucnost mnohem jasněji. Věděl docela přesně, co musí udělat.

eistaapeleghě eistaaii, yilaně nin-kuru yilaně gebgeleb.

průpovídka Yilaně

Yilaně sloužící dvěma Eistaa? Odporné, nemožné/nemyslitelné.

30

Byla to nejširší řeka, jakou kdy Fafnepto spatřila, dokonce širší a mohutnější než všechny, které znala z En-toban*. Roznášela půdu kontinentu až daleko do moře a v místech, kde se jí nahromadilo víc, vytvářela ostrovy i podmořské valy, které ucpávaly její ústí. Zabralo jim mnoho dní, než našli splavný kanál mezi tolika ostrovy a pronikli do vlastního ústí řeky mezi dvěma vysokými útesy. Uruketo plul proti proudu celý den, a řeka zůstávala stále stejně široká. Té první noci se volně vznášeli ve spodních proudech na mělčinách, ráno byli připraveni na další cestu. Fafnepto zjistila, že Gunugul s Vaintě už stojí nahoře v ploutvi, a vyšplhala za nimi. Musely se pevně držet okraje ploutve; jak se uruketo snažil osvobodit z měl-činy, řádně to s nimi cloumalo. Když se konečně octli ve volném kanálu, Fafnepto signalizovala žádost o pozornost.
"Toto je velmi široká řeka," pravila. "Strávili jsme v těchto krajích při našem pátrání už mnoho dní, a když teď vidím tento mohutný tok, docházím k jednoznačnému závěru. Gendasi* prostě není Entoban* a všechno je tu odlišné. Je to bohatá, ale pustá země. Nechybí tu pochopitelně život, ale pouze Yilaně. Udivuje mě pohled na ústí takové řeky, při němž se nenachází žádné krásné město. A vzpomínám na všechna ta města Entoban*, ohrožená chladem, města, k nimž se pomalu blíží věčná zima. Až se vrátíme, navštívím je a všem povím: Nebojte se, vím o neobydleném světě, který na vás čeká. Ty to přece víš, Vaintě, tys přece vypěstovala první město na těchto březích."
"Alpěasak. Ano, ovšem. Máš pravdu ve všem, cos právě řekla."
"Tím jsi mě v mém přesvědčení ještě víc utvrdila. Nyní sleduj mé myšlenky dál. Eistaa Saagakel mi svěřila významné poslání. Přikázala mi najít uruketo, jehož jí ukradli, najít Ambalasi, která to způsobila. S tímto posláním jsem souhlasila a přijala ho. Je to tak?"
"Ano, samozřejmě." Vaintě si lámala hlavu, kam tím vším lovkyně míří. Fafnepto hovořila a patrně i myslela právě tak rozvláčně, jako se v lese pohybovala a jednala přímočaře a hbitě. Patrně to zavinil její osamělý způsob života. Vaintě skryla netrpělivost za postoj soustředěné pozornosti.
"Potom bys tedy mohla pochopit mé výhrady k našemu současnému postupu. Připadá mi, že se nedržíme zcela přesně příkazů Eistaa; Došla jsem k závěru, že tímto způsobem bychom mohly najít to, po čem pátráme, pouze náhodou. Potřebujeme pomoc."
"A co tedy navrhuješ?" zeptala se Vaintě, ačkoli už měla dosti jasnou představu, co teď bude následovat.
"Musíme se vrátit podél pobřeží do města Alpěasak a promluvit s obyvateli. Mohli by o našem ztraceném uruketo něco vědět."
"Ale také nemusí," ozvala se Gunugul.
"Přesto nic nezkazíme, když se poptáme. Naše pátrání bude prostě pokračovat jako dosud. Ale teď navrhuji, abychom zamířili do Alpěasaku. Co na to říkáš ty, Vaintě?"
Vaintě se zahleděla na hladinu široké řeky před sebou a naznačila vyrovnanost šancí. "Ty musíš rozhodnout, Fafnepto, protože ty máš za úkol vydat konečné příkazy. Je pravda, že by v Alpěasaku o našich uprchlících mohli vědět. Eistaa toho města je Lanefenuu, která sem přestěhovala své město Ikhalmenets. Já to byla, jak jistě víš, kdo osvobodil Alpěasak od ustuzou, aby sem ona mohla přenést své město. Jejím jménem jsem zabíjela a pronásledovala ustuzou, a potom jsem na její rozkaz válku proti nim ukončila. Dosud jsem o tom nikdy nemluvila, ale povím ti to teď. Kdysi jsme byly přítelkyně, ale to přátelství už pominulo. Kdysi jsem jí sloužila; později mě zavrhla a nyní mou přítomnost odmítá. Rozumíš?"
Fafnepto zakmitala palci vyjadřujíc zdůrazněné-pocho-pení.
"Sloužila jsem mnohým Eistaa v mnoha městech a vím, jak to u nich chodí. Vládnou a vydávají příkazy, ale často neumějí dobře naslouchat. Stává se, že slyší jen to, co slyšet chtějí, a říkají jen to, co chtějí říci. Ať už je mezi tebou a Lanefenuu cokoli, zůstane to mezi vámi. Já teď sloužím Saagakel a vstoupím do

cizího města při plnění svého poslání. Teď tedy opustíme tuto řeku, vyplujeme zpět na oceán a zamíříme do Alpěasaku. Uděláš to, Gunugul?"
"Hovoříš jménem mé Eistaa. Plujeme do Alpěasaku."
Enteesenat si kalnou říční vodu příliš neoblíbili a teď, jakmile se uruketo obrátil a zamířil po proudu řeky zpět k moři, začali radostně vyskakovat vysoko z vody, jejich těla vesele pleskala o hladinu a rozstřikovala kolem sebe zpěněnou tříšť. Když se dostali na volné moře, nabrali nový směr a pluli podél pobřeží k východu. V ploutvi trvale stála hlídka, ale postupovali nyní mnohem rychleji než na cestě tam. Zálivy a zátoky, které už předtím prohledali, nyní míjeli, ani se příliš nepřibližovali k mělčinám. Gunugul už do svých map zakreslila zdejší proudy, a teď ani neměnila kurs, když se vzdalovali od pevniny. Jednou dokonce na tři dny ztratili břehy z dohledu a pluli, kam je vedl hluboký mořský proud. Potom je tentýž proud zavedl opět ke břehu, zarostlému sytě zelenou tropickou vegetací. Fafnepto se přidala k Vaintě v ploutvi a barva jejích dlaní vyjadřovala poznání.
"Na tohle pobřeží si pamatuji. Tady jsme se vydali k severu, potom co jsme obepluli ostrovy."
Vaintě přisvědčila. "Nejspíš se nemýlíš. Pravděpodobně se už blížíme k Alpěasaku."
"To město leží na pobřeží?"
"Na pobřeží moře a také při ústí řeky. Jsou tam rozlehlé pláže, teplá voda, hojnost zvěře. Město není tak staré jako jiná sídla Yilaně, ale právě jeho mladistvý vzhled mu dodává přitažlivosti, která mnoha jiným městům chybí."
Členku posádky, která dosud v ploutvi hlídkovala, poslali dovnitř, neboť následující rozhovor nebyl určen pro cizí uši. Fafnepto se nutně potřebovala dovědět jisté věci.
"Nikdy jsem nenavštívila mořem-obklopené Ikhalme-nets."
"A už ani nenavštívíš. To město už ovládla zima a sníh."
"A přestěhovalo se do Alpěasaku. Lanefenuu zde vládne jako Eistaa, tak jako kdysi ty." Vaintě naznačila souhlas. "Promluvím si s Lanefenuu a nezatajím jí tvou přítomnost. Ještě předtím bych však ráda o ní věděla vše, co mi můžeš říci, a také o tom, co se stalo mezi tebou a jí. Abych byla připravena na všechno, k čemu může dojít při vašem setkání."
Vaintě naznačila pochopení. "Nejprve k tomu, o čem ses zmínila naposled. Opravdu nevím, co se může stát. Z mé strany nedojde k ničemu. Nepromluvím ani nic neudělám. Ale jsem si jistá, že ona bude mít co říci. Ty sama tvrdíš, že Eistaa neuznává žádné jiné rozkazy než svoje vlastní. Tato Eistaa mi nařídila očistit město od ustuzou, která ho zamořila. Já příkaz splnila. Zabíjela jsem je a pronásledovala je na útěku. Už jsem je všechny měla mezi palci, byla bych je mohla vyhladit - a ona mě zastavila. Poslechla jsem její příkaz, i když mě to příliš nenadchlo. A zdá se, že ji rozzlobilo, že jsem tím nebyla potěšena."
"Choulostivost vztahu pochopena. Vztah jedné Eistaa ke druhé je složitý. Nebudu už o této záležitosti hovořit." Chystala se ještě cosi dodat, ale zdola vyšplhala do ploutve členka posádky a jejich rozhovor byl u konce. Během té krátké doby, než dorazili do Alpěasaku, už nenašly příležitost v něm pokračovat.
Vaintě nikterak netoužila znovu spatřit Alpěasak, neměla však na vybranou. Stála v ploutvi a kolem ní proplouvala důvěrně známá krajina. Zahlédla pláž, kam pro ně v ten den zkázy připlul uruketo, který je zachránil z hořícího města. Stromy, tehdy spálené, už znovu dorostly. Tudy kdysi opustila Alpěasak, tady viděla zahynout Stallan. Ano, viděla, jak hyne celé její město. Dopluli k ústí řeky a octli se u přístavu, spatřili tmavé obrysy uruketo. Když toto město opouštěla podruhé, nevěřila, že se kdy vrátí. A teď tu byla zase, i když nikoli z vlastní vůle. Nic ze zmatených myšlenek, které jí táhly hlavou, se neprojevilo navenek; stála ztuhle, zcela nehybná. Vydržela tak, když se k ní připojila Fafnepto, a po celou dobu, kdy Gunugul vydávala příkazy a uruketo se blížil k doku. Tvor narazil do dřeva doku, hledaje potravu, která tam pro něj byla připravena.
Fafnepto si po dlouhé době nevzala svůj hěsotsan, neboť se nehodilo vstoupit ozbrojená do cizího města. Obvykle se nikdy nekrášlila, ale nyní, když zde reprezentovala svou Eistaa, měla paže ozdobeny vzory, napodobujícími kovové mosty Yebeisku.
"Přeji si, abys tu prozatím zůstala, Gunugul," řekla. Gunugul naznačila poslušnost příkazu a Fafnepto se obrátila k Vaintě. "Ty zde také zůstaneš?"
Vaintě vyjádřila příkrý zápor. "Nemíním se schovávat ve tmě. Nemám se čeho bát. Půjdu s tebou do ambesedu, vždyť i já přicházím jako představitelka Saagakel."

Fafnepto přisvědčila. "Potom mě tedy veď, neboť jistě dobře víš, kudy se dostaneme do ambesedu."
Slezly z ploutve a vstoupily na vybledlé, poškrábané dřevo doku. Setkaly se zde s velitelkou druhého uruketo, Yilaně, se kterou se Vaintě kdysi plavila. Dala najevo úžas
"Máš na mysli ty, které se nazývají Dcerami Života?"
"Právě tak."
"Tedy mi pověz o té záležitosti. Ale věz, že tu žádné nenajdeš, neboť jim není povolen vstup do mého města."
"Ani do Yebeisku už žádná z nich nevstoupí. Byly tam uvězněny, ale uprchlý, a právě kvůli tomu s tebou chci mluvit a poprosit tě o pomoc."
Lanefenuu jí naslouchala s otupělým výrazem. Dosud se nevzpamatovala po výbuchu hněvu, způsobeného nečekaným příchodem Vaintě, ale vyprávění ji postupně zaujalo a vyvolalo v ní zděšení.
Když Fafnepto skončila, ozval se poplašený bzukot mnoha hlasů, ale Eistaa si jediným pokynem okamžitě zjednala ticho.
"To, cos nám sdělila, je skutečně strašlivé. Pro mě dvojnásob, neboť jsem velela/velím uruketo a ztrátu každého z těch tvorů vnímám téměř jako smrt části mé osobnosti. Udělám cokoli, abych ti pomohla. Co si ode mě žádá tvá Eistaa?"
"Pouze informaci. Ví někdo z tohoto města o ztraceném uruketo? Nesetkal se s ním někdo z vašich velitelů? Už jsme po něm pátrali, ale zatím jsme nenašli jedinou stopu."
"Mně o tom není nic známo, ale okamžitě podnikneme patřičné kroky. Muruspe, pošli pro všechny mé velitelky. Ať se dostaví také Ukhereb, mohla zahlédnout uruketo na některém z obrazů, které jí nosí ptáci. Dokud toto vše nebude zařízeno, posaď se, Fafnepto, a povídej mi o En-toban* a jeho městech, neboť se zde již po velmi dlouhou dobu nezastavil žádný uruketo z vašeho vzdáleného kontinentu."
Akotolp vystoupila z houfu a naznačila závažný problém/nutnost řeči. Lanefenuu ji pokynem přivolala blíž.
"Toto je Akotolp, Yilaně vědy, oplývající moudrostí a zkušeností v mnohých záležitostech. Máš pro nás nějaké informace?"
"V tuto chvíli nikoli. Pomáhala jsem s přípravou obrázků. Jsou na nich vidět pouze uruketo z našeho přístavu. Aspoň dosud jsem o tom byla pevně přesvědčena. Dojdu pro ty obrázky osobně a donesu je sem, aby ses mohla sama přesvědčit."
Lanefenuu naznačila nadšený souhlas. "Podívám-se na ně a rozhodnu, neboť pro mě má každý náš uruketo své jedinečné rysy a rozpoznám jednoho od druhého stejně bezpečně, jako své efenselě."
"Stane se, Eistaa. Žádám však nejprve svolení položit hostu několik otázek."
"Povoluji."
Akotolp se obrátila k lovkyni. Skrývala své napětí pod záhyby tuku, které se při každém pohybu pohupovaly. "Každý ví, že i já jsem uprchlá z tohoto města, když ho ustuzou zničila a zmocnila se ho. Tys před chvílí tvrdila, že ty, kdo utekly z vašeho města, znaly Gendasi*, a domníváš se, že jejich uruketo přeplul oceán."
"Správně, to jsem řekla. Mám důvod k domněnce, že ukradený uruketo již není na pobřeží Entoban*."
"Vím o jedné osobě, která tehdy uprchlá s námi, vůd-kyni Dcer Života. Byla dostatečně inteligentní a vzdělaná. Jmenovala se Enge. Znáš to jméno?"
"Ano, znám. Byla s nimi. Při útěku jim pomáhala jedna z vědkyň jménem Ambalasi."
Akotolp strnula zděšením, sotva byla s to promluvit. "Ambalasi! Má učitelka!"
"Nejenže byla tvou učitelkou! Nedávno navštívila mé město!" pronesla Lanefenuu zachmuřeně. "O této záležitosti se pochopitelně nezmínila. Běž, Akotolp, a přines sem vaše obrázky. A ty, Fafnepto, tys měla dobrý nápad, žes přišla hledat informace právě k nám. Zdá se, že tvůj předpoklad byl správný a zmizelý uruketo se teď nachází v Gendasi*. Poskytnu ti veškerou pomoc, kterou budeš potřebovat, neboť právě tak jako tvá Eistaa dychtím po polapení a potrestání těch stvoření smrti. Toto bude vykonáno!"

31

Gunugul poslala pro čerstvé rosolovité maso; strava, složená pouze z konzervovaného masa, které vzali s sebou, už ji unavovala. Nyní spokojeně pojídala velká sousta jemného, chutného pokrmu. Vaintě se před chvílí vrátila na palubu, její ztuhlé tělo však odmítalo veškerou komunikaci; ihned sestoupila do nitra uruketo. Gunugul za ní ze zdvořilosti poslala členku posádky s porcí jídla.
Vaintě, stále ještě strnulá zuřivostí, zahlédla v šeru pohyb a postřehla, že před ní kdosi stojí s kusem čerstvého masa. Vzala přítomnost lodnice na vědomí, přijala maso, kousla do něj - a vzápětí kus jelení kýty prolétl přes celou délku stísněného prostoru a se žuchnutím narazil do stěny. Nemohla jíst. Vždyť sotva dokázala dýchat! Toužila někoho zabít, a přitom nemohla. Tmavý uzavřený prostor ji dusil, raději se zvedla na nohy a neohrabaně vyšplhala na vrchol ploutve. Naštěstí tam nikoho nepotkala a cítila vděčnost za chvíli samoty. Velitelka se spolu s ostatními zabývala čímsi v přístavu. Skrze mlhu vzteku Vaintě sotva vnímala, co se děje dole pod ní, neviděla, jak členky posádky skládají na hromadu zásoby, krmí enteesenat, jak se všude hemží fargi a plní své úkoly. Konečně cosi upoutalo její pozornost, ale trvalo dlouho, než pochopila, nač se vlastně dívá.
Do přístavu se dostavil někdo nový, Yilaně s určitým postavením, neboť měla s sebou těžce naložené fargi jako pomocnice. Kráčela směrem k uruketo. Copak ji tak rozrušilo, tu tlustou Yilaně? Jistě, .Vaintě ji znala dobře. Vědkyně Akotolp. Ta se na ni podívala, spatřila ji a nijak nedala najevo, že ji poznává. Teď se otočila a vydala několik rázných povelů.
Tohle bude velice zajímavé. Akotolp nyní slouží Lane-fenuu a jejímu městu, ale kdysi přísahala, že její pravá Eistaa je navždy Vaintě, dokud budou obě naživu. Nyní tedy Akotolp přišla až sem, a zjevně bez povolení Eistaa!
Vaintě ustoupila, aby kolem ní mohly projít fargi, jež se lopotily s těžkými břemeny. Vlekly zavazadla až do nitra uruketo, jak jim Akotolp přikázala. Když se znovu vynořily, vědkyně je odeslala zpět do města. Až když se ztratily z dohledu a splynuly s davem ostatních, vyškrábala se supící Akotolp nahoru do ploutve. Téměř klopýtla o její okraj, rychle se rozhlédla po přístavu, a pak naznačila tiše, ale důrazně - sestupme dolů!
V bezpečí vnitřku uruketo se Akotolp obrátila k Vaintě s výrazem radosti z návratu/shledání.
"To já mám radost, Akotolp." Vaintě se dotkla jejích palců, jako by byly ěfenselě. "Ta, jež zde vládne jako Eistaa, ta, kterou bych nejraději zabila, mě urazila a rozzlobila. Proto mi také pohled na známou postavu mé tlusté přítelkyně přináší štěstí."
"Bude mi potěšením ti sloužit, má Eistaa. Skrývala jsem se za ostatními, když jsi čelila Lanefenuu. Považovala jsem za rozumné/zbabělé v té chvíli nezasahovat. Cítila jsem, že mnohem lépe ti mohu posloužit jiným způsobem. Vím o věcech, o nichž neví nikdo jiný, dospěla jsem k závěrům, k nimž nikdo jiný nedospěje, a mám pro tebe cenné informace, jaké ti nikdo jiný nemůže poskytnout. Pozorně jsem naslouchala té lovkyni Fafnepto, když vyprávěla o vašem poslání. Sdílíš její záměr?"
"Ano."
"Potom je vaše pátrání u konce. Já vím, kde najdete toho uruketo."
"Vidělasho?"
"Ne. Ale existují fakta a stopy, jež k němu jednoznačně vedou. Všechny důkazy jsem vzala s sebou. A navíc i záznamy jiného druhu, nicméně pro tebe právě tak závažné."
"Jistě je ti známo, že mně záleží pouze na jediné věci. Nalezení/usmrcení ustuzou Kerricka."
"Samozřejmě!" Akotolp se tučné laloky zatřásly, když pohybem naznačila potěšení z objevu/osvícení velkého významu.
Vaintě se roztřásla pod vlivem silných citů, sevřela paže tlusté vědkyně tak silně, až Akotolp bolestí zalapala po dechu. Vaintě ji s omluvami pustila, překypujíc radostí a vděčností k jediné osobě na světě, jež je ochotna jí pomoci.
"Jsi má efenselě, Akotolp, víc než kdo jiný. Znovu jsi naplnila můj prázdný život, vnesla štěstí tam, kde bylo dříve pusto. Pověz mi vše, co víš, ale začni od ustuzou."
"Žije nedaleko odtud, tím jsem si jistá, ale abys vše správně pochopila, musím začít od začátku."
"Tak už mluv, prosím!"
"Ambalasi se zde zastavila. Jednoho dne připlula v uruketo, po několika dnech stejným způsobem město opustila, ale ve velkém chvatu a bez rozloučení. Trochu jsem se poptávala v přístavu a zjistila jsem, že ten

uruketo se vůbec nezdržel, jenom než stačila nastoupit. Nikdo nepoznal ani to zvíře ani jeho velitelku."
"Je to tedy ten, po němž pátráme?"
"Nepochybně. Ale došlo ještě k dalším zajímavým událostem. Těsně předtím, než Ambalasi odplula, stala se velmi zvláštní věc. Na porodních plážích byla zadržena Yi-laně. Zdá se, že se pokusila odvést mladého samce, čerstvě vyšlého z moře. Nevídaný zločin! Nikdo ji neznal a ona nepromluvila, raději zemřela, než mohlo dojít k výslechu. Chápeš tu souvislost?"
Vaintě naznačila poznání. "Ovšem. Určitě dorazila na stejném uruketo jako Ambalasi. Což tedy znamená, že patřila k Dcerám Smrti!"
"Přesně tak! Dnes jsem všechno pochopila, když jsem poslouchala vyprávění té lovkyně Fafnepto. Tvá bystrá mysl pronikla do té záležitosti okamžitě, zatímco přede mnou zůstávaly souvislosti po dlouhou dobu skryty. Ambalasi připlula na uruketo, pak opustila město a vrátila se ke.svým Dcerám Zla, k nimž se přidala. A já se oprávněně domnívám, že vím, kde je hledat."
Vaintě vyjádřila hřejivé uspokojení a zdvořilou žádost o další informace, jako nejnižší k nejvyšší, formou, kterou až dosud nikdy v životě nepoužila. Akotolp se nadýmala vlastní důležitostí. Ukázala na zavazadla, která její fargi dopravily dovnitř.
"Vydaly se na jih. Ambalasi nám odhalila obrovský objev, který učinila; našla totiž na jihu rozlehlý, zcela neznámý kontinent. Když se nad tím nyní zamyslím, je mi jasné, že právě na jeho březích vysadila Dcery Života. Ukázala nám záznamy, které tam pořídila, předvedla vzorky, které nám vědkyním způsobily velké potěšení, vyprávěla o své plavbě po nově objevené obrovské řece, protékající tím kontinentem. Podle mého názoru se nyní nachází někde tam, na březích té velké řeky nebo poblíž jejího ústí do moře. Jiné záznamy o průzkumu nové pevniny totiž s sebou neměla."
"Důvěřuji tvému úsudku, ty se jistě nemýlíš. Ale pořád ještě zbývá polovina toho, co se chci dovědět."
"Druhá polovina se týká toho ustuzou, které proniklo do města, zabilo Yilaně a ukradlo hěsotsan. O tom máme přesné údaje. Jako jsme to dělávali dřív, začali jsme zase posílat ptáky, kteří pro nás získávali obrázky. Na nich jsme objevili sídlo ustuzou na ostrově severně od tohoto města, blízko pobřeží. Jeden z těch tvorů připomíná toho, jehož hledáš."
"Musím uvidět ty obrazy, dokud je ještě den."
Během jejích posledních slov světlo, vnikající dovnitř z otevřené ploutve, zaclonil stín, jako by po nebi přelétl mrak. Vaintě vzhlédla a spatřila, jak Fafnepto sestupuje dolů. Fafnepto už začala mluvit, ale zarazila se, když uviděla Akotolp. Naznačila otázku.
"Toto je Akotolp," řekla Vaintě. "Sloužívala mi, když jsem tu ještě zastávala úřad Eistaa. Akotolp je významná vědkyně a přináší nám informace, které pro nás mají význam ještě větší."
"Už jsem dnes s Akotolp hovořila, a také se o ní zmiňovala ta druhá vědkyně, Ukhereb, právě teď, v ambesedu. Řekla, že vy obě jste se setkaly s tou, po níž pátráme, s Ambalasi."
"To je pravda."
"Ukhereb také prohlásila, že Ambalasi přinesla zprávy o neznámém kontinentu na jihu a o velké řece na něm. Ukhereb se domnívá, že Ambalasi a uruketo, které hledáme, se nachází právě tam. Máš na to stejný názor?"
Akotolp byla poněkud vyvedena z míry, přestože se snažila to zakrýt; netušila, že si Ukhereb vytvořila stejnou teorii. Nakonec musela naznačit souhlas. "Souhlasím, pochopitelně, a navíc se domnívám, že ti, které hledáte, se usídlili na březích té velké řeky, o které Ambalasi tak podrobně vyprávěla."
Fafnepto vyjádřila zdůrazněný souhlas. "Všechno, co jsem teď vyslechla, mě přivádí k jedinému závěru. A jako lovkyně také vím, že je to správné. Jako bych už cítila naši kořist tam někde venku. Velitelka nyní nakládá čerstvé maso a vodu. Ráno znovu promluvím s Eistaa a pak vyplujeme. Vypravíme se na jih, až k té řece."
Vaintě ji přerušila, naznačujíc velkou závažnost sdělení. "Neuniknou nám. Zcela jistě je na tom místě najdeme. Ale než odtud odplujeme, víme tady podél pobřeží o nebezpečných ustuzou, která musíme najít a zabít. Přišli sem do města, zabíjeli Yilaně. Musíme je teď zabít…"
"Ne. Zamíříme k jihu."
"Zvládneme to rychle. Pro mě to je velmi důležité…"
"Ale pro mě ne. Jedeme na jih."

"Promluvím s Gunugul. Jsem si jista, že bude souhlasit, abychom vyřídili nejprve tuto maličkost."
"Na jejím souhlasu či nesouhlasu nezáleží. Já zde zastupuji Lanefenuu. A já Gunugul vydám rozkaz, aby plula na jih. A povím jí to ihned, aby zde nedošlo k žádnému nedorozumění, dokud budu ve městě."
Řekla to téměř klidně, jako by se jednalo o podružnou záležitost, a hleděla přitom přímo na Vaintě. Dívala se na ni asi tak jako na zvíře, které se právě chystá zabít. Vaintě jí upřený pohled vracela právě tak lhostejně. Dobře věděla, že tentokrát Fafnepto zvítězila. Také jí bylo jasné, že lovkyně svůj názor nezmění. Chvíle, kdy se dočká své spravedlivé pomsty, se prozatím odkládá.
"Ty tu velíš, my posloucháme tvé rozkazy. Měla bys vědět ještě jedno. Akotolp se nabídla, že nás na cestě doprovodí a pomůže nám jako průvodce." Vaintě navenek hovořila stejně chladně jako její odpůrkyně. Fafnepto s jejím posledním sdělením souhlasila, vyjádřila díky, obrátila se a odešla, takže nemohla spatřit sálající barvy Vainti-ných dlaní a její prsty, zkřivené nenávistí. Zato Akotolp si jich dobře všimla a ustoupila o krok, otřesena silou potlačených emocí. Vaintě se však rychle uklidnila a ovládla své pocity. Promluvila zcela vyrovnaně.
"Bude mi zvětšeným/potěšením spatřit obrázky ustu-zou. Prozatím mi obrázky postačí. Když už jsem čekala tak dlouho, mohu počkat ještě chvíli. Naše cesta nebude bez užitku. Tyhle Dcery Smrti se mnou utekly z hořícího města, a pak ještě jednou uprchlý, tentokrát přede mnou. Jejich samotná existence mi přináší utrpení. S radostí se zúčastním pátrání. A nyní - vděčnost mnohonásobně zvětšená - obrázky!"
Vaintě si pomalu prohlížela listy, údy se jí lehce pohybovaly ozvěnou vnitřních pocitů. Nenávist, radost, objev… Když si prohlédla všechny, začala je procházet podruhé. Našla jeden, který ji zaujal. Ostatní pustila z palců a ten jediný přidržela proti světlu. Akotolp posbírala zbylé.
"Podívej na tenhle, Akotolp," řekla konečně Vaintě. "Máš oči a mozek vědce. Pověz, co vidíš zde? Podívej se na tu postavu."
Akotolp obracela list, aby na něj dopadalo co nejvíc světla, a pozorně ho prozkoumala. "Je to jedno z ustuzou-zabijáků, pravděpodobně samec, protože samice mají tady jiné orgány… Zaclání si oči, jak hledí nahoru, takže obličej se nedá rozeznat. Něco má nakresleno na horní části hrudi, nějaký vzor…"
"Také to vidíš! Mohl by to být kovový nůž? Jako ten, který jsi kdysi uzavřela do vaku?"
"Pravděpodobnost zde je/podrobnosti naneštěstí nejasné. Ale mohl by to být nějaký kovový artefakt."
"Téměř tomu nedokážu uvěřit, že právě ten, koho hledám, žije tady, tak blízko!"
"Pevná víra/pravděpodobnost. Ještě o jednom důležitém detailu jsem se zapomněla zmínit před Eistaa. Tady, na tomto listu, vidíš jakousi hrubou strukturu. Stojí před ní dvě postavy."
Akotolp dávala najevo vzrušení z objevu a hrdost, když jí podávala další list, ukazujíc palcem na jedno místo. Vaintě prudkým pohybem naznačila pochybnost, nedůvěru.
"Nevysvětlitelné! Jeden z nich je Yilaně - druhý ustu-zou. Jak je tohle možné?"
"Můžeme se jen dohadovat. Možná byla ta Yilaně zajata a drží ji tam jako vězně. Neublížili jí, našla jsem ji i na jiných obrázcích. A toto místo je velmi blízko doupat ustuzou."
Vaintě se třásla rozčilením. "Potom ten tvor musí být Kerrick, ten, koho hledám. Jedině on může komunikovat s Yilaně. Jak daleko od města se nachází jejich sídlo?"
"V uruketo méně než jeden den."
"A my jsme v uruketo…" Vaintino tělo se opět zmítalo v emocích a hezkou chvíli jí trvalo, než se ovládla. "Ne, teď ne. Teď musíme na jih. Tam žije jistá Enge, se kterou bych se ráda opět setkala."

"Přišla za mnou jedna ze sester," řekla Enge, "a přinesla vzkaz, že mě chceš vidět a že je to naléhavé."
"Naléhavost je zjevně pro Dcery Ospalosti relativní," broukla Ambalasi znechuceně. "Ten vzkaz jsem poslala už před drahnou chvílí, v naději, že tě zastihne dřív, než všechny zemřeme na sešlost věkem."
"Jde tedy o neodkladnou záležitost?"
"Pouze pro mě. Má práce je u konce. Celý ohromný kontinent čeká na prozkoumání, ale to už přenechám jiným. Mám pro ně záznamy a vzorky, nad nimiž mohou žasnout. Otevřela jsem cestu, po níž mohou vykročit. Teď se vracím do Entoban*."
"Nenadálé rozhodnutí nečekané/nešťastné, nevítané!"
"Jen pro tebe, Enge. Nepochybuji, že ostatní mi rády uvidí záda. A právě tak se já s chutí obrátím zády k nim. Všechny mé záznamy jsou zapečetěny a přeneseny na palubu uruketo. Setěssei odchází se mnou,

ale ujistila mě, že dostatečně vycvičila dvě z vašich Dcer v používání nefmakelu, hojení ran a léčení. Takže snad všechny náhle nezahynete, až my dvě odejdeme."
"Ten spěch mě mate/trápí. Věděla jsem, že ten den jednou musí přijít. Potěšení ze tvé přítomnosti hluboké. Chyběni přinese prázdnotu."
"Naplň ji vzpomínkami na Ambalasi."
"To určitě udělám. A budu ráda, že se uruketo vrátí Yebeisku."
"Toto potěšení se zatím bude muset odložit, protože já se Yebeisku a jeho zcela jistě zuřící Eistaa raději zdaleka vyhnu. Jakmile dosáhnu pobřeží Entoban*, uruketo se vrátí sem a bude ti k dispozici."
"Vděčné přijetí odpovědnosti."
"Ještě o jednom druhu odpovědnosti si musíme promluvit. Doprovoďme."
Místo naložení na uruketo zamířila Ambalasi ke člunu, který plaval opodál. Teď už byl dobře vycvičen, reagoval správně na tlak Ambalasiných palců na jeho nervová zakončení a po řece se pohyboval hladce a tiše. Řídila ho proti proudu, k pláži za městem, kde ho zajistila přiložením vázací přísavky na jeho krunýři ke stromu.
"Znáš tohle místo?" zeptala se.
"Nezapomenutelné. Zde jsme poprvé spatřili Sorogetso. Často jsem sem chodívala, když jsem studovala jejich řeč. Teď jsou ale pryč." Význam jejích slov podtrhovaly spodní tóny starosti a lítosti.
"Ano, jsou pryč, a to je jen dobře. Mají teď zajištěnu nezávislost a jejich vznikající kulturu neovlivní následovnice Ugunenapsy. Pojď tudy."
Plovoucí strom zůstal po odchodu Sorogetso na svém místě natrvalo, jeho větve se zabořily hluboko do bahna. Překročily potok a klestily si cestu po pěšině, kdysi tak dobře vyšlapané, nyní téměř ztrácené ve vysoké trávě. Když došly na zarostlou mýtinu, Ambalasi ukázala na provlhlé, zborcené příbytky Sorogetso.
"Musela jsem Sorogetso odtud odvést kvůli tvým svárlivým společnicím. Jejich kultura byla vážně ohrožena. Nacházeli se právě na rozhraní mezi upravováním předmětů a manipulací se životem. Pro vědce úžasná příležitost k pozorování/učení. Pochopitelně pro mě už ne. Já jen poskytnu instrukce svým následovnicím, pošlu je na místo, kde nyní Sorogetso sídlí, aby dokončily mou práci. To mě přivádí k mému poslednímu příspěvku ve službách Ugunenapsy. Vyřešení problému, jemuž jsem věnovala část své pozornosti. Spletitá záležitost. Vaše pokračování."
"Porozumění mi uniká."
"Nemělo by. Suše řečeno - až všechny zemřete, zemřou s vámi i teorie Ugunenapsy."
"To je až příliš pravdivé a velmi mě to trápí."
"Přestaň se tedy trápit. Řešení máš po ruce."
Vynořily se z lesa a octly se na prázdné pláži u jezera. Ambalasi se rozhlédla, potom zavolala a těmi nejjednoduššími zvuky si vyžádala pozornost. Načež se s unaveným povzdechem usadila na ocase. Enge mohla jen naznačit údiv a nepochopení.
V houští se cosi pohnulo a vystoupila z něj malá, nedospělá fargi.
"Spolu," vyjádřila Ambalasi barvou dlaní.
"Spolu," odpověděla fargi a nejistě pokročila k oběma yilaně, váhavě sledujíc Enge. Celá rozechvělá se zastavila.
"Neboj se," řekla Ambalasi pomalu a zřetelně. "Přiveď ostatní."
Enge mohla jen zírat za odcházející fargi, její držení těla přitom naznačovalo současně zmatek a divokou naději.
"Fargi… zde?" zeptala se. "A tak malá! Mohla by patřit k Sorogetso?"
"Pochopitelně. Přestěhovala jsem všechny dospělé a yilaně, jak ostatně víš. Ale v jezeře jsem objevila mladou efenburu a to mě zaujalo. Bála jsem se, že se vynoří a nebudou mít s kým mluvit, že je čeká jen jistá smrt. Nejprve jsem měla v úmyslu zavézt je za ostatními, ale to představovalo jistý problém. V jezeře jsou ještě další, mladší efenburu, které vystoupí na břeh později a spojí se s těmi staršími. To je přírodní proces, do něhož jsem nechtěla příliš zasahovat. A pak jsem našla zjevnou, jedinou odpověď na dva problémy současně. Dokážeš mi říct, které to jsou?"
Enge překypovala city, až ji dusily, sotva mohla mluvit. "Záchrana. Budeme zde, až se vynoří, naučí se

řeči od nás a oni pak půjdou sami na pláž a budou učit ostatní."
"To máme vyřešen jejich problém. A ten druhý?"
"Ty jsi spása Dcer Života. Tys zajistila věčné zachování Ugunenapsiny moudrosti."
"Tou věčností bych si nebyla tak jistá, ale na nějakou dobu snad. Je ti doufám jasné, že se s nimi nemůžete křížit?
Jejich metabolické změny při rozmnožování a narození jsou příliš odlišné od našich. Až dospějí, musíte mít jistotu, že se Sorogetso páří jedině mezi sebou. Dokážeš udržet na uzdě chtíč svých Dcer?"
"Náš chtíč se týká pouze vědění. Nemusíš mít obavy."
"Dobře. Musíte se smířit s faktem, že vaše pokračování bude výhradně kulturní, nikoli genetické. Jednoho dne poslední z vašich Dcer zemře stářím. Potom zde zbudou pouze Sorogetso."
"Chápu, co máš na mysli, a znovu tě ujišťuji, že na tom nezáleží. Osm zásad Ugunenapsy bude žít dál, a to je podstatné."
"Dobře. Takže mám nejvyšší čas odejít. Dokončila jsem všechny úkoly, které jsem si sama uložila. Teď si chci užít trochu toho pochlebování civilizovaných měst, úcty Eistaa. A dopřeju si to potěšení a úplně zapomenu na to strašlivé jméno Ugunenapsa."

32

Obchodování zabralo většinu prvního dne a pokračovalo i druhý den. Paramutan v něm nacházeli takové zalíbení, že rozhodně neměli v úmyslu rychle ho ukončit. Hanath a Morgil se záhy nakazili jejich nadšením a jen litovali, že s sebou nepřivezli více zboží. Potom se kdosi zmínil o čerstvém mase. Veškeré činnosti ustaly, dva lovci se chopili luků a odkvačili do lesa.
Paramutan byli sice nejlepší v lovu na moři, ale na souši se Tanu nevyrovnali. Čtyři čerstvě zabité jeleny přivítaly pronikavé výkřiky uznání a obdivu.
Vypukla hostina - a po ní obchodování pokračovalo. Následovala další hostina na oslavu úspěšného zakončení. Kerrick se usadil stranou, na jedné z dun, přivrácené k moři, a hluboce se zamyslel. Když za ním přišla Armun, vzal ji za ruku a posadil vedle sebe.
"Teď se vzájemně učí své písně," řekla. "Přestože nemají ponětí, co znamenají."
"Měli jsme mít s sebou nějaké porro - to by teprve byla oslava."
"Ani to neříkej nahlas!" zasmála se. Dva lovci právě předváděli, jak Tanu zápasí. "Představa, jak Paramutan pijí pivo, mě děsí a mám chuť okamžitě utéct."
Zdola se ozvaly další výkřiky a těžké žuchnuti, to jak se Kalaleq rozhodl všem ukázat, že Paramutan, byť byli menší, dokážou také dobře zápasit.
"Od chvíle, kdy jsme sem přišli, přemýšlím o mnoha věcech," řekl Kerrick. "A dospěl jsem k několika závažným rozhodnutím. Tak za prvé jsem se rozhodl učinit tě šťastnější."
Přitiskla se k jeho paži a zasmála se. "Nemohu už být šťastnější. Vždyť jsme spolu."
"To není tak docela pravda. Vím o jedné věci, která tě znepokojuje, a slibuju ti, že to přestane. Arnhweet má spoustu kamarádů, a já ho nutil, aby mě doprovázel na ostrov a mluvil tam s mým přítelem. A tys to nesnášela."
Úsměv se jí z tváře vytratil. "Ano, jistě. Ale ty jsi lovec, nemohu ti přikazovat, abys dělal to a ne ono. Lovec dělá to, co uzná za vhodné."
"Mýlil jsem se. Až se vrátíme, dohlédnu, aby se chlapec držel dál od toho, jemuž říkáš marag. Pro mě je to přítel a povídám si s ním rád, ale Arnhweet se rozhodne sám. Pokud chce zapomenout řeč murgu, ať ji tedy zapomene."
"Ale vždyť jsi pořád tvrdil, jak moc na tom záleží, jak je potřeba, aby se dokázal domluvit…"
"Změnil jsem názor. Ne, nezáleží na tom. Byl jsem slepý a neviděl jsem, jaký svět ve skutečnosti je. Vypadám sice jako Tanu, ale myslel jsem, jako uvažují murgu. To musí skončit. Svět se nezměnil, ale já ho teď vidím jinak."
Armun ho poslouchala mlčky, ničemu nerozuměla, ale chápala, že se jí pokouší vysvětlit cosi pro něj strašně důležitého. Usmál se, jak na něj pozorně, tiše upírá zrak, a dotkl se prstem jejího rtu.

"Nevysvětluju to správně. Mám tu myšlenku tady v hlavě, uvnitř je úplně jasná, ale nedokážu ji správně vyložit slovy. Jen se podívej, třeba tady na Paramutan, na všechny ty úžasné věci, které umějí vyrobit. Jejich ikker-gak, plachty, které ho pohánějí, pumpa na vodu, to, jak umějí vyřezávat…"
"Jsou velice zruční."
"To jsou. A my také. Naše pazourkové nože, luky, oštěpy, stany, ve kterých žijeme, to všechno si umíme vyrobit sami. A pomysli na Sasku, jejich nádoby a tkalcovské stavy, tkané látky, obilí, které pěstují…"
"A nezapomeň na porro!"
Rozesmáli se. Dole na pláži zatím pokračoval zápas a stával se stále divočejším. Dva z Paramutan se do boje tak zabrali, že je zalila vlna - což všem ostatním připadalo velmi směšné.
"To, co jsem řekl o vyrábění věcí, je moc důležité," pokračoval Kerrick. "Dokonce i na pivu záleží. Protože patří k tomu, co vyrábíme. Děláme věci rukama. Předměty, které vytvoříme, neumírají, protože nejsou živé. Oštěp se hodí právě tak do sněhu jako do džungle."
"Máš pravdu. Ale proč na tom tolik záleží?"
"Pro mě to je ten nejzávažnější objev. Příliš dlouho jsem myslel jako murgu. Oni nic nevyrábějí. Většina z nich nedělá vůbec nic, vlastně pouze žijí, jedí, umírají. Ale mají mezi sebou pár jedinců, vědců, kteří dokážou ovládat živé tvory a přizpůsobovat je svým potřebám. Nemám ponětí, jak to dělají, a mám dojem, že to ani nikdy nepochopím. Ale byl jsem hloupý, když jsem uvažoval pouze o věcech, které se dají vypěstovat. Jak to asi dělají, proč asi to tak dělají… Všechno, co jsem kdy naplánoval, všechno, co jsem vykonal, udělal jsem jejich způsobem. Vždycky jsem se snažil myslet jako oni. To byla chyba. Teď se k nim musím obrátit zády, jsem přece Tanu, ne napůl marag. Když tohle říkám, vidím pravdu jasně před sebou. Nechme smrtící hole zahynout. Nejsou podstatné. To já myslel, že na nich záleží, a ostatní mi uvěřili. Ale i to teď musí skončit."
Zděsila se. "To neříkej. Bez smrtících holí na jihu nepřežijeme. A na severu nezbylo nic než zima! To nemůžeš říkat!"
"Poslouchej a snaž se pochopit. Já jsem pouze jeden z lovců. Zítra mohu zemřít, vlastně jsem mohl zemřít třeba už včera; Používáme smrtící hole díky mně. Když jsem žil mezi murgu, viděl jsem, jak jejich pomocí zabíjejí cokoli, co na ně zaútočí, ať je to jak chce obrovské. To jsem tedy viděl a usoudil jsem, že se smrtícími holemi bychom na jihu také obstáli. To jsme také učinili, a teď na smrtících holích závisejí naše životy. To není v pořádku. Musíme najít cestu, jak se obejít bez nich, cestu, která je pro nás přirozená. Pokud jsme závislí na zbraních murgu, potom jsme my sami napůl murgu, všichni, nejenom já. Ale to se změní. Musíme se stát zase Tanu. Jak? Odpověď leží přímo před námi."
"Ale já ji nevidím," vyhrkla polekaně.
"Vzpomínáš na ostrov murgu? Jak jsi zapálila oheň a Kalaleq zabil ty jejich tvory-lodě?"
"Ano, vzpomínám."
"Potom nás tedy může naučit, jak úplně stejně zabíjet murgu. Naučí nás vyrábět takkuuk. To je ta černá hmota, ten jed, který přechovávají ve vacích, ze kterého se člověku udělá špatně, když se ho jen trochu nadechne. Ale když ho použijeme na hroty oštěpů, zabije i toho největšího mara-ga. Chápeš, jaký je v tom rozdíl? Když něco umíme vyrobit, nikdy to nemůže umřít, tak jako nám onemocněly a pochcípaly smrtící hole. Nemůže se ztratit ani umění, jak vyrobit další jed, když ho budou ovládat všichni. Budeme si dělat takkuuk a žít, kde se nám zlíbí."
"Myslím, že už ti rozumím. Chápu, že pro tebe je to moc důležité. Ale co když nedokážeme vyrobit takkuuk?"
Postavil ji na nohy vedle sebe.
"Nebude tak těžké pochopit, jak to Paramutan dělají. Hned se jich zeptáme. Co svedou oni, dokážeme i my. Pamatuj si, že nejsme murgu. A nesmíme se jim přizpůsobovat, nesmíme být jako oni. Možná se jednoho dne dopracujeme i k jejich znalostem o živých tvorech, ale teď, prozatím, ty znalosti nepotřebujeme. Pojď, zeptáme se Ka-laleqa."
Paramutan ležel na pláži a funěl, jak se cpal kusem syrových jater. Ruce měl od krve a obličej také, břicho plné z přejedení po všech těch hostinách, ale ještě se nehodlal vzdát.
"Největší jedlíku mezi Paramutan!" zavolal Kerrick.
"Teď jsi řekl pravdu! A také jsem největší lovec…"

"Dokážeš úplně všechno?"
"Cokoli!"
"A víš, jak se dělá takkuuk?"
"Kalaleq zná všechno, co je potřeba vědět, a umí udělat takkuuk, který zabije i toho největšího ularuaqa."
"Mohl by tedy nejmoudřejší z chlupatých Paramutan prozradit prostému Tanu, jak se to dělá?"
"Nikdy!" vykřikl, a vzápětí zařval smíchy a ochable upadl do písku. Kerrickovi ani Armun to nepřipadalo právě směšné, ale museli počkat, až se Kalaleq přestane chechtat a sežvýká a spolkne zbytek jater. Pak teprve začal vysvětlovat.
"Je to moc závažná věc a není snadné takkuuk vyrobit. Naučil mě to můj otec a já to zase naučím svého syna Kukujuka, až bude starší. Vy už jste dost staří, abyste se to mohli naučit. Ale tady jde o tajemství, a tak musíme uzavřít obchod."
"To je rozumné. Co za své tajemství žádáš?"
"Cena je vysoká! Žádám… Jeden kamenný nůž s tím nejostřejším ostřím."
Kerrick vzal svůj nůž a podal mu ho. Kalaleq vyzkoušel ostří palcem a spokojeně zamručel. "Teď ti to povím a později ještě ukážu. Musíš smíchat krev a vnitřnosti jisté ryby a zakopat je na teplém místě, aby shnily. Pak je vykopeš a necháš hnít dál, ale nejdřív k nim přidáš šťávu z kořínků těch statných květin, které rostou jedině na těchto březích. To je také jeden z důvodů, proč sem jezdíme za obchodem. Obchodujeme a vykopáváme ty kořínky. Musí se do takkuuku přidat, pomáhají mu zabíjet. Chcete také lovit ryby?"
"My jsme lovci. Potřebujeme jed na hroty oštěpů, abychom mohli zabíjet ty největší murgu v lesích."
"Určitě je to zabije, neměj obavy."
"Báli jsme se hodně dlouho," usmála se Armun, "ale teď už nebudeme."
A teď ji také opustily její osobní obavy, že z Arnhweeta vyroste víc murgu než Tanu. Ten strach byl pryč. Kerrick bude chodit za svým maragem na ostrov sám. Bude si s ním povídat, tak jako se bavil s Paramutan. To je všechno. A jednoho dne ten tvor umře a tím to skončí. Jako se právě v tomto okamžiku přestala bát.

"Ty se tam bojíš jít!" Dali pohrdavě plivl na zem, aby ukázal sílu svých pocitů.
"Ne, nebojím," bránil se Arnhweet. "Prostě tam nechci jít. To ty by ses měl bát, tvůj táta tě zase zbije, jako posledně, když jsi byl na ostrove. Slyšel jsem, jak jsi brečel!"
"Nebrečel jsem!"
"Ale já tě viděl!" vykřikl jeden z chlapců a hbitě uskočil, když se po něm Dali ohnal.
Arnhweet se začal nenápadně vzdalovat. Byl menší než Dali a věděl, že ho nepřepere. Doufal, že větší hoch na celou záležitost zapomene. Ale doufal marně. Dali chvíli honil druhého chlapce, pak se vrátil, pořád ještě celý roz-kurážený, a bolestivě zabodl Arnhweetovi prst do prsou.
"Viděl jsem, jak jsi šel na ostrov s tvým tátou. Schoval jsem se a pozoroval vás, šli jste rovnou za tím maragem."
"Nemluv o mém tátovi!"
"A proč ne?" Dali se mu teď se zlomyslným potěšením vysmíval a ostatní byli na jeho straně. "Chceš, abych přestal? Tak to zkus! Tvůj táta je napůl marag. Viděl jsem ho, jak takhle chodí a třese sebou a kroutí se."
Začal se kroutit a tancovat a mávat rukama a všem chlapcům to připadalo velmi směšné.
"Dejte s tím pokoj!" Arnhweet neměl žádný lepší nápad. Nevěděl, co dělat.
"A tys to dělal také, takhle ses třásl, takhle, takhle!"
Představení se všem ohromně zamlouvalo a Dali se otáčel dokola, aby na něj lépe viděli. Arnhweet vzplanul hněvem a strčil většího chlapce do zad, srazil ho k zemi a ještě ho důkladně nakopl, než se stačil' vyhrabat na nohy. Dali zuřivě zařval, Arnhweet se dal na útěk.
Byl rychlejší a hulákající Dali ho nemohl chytit. Zbytek chlapců běžel za nimi, všichni ječeli a pokřikovali. Začal závod mezi stany, Arnhweet uhýbal a uskakoval, přeskočil oheň. V tu chvíli ho ale Dali předběhl, chytil ho a zatočil s ním. Pak ho hodil na zem a začal ho mlátit. Pěstí zasáhl Arnhweetův nos, vystříkla

krev a diváci rozjařeně zařvali. Dali vstal a jal se do menšího chlapce kopat. Najednou zaječel, čísi silná ruka ho bolestivě udeřila do ucha.
"Mlátit menšího! Kopat menšího!" vykřikla rozzlobeně Merrith. "Zkus kopnout mě, no, to by se ti nelíbilo?" Pleskla ho ještě jednou, než se jí vytrhl a uskočil. "Ještě někdo má zájem? " zeptala se, ale hoši se už rozprchli. Arnhweet si sedl, vzlykal a popotahoval, slzy se mu na tváři mísily s krví z nosu.
"Kluci," zamumlala si pro sebe. Přisedla si k němu a utřela mu slzy. Pak namočila kus hadru ve vodě, očistila mu s ním obličej a nakonec mu ho přitiskla k nosu, dokud se krev nezastavila a chlapec nepřestal vzlykat.
"Běž teď do stanu, lehni si a zůstaň v klidu, jinak ti to zase začne krvácet," nařídila mu. "A zkus se vyhýbat potížím!"
Arnhweet se zničeně táhl ke stanu, vláčel nohy prachem a kopal do klacků. Kluci se mu posmívali - a měli pravdu. Vážně tak vypadal, když mluvil yilaně. Už to nikdy neudělá. Nebo ano? On tu řeč ovládal - oni ne. Jsou to hlupáci. A on smí chodit na ostrov - oni to mají zakázáno. To znamená, že je lepší než oni. Vypraví se tam třeba hned a oni za ním nesmějí.
Stan byl prázdný, Malagen s jeho sestřičkou někam odešla. A táta s mámou byli také pryč, klidně si odešli na tak hrozně dlouhou dobu! Nikdo se o něj nestaral, nikomu na něm nezáleželo. Snad leda Nadaskemu. Vzal si luk a toulec se šípy, pak uviděl u dveří harpunu. Tu by mohl vzít také a předvést svému příteli, jak se s ní loví.
Cestou napříč ostrovem nikoho nezahlédl. Byl horký den a on si připadal zaprášený a špinavý. S chutí se vrhl do vody a přeplaval úzký kanál, dělící malý ostrov od jejich velkého. Potom chvíli počkal, seděl na břehu a nenápadně se ohlížel, jestli se v podrostu někdo neskrývá. Nikdo ho však nesledoval. Vykročil podél břehu, a když před sebou spatřil přístřešek, hlasitě zavolal, žádaje pozornost k řeči. Nadaske vystrčil hlavu, pak vylezl ven celý a naznačil potěšení z návštěvy.
"A potěšení z jídla také," řekl Arnhweet a zvedl harpunu. "Pro nabodávání/chytání ryb. Ukážu ti, jak se to dělá."
"Malý má znalosti nad moje chápání. Budeme nabodávat ryby!"

anbefeneleiaa akotkurusat, anbe-gaas efengaasat.
pravila Ugunenapsa

Když přijmeš pravdu Efeneleiaa, přijímáš život.

33

"Všechno je naloženo, jak jsem nařídila?" zeptala se Ambalasi. Elem signalizovala úplnost a dokončení.
"Naložily jsme vše, co bylo přineseno do přístavu, a bezpečně upevnily a zajistily. Máme zde dostatek konzervovaných úhořů, dost vody na dlouhou cestu, uruketo je nakrmený a odpočatý. Jediná nejistota se týká místa určení."
"Entoban*! Bylas přece informována. Copak už ti paměť slábne věkem?"
"Paměť mám v pořádku. Jenomže Entoban* je rozlehlý kontinent, k němuž se přibližuje mnoho mořských proudů, bližší určení/jméno města by zkrátilo cestu."
"Možná potřebuji právě dlouhou cestu. Prozatím ti k určení kursu musí stačit Entoban*. Musím vzít v úvahu více měst, porovnat je. Jsem unavena, Elem, vyčerpána po všech stránkách, a to rozhodnutí je důležité. Toto bude má poslední dlouhá cesta, po dalších už skutečně netoužím, a také nemám zájem o drsný, prostý život průkopníka vědy. Teď chci žít v opravdovém městě, v pohodlí, ve městě, kde by za mnou přicházeli ostatní vědci, prostudovali a ocenili mé objevy. Chci život lehký a snadný, a to po stránce duševní i fyzické. A také trochu pestřejší stravu než samé úhoře." Ambalasi se rozhlédla po prázdném přístavu, obrátila se k němu zády. "Odplouváme."
"Dostala jsem jisté instrukce. Žádost, kterou nyní vyslovím. Ambalasi má před odjezdem laskavě

navštívit am-besed."
"Podezření na jisté úmysly. Projevy na rozloučenou?"
"To mi nebylo sděleno. Půjdeme?"
Ambalasi sice bručela a předstírala nezájem, ale přece vykročila. Když dorazily k ambesedu, uslyšely hukot mnoha hlasů, jenž odtud vycházel. Jakmile vstoupily, hlasy utichly.
"Zase si vykládají o Ugunenapse," prohlásila přezíravě Ambalasi. "Aspoň se ještě víc těším, až budu moci zapomenout na ni i její následovnice."
Přes všechny stížnosti a poznámky ji potěšilo, když viděla, že se tu sešly všechny, i to, jak se před ní uctivě rozestupovaly. Enge čekala vedle prázdného místa Eistaa a nikdo se už nepohoršoval, když ho zcela samozřejmě zaujala Ambalasi.
"Dnes se zjevně nepracuje," řekla.
"Všichni jsme zde. Bylo to přání nás všech."
"A máte k tomu nějaký důvod?"
"Máme. Debatovaly jsme o tom mnoho dní, probíraly…"
"To si dokážu představit!"
"… návrhy na nejvhodnější způsob vyjádření naší vděčnosti, kterou cítíme za vše, cos pro nás vykonala. Po dlouhém zvažování jsme však všechny zavrhly, protože žádný nevystihoval, jak velká je naše vděčnost."
Ambalasi se s jistým úsilím vztyčila. "Když jste tedy všechno zavrhly, mohu odejít."
Ambesed zahučel údivem a Enge rychle vystoupila, vyjadřujíc zápor, nutnost zůstat, neodkladnost. Pospíšila si s doplněním předchozího výroku.
"Nejspíš jsi mi nerozuměla, velká Ambalasi, nebo to snad zavinila má nedokonalost v řeči. Všechny návrhy byly odmítnuty ve prospěch jediného. Chceme tě uctít tím, co je nám nejdražší. Osmi zásadami Ugunenapsy."
Odmlčela se, nastalo naprosté ticho. "Takto jsme se tedy rozhodly. Od této chvíle navždycky je budeme nazývat Devíti zásadami Ugunenapsy!"
Ambalasi už měla na jazyku otázku, kdy že se Ugune-napsa vrátila a nadiktovala onu devátou zásadu, ale včas ji napadlo, že dokonce i od ní by to bylo příliš necitelné. Naznačila tedy jen zdvořilý zájem.
"A tato je devátá." Enge ustoupila a na její místo přišly Omal a Satsat. Zarecitovaly jednohlasně, a ostatní jim odpovídaly jako ozvěna.
"Devátá zásada Ugunenapsy. Prvních Osm zásad existuje, ale neexistovaly by, nebýt velké Ambalasi."
Ambalasi rychle rozpoznala význam toho, co vyslechla. Právě se jí dostalo od Dcer Života nejvyššího ocenění a nejvyššího projevu vděčnosti. Pro ně byly vždy na prvním místě Ugunenapsiny zásady. A teď s nimi bude provždy spojeno i jméno Ambalasi. Ta hádavá stvoření byla schopna cítit vděčnost. Snad poprvé za celý dlouhý život ji nenapadala žádná urážlivá poznámka. Dokázala jen tím nejjednodušším gestem naznačit uznání a vyjádřit vlastní vděčnost.
Enge znala starou vědkyni mnohem lépe, než by byla Ambalasi ochotna uvěřit. Dokázala se vcítit do její nálady a ocenit její reakci. Obrátila se a promluvila ke shromáždění.
"Ambalasi nám všem poděkovala, a nyní je čas nechat ji v míru odejít. Přestože nás dnes opouští, už víme, že zůstane navždy s námi. Ambalasi a Ugunenapsa jsou provždy spojeny."
Shromáždění se v tichosti rozešlo, zůstala jen Enge. "Smím tě doprovodit k uruketo? Kráčely jsme spolu už tolikrát a já se od tebe tolik naučila, moudrá Ambalasi. Půjdeme?"
Ambalasi se zvedala obtížně, Enge jí svými silnými palci pomohla a podepřela ji. Pomalu, bok po boku, vyšly z ambesedu. Městem prošly mlčky. Pak Ambalasi naznačila, že si přeje odpočinout ve stínu. Slunce toho dne pálilo, bylo horko. Zastavily, aby se ochladily, a Enge naznačila žádost o informaci.
"To jsem nikdy neodmítla, Enge, vždyť víš. Bez mé trvalé péče by nejen váš svět, ale celý svět Yilaně byl o něco chudší."
"Máš pravdu. A tato skutečnost vlastně vyvolala mou otázku. Záleží mi na odpovědi. Nikdy ses netajila tím, že nevěříš v Ugunenapsu, a mě to jednak uvádělo do rozpaků, jednak to nemohu pochopit. Vždyť jsi pokaždé dokázala naprosto přesně analyzovat naše problémy a pomoci nám k jejich dokonalejšímu poznání. Ale co ty? Co tvé osobní přesvědčení? Věříš snad, že Devět zásad Ugunenapsy platí?"

"Ne. Totiž s výjimkou té deváté."
"Potom ale, když pochybuješ o všem, co je pro nás nejdůležitější, proč jsi nám pomáhala?"
"Už jsem myslela, že tuto otázku nikdy nepoložíš. Ptáš se až nyní, protože jsi konečně pochopila, že mě nikdy nepřesvědčíš?"
"Ambalasi vše vidí, všechno ví. Přesně jsi odhadla příčinu mého rozhodnutí."
"Odpověď je jednoduchá a vcelku zjevná - z mého hlediska. Jako všechny Yilaně vědy se zajímám o život a o to, jak začíná, probíhá, jak funguje, mění se a končí. Toto je náš, Yilaně, způsob, tak uvažujeme, tak žijeme a bude tomu tak vždy. A mně to vyhovuje, nejsem však tak omezená jako ostatní. Chtěla jsem vaši skupinu studovat a zaujala mě vaše Ugunenapsa, protože ona byla první myslitel, jenž si položil odlišnou otázku. Ne jak věci fungují, ale proč tomu tak je? Právě tato otázka mi pomohla při mých výzkumech a spekulacích, a za to jsem vám vděčná. Když už neberu v úvahu fyzické obtíže, které způsobila. Když se Ugunenapsa poprvé zeptala proč?, na světě se objevilo něco nového. Otázka proč byla příčinou jejích Zásad, ty daly vznik Dcerám Života, a ty způsobily nekonečné problémy tím, jak tvrdošíjně odmítaly zemřít jako správné Yilaně. A z toho všeho vyplynul zcela nový přístup k ustáleným zvyklostem Yilaně. Mám-li už tedy přiznat vše, musím říci, že jsem se ani tak nestarala o Ugunenapsu a její teorie. Ve skutečnosti jsem chtěla studovat vás."
Enge byla otřesena. Dala ihned najevo nepochopení, touhu po vysvětlení.
"Ovšemže to objasním. Vezměme v úvahu naše zvyklosti, vztahy mezi Yilaně. Eistaa vládne a všechny nižší poslouchají. Nebo umírají. Fargi se vynoří z oceánu a nikdo si jich nevšímá. Dostanou najíst, jistě, kdyby zemřely, znamenalo by to konec všech Yilaně, ale jinak už se jim nedostane zhola ničeho. Když přežijí, když jsou obdařeny schopností učit se a pevnou vůlí, stanou se Yilaně a tím i součástí života města. Většina z nich to nedokáže. Odcházejí a patrně umírají, aspoň to předpokládám. Připusťme tedy, Že my Yilaně si navzájem dokážeme nabídnout pouze zavržení a smrt. Zatímco vy, Enge, nabízíte soucit a naději. A to je velmi neobvyklé a velmi nové."
"Naděje znamená možnost lepších zítřků. Ten druhý termín neznám."
"Ani nemůžeš, neboť jsem ho sama vymyslela k označení nového pojmu. Vyjadřuje porozumění cizímu žalu a je spojen se snahou ulehčit trápení ostatních. Proto jsem vám pomáhala. Tak tedy zůstaňte zde, bezpečny ve svém městě, a studujte všechna proč, která život přináší. Nejspíš se už neuvidíme."
Přišlo to příliš náhle, loučení proběhlo příliš rychle. Navíc Ambalasi se svou obvyklou přímostí zdůraznila, že se již nikdy nesetkají. Engino tělo se pohybovalo, odpovídajíc jejím myšlenkám, v nichž se pokoušela hledat slova k vyjádření toho, co cítí. Nenacházela však žádná.
Už došly až k vodě, a ona stále nemohla najít ta správná slova. Nakonec se jen dotkla Ambalasiných palců, jak by to učinila své efenselě, a poodstoupila. Aniž by se ohlédla, Ambalasi se přidržela Setěsseiny dlaně a s její pomocí vyšplhala na uruketo. Elem shlédla z ploutve, připravena vydat rozkaz k vyplutí. Vtom jedna z členek posádky zasignalizovala pozornost a ukázala na řeku. Velitelka se obrátila a upřeně se tam zahleděla.
"Neodkladnost slyšení," zavolala na ostatní pod sebou. "Dole v řece se cosi pohybuje. Vysoká pravděpodobnost, že je to uruketo."
"Nemožné." Ambalasi se pokusila dohlédnout na velkou vzdálenost, v níž se předmět nacházel, ale marně. "Setěssei, ty máš zrak dravce, co vidíš?"
Setěssei vyšplhala na půl cesty do ploutve, ale neozvala se, dokud si nebyla jista.
"Je to tak, jak Elem řekla. Blíží se k nám uruketo."
"Nemožnost náhodného objevení. Pokud jsou na palubě hubená Ukhereb nebo tlustá Akotolp, znamená to, že věnovaly velkou pozornost mým poznámkám. Patrně jde o jejich soukromou výzkumnou výpravu. Stejně odjíždím."
"Yilaně vědy jsou vždy vítány," řekla Enge, pozorujíc cizí uruketo, který se vytrvale blížil. "Můžeme se od nich mnohému naučit - a možná i ony od nás."
Ambalasi nedokázala brát život tak prostě a věcně jako Enge. Podle jejích zkušeností se téměř každé překvapení nakonec zvrtlo v nějakou nepříjemnost. Přesto však v tomto případě zvítězila zvědavost, takže nedala Elem příkaz k vyplutí. Místo toho s temným podezřením sledovala blížící se uruketo. Na vrcholku jeho ploutve už se daly rozeznat postavy Yilaně. V životě se až příliš uplatňoval prvek náhody.

Kdyby bývala opustila město už včera, nebyla by přítomna příjezdu tohoto uruketo. Ale dnes už pochopitelně nemělo smysl o tom přemýšlet. Jako pravá vědkyně klidně vyčkávala, co se z této záležitosti vyklube, zda půjde o vítanou či nevítanou návštěvu.
Setěssei vše rozhodla. "Poznávám jednu z těch na ploutvi. Je to lovkyně, známe ji z Yebeisku. Jmenuje se Fafnepto."
"Nevítaná," řekla stroze Ambalasi. "Raději jsme měly odplout už včera. Od Yebeisku nemůžeme očekávat nic dobrého. Znáš ty ostatní?"
"Ano, velitelku uruketo, také z Yebeisku. Tu třetí neznám."
"Zato já ano," řekla Enge s takovou hrůzou a nenávistí, až se i Ambalasi zděsila; dosud nikdy neslyšela Enge promluvit takovým tónem. "Jmenuje se Vaintě a kdysi to byla má efenselě, kterou jsem později zavrhla a opovrhuji jí. Kdysi bývala moudrá a dobrá vůdkyně. Nyní slouží jen a jen smrti."
Na nábřeží padlo ticho. Všichni jen mlčky pozorovali temný obrys uruketo, blížícího se k přístavu, a vlnky, které před sebou hrnul, zlehka narážející do dřeva doku. Ambalasi se rozhodla nalodit a vyrazit, ale příliš pozdě, neboť Fafnepto výhružně pozvedla svůj hěsotsan, tak aby ho všichni viděli. Takové poselství nebylo možno ignorovat. Tento uruketo přivážel velmi nevítaný náklad.
Fafnepto vyskočila na břeh a rázně vykročila k nim, pevně svírajíc hěsotsan, Vaintě se držela o krok za ní. Nebyla ozbrojena. Ambalasi naznačila nechuť a odmítnutí.
"Máš nějaký důvod, Fafnepto, proč sem vcházíš tak urážlivým způsobem a budíš pozornost namířenou zbraní?"
"Velmi dobrý důvod, Ambalasi. Jediný hěsotsan na tomto místě držím já, a proto zde velím a rozkazuji. Byla jsem vyslána Saagakel, Eistaa Yebeisku, abych tě nalezla a vrátila se s tebou a s tímto uruketo, kterého sis vzala bez dovolení."
"To není pravda. Dala mi svolení používat ho."
"Používat, to ano, ovšem Saagakel je toho názoru, že tento způsob použití se podstatně liší od původně zamýšleného."
"To je věc názoru. Pokud tomu správně rozumím, chceš toho tvora vrátit Saagakel. Tak si ho vezmi."
"Mám za úkol přivést i tebe, Ambalasi. Eistaa trvá na tom, aby ses vrátila s ním. Nemůžeš odmítnout."
Ambalasi prohnula tělo opovržením. "Když odmítnu, zabiješ mě, lovkyně?"
"Ano. A přiměju tvou asistentku, aby tvé tělo konzervovala. Musím Eistaa poskytnout důkaz, že jsem své poslání splnila. Saagakel si tvou vydělanou kůži patrně pověsí na stěnu."
"Ticho!" Enge zavelela s takovou autoritou, až sebou Fafnepto škubla a znovu pozvedla zbraň. "Je zcela nepřijatelné/zavrženíhodné, aby tak nehodné stvoření hovořilo tímto tónem s významnou vědkyní jako Ambalasi! Nařizuji ticho a okamžitý odjezd uruketo!"
Fafnepto držela zbraň pohotově, měřila si Enge chladným pohledem, připravena na každý útok. Vaintě předstoupila a naznačila hrozba/nesplnitelná.
"Tato zde není schopna násilí," řekla. "Je to Enge, Dcera Života/Smrti a nedokáže nikomu ublížit."
Fafnepto sklonila hěsotsan a dala najevo pohrdání. "Tak o ní Eistaa hovořila. Nepotřebujeme ji, nezajímá nás. Vrátí se pouze uruketo s Ambalasi, takové jsem dostala rozkazy. Také mám příkaz zabít každého, kdo se mi postaví do cesty."
Vaintě vyjádřila souhlas.
"Rozumné rozhodnutí. Tato stvoření vnášejí rozkol do každého města, kde se objeví. Zabít je by bylo pouhým milosrdenstvím. Překvapuje mě, že je zde Eistaa tohoto města trpí."
"Toto město nemá žádnou Eistaa," řekla Enge s chladným opovržením. "Odejděte. Nejste zde vítáni. Toto je město Ugunenapsy a ta o vás nestojí."
"Že by nás v tak pěkném městě neuvítali? Tomu nevěřím. Promluvím si se zdejší Eistaa."
"Jsi snad hluchá, ty hloupé stvoření? " pravila přezíravě Ambalasi. "Není zde žádná Eistaa. Já jsem toto město vypěstovala, vím, o čem mluvím!"
Od uruketo se ozvalo funění a sípáni, pak špatně srozumitelné zvuky žádající pozornost k hovoru. Z ploutve neohrabaně slézala Akotolp. Překážela jí hlavně tloušťka a také schránka, kterou nesla.
"Učitelko… Ambalasi," zafuněla. "Toto je Vaintě, jíž sloužím. Budeš ji poslouchat, protože je neobyčejně moudrá. To já jí přinesla tvé záznamy, které zde vidíš, a ona jim porozuměla a přivedla nás sem, na toto

místo."
"Myslím, že od tebe jsem už toho vyslechla až dost, Akotolp," řekla Ambalasi pohrdavě. "Předala jsem ti výsledky svého výzkumu v zájmu vědy. A k čemu jsi je použila ty? Přivedlas za mnou tato odporná stvoření. Odveď si je zase zpátky!"
"Dost těch prázdných řečí!" zavelela Fafnepto. "Mé příkazy jsou takové." Ukázala na Elem. "Ty a všechny, které jsou nyní na palubě, okamžitě uruketo opustíte, neboť ten tvor se vrátí do města, jemuž náleží. My ihned odplujeme do Yebeisku. V obou uruketo."
"A co s těmito stvůrami?" zeptala se Vaintě, ukazujíc na Enge. "Co jejich město?"
"To není má starost. Odplouváme."
"Já ale zůstávám."
"Tvá volba." Fafnepto se obrátila k Elem, která se dosud nepohnula. "Nerozumělas mým příkazům? Okamžitě ven z uruketo."
Akotolp položila schránku, kterou přinesla, na zem a otevřela ji. Vaintě se sklonila a sáhla dovnitř. Fafnepto ten pohyb neušel, otočila se, aby zjistila, co se děje, pak rychle pozvedla hěsotsan. Nepatrně se však opozdila. Hěsotsan, který Vaintě vytáhla ze schránky, třeskl a lovkyně se bezvládně složila na zem. Všichni přihlížející strnuli v úděsu, s výjimkou Akotolp, která o akci věděla předem. Kolébavým krokem došla k nehybnému tělu a vzala mrtvé lovkyni její zbraň. Připojila se k Vaintě, z jejíhož držení těla vyzařovalo uspokojení.
"Tak," pravila Vaintě, "a teď tu velím já."

34

Vražda se odehrála velmi rychle - nepochybně byla přesně takto naplánována. Při zpětném pohledu se celá událost jeví zcela pochopitelná a motivy jsou zřejmé, usoudila Ambalasi. Fafnepto stála před nimi vzpřímená, pyšná na své lovecké umění, svou sílu a svou zbraň. Neuvědomila si, že i ve městech se najdou lovci, zuřivější než ti nejhorší lesní dravci. Vaintě byla vůdkyní tohoto spiknutí, a ta tlustá, hloupá Akotolp se řídila jejími instrukcemi. To ona jí přinesla hěsotsan, poskytla jí prostředky k realizaci této smrtonosné lsti, dokonce měla tu drzost použít její, Amba-lasiny záznamy k uschování zbraně! Ambalasi se obrátila k Akotolp, každým svalem v těle vyjadřujíc pohrdám a zavržení.
"Bývalá tlustá studentko, nyní korpulentní stvůro schopná tak ohavného, smrtícího spiknutí! Ihned mi vrať mé vědecké záznamy, neboť nejsi hodná je vlastnit."
Akotolp v té vichřici hněvu zakolísala, ustoupila, docela zapomněla, že drží v rukou hěsotsan, pokusila se promluvit, ale nedokázala to. Vaintě jí přišla na pomoc.
"Velká Ambalasi, příliš se zlobíš na věrnou Akotolp. Před dlouhou dobou přísahala, že mi bude sloužit, a své přísaze také dostála. Pochopitelně nemá v úmyslu jakkoli tobě, své učitelce, ublížit. Stejně jako já uznává tvé vědomosti a moudrost. Jsem ti vděčná za průzkum tohoto nového kontinentu, který mi umožnil doplout až sem a dovršit tím své poslání."
"Tys měla za úkol zavraždit Fafnepto? " zeptala se Am-balasi. Hřebínek jí vzplanul živou barvou.
"Tato nešťastná událost byla nevyhnutelná. Obě jsme sloužily Saagakel a podnikly jsme tuto výpravu z jejího příkazu. Naneštěstí jsme se neshodly v několika bodech, zejména v tom, čemu je třeba dát přednost. Yilaně jako byla Fafnepto není přístupna rozumné domluvě, a tak došlo k tomu, že zemřela za své přesvědčení. Dej mi svůj hěsotsan, Akotolp, než někoho omylem zabiješ. Nemusíš se tolik třást, cos vykonala, bylo správné. Splnila jsi svou povinnost ke mně, své Eistaa, a já jsem ti za to vděčná. Pochopitelně nyní vrátíš Ambalasi její záznamy."
"Pokud si to přeješ, Vaintě."
"To není mé přání, ale přání této velké vědkyně, jejíž nařízením se obě podrobíme."
Ambalasi naznačila nedůvěru. Akotolp jí postavila schránku se záznamy k boku a spěšně zase ustoupila.
"Ze bys vyhověla mým přáním, Vaintě? A co když si přeji zůstat zde, v tomto novém městě?"
Vaintě polohou paží vyjádřila lítost. "Naneštěstí to není možné. Byla jsem vyslána Saagakel, Eistaa Yebeisku, abych tě přivedla zpět do jejího města. A to také učiním. Všechny tvé záznamy, které Akotolp

vzala z Alpěasaku, jsou nyní na palubě uruketo a tam také zůstanou. Ty se k nim připojíš." Obrátila se ke Gunugul, která sestoupila z ploutve a nyní stála na břehu podobně jako ostatní ztuhlá děsem a otupělá tím, co se tak rychle a nečekaně přihodilo. "Potřebujeme dostatek masa a vody, abychom se mohli vrátit do Yebeisku. Máme dost zásob?"
"Postačí, pokud většina z nás bude cestou spát."
"Výborně. Ihned vyrazíš na zpáteční cestu a Ambalasi vezmeš s sebou."
"A co s tím druhým uruketo? Unesla ho Ambalasi, měl by být vrácen…"
"Našli jsme ho, je v pořádku a nepoškozen, jak sama vidíš. Ujisti velkou Saagakel, že se jednoho dne do jejího města vrátí. Ale prozatím ho ještě potřebuji pro své účely. Tuto jedinou odměnu žádám za všechno úsilí, které jsem věnovala pátrání po něm a po té, kterou nyní vracím zpět."
"A za zabití Fafnepto," dodala Ambalasi s chladným hněvem. "Enge měla pravdu, jsi smrtící stvoření plné jedu, Vaintě. Má práce, všechno, co mám, i má asistentka Setěssei, to všechno je v tom uruketo, nyní už dvakrát ukradeném. Co s ním bude?"
"Nabízím ti veškerou pomoc. Mohou se s tebou vrátit do Yebeisku. Přenes si všechny své věci, pak ihned odpluješ."
"A ty zůstaneš. Jaké nanejvýš nekalé záměry máš s tímto městem?"
"Mé plány se tě vůbec netýkají, stará. Odjed' odtud - a vychutnej si pozornost Eistaa Yebeisku."
Ambalasi naznačila opovržení. "Jestli si myslíš, že mě Eistaa potrestá, jsi na omylu. Ta pro mě nepředstavuje žádný problém. Jakmile jí odevzdám záznamy o svých objevech, zapomene na pomstu. Její město se stane střediskem nové vědy a pohrnou se do něj vědci z celého Ento-ban*. Saagakel jako Eistaa shrábne všechnu slávu a pocty. Co se mě týče, město jako město. Setěssei, dohlédni na přestěhování mých věcí. Já si teď odpočinu." Udělala jen několik unavených kroků a obrátila se k Enge.
"Je mi velmi líto, že se do tvého města dostala tato stvoření zla." Naznačila definitivní /okamžitý odchod.
"Neboj se o nás. Zásady Ugunenapsy přetrvají navěky."
"Dobře. Stejně mám nejraději tu devátou."
Otočila se, pomalu vyšplhala do ploutve uruketo a zmizela.
Elem začala mluvit, ale Vaintě na ni namířila hěsotsan a nařídila ticho pod hrozbou bolestivé smrti.
Nastalé ticho trvalo po celou dobu, než posádka přenesla všechen majetek Ambalasi z jednoho uruketo do druhého. Akotolp se po zmizení své staré učitelky uklidnila, znovu uchopila hěsotsan zabité Fafnepto a usadila se na ocase. Sloužila své Eistaa. Velitelka Gunugul se nalodila jako poslední. Chladně oslovila Vaintě:
"Eistaa se dozví přesně to, co se tu skutečně přihodilo. Jak zemřela Fafnepto, Všechno!"
"Jen jí o tom pověz." Vaintě mluvila ještě stále s pohrdáním, ale už ho nedávala tolik najevo. "Splnila jsem, co jsem slíbila, a potom jsem se postarala o své vlastní záležitosti. Teď odtud zmiz."
Mlčky sledovala, jak se mezi dřevem doku a uruketo otevírá mezera. Pak se obrátila k Enge.
"S tímto jsem tedy skoncovala. Nyní se věnujme budoucnosti. Velmi obdivuji toto nové, svěží město, které jste zde vypěstovaly. Musíš mi o něm vyprávět."
"Nepovím ti nic. Vůbec s tebou nebudu mluvit. Zavrhuji tě, stejně jako jsem tě zavrhovala dřív. Nikdo v tomto městě tvou existenci neuzná."
"Chápeš ty vůbec, jaké jsou s vámi potíže? Cožpak jsi ještě nepochopila, že rozkazy tu teď vydávám já? Léta tvého vůdcovství skončila. Právě tak jako já jsi vždy toužila po moci, není-liž pravda? Přiznej to aspoň sama sobě, teď, když jsi svou moc ztratila. Vedlas tato zmatená stvoření a zavinila přitom smrt mnoha z nich. Jsi však velmi silná, podobně jako já. Nakonec jsi je dokázala dovést až sem, napříč oceánem, a nechalas zde vyrůst město. Ale v něm teď budu vládnout já. A ty proti tomu nemůžeš udělat vůbec nic. Já budu hovořit a všichni mě budou poslouchat." Zvedla hěsotsan a zamířila. "A když někdo neuposlechne mého rozkazu, promluví za mě tato zbraň. Věříš mi?"
"Ano, tomu věřím. Jinému bych neuvěřila, ale tobě ano. Ty jsi toho opravdu schopna."
"Správně. Nyní ti povím něco o tvém městě, zjevně úplně novém, čerstvě vypěstovaném. Když se tak dívám kolem sebe, je mi zřejmé, co se zde přihodilo. Připluly jste sem a ta moudrá vědkyně Ambalasi pro vás na tomto neobydleném místě nechala vyrůst město. Vzhledem k tomu, že zde nemáte žádnou Eistaa, patrně.ho nazýváte svým městem, městem Dcer Smrti. Ale to se nyní rychle změní. Já jsem teď

Eistaa. Pokud toto město kdy mělo nějaké jméno, nechci o něm slyšet. Protože já jsem Vaintě, lovec štěstí, přeji si, aby v mém městě múru neustále trvalo, a potřebuji teši, chytit a pevně podržet radost a štěstí. Město se ode dneška jmenuje Muruvaintesi, místo, kde bylo uloveno a navždy polapeno štěstí. Není to snad příhodný název?"
"Je zcela nevhodný a já ho odmítám - právě tak, jak to učiní ostatní. Odejdi odtud!"
"Ne! Město mi teď patří! A ty mi nebudeš vzdorovat. Vlastně bys to ale mohla zkusit. Je to tak snadné. Dávám ti poslední šanci, Enge. Bojuj se mnou a získej nade mnou převahu! Zabij mě, Enge, a město bude zase tvé. Ovšem, pokud to skutečně uděláš, zradíš vše, cos po celý život hlásala a v co jsi věřila. Vidíš, jak dobře tě znám? Teď ses octla v neřešitelné situaci. Můžeš všechno ztratit - nebo všechno ztratit!"
Enge vzplanula hněvem, cítila, jak se jí rozevírají palce, cítila nepřekonatelnou touhu vrhnout se na tu lupičku, která zničí všechno, v co věřila, čemu zasvětila celý život, vrhnout se na ni a zabít ji!
A přitom věděla, že podlehnout té nesmírné touze by znamenalo zavinit zkázu toho všeho právě tak jistě, jako ji způsobí sama Vaintě.
Její hněv neustoupil, ale uzavřela ho v sobě, spustila paže a odvrátila se.
"Rozhodla ses moudře," řekla Vaintě, vítězně se vypínajíc. "Teď promluv ke svým Dcerám a pověz jim, ať se dobře starají o chod města, zatímco ty budeš pryč. Ostatně nemají na vybranou. Budou pracovat tak jako dřív, ale tentokrát pro mě, ne pro sebe, neboť město mi nyní patří. Připomeň jim, že jakýkoli odpor ztrestám smrtí. Klidně si sem přivezu fargi, které zaujmou jejich místa. Běž jim to říct, pak se sem vrať. Ještě dnes odplouváme do Gendasi*, mám tam jednu nevyřešenou záležitost. Tu musím dovést ke konci, než se pustím do přeměny tohoto města. Velmi si přeji, abys byla při tom, až vypátrám a zabiju ustuzou jménem Kerrick. Jistě se toho ráda zúčastníš, ne?"
Hněv a nenávist se teď soustředily jen v Enginých očích, jinak zůstaly hluboko uvězněny. Upřela na Vaintě dlouhý pohled, pak se otočila a pomalu odcházela. Vaintě si gestem vyžádala pozornost členek posádky.
"Kdo zde velí?"
"Já," řekla Elem. "Ale já sloužím Ugunenapse, ne tobě. Uruketo zůstane zde. Klidně mě zabij."
"Tak lehce se z toho nevyvlékneš, velitelko. Já nezabiju tebe, ale tvé hloupé družky. Pokaždé, když odmítneš splnit můj rozkaz, zastřelím jednu z nich. Pochopilas?"
Elem bezmocně naznačila zmatek a pochyby, neschopnost uvěřit něčemu tak strašnému.
"Ale ano, je to možné," řekla Vaintě. "Akotolp, zastřel jedno z těch ohavných stvoření, aby zbývající pochopily, že mé rozhodnutí je nezvratné."
"Ne!" vykřikla Elem a postavila se před Akotolpinu namířenou zbraň. "Uruketo vypluje podle rozkazu, už žádné další zabíjení!" Pohlédla na mrtvolu Fafhepto. "Jedna mrtvá stačí."
Enge kráčela k městu strnule, dosud se nevzpamatovala z Vaintina nečekaného příjezdu. Události tohoto dne ji z výšin naděje uvrhly do nejhlubšího zoufalství. Dvě Dcery, které potkala, zděšeně ucouvly, když rozeznaly v jejích pohybech nekonečnou bolest. Zastavila se a pokusila se utřídit si myšlenky.
"Povězte všem, ať hned přijdou do ambesedu. Došlo ke strašlivé pohromě."
Její vzkaz byl předáván rychle a ona kráčela pomalu, hluboce zamyšlena. Shromáždily se ještě dřív, než dorazila, a když promluvila, nastalo naprosté ticho. Když výpravěla, co se přihodilo, zazněly mumlavé steny bolesti, a když potom stručně popsala, co bude následovat, ozval se zoufalý pláč a výkřiky.
"Ráda bych vám dodala naději, ále v této chvíli to nedokážu."
"Opustíme město," řekla Satsat. "Pamatuji si na Vain-tě. Jak bych na ni mohla zapomenout? Tak jako je Ugune-napsa vtělením života, ona je vtělená smrt. Musíme odejít. Zemřeme tak jako tak."
Enge dala najevo porozumění. "Mluví z tebe strach. Ať je jak chce strašná, Vaintě je jen jediná Yilaně. Nedošly jsme tak daleko, aby nás teď zahubila první skutečná překážka. Toto město je naše. Ona se bude snažit předělat ho tak, aby vyhovovalo jí, a my jí budeme vzdorovat mlčením a prací. Když promluvíme, nebudeme mluvit k ní, ale k jakékoli fargi, kterou si přivede. Pokud fargi pochopí pravdu Ugunenapsiných slov, stane se jednou z nás, a to bude znamenat naše vítězství. Žádám od vás víru ve všechno, co jsme vytvořily, a také v to, co teprve vykonáme. Zůstaňte zde. Usilovně pracujte. Až se vrátíme, patrně nás čeká ještě mnohem těžší práce, ale nemáme na vybranou. Pokud chceme věrně

následovat Ugunenapsu, nic jiného nám nezbývá."
Satsat, Omal a Efen věděly, co je čeká. Znaly Vaintě, když ještě zastávala úřad Eištaa v Alpěasaku, před tím, než bylo město zničeno. Měly jasnou představu, čeho všeho je schopna. Přistoupily k Enge a dotkly se jí palci jako efenselě, ostatní mlčky přihlížely. Vše, co sdílely, jak daleko došly od chvíle, kdy je poprvé spojilo učení Ugunenapsy, to všechno Enge dodalo sílu znovu vykročit.
"Děkuji vám za vaši podporu. Díky za nový cit, o němž jsem dnešního dne slyšela poprvé, za soucit. Je to pojem, jímž moudrá Ambalasi popsala to nové, co všem Yilaně přinesla Ugunenapsa. Navždy si to zapamatuji a nezapomenu na vás, až odplujeme. I když se zdá, že nemáme žádnou naději, přesto doufejte. Ještě stále můžeme uspět."
S těmito slovy je opustila a vracela se městem zpátky na břeh řeky. Všichni z přístavu už se nalodili, jen Vaintě na ni čekala.
Enge její přítomnost stěží vzala na vědomí a už vůbec jí neměla co říci. Vyšplhala do ploutve a řekla Elem, která tam stála:
"Můžeš odplout, jakmile budeš připravena. Nezdráhej se plnit rozkazy, neboť ti, kdo je vydávají, jsou stvůry zloby a smrti."
"Stane se, jak říkáš, Enge." Padl na ně Vaintin stín, ale Elem její příchod ignorovala stejně jako Enge. "Nezáleží na tom, kam jdeme dnes, pokud i zítra a pozítří budeme následovat Ugunenapsu."

35

Rozloučení proběhlo radostně a se smíchem, protože tak to u Paramutan chodilo vždycky. Každý z nich věděl, že dávat před cestou najevo žal a lítost přinese tu největší smůlu, bouře, vichřice a další pohromy. Hanath a Morgil byli celí šťastní z uzavřených obchodů, smáli se a namočili se stejně jako Paramutan, když jim pomáhali vystrkat ikkergak na moře. Vlny byly toho dne vysoké a lámaly se o ně, dokud se plavidlo neosvobodilo z pláže a nedostalo se do vody. Kalaleq se nalodil poslední, vytáhli ho nahoru za paže a za ocas, voda z něj jen crčela.
"Až skončí zima, připlujeme. Přivezeme spoustu zboží. Přijďte zas!"
"Přijdeme," zavolala Armun, překřikujíc nárazy vln o břeh. "Vrátíme se!"
"Co to říkal ten chlupatý? " zeptal se Hanath. Zuby mu drkotaly, zimou úplně zmodral. Rychle se zahalil do jedné z nově získaných kožešin.
"Chtějí, abychom tu spolu napřesrok zase obchodovali."
"Však také ano! Příště vyrazíme dřív a uděláme porro! To jim určitě zachutná."
"Ať tě to ani nenapadne," řekl Kerrick. "Leda by sis předem vyzkoušel jednu zimu v jejich společnosti, pohřbený v závějích, pod sněhem. Jsou to zvláštní lidé."
"Mně se líbí," prohlásil Morgil. "Umějí se bavit. A teď už nám konečně prozraď, co je to za svinstvo, to černé, cos tamhle zakopal. Ještě pořád to cítím v nose."
"To nás udrží při životě, až tyhlety umřou." Kerrick zvedl svůj hěsotsan. "Paramutan umějí vyrobit prudký jed, zvaný takkuuk. Zabije i toho největšího tvora v moři. Mur-gu bude zabíjet právě tak dobře. Teď už víme, jak si ho připravit. Totiž Armun si to pamatuje, pomáhala Kala-leqovi. Vypadá to dost složitě."
"Není to tak zlé," řekla. "Jenom krev a vnitřnosti se musí nechat shnít určitým způsobem. Pak se přidají kořínky z jedné rostliny, kterou znám. Když jsme byli malí, říkali nám, ať se jí nedotýkáme ani se k ní nepřibližujeme. Teď už chápu, proč."
"Ten zápach nás zabije dřív, než stačíme my zabít nějakého maraga," mínil Hanath.
"Neřekl bych." Kerrick zvedl svůj oštěp. "Podruhé se jed zakopává v malých kožených váčcích a ty se potom ovážou kolem hlavic oštěpů. Zakopeme prostě oštěpy i s ním, a tyto zbraně budou určeny pouze k zabíjení murgu. Když některým z nich probodneme maraga, ostří pronikne váčkem do masa a bude po maragovi."
"Tak to uděláme!" prohlásil Morgil nadšeně. "Pomůžeme ti, Armun, zhotovit spoustu oštěpů s takkuukem. Potom je budeme prodávat ostatním sammadům. Můžeme se také vypravit do údolí Sasku a vyměnit je za látku."

"Vy dva už nejspíš nikdy nebudete lovit," usoudila Armun. "Teď se dáte na obchod."
"Samozřejmě. Někdy si také zajdeme na lov, když se nám zasteskne. Ale obchodování nás baví."
Měli teď tolik kožešin a sbalených kůží, že si dva obchodníci museli nasekat tyče a vyrobit saně. Byly těžce naloženy a oba se při tažení střídali. K jihu vyrazili co nejdříve. Noci byly chladné, dny jasné a v nových kožešinách se v noci dobře spalo. I hvězdy se zde zdály jasnější než na ostrově. Kerrickovi to tak aspoň připadalo, když ležel a díval se na ně, zatímco Armun už spala. Možná září víc na severu, protože jsou to tharmy lovců, kteří tu zemřeli. Jednoho dne sníh roztaje a oni se vrátí do hor. Mezitím budou prostě žít, sammady porostou, murgu už nebudou představovat hrozbu, ani když hěsotsan uhynou. Den po zítřku bude dobrý. Toto byla věta, kterou Yilaně často používali, a když si. ji pomyslel, nohy se mu samy ohnuly a paže naznačily její význam. Armun ve spánku zasténala, jeho pohyb ji vyrušil. Zůstal tiše ležet. Zapomeň Yilaně, stačí ti být Tanu.
Cesta po známé stezce ubíhala rychle a bez obtíží. Pouze dvakrát je napadli velcí murgu dravci, které museli zabít smrtícími holemi. Jídla měli dostatek. Když se lovci vystřídali u saní, ten, který je zrovna netáhl, zmizel v lese a po chvíli je dohonil a nesl čerstvě zabitého jelena nebo maraga. Každý večer založili oheň, upekli si čerstvé maso a najedli se tolik, aby jim to vystačilo na celý příští den. Vytrvale mířili k jihu.
Když dorazili k odbočce, která vedla k sídlu ostatních sammadů, ozvaly se návrhy, že by se tu mohli zastavit; Ha-nath a Morgil měli chuť pokračovat v obchodování. Kerrick neměl nic proti tomu, ale Armun stála pevně na svém.
"Ne. Možná už se sammady přesunuly na jih. A jestli ne, tak se vy dva můžete kdykoli vrátit. My se vracíme domů. Mám tam děti a chci je co nejdřív vidět." Vrhla na Kerricka vyčítavý pohled.
"Jistě. Já je také chci vidět. Žádné zastávky, pokračujeme rovnou k ostrovu."
Dny se krátily a vzdálenost, kterou za denního světla urazili, také. Armun jejich pomalý postup trápil. Nutila ostatní, aby vstávali před rozbřeskem a ihned se vydali na cestu, večer trvala na tom, aby pokračovali ještě za tmy.
"Unavuje mě to," prohlásil Hanath jednoho večera, upíraje pohled na tmavnoucí oblohu. "Už bychom měli zastavit."
"Já jdu dál," prohlásila tvrdě Armun. "Také jsem unavená, ale pokud ještě dnes dojdeme k tomu místu u potoka, potom bychom mohli být na ostrově zítra, než se setmí. Jestli už nemůžete, půjdu sama. Jen mi dejte jednu smrtící hůl."
"Vždyť už jdu, už jdu," zamumlal Hanath, opíraje se do popruhů.
V noci pršelo, ale před svítáním se vyčasilo. Armun všechny vzbudila a smála se, jak si zase stěžují. Ale jakmile jednou vyrazili, všichni začali pospíchat a těšit se na návrat. Nezastavovali, jen v chůzi snědli trochu studeného masa. Nic nepili; všichni dokázali pochodovat bez vody celý den, až do tmy. Kerrick by málem přehlédl odbočku, ale Morgil ho na ni upozornil. Odhrnuli nově narostlé větve a vstoupili na pěšinu. Nedorazili ještě ani k brodu, když zaslechli křik a potkali skupinu lovců. Nastalo vítání, každý obdivoval jejich kožešiny a kůže. Lovci ochotně pomohli nést část věcí a postupovali teď o něco rychleji. Když došli mezi stany, Herilak je zahlédl a hlasitě na ně zavolal. Malagen se vynořila z Kerrickova stanu s dítětem v náručí, smála se a radostně je vítala. Armun chytila Ysel a zvedla ji do výšky.
"Setkali jste se s Paramutan a uzavřeli jste dobrý obchod," pravil Herilak, zkoušeje, jak měkké jsou přivezené kožešiny.
"Lepší než si myslíš, sammadare," řekl Kerrick. "Nejdůležitější, co jsme získali, je takkuuk. Umíme si ho teď udělat sami. Má to velký význam pro všechny Tanu."
"Kde je Arnhweet?" zeptala se Armun. Dítě držela v náručí a rozhlížela se, jestli syna zahlédne mezi ostatními dětmi. "Kde je?"
"Tady není, ale já vím, kam šel," ozval se jeden z chlapců. "Chodí na zakázaný ostrov a třepe se tam spolu s tím maragem."
Předvedl, jak se třese, dopředu a dozadu, ale jeho smích se rychle změnil ve výkřik bolesti, když mu Armun vrazila facku, až upadl.
"Kdybys tam nechodil, nemohl bys to vidět! Víš, že je ostrov pro vás zakázaný!"
Hněvivě pohlédla na Kerricka.

"Přivedu ho," kývl a vzal si hěsotsan. "Pojď se mnou, Herilaku, máme si co povídat."
"Půjdu," sammadar si šel pro luk a toulec.
"Jsme na správném místě?" zeptala se Vaintě, prohlížejíc si list s obrázkem ve slunečním světle. Podívala se na něj, pak zase na blízké pobřeží.
"Ovšemže ano." Akotolp ukázala palcem. "Tady. Těsně u těch ostrůvků u pobřeží. Ten, který tu vidíš, za sebou ukrývá rozlehlejší ostrov, kde mají ustuzou své doupě."
"Dostane se tam uruketo?"
"Naneštěstí ne. Mezi ostrovy je příliš mělko."
"Rozumím. A kde jste našly tu Yilaně?"
"Zde, na tom ostrově, obráceném k moři."
"Tam tedy přistaneme. Promluvíme s ní. Ta ustuzou jsou zabijáci. Pokud je napadneme, musíme je pobít do posledního. Ta Yilaně mi může pomoci, povědět mi, jestli je mezi nimi ten, po němž pátrám, může mi ukázat, kde ho najdu. Na ostatních mi nesejde, ale jeho musím zabít." Úsečně signalizovala Elem své instrukce. "Kupředu, tam k tomu ostrovu, co nejblíž. Nařiď Enge, ať se okamžitě dostaví."
Dopluli právě těsně k příboji, když se Enge objevila nahoře v ploutvi.
"Plav ke břehu," rozkázala Vaintě. "Akotolp tě bude následovat. Nezapomínej, že má hěsotsan. Já se k vám brzy připojím. Kdyby Elem náhodou napadlo odplout, když budeme na pláži, zabijeme tě. Je to jasné?"
Enge naznačila hnus/pochopení a zavržení přikazujícího. Potom sešplhala na hřbet uruketo a sklouzla do vody. Plavala ke břehu mnohem rychleji než Akotolp, která těžce lapala po dechu. Nepokusila se o útěk, věděla, že Vaintě by v tom případě zabila její družky zajaté uvnitř uruketo. Počkala na pláži, až ji Akotolp dostihne. Vaintě, o hodně hbitější plavkyně, dorazila těsně po ní.
"Jdu první," řekla. "Držte se těsně za mnou."
Zvolna vyšplhala na dunu, hluboko zarývajíc drápy. Na vrcholku rostla tuhá, vysoká tráva. Zastavila se a rozhrnula ji, aby viděla na druhou stranu duny. Strnula a zůstala bez pohybu, jen rukou za sebe ostře signalizovala ticho. Pozorovala dvě postavy pod sebou a poslouchala, co si povídají.
"Zkus to ještě jednou!" Arnhweet držel za chapadlo hardalta a kýval jím před Nadaskem.
"GrardaP," opakoval Nadaske a přesně napodobil pohyb jeho ruky.
"Ne grarrdle, " opravil ho Arnhweet. "Hardalt, prostě hardalt - a nedělej to s tou rukou."
"Tys to ale dělal."
"Jistěže dělal. Ale když mluvíš marbacky, nehýbeš se u toho. Jenom vydáváš zvuky."
"Hloupá/ošklivá řeč. Hodí se jen pro ustuzou." Nadaske postřehl pohyb nahoře na valu, pohlédl tam jedním okem a vrhl se směrem k úkrytu.
"Okamžité ukončení pohybu," nařídila Vaintě a rázným krokem sestoupila se svahu. "Jestli tam někde schováváš hěsotsan, jen se ho dotkni, a je po tobě! Vylez - a s prázdnýma rukama!"
Nadaske se pomalu, neochotně otočil a vrátil se na slunce, ruce mu ochable visely. Vaintě si ho změřila pozorným pohledem, naklonila se a potěšené začichala.
"Je to samec! A k tomu nějak povědomý."
"Už jsme se setkali, Vaintě. Ty si to asi nepamatuješ. Vládla jsi tehdy Alpěasaku jako Eistaa a poslalas mě na pláže. Vrátil jsem se."
Vaintě vyjádřila chladné pobavení nad tím, jak se pouhý samec dokáže rozzlobit. Hrubě naznačila, že ho s radostí pošle na pláže znovu, třeba okamžitě. Ale větší část její pozornosti patřila Arnhweetovi, který ustoupil, oči doširo-
ka rozevřené hrůzou, a těkal pohledem od ní k ostatním murgu, kteří slézali ze svahu. Pohyby, těch dvou, kteří měli hěsotsan, byly drsné, hranaté, chodili docela jinak než Nadaske. Ustoupil o další krok, ale' zůstal stát, když ta první naznačila zastavení pohybu.
"Slyšela jsem tě rozmlouvat s tímto samcem. Jsi Yilaně, což je nezvyklé/nemožné. A přesto se to stalo. Přistup blíž, to je rozkaz. Rozumíš?"
Arnhweet se přišoural blíž, třásl se přitom strachy. Naznačil pochopení smyslu. Vaintě se k němu sklonila, cítil její páchnoucí dech. Zvedla palec a dotkla se kovového nože, zavěšeného na jeho šíji.
"Co znamená ten kovový předmět? Tento je menší, ale podobný už jsem kdysi držela v ruce. Dokonce i

tenhle malý jsem už viděla, je to dávno. Ten větší mi byl doručen na znamení, že mám ukončit válku, v níž jsem už vítězila. Visel na krku ustuzou-zabijákovi jménem Kerrick. Ihned to vysvětli."
Arnhweet pochopil, co ta Yilaně povídá, i když jméno Kerrick vyslovila zkomoleně, tak, že mu nemohl rozumět. Ale smysl byl jasný.
"Je ještě jeden takový nůž. Nosí ho na krku můj… efenselě." Přesnější výraz si nedokázal vybavit, protože Yilaně nezná slovo otec.
"Takže jsi efenselě toho, po němž pátrám. Ale kde je, proč jsi zde sám? Okamžitě vysvětli význam, samče," nařídila, hledíc jedním okem na Arnhweeta, druhým na Na-daskeho.
Nadaske se neobtěžoval s odpovědí. Toto byl konec jeho svobody, konec života. Vaintě byla proslulá krutostí. Až se dozví o jeho útěku z hanalě po zkáze města, bude nesmírně rozzlobena, a tím víc, zjistí-li, že žil svobodně jako kterákoli samice. Postará se, aby co nejvíc trpěl, než zahyne na porodní pláži.
Všechno skončilo. V houští se cosi pohnulo, pohlédl tím směrem. Nějaké zvíře, na tom nezáleží, nezáleží už na ničem.
Kerrick s Herilakem právě dospěli k zátoce, když z křoví na opačné straně vyběhl Dali a vrhl se do vody, divoce se dral na druhou stranu a přitom vzlykal a lapal po dechu. Herilak ho vytáhl z vody a zatřásl s ním.
"Už jsi byl jednou bit za to, žes šel na ten ostrov. Teď tedy dostaneš…"
"Murgu - tam venku! Přišli z moře, murgu!"
Herilak ho chytil za bradu a přitáhl si ho blíž. "Jaký druh murgu? Ten, který používá smrtící hole?"
"Ano," a Dali se v pláči zhroutil k zemi. Herilak se prudce otočil a vyrazil za Kerrickem, který se už vrhl do vody. Dohonil ho až na druhé straně, chytil ho a zastavil.
"Jenom pomalu a potichu, nepospíchej tolik, nebo si pospíšíš ke smrti." Připravil si do luku šíp.
Kerrick jeho ruku odstrčil a běžel dál, nevnímal, co mu říká. Byly tam Yilaně. A byl tam Arnhweet.
Klopýtal pískem, Herilak těsně za ním. Běželi podél břehu, kolem duny, za kterou Nadaske ukryl svůj malý tábor. Potom s výkřikem hrůzy zůstal stát.
Herilak se také zastavil, když spatřil čtyři murgu, dva z nich ozbrojené, a mezi nimi chlapce. Přitáhl tětivu k bradě, vypustil šíp.
Kerrick mu strčil do ruky, šíp se neškodně zabodl do duny. "Ne! Zabili by ho. Polož luk. Udělej to pro mě, Heri-laku!"
Odložil svůj hěsotsan na zem, ale Herilak se nehýbal, pevně odhodlán zabíjet. I když viděl, že jeden z nich míří na Arnhweeta. Být to jeho vlastní syn, nezaváhal by, přestože by to pro dítě znamenalo okamžitou smrt. Stejně by všechny murgu zabil.
Arnhweet však byl Kerrickův syn a už jednou téměř zahynul Herilakovou vinou. Nesměl teď zemřít, i kdyby to měl Herilak zaplatit životem. Pomalu, nespouštěje zrak ze skupinky pod sebou, se sehnul a položil luk na zem. Ošklivý marag za chlapcem cosi zachrochtal a zatřásl sebou, rozevřel čelisti a předvedl ostré zuby.
"Správně děláš, že posloucháš," řekla Vaintě, paže složeny v gestu triumfu, ústa otevřená na znamení vítězství.
"Nech toho malého jít. Zůstanu tady místo něj," řekl Kerrick.
"Ceníš si svého efenselě víc než vlastního života?"
"Pro tato ustuzou to může být velmi důležité," pravila Akotolp. "Studovala jsem ta zvířata. Jsou živorodí, nemají vejce, a vztahy v jejich malých efenburu jsou velmi těsné…" Na Vaintin strohý pokyn ztichla.
Vaintě pokračovala ve své vítězné řeči.
"Tady všechno skončí, Kerricku. Příliš dlouho a příliš často jsi nade mnou vítězil, mnoho mých družek jsi zabil. Teď nastal den mého vítězství. Mám své město, které bude růst a vzkvétat. Ty i ta ostatní ustuzou nyní zemřete. Ale zemřete s vědomím, že jste byli pouze první na řadě. Neboť já se vrátím se spoustou fargi a se smrtícími tvory, které pro mě vytvoří oddaná Akotolp. Vrátím se a budu tvůj druh pronásledovat napříč celým kontinentem Gendasi*. Najdu každé vaše smradlavé doupě a zabiju každičkého z vás. Mysli na to, až budeš umírat. Promysli si to, hezky důkladně, protože ti poskytnu dost času, aby sis to mohl představit."
Vaintě zvedala svou zbraň s gesty nezkrotné radosti a triumfu. Kolem ní vládlo ticho, mrtvé, zděšené

ticho. Všichni strnuli hrůzou. Enge nebyla schopna jediného pohybu, prožívala strašlivý vnitřní konflikt mezi svým přesvědčením a potřebou zasáhnout. Arnhweet se třásl děsem, Nadaske ztuhl jako socha. Pouze Akotolp naznačovala pochopení a schválení následující akce.
Nadaske se pohnul a Vaintě k němu obrátila bdělé oko, pak pohlédla zpět na Kerricka, když poznala, že bezmocný samec se pouze odvrací, aby se nemusel dívat na to, co přijde.
Nadaske se otočil k vyděšenému chlapci, položil mu palce na ramena na znamení soucitu a porozumění.
Vaintě zvedla hěsotsan, namířila na Herilaka. "Ty, Kerricku, budeš poslední. Nejdřív se podíváš, jak umírá tvůj efenselě."
Nadaske posunul ruce níž, uchopil kovový nůž, který visel Arnhweetovi na krku, strhl mu ho, hbitě se obrátil a vší silou ho vrazil Vaintě z boku do šíje.
Cas se zastavil. Vaintě se rozšířily oči bolestí, zalapala po dechu, otřásla se, ruce se jí sevřely tak pevně, až se hěsotsan v tom krutém stisku začal svíjet. Nadaske stále držel nůž pevně mezi palci. Zaryl ho hlouběji, otočil jím, z rány vystříkla krev.
Vaintě zavrávorala a klesla k zemi, v pádu ještě stačila obrátit hěsotsan a vypálit.
Tlesknutí zaznělo tlumeně, jak se Nadaske svalil přímo na ni.
Akotolp nikdy nebyla příliš rychlá a teď jen v němé hrůze zírala na dvě nehybná těla. Než se odhodlala použít vlastní hěsotsan, Enge přiskočila a vykroutila jí ho z rukou.
"Zabíjení skončilo!" vykřikla Enge, zvedla zbraň vysoko nad hlavu a mrštila jí do vody.
"Zabíjení skončilo!" zopakoval Kerrick marbacky a jemně položil dlaň Herilakovi na rameno. "Nech ten luk tam, kde je. Tato Yilaně je má přítelkyně. Nikdy nezabíjí."
"Ona možná ne, ale co ten tlustý marag?"
"Ta zemře," řekl Kerrick hlasem studeným jako sama zima, nejprve v marbačtině, potom v yilaně.
"Zemřeš, Akotolp, nemám pravdu? Mělas zemřít, už když shořel Alpěasak, ale tehdy ses zachránila a stala se služebnicí Vaintě. Ale ta je nyní mrtvá. Tvé město mrtvé, tvá Eistaa také. Proč ještě žiješ? Nemusím tě zabíjet, uděláš to sama. Následuj svou Eistaa!"
Akotolp pocítila příval strachu. Věděla, že to ustuzou mluví pravdu. Nastal konec, neodvratný konec… Její oči nabyly skelného výrazu, padala, až se roztáhla na písku. Ještě několikrát se pohnula, ale pak už byla mrtvá.
Arnhweet se rozběhl k otci, usedavě přitom vzlykal. Přitiskl se mu k nohám, ale Kerrick ho zvedl a pevně k sobě přivinul.
"Už je po všem," řekl unaveně. "Náš přítel Nadaske je mrtev, ale zemřel tou nejlepší ze všech možných smrtí. Až budeš starší, pochopíš to. Už nikdy nepůjde na pláže. A my na něj nikdy nezapomeneme, protože zabil tu, jež by jinak vyvraždila nás všechny." Pohlédl na Enge. "Je vás tu víc?"
"Ne, totiž jen Dcery Života. Nikdo takový jako ona."
Podívala se na Vaintě, konečně mrtvou. To stvoření smrti teď leželo pod tím, kdo ji zabil. Pocítila v ústech trpkou pachuť a zalil ji strašlivý žal.
"Už nikdy nechci slyšet o smrti, nechci na ni myslet ani ji vidět." Kerrick se obrátil k Herilakovi, jemně se zbavil sevření Arnhweetových paží a předal ho vysokému lovci. "Vezmi ho k matce. Dali už určitě způsobil poplach. Zastav lovce, pošli je zpátky, tady už pro ně nic nezbylo. Pověz Armun, co se stalo. Brzy se vrátím."
Herilak převzal hocha a přikývl na souhlas. "Jak si přeješ, sammadare. Viděl jsem, jak se dva zabili navzájem, a také třetího, jak se zhroutil a zemřel. Co se to vlastně stalo?"
"Vysvětlím ti to, až se vrátím. Nejdůležitější je, že ta, která tu teď leží ve vlastní krvi, vždy vedla murgu proti nám. Teprve její smrtí válka skončila. Teprve teď je opravdu po všem."
"Takže jsme vyhráli?"
"Na to ti nedokážu odpovědět. Dalo se vůbec v takové válce zvítězit? Nebo prohrát? Prostě skončila. To stačí."
Sledoval pohledem Herilaka, jak zvolna odchází s jeho synem v náručí. Pak se otočil k Enge, která tu celou dobu stála bez pohnutí.
"Právě jsem řekl svým lidem, že válka mezi námi skončila. Je to pravda, učitelko?"
Enge naznačila souhlas a radost. "Opravdu skončila, můj žáku. Pojď se mnou na pláž, ať mohu

zapomenout na krveprolití a násilí, k němuž zde došlo. Chci, aby moje družky v uruketo věděly, že už se nemají čeho obávat. Ještě ti toho musím hodně povědět. Když jsi byl malý, jednou jsem ti vyprávěla o Dcerách Života, ale myslím, žes tomu tehdy příliš nerozuměl. Ale teď už pochopíš. Je nás mnoho. Nezabíjíme, žijeme ve vlastním městě a je to město plné míru."
"Třeba taková jednou budou všechna města. Nechceme od vás Yilaně nic, jen život v míru, totéž, co chcete i vy."
Vyšplhali na vrchol duny nad mořem, spatřili uruketo, jak klidně leží blízko břehu a narážejí na něj drobné vlnky. Enge si vyžádala pozornost a v nejjednodušším jazyce fargi naznačila plavat-tímto-směrem. Yilaně na ploutvi konečně pochopila, slezla dolů a sklouzla do vody. Pak se Enge obrátila ke Kerrickovi a vyjádřila současně naději a pochybnost.
"Domnívám se, že města Yilaně nechají váš druh na pokoji, neboť už vědí, jak umíte být strašní v zabíjení. Ale co tvůj druh? Nechá žít v míru naše města?"
"Jistě. Povím všem, co se zde přihodilo, a budeme se držet od Alpěasaku dál."
"Navždycky? Jednoho dne zemřeš, Kerricku. Co udělají, když ty už nebudeš, a přitom bohatství Alpěasaku poroste? To město je tak blízko. A proti tvému druhu tak bezbranné."
"Ne, to se nikdy nestane."
"Kéž bys měl pravdu. Naše životy, tvůj i můj, snad proběhnou v míru, ale myslím i na den po zítřku. Vidím tvůj druh, jak přichází do města Dcer Života a bere jim ho."
"To se nestane."
Kerrick pozoroval Yilaně z uruketo, jak se po pláži blíží k nim. Když jí Enge naznačila konec všech sporů/konec zabíjení, strnula v postoji velké radosti. Postřehl, že mu Enge neodpověděla.
Ale měla pravdu. Vždycky tu byla ta možnost. Yilaně se nikdy nezmění, nedokážou se změnit. Tanu se však neustále učí novým věcem. Pokud by znovu vzplála bitva mezi oběma druhy, kdo by pochyboval o konečném výsledku?
"Ještě mnoho bych ti toho chtěla povědět, ale je čas odplout," řekla Enge.
"Máme si mnoho co říct, a není na to čas… Setkáme se ještě, Enge?"
"Doufám, že ano, ale nevěřím v to."
"Já právě tak. Můj přítel Nadaske je mrtev. Teď jsi ty jediná Yilaně, kterou mohu nazvat přítelkyní. Nikdy na to přátelství nezapomenu. Ale po dnešku, když jsem konečně viděl Vaintě zemřít, bych si nejraději přál zapomenout na všechny Yilaně. Unesli mě kdysi násilím, násilím mě drželi mezi sebou, a všechno to skončilo smrtí. Už mi to stačilo, Enge. Jsem Tanu a zůstanu jím."
Enge byla v pokušení povědět mu o Ugunenapse a Duchu Života, ale vycítila v něm chlad a rozmyslela si to.
"Jsi jaký jsi, a i já jsem, jaká jsem."
Otočila se, vstoupila do vody a začala plavat. Její družka se k ní připojila. Díval se za nimi, jak šplhají na hřbet čekajícího uruketo. Když se uruketb obrátil a vyplul na moře, Kerrick se vrátil na místo, kde leželi tři mrtví Yilaně. Už je našly mouchy. Sehnul se a vytáhl kovový nůž z Vaintiny šíje, očistil ho o písek. Mrtvoly se musí pohřbít. A to poslední smrtelné objetí mu připadalo nesnesitelné. Odtáhl tělo svého přítele z mrtvoly Vaintě, zavřel mu nevidoucí oči, urovnal údy a uložil ho do písku. Pak si vzpomněl na sošku neniteska.
Ležela na úzké poličce až úplně vzadu v přístřešku. Kov sošky ho chladil do prstů, vyleštěné kameny se na slunci blyštěly.
Vzal sošku do jedné ruky, do druhé uchopil synův kovový nůž, odvrátil se od Yilaně a vykročil vstříc Tanu.

Epilog

Tyto věci se přihodily a musí se o nich vyprávět. Tak to aspoň vždycky říká alladjex, když hovoří o

událostech dávno minulých. Ashan etcheran wariadith, aur skennast man eis. Takhle to zní marbacky. V sesečtině bych to už asi nesvedl. Armun ano, ta se vždycky snadno učila cizím jazykům. V řeči Paramutan by to bylo dlouhé a natažené, asi jako Harvaqtangaq netsilikaktuvuk. Občas se s nimi vídáme, každý rok spolu obchodujeme. Vlastně obchodují spíš ti ostatní, já je jenom doprovázím, abych se znovu setkal s těmi zvláštními, přátelskými lidmi. Teď už s nimi nesměňujeme porro. To se stalo jen jednou, poprvé a naposled. Zlomené ruce a nohy se zahojily, ale vypíchnuté oko už znovu nenaroste.
Armun poslední dobou mluví o tom, že se s nimi znovu vydáme přes oceán. A proč ne? Naše dcera Ysel už má svého lovce a odešla s ním. Aspoň že Arnhweet je pořád tady s námi. Vyrostl z něj silný a obratný lovec, má svůj vlastní sammad. Mnoho dětí, které se narodily a byly vychovány na tomto ostrově, má něco společného. Necítí potřebu každým rokem putovat za zvěří, kamkoli potáhne. Zůstávají na místě. Hlavně se to zamlouvá ženám. Nerady by opouštěly svá pole s charadis, své stavy a pece. Občas si postěžují, že jim chybí sníh a chladné zimy, to když přijde obzvlášť parné léto. Ale to jen tak povídají. Mnoho původních sammadů je pryč, na jejich místo přibyly jiné. Někteří Tanu zemřeli. Ortnar za sebou stále tahá svou chromou nohu, stále si na něco stěžuje - a dosud žije.
Zato silný Herilak, který přežil tolik bojů, se jednoho rána neprobudil, ležel vedle Merrith nehybný a studený. Věci člověka někdy zaskočí. Merrith teď musí jejich syna Terina vychovávat sama. Vypadá to, že bude právě tak velký a mohutný jako jeho otec.
Tyto věci se přihodily a musí se o nich vyprávět. V Yi-laně se to řekne jednoduše: lulukhesnii igikurunkě, ma-rikulugul marikakotkuru. Se zvednutím ocasu, ten znak jsem nikdy nemohl použít. Musím se vydat do města, do Alpěasaku, a promluvit s nimi. Jestlipak je Lanefenuu ještě pořád Eistaa? Určitě, pokud ještě žije. Musím s ní promluvit. Zkoušel jsem si jen tak povídat s Arnhweetem, ale ten už nikdy nechce yilaně ani slyšet. Marbačtina je pro něj dost dobrá. Nechci se s ním přít. Rád bych věděl, jestli si ještě pamatuje, jak náš přítel Nadaske zabil Vaintě a pak byl sám zabít, přímo před našima očima. Často se mu o tom zdávalo, v noci se budíval s křikem, trvalo dlouho, než se těch snů zbavil. Celkem s ním souhlasím. Nemá důvod pamatovat si jazyk Yilaně. Ani si nevzal zpátky svůj nůž, i když jsem ho důkladně, do cista vydrhl.
Ale jeho syn ho nosí na krku a Arnhweet zase nosí můj. Otec a syn, tak to má být.
Někdy mi ten pocit chladu na kůži chybí. Ale blýskavý kovový obojek pořád ještě mám. Toho se nikdy nezbavím. Vyrostl mi přímo na krku, když mě Vaintě držela v zajetí. Už je dlouho mrtvá. Měla však zemřít dřív. Nikdo nikdy nespočítá, kolik smrtí způsobila. Musím se brzy vypravit do Alpěasaku. Povědět jim, že musí být opatrnější, zesílit svou ochrannou stěnu, možná přesunout porodní pláže jinam. Mladí lovci mi tu hlavu přinesli ukázat, abych jim řekl, jestli je tohle zabijáčky marag. Mělo to vyvalené oči, čelist tomu ochable visela. Fargi, sotva vylezlá z moře. Řekl jsem, že ano, je to ten druh. A že už další nesmějí zabíjet. Zasmáli se tomu. Ještě pořád mě snad respektují, ale nejsou právě poslušní.
Jak mi to tehdy povídala Enge, než odplula? Je to už tak dávno. Něco v tom smyslu, že tento svět nebude navždycky patřit Yilaně. Nevěřil jsem jí, ale teď už chápu. Zdá se, že nás Tanu neustále přibývá. Sammadů je tolik, že je ani nespočítám. Mnoho jich opustilo náš ostrov, ale vůbec to není znát. Jednou, ne příliš brzo, ani zítra, ani za mého života, ale jednou jich opravdu bude tolik, až začnou lovit na území Alpěasaku. Začnou plenit jejich stáda. Jako bych to už viděl.
Rád bych ještě jednou spatřil údolí Sasku, ale je to příliš daleko. Dva z našich lovců se tam nedávno vydali a potom vyprávěli, že je tam všechno stejné jako dřív. Nejspíš to už tak zůstane, u nich, Sasku, už to tak chodí. Povídali, že Šanone zemřel, však už byl velmi starý, ale jinak se nezměnilo vůbec nic. Myslím, že navštívím Alpěasak. Měl bych je varovat, aby si lépe hlídali pláže, nebo jim zabijí další fargi.
Někdy zahlédnu v dálce na moři jejich uruketo. Yilaně se plaví do ostatních měst, pořád vědí o všem, co se děje v jejich světě, ve světě Yilaně. Zajímalo by mě, jestli vůbec něco tuší o Enge a jejím městě daleko na jihu. Vysvětlovala mi kdysi, v co věří Dcery Života, ale stejně jsem jim nikdy nerozuměl. Enge a Vaintě, odlišné jako den a noc. Konec konců, když se může jeden Tanu tolik lišit od druhého, proč by tomu bylo u Yilaně jinak? Žijeme v divném světě.
Zvláštní svět, opravdu. Nedávno jsem slyšel kohosi mluvit o alladjexovi a nazývat ho přitom starým Frake-nem. Už plešatí, tím to nejspíš bude. Pamatuju si ho, když ještě býval chlapcem-beze-jména. Věci se pořád mění.

Bude pršet, poznám to. Před deštěm mě vždycky bolí bok. Možná se dnes vydám na lov. Ačkoli, masa máme dost. Nebo se půjdu podívat na ten ostrov, kde žil Nadas-ke. Ubohý, osamělý Nadaske. Nebo bych snad neměl říkat ubohý. Dostal se přece z hanalě, žil svobodně, naučil se lovit a chytat ryby. Naučil se zabíjet, a to je něco, co Yilaně samci nikdy nedělají. A dokázal to dobře, ta poslední rána se mu moc povedla. Nikdy na něj nezapomenu.
Ostatní pochopitelně zapomněli. Všichni, jen já ne. Er-manpadar nikdy neměl na svém hvězdném pásu statečnější tharm. Ačkoli Yilaně asi nemají tharmy. Ale já rozhodně nevím o žádném statečnějším.
Narodil jsem se jako Tanu, žil jako Yilaně, a pak zase znovu jako Tanu.
Nebo spíš obojí. To nevadí. I když občas se cítím podivně osamělý. Mám ale Armun, tak proč se tak cítím, tohle přece není žádná opravdová osamělost…
Musím jít do Alpěasaku a promluvit s Eistaa a ostatními. Měl jsem to udělat už před léty. Možná už je na to pozdě. Bojím se, že už je pozdě.
Nicméně tyhle věci se opravdu staly a je potřeba o nich vyprávět.
A tohle je tedy konec příběhu.
Poznámka překladatele Následující pasáž byla přeložena z Yilaně - což znamenalo řadu těžkých problémů, nepředstavitelných pro překladatele z lidských jazyků. Aby byl text vůbec srozumitelný, překladatel se musel uchýlit k volnému, přibližnému překladu, a tak se předem omlouvá za jakékoli nepřesnosti, jež by snad přitom vznikly.
Historie světa
V samém úvodu je nutno podotknout, že se popisovaná historie liší od mnoha "historií", jež byly zveřejněny dosud. Tento rozdíl je zcela zásadní, jak pochopí každá soudná čtenářka. Příliš dlouho byla totiž historie Yilaně doménou pohádkářků a snílků. Dokonalou ukázkou výplodu fantazie našich spoluobčanek, tvářícího se jako seriózní fakta, je v současné době rozšířený výklad "historie" tohoto světa, který popisuje, jak před sedmdesáti pěti miliony let dopadl na Zemi obří meteorit a vymazal z jejího povrchu 85% v té době žijících biologických druhů. Detailně rozebírá, jak se vyvinuli teplokrevní živočichové a jak se stali dominantní formou života na této planetě. Je to přesně to, od čeho se autoři této stati s politováním distancují: divoká a ničím nepodložená spekulace, nikoli přesný historický výzkum, ústící v teorii podloženou fakty. Žádný meteorit této velikosti nikdy do Země nenarazil. Svět, čtenářům, kteří nejsou obeznámeni s matematikou a počítáním Yilaně, doporučujeme prostudovat její úplný popis na straně 431 jak jej vidíme, je takový, jaký vždycky byl a vždycky bude, svět bez konce. Ve světle pseudohistorických výkladů současnosti je tedy, ještě než začneme, nutno definovat samotný pojem historie.

Historie, tak jak ji známe dnes, je až příliš často velmi nepřesnou vědní disciplínou, tak nepřesnou, že jsou její teorie často spíš fikcí než faktem, daleko více spekulací než logickým vršením důkazů. To je způsobeno několika aspekty, jež jsou přirozenosti Yilaně vlastní. Málo se staráme o to, čím jsme byli - ale zcela přesně víme, kam směřujeme. Často žádáme krátkodobé změny, ale zároveň vyžadujeme, aby se budoucnost nelišila od přítomnosti, aby byla neměnná a nezměnitelná. A protože ze své podstaty toužíme po kontinuitě, nemáme dobrý pocit z minulosti - mohla by totiž obsahovat dlouhodobé a trvalé změny, jež nám nebudou příjemné. Proto o minulosti většinou hovoříme mlhavě jako o "době, kdy byl čas pouhé vejce" nebo o "vejci času", a představujeme si přitom, že tehdy se v jediném okamžiku zrodil náš svět, tak jak jej známe - a od té doby se nezměnil.

To je samozřejmě nesmysl. V dějinách Yilaně nadešel čas, abychom dosud uznávaný výklad našich dějin označili za zcestný. Mohli bychom tyto řádky označovat jako "novou historii" - ačkoli skutečnou historií vůbec nejsou! Proto tedy pouze odmítáme všechna dosavadní pojednání o historii a prohlašujeme, že od nynějška existuje historie jediná. Tato.

Za vytvoření historie vděčíme vědám geologii a paleontologii, a to i přesto, že se obě těší zájmu jen málokteré Yilaně. Přejeme si proto, aby tyto vědy došly uznání, a prohlašujeme je za vědy pravé, stejně pravé jako fyzika nebo chemie. Hloupý posměch, jehož se jim doposud dostávalo, není na místě.

Minulost existovala, ať se ten nepříjemný fakt snažíme ignorovat jakkoli. Máme dojem, že každá odvážná a inteligentní Yilaně by měla být schopna smířit se s touto skutečností a přiznat si, že se Yilaně nevynořili náhle, když prasklo vejce času. Zde je pravdivá a daleko uspokojivější historie tohoto světa. Dovolte nám před vlastním začátkem ještě jedno kratičké odbočení. Nemáme v úmyslu vracet se až k úplně samému počátku, ke vzniku života prokaryot. Tento příběh byl detailně popsán v mnoha jiných pojednáních. Naše historie začíná zhruba dvě stě sedmdesát milionů let PP (před přítomností), kdy už plazi nějakou dobu plnili na Zemi roli dominantní životní formy.
V té době se zde vyskytovaly čtyři hlavní skupiny primitivních plazů, označovaných jako thecodonti. Tito tvorové byli přizpůsobeni životu ve vodě, kde také lovili kořist. Plavali snadno, pohyby mohutného ocasu. Někteří z nich posléze opustili vodu a vystoupili na souš, kde svým způsobem chůze vývojově předčili mnoho jiných živočichů, jako třeba proterosuchy, předchůdce dnešních krokodýlů. Však víte, jak neohrabaně krokodýli chodí: kolébají se s roztaženýma nohama, mezi nimiž tělo vlastně visí. To však nebyl případ vyspělých thecodontů, kteří natáhli nohy přímo dolů, pod trup, a tak se mohli vzpřímit.
Historie těchto dní je zaznamenána pouze ve skalách a zkamenělinách, jež se z oněch dob uchovaly, že je v ní tedy stále mnoho děr. Přestože však detaily, jimiž bychom díry vyplnili, nejsou dosud k dispozici, celkový obraz je úžasně jasný a zřetelný. Našimi vzdálenými předky byli tvorové zvaní monosauři, mořští ještěři s evolučně velmi úspěšnými vlastnostmi. Specializovali se na život ve vodě a tak vyvinuli dlouhý ocas, zatímco údy se změnily v ploutve. Jednou zvláštní formou monosaura se stal tylosaurus, velký pohledný tvor. Velký proto, že byl delší než šest Yilaně za sebou. Pohlednost tkvěla v tom, že v mnoha rysech připomínal dnešní Yilaně. Důvodem pro tuto podobnost je fakt, že byl naším přímým předkem. Pokud bychom vedle kostry dnešní Yilaně postavili kostru tylosaura, příbuzenský vztah bude okamžitě zřejmý. Kosti končetin, skryté v mase a vazivu ploutví, prozrazují čtyři palce a čtyři další prsty. Dnes tedy mámena každé ruce dva palce a dva prsty proti nim. Ocas se zkrátil na vhodnou délku. I u hrudního koše existuje nápadná shoda - páry žeber se táhnou od klíční kosti až k pánvi. Podívejte se na ty dvě kostry a uvidíte minulost a současnost bok po boku. Zde tedy jsme, trochu jiní, uzpůsobení pobytu na souši. Toto je naše skutečná historie, ne nějaké vágní konstatování o vejci času. Jsme potomky oněch vznešených tvorů, kteří se před zhruba čtyřiceti miliony lety stali Yilaně.
Rané období
Mnoho z popisu, který následuje, jsou z nedostatku něčeho lepšího pouhé dohady. Jsou to však faktograficky podložené dohady, ne smyšlené báchorky jako je ta o obřím meteoritu. Je nutno číst v záznamech země a skal. My jen sbíráme jednotlivé části a skládáme je dohromady, tak jako byste složily dohromady rozbitou vaječnou skořápku.
Pokud byste zatoužily poskládat je samy, pak si prostudujte příslušné geologické a paleontologické texty. V nich objevíte původ jednotlivých druhů, změny, které podstupují starší druhy, aby se z nich vyvinuly druhy mladší, objevíte historii různých dob ledových, jev, zvaný pohyb kontinentů, dokonce i důkaz o tom, že magnetický pól nebyl vždycky na jihu, kde se nalézá nyní, ale během jednotlivých geologických ér se pohyboval mezi severem a jihem. To vše můžete objevit samy - nebo se spokojit s naší zkrácenou verzí.
Pohleďte tedy, jaký musel být svět čtyřiceti milionů let PP, kdy se na Zemi objevili první jednoduší a šťastní Yilaně. Byl to svět vlhčí a teplejší, a potrava, kterou potřebovali naši předkové, ležela všude v hojnosti; stačilo po ní sáhnout. Stejně jako dnes, i tehdy byli Yilaně masožravci a živili se tvory, kteří naplňovali moře i zemi. Stejně jako dnešní mladí, i tenkrát se mláďata shromažďovala v efen-buru, jež brázdily vlny oceánu, a díky vzájemné spolupráci neměla o potravu nouzi. Co se s nimi stalo, když vystoupili na souš, už z geologických důkazů jasné není a můžeme se tedy pouze dohadovat.
Poté, co se však Yilaně naučili spolupráci v oceánu, jistě tuto schopnost na pevné zemi nepozbyli. I tehdy byli jistě samci jen prostoduchými, dobráckými tvory, které bylo nutno chránit. Tehdy, stejně jako nyní, musely stát stráže na plážích, kde samci tloustli a zahřívali vejce. Jídla bylo nadbytek a život byl příjemný. Ovšemže právě tuto dobu lze označit za skutečné vejce času, neboť právě tenkrát byl život poklidný a šťastný.
Už v této časné době lze najít zárodky vědy Yilaně, tak jak ji známe dnes. Ještě dnes je lze spatřit v Trnité stěně zde, v našem městě. K ochraně samců byli vycvičeni velcí korýši, jejichž klepeta

představovala mocnou zbraň. Cím byla mocnější, tím lépe mohl korýš chránit samce - byli tedy vybíráni ti nejmohutnější jedinci. V tutéž dobu byli nalezeni ti nejsilnější a nejostřejší korali, aby bránili pláže z moře. Tak byly zvládnuty první, neohrabané krůčky po cestě k vyspělé biologické vědě, jak ji používáme dnes. Ale tato prostá existence byla odsouzena k zániku. Jak úspěšní Yilaně sílili a zaplňovali Zemi, začali patrně stavět na břehu domovského moře první město. Záhy vyrostlo další a další. Když hrozil nedostatek potravy, logickou reakcí bylo vytvořit louky a pole, chovat na nich masná zvířata a chránit je před dravou zvěří.

V této činnosti prokázali Yilaně svou nadřazenost ostatním životním formám. Pohleďte na tyranosaura, masožravého stejně jako my. A přece tito obří, ale hloupí tvorové nedokážou víc než divoce pronásledovat kořist, roztrhat ji a promarnit na jejím těle mnoho dobrého masa. Nikdy nemyslí na zítřek, nikdy nechovají vlastní stáda ani je nešlechtí do nových kvalit. Jsou tupí a bezmyšlenkoviti a život jen ničí, zatímco vyšší Yilaně jsou inteligentní a život zachovávají. Pro vědce jsou si všechny formy života rovny. Zničit jeden druh pak znamená totéž, co zničit druh vlastní. Naše úcta k životu je zřetelně vidět z nesčetných druhů zvířat na našich pastvinách, zvířat, která by, nebýt našeho úsilí, vymizela z povrchu Země už před mnoha tisíciletími. Jsme stavitelé, nikoli bořitelé, zachováváme, místo abychom spotřebovávali. Když uvážíme všechna tato fakta, je zřejmé, proč jsme se stali dominantním druhem této planety. Není to žádná náhoda - ale logický důsledek okolností.

Fyziologie Yilaně

Abychom pochopili svou vlastní fyziologii, musíme si ozřejmit fyziologii ostatních živočichů. Primitivní tvorové, jako většina hmyzu, jsou poikilotermní. To znamená, že se přizpůsobují svému prostředí a teplota jejich těla se neliší od teploty okolního vzduchu. Pro malé a jednoduché organismy to stačí, složitější však potřebují svou tělesnou teplotu nějak regulovat. Tito živočichové jsou pak homeo-termní a jejich teplota je tedy relativně stálá a nezávislá na teplotě prostředí. Yilaně patří ke skupině teplokrev-ných a exotermních tvorů. Všichni významní živočichové světa jsou exotermní, neboť tento způsob kontroly tělesné teploty je daleko lepší než systém, užívaný ustuzou - ta totiž musí neustále vynakládat energii, aby teplotu udržela na potřebné výši.

My jsme nedílnou součástí svého okolí a využíváme k regulaci vlastní teploty přírodních teplotních rozdílů. Po chladné noci vyhledáváme slunce; pokud je nám příliš teplo, ochladíme se ve větru, nastavíme slunci menší plochu těla, vztyčíme hřeben či dokonce vyhledáme stín. Činíme tak automaticky a nepřemýšlíme o regulaci své teploty víc než třeba o dýchání.

Ještě v mnoha jiných věcech je naše tělesné uspořádání vývojově nadřazeno fyziologii endotermních ustuzou. Netýká se nás jejich nekonečné shánění jídla a sycení věčně hladových buněk. Náš metabolismus se mění, aby se přizpůsobil vnějším podmínkám. Tak například během dlouhých plaveb v uruketo prostě jen zpomalíme tělesné pochody. Subjektivní čas ubíhá rychleji a spotřeba potravy rázem klesne.

Ještě evidentnějším příkladem fyziologické nadřazenosti Yilaně je úzký vztah mezi naším metabolismem a kulturou, jenž je unikátním vlastnictvím naší rasy: jsme naše město, naše město jsme my. Jedno nemůže žít bez druhého. Důkazem toho jsou i nevratné metabolické procesy, k nimž dojde ve vzácných případech, kdy jedinec přestoupí zákon společensky netolerovatelným způsobem. K potrestání provinilce není zapotřebí žádného fyzického násilí. Spravedlnost se nachází uvnitř jeho těla. Eistaa, ztělesnění města, naší kultury i zákona, jen provinivšímu se jedinci nařídí, aby opustil město, a zbaví jej jména. U takto vyvrženého jedince pak dochází k nevratné metabolické změně, která nemůže skončit jinak než smrtí. Princip této reakce tkví v hormonálních změnách - konkrétně ve změně hladiny prolaktinu, který jinak běžně reguluje náš metabolismus a sexuální chování. Pokud je však některé z nás důrazně připomenut její přečin, její hypotalamus se přesytí množstvím hormonu a tak dochází k nerovnováze organismu. U našich předků byl tento mechanismus nezbytný pro jejich přežití, neboť jim umožňoval hibernaci - zimní spánek. U našich, výrazně vyspělejších organismů však vede nevyhnutelně k tragickému konci.

Strava

Již bylo řečeno, že když se podíváte do úst nějakému tvoru, hned víte, čím se živí. Chrup ukazuje na složení potravy. Nenitesk má hranaté, ploché zuby, aby mohl rozdrtit nesmírné množství rostlinné

potravy, již je nucen denně zkonzumovat, zatímco přední zuby jsou tenčí a ostřejší, neboť jimi potravu ukusuje a trhá. Naše úhledné, krásné řady kónických, zašpičatělých zubů ukazují na zdravou stravu - rybí maso. Mohutnost našich čelistí a síla jejich svalů naznačuje, že ve výživě předků hráli velkou roli měkkýši. Naši předkové dokázali - a my ostatně také
- rozdrtit zuby skořápky těchto chutných stvoření.
Rozmnožování
Existují určité věci, o nichž Yilaně nemluví, a to je ostatně v naší dobře uspořádané společnosti správné. Dokud jsme mladé a proháníme se v moři, je pro nás život jednou nekonečnou radostí. Tato radost pokračuje i v životě fargi; naše prosté a nekomplikované myšlenky nejsou zneklidňovány záležitostmi, jimž bychom nerozuměli.
Jako Yilaně však nejenže můžeme diskutovat o čemkoli
- my to přímo musíme učinit, máme-li porozumět světu, v němž žijeme. Životní cyklus Yilaně je dokonalý ve své jednoduchosti a symetrii a my začneme s jeho popisem ve chvíli, kdy život začíná, kdy se mládě vymaní z otcovy ochrany a zamíří do vod oceánu.
Toto je počátek vědomého života. Přestože drtivá většina toho, co čerstvě zrozené mládě dělá, jsou vrozené reflexy - plavání, dýchání, shromažďování do skupin - už v této chvíli se začíná vyvíjet inteligence. Objevují se první náznaky komunikace, mláďata si postupně vyvíjejí schopnost pozorování, odhadování a vyvozování závěrů. Členové mladých efenburu se učí pozorováním starších hejn.
A zde také začíná náš jazyk. Ti, kdo studují jazyky, jsou rozděleni do dvou táborů podle teorie, jíž začátky komunikace u mláďat vysvětlují. Pokud vynecháme odborné detaily a celý problém trochu zjednodušíme, můžeme je laicky nazvat teoriemi plav-plav a cink-cink. Teorie plav-plav předpokládá, že naše první pokusy o komunikaci jsou navozeny pokusem o napodobení ostatních tvorů v moři - tedy že pohyb paže, napodobující plavací pohyb ryb, znamená pojem "ryba". Naproti tomu stoupenci teorie cink-cink tvrdí, že prvotní je zvuk - a že celá komunikace začíná pokusy napodobit zvuky ryb. Nevíme, která z obou teorií je pravdivá a možná se to nikdy nedozvíme. Můžeme však pozorovat mláďata, učící se mluvit na širém moři, a také to.děláme.
Základní pojmy a gesta, jež mláďata užívají, jsou víceméně stejná jako ta, jimiž budou komunikovat později na pevnině, jsou však mnohem jednodušší. Základní pohyby končetin, změna barvy dlaní, neartikulované skupiny zvuků. To však zcela stačí k tomu, aby se členové každé efenburu semkli k sobě, naučili se spolupracovat a pomáhat jeden druhému, a vytvořili mezi sebou silná pouta, jež je budou provázet po celý život.
Teprve když mláďata trochu dospějí a jako fargi se vynoří z vod, zjistí, jak složité místo je svět. Domníváme se, že v dávných dobách, kdy byla naše rasa ještě mladá, nebyly konkurence a soutěžení mezi Yilaně tak kruté jako dnes. Jakmile se ovšem vyvíjí vyspělá společnost, začne být komunikace čím dál důležitějším prvkem - a v té chvíli začínají jednotlivci trpět pod jejím tlakem.
Je přírodním zákonem, že slabí nevydrží a padnou. Pomalá ryba je pozřena rychlou rybou a nezplodí žádné potomstvo. Naproti tomu rychlá ryba přežije a zanechá příští generaci geny, způsobující rychlost. Stejně je tomu i s Yilaně, neboť mnoho fargi se nenaučí mluvit tak dobře, aby se mohly zapojit do šťastného páření města. Dostávají najíst, protože žádná Yilaně neodmítne nakrmit druhou. Cítí se však nezabezpečené, nežádoucí a nejisté sebou samými, když pozorují ostatní ze své efenburu, jak hladce zvládají jazyk a zapojují se do rušného života města. Sklíčeně odcházejí lovit si do moře svou vlastní potravu, bloudí oceánem a již je nikdo nespatří. Je nám jich líto, ale nemůžeme jim pomoci. Je přírodním zákonem, že slabí padnou.
Rozumí se ovšem samo sebou, že všichni tito vyvržen-ci z vlastní vůle jsou samice. Jak víme, veškeří samci jsou pečlivě vyhledáni a starostlivě opatrováni, sotva vystoupí z moře. K zániku by se odsoudila kultura, která by nechala zahynout tyto prosté, roztomilé a nemyslící tvory! Ještě vlhcí od vln oceánu jsou přiváděni do hanalě, kde vedou, jak je jejich právem, pohodlný a snadný život. Dobře krmeni a chráněni žijí šťastně a těší se na den, kdy budou moci prokázat svému druhu službu nejvyšší.
POZOR!
To, co bude nyní následovat, může být pro některé z vás příliš podrobné. Citliví jedinci by se mohli cítit dotčeni detaily, jež zde budou popsány. A protože si autoři této studie nepřejí nic, než informovat

občanky města, doporučují každé Yilaně, která netouží po informacích tohoto druhu, aby si přečetla pouze následující odstavec a pak přeskočila až k pasáži s nadpisem Věda Yilaně.

Existuje proces zvaný rozmnožování či reprodukce, při němž se malá částečka samčí tkáně, zvaná spermie, spojí s malou částečkou samicí tkáně, zvanou vajíčko. Takto spojené vajíčko se stane vejcem v pravém slova smyslu a samec je potom nosí ve speciálním vaku. Během doby, kdy vejce udržuje v teple a bezpečí, samec značně ztloustne, je spokojený, líný a ospalý. Jednoho dne se vejce vy-líhne a roztomilé mládě z něj vyleze do moře, a to je ve stručnosti všechno.
Podrobnosti, jež by se mohly někoho dotknout
Ke spojení spermie a vajíčka dochází při procesu, jemuž se technicky říká pohlavní styk. Následuje popis tohoto procesu.
Samec je přiveden do stavu vzrušení stimulací, kterou provádí samice. Jakmile k němu dojde, zvětší se jeden nebo oba samčí orgány a vynoří se z penisového váčku pod kořenem ocasu. "V tu chvíli samice usedne na samce a zasune jeho penis do své kloaky. Vzájemná stimulace,
\ již není zapotřebí popisovat, přiměje samce, aby vypustil obrovské množství spermií. Tyto vysoce specializované organismy naleznou vajíčko v těle samice a spojí se s ním, aby jej oplodnily.
Spolu se spermiemi je uvolněn také prostaglandin, způsobující u samice ztuhnutí končetin a řadu jiných změn, jež prodlouží sexuální spojení na značnou část dne. (Sexuální styk bez uvolnění hormonu je technicky nazýván perverze a nebude zde rozebírán.) Během této doby se oplozená vajíčka rychle vyvíjejí a rostou, až jsou konečně vyloučena do samcova vaku.
Úloha samice je nyní, když je odbyta tato nejdůležitější část, skončena a odpovědnost za zachování rodu Yilaně leží teď na samci. Oplozená vejce obsahují nyní geny jak samce, tak i samice. Záhy si zárodky vytvářejí placentu a rychle se zvětšují, takže potřebují čím dál víc výživných látek. To způsobuje podstatné změny v těle samce. Nejprve pocítí naléhavé nutkání vrátit se do moře, do teplého moře, kde setrvá dva dny, neboť dozrávající vejce potřebují stálou teplotu. Jakmile se samec uloží na pláži na okraj teplých vlnek, těší se z nových metabolických změn: tloustne, stává se malátným a pomalým a většinu času prospí. Tak zůstává, dokud se nevylíhnou mladí a neodejdou do moře.
Měly bychom se zmínit, že - ačkoli to nemá žádný vliv na pokračování našeho druhu - několik samců každoročně na plážích umírá, neboť jejich těla nejsou schopna vrátit se do původního metabolického stavu. Protože však tento jev postihuje jenom samce, není pro nás nijak důležitý.
A tak začíná životní cyklus Yilaně nanovo.
Věda Yilaně
Existuje mnoho věd a každá z nich představuje mnohem víc studijního materiálu, než kolik můžeme uvést v této krátké studii. Eventuální zájemci mohou nahlédnout do specializovaných děl, zabývajících se chromozomální chirurgií, chemií, geologií, fyzikou, astronomií atd. Zde se do určité míry zmíníme jen o genetice, technice a matematice.
Stejně jako všechno ostatní v historii Yilaně je i pravda o vývoji v oblasti biologie zahalena závojem času. Můžeme však učinit některé logické předpoklady, jimiž vysvětlíme dnes obecně známá fakta. Máme-li dostatek času - a trpělivosti - můžeme vyřešit jakýkoli biologický problém. Zpočátku asi existovala jediná technika, jak změnit vlastnosti organismů kolem nás, a to primitivní křížení. Jak ubíhal čas a zájem o reprodukční proces stoupal, začal výzkum struktury genů. Prvním průlomem byla izolace genomu, jež přinesla možnost vytvořit stabilní geny, nepodléhající evoluci. Pouze tehdy, kdy dokážeme zastavit evoluci, jí můžeme porozumět.
V tuto chvíli se možná nezasvěcená čtenářka podiví a napadne ji otázka: jak můžete zastavit evoluci a zároveň provádět genetické změny? Odpověď není jednoduchá a máme-li na ni odpovědět, musíme začít od začátku.
Abychom porozuměli principu genetického inženýrství, je třeba vědět alespoň něco o biologické skladbě života na Zemi.
Organismy, které zde žijí, jsou dvou různých typů. Nejjednodušší jsou prokaryota - běžné bakterie, sinice, mikroskopické řasy, viry, atd. Druhý typ, složitější a větší organismy, zvané eukaryota, probereme za okamžik. Zdržme se krátce u prokaryot.

Všechny organismy, které do této skupiny náležejí, mají svůj genetický materiál uložen v kruhu DNA, nebo, u některých virů, RNA. Tyto drobné částice života využívají, jak se zdá, svůj genetický materiál hospodárně, neboť mnoho úseků, kódujících jednotlivé geny, se překrývá. Přesto však mezi mnohými geny mají speciální sekvence DNA, a to přinejmenším ze dvou důvodů. Zaprvé: sekvence ovládají uplatnění genu. Například enzym, vyprodukovaný na základě informace genu, se naváže na tuto speciální sekvenci a zablokuje produkci dalšího enzymu, aby tak zabránil jeho nadprodukci. Zadruhé existují sekvence DNA, které jsou schopny včlenit DNA svého genu do jiných, cizích vláken DNA. (Příkladem nám může být včlenění plazmidu nebo bakteriofágu do DNA hostitel-' ské bakterie, viru či eukaryota.) Některé bakterie dokonce produkují enzymy, jež dokáží vlákno DNA rozpojit a zase spojit tím, že rozeznají speciální sekvence mezi jednotlivými geny dotyčného vlákna. Použitím těchto enzymů pak lze přečíst sekvence na celých vláknech DNA. Toto se provádí postupným rozštěpením vláken specifickými enzymy, z nichž každý rozeznává jiné sekvence mezi geny. Směs rozštěpených úlomků vlákna je pak dále štěpena dalšími a dalšími enzymy.
Je to zdlouhavý proces: vyžaduje miliony a miliony opakovaných pokusů. Trpělivost Yilaně je však nekonečná a náš druh měl miliony let, aby tuto metodu dokázal vyvinout a přivést k dokonalosti. Abychom přečetli jednotlivé naštěpené sekvence, musíme je spárovat s radioaktivními DNA nebo messenger RNA o známém složení. Pak už víme, které geny chceme použít a jak - a pomocí speciálních enzymů je vyřízneme z původní DNA a vsuneme je do DNA jiného organismu.
A takto je modifikována kruhová DNA bakterií. Zaprvé použitím plazmidu, přirozených "rozmnožovacích" sekvencí bakterie. Zadruhé pomocí fágů - virů, kteří na bakterie útočí. A zatřetí pomocí kosmidů, uměle vytvořených kruhových DNA, obsahujících speciální sekvence pro připojení nových genů, takže není problém do nich včlenit nový či modifikovaný gen - a modifikovaná bakterie může produkovat protein, který dříve neuměla.
Je tedy zřejmé, že není těžké změnit chemii bílkovin bakterie či jednoduchých eukaryot, jako jsou třeba kvasinky.
O mnoho složitější je však dosáhnout žádoucích změn u velkých eukaryotních zvířat. U těchto tvorů je totiž "výrobní program" buněk naprogramován již v samotném vajíčku v hloubi matčina vejcovodu, a z něj je tento program předáván do dalších buněk. Teprve po dokončení základních tkání embrya každá z buněk produkuje specifické proteiny a postupně se specializuje na svou určenou funkci, aby tak dala vzniknout jednotlivým orgánům. Způsoby, jimiž lze zvládnout a pozměnit tento složitý proces, jsou však příliš komplikované, než abychom je zde mohli rozebírat.
Je nutno se věnovat i jiným aspektům vědy Yilaně.
O matematice se musíme zmínit, protože mnoho Yilaně už o ní slyšelo a protože na jejích poznatcích často staví i ostatní vědy, třebaže mnohdy nevědomky. Následující vysvětlení bude, jak se domníváme, krátké, ale dostačující.
Princip matematiky je založen na číslech a počítám. Pokud toužíte číslům porozumět, položte ruce před sebe, dlaněmi dolů, aby se vnitřními palci dotýkaly. Zvedněte vnější palec na pravé ruce. Tomu se říká číslo jedna. Když nyní budeme přidávat další prsty odprava doleva, ten nejbližší je dva, další tři a vnitřní pravý palec čtyři. Levý vnitřní palec pět, následují prsty šest a sedm a konečně vnější levý palec je nazýván deset. Desítce se také říká základ, což je technický termín, který zde nebudeme rozebírat. Stačí jenom vědět, že po desítce začínáme počítat opět od jedničky, deset-a-jedna, deset-a-dva, až k dvakrát-deset. Počet násobků deseti je nekonečný. Proto jsou také čísla tak důležitá ve vědních disciplínách, kde je zapotřebí něco vážit, měřit, počítat, atd. Matematika sama je velice jednoduchá - vlastně je to jen porovnávání věcí, které jsou menší, větší, stejné jako jiné či nestejné.
Počátky matematiky se rovněž ztrácejí v hlubinách času. Matematici se však přesto domnívají, že základ deset byl zvolen proto, že máme na obou rukou dohromady deset prstů. Tvrdí také, že jako základ by se dalo zvolit jakékoli číslo, ačkoli nám se to zdá vysoce nepravděpodobné. Pokud bychom vzali jako základ například 2, pak 2 budou 10, 3 potom 11, 4 = 100, 5 - 101, 6 = 110, atakdále. Bylo by to velmi neohrabané, nepraktické a navíc k nepotřebě. Kdosi dokonce řekl, že kdyby ustuzou uměla počítat, jejich základ deset by se rovnal našim dvanácti. Tím by se změnily veškeré hodnoty; kupříkladu čtyřicet milionů let existence Yilaně by se smrsklo na pouhých třicet milionů. Sami dobře vidíte, kam vedou tak

divoké spekulace, a tak raději nechme nezdravého teoretizování.

Kultura Yilaně

V této historii jsme byly nuceny zavést několik nových pojmů, a kultura je jedním z nich. Lze ji definovat jako souhrn způsobu, jakým žijeme a jak je tento způsob celé věky přenášen z jednoho pokolení na druhé. Lze předpokládat, že i naše kultura měla historické počátky, ačkoli si nedovedeme představit, jak vypadaly. Můžeme popsat jen naši současnou existenci.

Každá Yilaně má své město, neboť život bez města je pro ni nemyslitelný. Když se vynoříme z moře, díváme se v němé úctě a bázni na krásu a harmonii našeho města. Jdeme tam jako hloupé fargi, a obyvatelé nás přijmou a živí nás. Naslouchámе a učíme se od ostatních. Díváme se a napodobujeme okolí. Jakmile se naučíme alespoň trochu mluvit, nabízíme své služby a dostává se nám laskavého zacházení. Vidíme před sebou bohatý, rozmanitý život města a jsme postupně vtaženy jednou z jeho částí. Některé z nás slouží dobře a poslušně na pastvinách či jatkách. Všechny Yilaně, které čtou tento záznam, by měly mít na paměti, že služba městu nejsou jenom vědy a studium, kterým se věnují ony; smyslem služby je služba sama a v ní jsou si všechny Yilaně rovny.

Stejně jako je město stavěno v kruzích - obepnuté zvenčí prstencem polí a pastvin pro zvířata, uvnitř pak skrývá prstenec obytných čtvrtí a v samém srdci ambesed a pláže zrození - tak je také vystavěna naše kultura. Velký

vnější kruh tvoří fargi. Blíže středu jsou asistentky a dobře vycvičené pracovnice, zběhlé v řadě různých specializací. Ty obklopují vědkyně, stavitelky, dohližitelky - všechny, které dosáhly vrcholných znalostí ve svých oborech. Tyto vzhlížejí ke skupině vedoucích funkcionářek města, a ty zase na oplátku k Eistaa, která vládne všem. Je to logické, jednoduché, úplné; není jiné možné kultury než právě této.

Toto je svět Yilaně. Tak je tomu od vejce času, a zůstane to tak navždy. Kde jsou Yilaně, tam je i jejich vláda zákona a všichni jsou šťastni a spokojeni.

Na obou pólech našeho glóbu je velký chlad a nepříjemné prostředí a Yilaně jsou příliš moudré, než aby se do takových končin pokoušely proniknout. Teprve nedávno však bylo zjištěno, že jsou na světě i příjemná místa, kde dosud nežijí Yilaně. Jsme povinovány samy sobě a světu zaplnit tato prázdná, místa. V některých těchto končinách se nacházejí ustuzou, nepříjemná a nechutná. V zájmu vědy však i tyto tvory musíme prozkoumat. Většina čtenářů nyní odloží tento svazek, neboť se o podobné záležitosti nezajímají. To, co následuje na další straně, je tedy určeno zvláště dychtivým zájemkyním.

Když už hovoříme i o nepříjemných aspektech, nelze pominout skutečnost, že kultura Yilaně, ač se jeví jednotná a společná všem, má přece jen určité drobné variace. A nutno dodat, že i svá schizmata. Pro studenta, dychtícího po poznání všech podrobností, ať jsou jakkoli odpudivé, následuje popis pomýlené víry, založené na filosofii Yilaně jménem Ugunenapsa, též zvané Farneskei - ze zjevných příčin.

Nedoporučuje se seznamovat s těmito myšlenkami mladé jedince a ty, kdo jsou příliš vnímaví.

Zdůrazňujeme, že k publikaci těchto poznámek přistupujeme pouze pro úplnost, a rozhodně to neznamená, že je schvalujeme.

Osm zásad Ugunenapsy

ZÁSADA PRVNÍ:

Naše existence spočívá mezi Palci Ducha Života, jenž se nazývá Efeneleiaa.

Všechny následující zásady se odvíjejí od této první, od tohoto jedinečného a nejtypičtějšího pozorování: Yi-laně a všichni ostatní živí tvorové žijí mezi Palci Ducha Života. Tento nový pohled na věc mi byl seslán jako zjevení, ale vězte, že se jedná o skutečnost, jež zde existovala již od Vejce Času, avšak až poté se pro mě stala zjevnou a zjevně pravdivou. Ovšem studium, které vedlo k tomuto vnuknutí, zabralo mnoho let, vyžadovalo značnou ukázně-nost v myšlení, rozsáhlý výzkum, neúnavné kladení otázek a neméně vytrvalé hledání odpovědí. V průběhu těchto let mě má pouť za poznáním provedla všemi oblastmi našeho vědění. Musela jsem svou mysl často napnout do krajnos-ti, než jsem dosáhla úspěchu - kdy se mi konečně stalo zjevným, co zde bylo již odedávna.

Nejprve jsem usoudila, že Duch Života se musí nalézat ve mně, neboť jsem naživu. Je-li ve mně, pak musí být i ve všech ostatních Yilaně. Po tomto konstatování následovalo konečné a plné porozumění, že nejen my, ale všechna živoucí stvoření existují mezi Palci Ducha Života. Většině tvorů je pochopení této skutečnosti odepřeno, a právě tak i většině Yilaně, neboť oni po poznání netouží ani nepátra-jí. Poznání

mohou dosáhnout jen ti, kdo hledají, a stávají se tak Dcerami Života. Ze všech živých bytostí jedině ony touží znát pravdu.
Z výšeuvedené základní teze vyplývá množství rozmanitých důsledků. Pouze některé z nich jsem byla s to prozkoumat a porozumět jim, a z těchto zase uvedu jen ty nejobecnější. Bude zcela zřejmé, že každý pohled na skutečnost, který jsem se snažila vymezit, vyložit a sdílet se svými následníky, lze vyvodit z tohoto jediného základu, neboť vyrůstá z týchž kořenů a pramení z téže studnice pravdy. Přirovnávám tuto pravdu k láskyplně hýčkanému semínku, z něhož vznikne strom města. Mé semínko pravdy, právě tak jako město, když je zasazeno, nejprve zapustí do země silný hlavní kořen, pak z něj vyroste k nebi mohutný kmen. Z něho pak odstupuje množství větví jako myšlenky, pronikající do podstaty světa živoucích bytostí. Tento obraz současně ztělesňuje mou druhou zásadu.
ZÁSADA DRUHÁ:
Všichni přebýváme ve Městě Života.
Jakmile toto konstatujeme, okamžitě se objeví závažný důsledek. Tato zásada se může stát hrozbou tradičnímu způsobu života Yilaně. Tento důsledek může být plně prozkoumán, pouze pochopíme-li starší, původnější tradici, totiž skutečnost, že my všichni jsme občané jednoho nesmírného, celosvětového Města Života.
Vezměme v úvahu toto. Jako plnoprávní občané tohoto většího města jsme si všichni rovni a máme i stejnou cenu. Hodnost, postavení a vláda jsou tedy nahlíženy jako odlišné od našich tradičních pořádků, kde jsou dány vztahy vládce a poddaných. Rovnost je založena na společném občanství Života, nikoli na politických, sociálních či lingvistických dovednostech, které normálně určují náš denní řád. Eistaa i fargi, ještě vlhké z moře, jsou stejně cenné občanky rozlehlejšího Města Života, budou proto každá stejně ceněny, podporovány a obohacovány v přímé závislosti na stupni realizace a uznání, které každá z nich dosáhne v tomto pravém řádu života.
Základní pravdivost tohoto pozorování potvrzuje úcta Yilaně k ostatním druhům, naše trvalá snaha o pomoc těm ohroženým, která si klade za úkol zachování kontinuity života. Činíme tak podvědomě, aniž bychom dokázaly pojmenovat princip, na němž jsou tyto naše snahy založeny. Musím se zde zmínit o smutné skutečnosti, že ani největší z našich vědců, schopných manipulací se životními formami, měníce a přizpůsobujíce je pro naše větší pohodlí a náš prospěch, ani oni nerozpoznali všepronika-jící princip tohoto sdíleného občanství ve Městě Života.
Naneštěstí toto zůstává právě tak utajeno našim nejmocnějším Eistaa. Ačkoli mají moc rozkazovat, velet a rozhodovat o životě a smrti, nepochopily, z čeho jejich vlastní moc vyplývá. Lze s politováním konstatovat, že se mnohé Eistaa samy postavily nad tyto vyšší síly a vyžadovaly pak oddanost k sobě, jež se vylučovala s větším, významnějším občanstvím, které sdílíme. Mohlo to zavinit jejich sobectví a touha po moci, avšak v zásadě se jednalo vždy o neznalost a chyběni informací o skryté pravdě.
ZÁSADA TŘETÍ:
Duch Života, Efeneleiaa, je nejvyšší Eistaa Města Života a my jsme občany a obyvateli tohoto města. Laskavost Efeneleiaa udržuje naše životy a podporuje vznik života jako takového, jeho mocná záře nás všechny zalévá. Porozumět Duchu Života a poznat ho vyžaduje pochopit sebe, svůj vlastní život, jeho smysl, prostřednictvím oddanosti Životu a příbuzenství se všemi živoucími bytostmi. Důstojné přijetí Života nám umožňuje vytrvat a přežít, když kolem nás umírají všichni, kdo neznají Efeneleiaa ani její Cesty. My, kdo již víme, hledíme na sebe zcela odlišně, a zcela jinak chápeme vlastní i cizí životy.
ZÁSADA ČTVRTÁ:
Poznáme-li Vyšší pravdu, dostane se nám velké síly, neboť je nám dán vyšší zdroj totožnosti a věrnosti. Znalost této pravdy nám propůjčuje sílu a ohnisko života, jež nejsou ostatním dány. Vědomí o občanství Města Života nám poskytuje důvod spojit se jako Dcery Života. Přestože obýváme města jako ostatní Yilaně a uznáváme vládu Eistaa jako jiní, stále máme na paměti, že naše základní oddanost náleží Duchu Života. Jsme tedy obdařeny vyšším chápáním věrnosti k vyšší Eistaa, která daleko překračuje hranice říše Eistaa našeho města. Sloužíme Eistaa tohoto menšího města a posloucháme ji, ale jen do té míry, pokud její příkazy neznesvěcují Princip Života. Dojde-li k tomu, pak musíme její nařízení odmítnout a být poslušný vyšších zásad Efeneleiaa.
Tato vyšší, významnější oddanost nadřazenému zdroji umožňuje věřícímu, který porozuměl Cestě

Efeneleiaa, přežít, i kdyby se proti němu obrátil hněv Eistaa. Jde o akt pozitivního, nikoli negativního přístupu, neboť smrt je popřením života. Tak Eistaa, která nařídila smrt, pošlapala Principy Života. Tedy to, co Eistaa ve své zaslepenosti hodnotí jako vzdor vůči její autoritě, je ve skutečnosti poslušností vzhledem k autoritě vyšší. Opak platí právě tak: Pokud znesvětíme principy Efeneleiaa, zemřeme, i kdyby nám Eistaa nařizovala žít.

ZÁSADA PÁTÁ:

Poznání Pravdy vyžaduje nový, odlišný způsob nahlížení. Toto nové vidění umožní pozorovateli nejen hledět na věci, dostupné zraku všech živých bytostí, ale i proniknout pod jejich povrch a nalézt tam neviditelný, ale všudypřítomný řád existence.

Vědomé poznání Pravého Řádu věcí nám umožňuje ztotožnit se s Duchem Života, jemuž náleží naše oddanost. Tento nový způsob náhledu na svět však nelze získat bez vynaložení velkého úsilí. Vyžaduje přísnou disciplínu a uvědomělý rozvoj myšlení, pak teprve dosáhneme schopnosti nalézat ve všech věcech vzorec vyššího řádu. Mějme na paměti, že tento řád se věčně naplňuje a obnovuje ve všem živém.

Je možné, že k pravdě mohou vést i odlišné cesty, já však jsem jinou neobjevila. Vykročila jsem tedy po cestě, která mě bezpečně provedla bariérou slepoty, jíž byli stiže-ni ostatní. Nyní pohlížím na realitu jinak a vidím ji mnohem jasněji. Našla jsem tuto cestu pomocí kladení otázek, zdánlivě obyčejných, zdánlivě se týkajících věcí každému zjevných. Byly to však otázky, které si Yilaně obvykle nekladou. Chtěla jsem vědět, proč jsme takové, jaké jsme. Proč žijeme tak, jak žijeme, proč dodržujeme jistá pravidla, jaké vztahy k sobě chováme. Chtěla jsem vědět, proč je Eistaa nejvyšší a fargi nejnižší. Proč neustále volíme pohodlné, vyšlapané cesty. Skrze naše znalosti ve všech vědních oborech dokážeme měnit existující životní formy tak, aby vyhovovaly našim okamžitým, krátkodobým požadavkům. Nikdy však nepomyslíme na to, abychom změnily sebe. Pro Yilaně platí vždy stabilita a pevně určený řád. Den po zítřku bude stejný jako den před včerejškem. Toto vše bez otázek přijímáme; už prostá položená otázka se jeví jako hrozba.

Vzala jsem tedy základní fakta našeho bytí a podrobila je otázkám. Dostávalo se mi však pouze pragmatických odpovědí: Tato činnost povede k takovému výsledku a tato zase k takovému… Nešlo tedy o žádné skutečné, hlubší pozorování, neboť postrádalo jakékoli vysvětlení příčiny. Ty nejzákladnější a nejdůležitější otázky, týkající se našeho života, ve skutečnosti nebyly nikdy položeny. A nejenže nebyly položeny; vůbec nebyly brány v potaz. Přestože vše živé je u nás neustále sledováno, přestože je zřejmá proměnlivost života, naše, Yilaně existence je považována za jakousi výjimku. Což však není možné, neboť i my jsme pouze součástí všeho života.

Když jsem toto zvážila a pochopila, vzala jsem proces kladení otázek a hledání pravdivých odpovědí za svou metodu mentální disciplíny a rozvoje mysli. Má první úvaha se týkala jevů, nejzávažnějších ze všech: Života a smrti. Yilaně žijí a umírají stejně jako ostatní tvorové. S jednou podstatnou výjimkou. Yilaně zavržená svou Eistaa a vyhnaná z města umírá, aniž by se jí kdo dotkl. Přitom tatáž Yilaně, je-li svou Eistaa vyslána za nějakým úkolem mimo město, nezahyne a vrátí se. Co dává Eistaa takovou moc nad životem a smrtí?

Nemůže se jednat o fyzickou újmu, neboť v těchto případech probíhá pouze komunikace, nedochází k žádnému fyzickému kontaktu. Nicméně jde o cosi, co sdílejí všechny Yilaně. Je možné, aby zde byla vyšší, základnější síla, neviděná a neviditelná, avšak všeobecně platná? Existuje-li, o jaký druh moci se jedná? Je jedinečná pro Yilaně, nebo se týká všech životních forem? Nikdy jsme se to nepokoušeli zjistit, nikdo po příčinách nepátral. Hovoříme zde o vlastnosti, společné všemu živému, o jakési svého druhu jednotě, překlenující vnější rozdíly mezi živými bytostmi?

Kdyby kdokoli nalezl takový zdroj a byl si jeho existence plně vědom, nebyl by snad lépe schopen přijmout veškerou sílu a moc života, a tím také lépe porozumět skryté podobnosti v mnohotvárnosti každodenního života, jeho projevů a bojů?

ZÁSADA ŠESTÁ:

Existuje Rád Vzájemné Závislosti, jenž se týká všech živých bytostí, Rád, jenž znamená víc než jen pouhý souhrn všeho živého, na němž však všechny živé bytosti mají svůj podíl, ať už vědomě, či neuvědoměle, Rád, který zde existuje od Vejce Oasu.

Používáme-li svůj nově získaný pohled na svět, spatřujeme Řád Vzájemné Závislosti všech věcí. Je-li nazírán ve své celistvosti a pozorován ve svých pravých projevech, je tento Řád dokonale koordinovaným souhrnem částí, jež spolupracují ve vzájemné harmonii.
V tomto harmonickém vztahu v rámci Řádu se princip soutěže objevuje pouze jako následek neznalosti vzájemných vztahů v plné šíři, nebo jako následek úzce zaměřeného přístupu k jeho jednotlivým částem, vytrženým z kontextu. Hodnota jednotlivce v tomto Řádu spočívá v jeho schopnosti pomáhat ostatním nalézat jejich vlastní cenu. Cena jedince tedy musí být pojímána a poznávána výhradně v souvislosti s celkem. Tento přístup poskytuje a zachovává sebeuvědomění jako skutečné, pravé dobro, ale jedná se o sebeuvědomění Života v daném jedinci jako součásti celku, což je jedinou pravou Cestou Života. Toto pojetí se diametrálně odlišuje od egoismu Eistaa a stojí vysoko nad ním, a úplně se liší od pragmatismu měst Yilaně. Jde zde o vřelejší příbuzenství než vztah mezi efenselě téže efenburu, u níž se v moři spolupráce a harmonie jeví jako přirozené. V tomto případě se totiž nejedná o vědomé rozhodnutí, avšak i toto mějme za příklad, že Řád, byť se o něm dosud nikdo nezmínil, existoval již od Vejce Času.
Můžeme Řád považovat za poznatelný, neboť vykazuje souvislost racionálně uspořádané činnosti rozvinuté mysli s řádem všech věcí ve sféře působnosti Ducha Života. Přírodní zákony jsou částí všepronikající Cesty Života. Představa osobní jedinečnosti ve smyslu osobní izolace je pouhou iluzí, neboť každé individuum je rovnoprávnou součástí celku. Individualita, skutečně existuje, ale pouze v rámci příslušnosti k Městu Života, právě tak jako Yilaně je součástí fyzického města. Naše mysli jsou jedním z projevů Ducha Života, vyjádřeného prostřednictvím myšlenky, naše těla projevem Ducha Života, vyjádřeného objemem, naše životy projevem Ducha Života, jeho přijetím a stvrzením.
Pochopíme-li vzájemný vztah jednotlivých myslí, těl a životů, naše mysl ztratí své ohraničení, jež ji omezovalo, dokud jsme ji považovali za výhradně nám náležející. Tím, že známe a chápeme Rád a žijeme v souladu s ním, stáváme se následovníky a příjemci Řádu a Života.
ZÁSADA SEDMÁ:
Dcery Života, jež jsou obdařeny poznáním a porozuměním Rádu, jsou oddány Duchu Života a žijí pro mír a přijetí života, jak je jejich povinností.
Pochopení a poznání Cesty, Rádu a Ducha Života Efe-neleiaa spolu s přijetím všeho, v čem jsou nové, zvláštní a obsahující nesmírnou krásu, může snadno svést k pouhým meditacím v extatickém okouzlení těmito vizemi. Takto jsem žila, dokud jsem si neuvědomila nebezpečí takové izolace. Věnovat se pouze myšlení znamená přehlížet a pomíjet možnosti každého z nás prospívat sobě i druhým a naplňovat sebe i celek. Toto je třeba uskutečňovat prací v míru, souladu a spolupráci s ostatními jako další potvrzení Života.
Jelikož celek pracuje lépe, když si jeho jednotlivé části uvědoměle pomáhají - spolupracují na potvrzení celku, který je zpětně zase podporuje - všechny Dcery Života, my, kdo známe a chápeme Cestu a Rád, máme povinnost rozšiřovat zprávu o Duchu Života mezi dosud nevědomými. Cesta Efeneleiaa je cestou souladu, míru a spolupráce mezi občany jejího Města.
ZÁSADA OSMÁ:
Dcery Života nesou zodpovědnost za pomoc ostatním při poznání Ducha Života a Pravdivé Cesty Života.
My, které již známe cestu, máme povinnost učit ostatní a umožnit jim totéž poznání a následování Ducha Života. Jakmile je tato pravda vyřčena, vyvstanou dvě nesmírně závažné otázky.
Za prvé, jak máme čelit těm, kdo si přejí naši smrt? Za druhé, jak můžeme dosáhnout míru a souladu, když svým životem působíme smrt? Musíme snad přestat jíst, abychom se vyhnuli zabíjení toho, co nás živí?
Právě tak, jako každý den má dvě části, tmu a světlo, tak i v nás sídlí dvě protikladné síly. Temnota vůle zemřít a světlo vůle žít. Tudíž i ti, kdo nás nejvíce nenávidí, mají v sobě také svou vůli k životu, a tato je v souladu s Efene-leiaa. Naše přijetí života změní ty, kdo žijí v potvrzování smrti, právě tak jako tato znalost změnila nás.
Odpověď na druhou otázku zní: nebudeme-li jíst, zemřeme. Nacházíme se na vrcholku jakéhosi propleteného keře vzájemně souvisejících životů, který začíná nejníže nemyslícími rostlinami, pokračuje složitějšími rostlinnými formami, přes býložravce k masožravcům, až k nám. Každá buňka této stavby

života existuje proto, aby živila buňku nad sebou, a to vše vrcholí v Yilaně, tedy v nás, jediné části stavby, která si toto vše uvědomuje. Nejde zde tudíž o žádný akt zabíjení, ale pouze o akt krmení, výživy. Vzít život zvířeti nebo rybě kvůli potravě není zavržením života, ale způsobem jeho přijetí. Tento zvířecí život přispěl k udržení jiného života, a tím ho vlastně posílil. Tak tomu je a vždy bylo u všech životních forem v moři, na souši i ve vzduchu, toto se od Vejce Času nezměnilo.
Avšak vzít život bez potřeby, bez příčiny, aniž bychom potřebovali potravu, znamená pošlapat cestu Života a urazit Ducha Života. Takovému znesvěcení se musíme vyhýbat, a proto Dcery Života musí učit ostatní, jak následovat Cestu souladu a míru přijetím Života, neboť Mír je Cesta Života a vládne v panství Ducha Života.

Poznámka překladatele Zde končí překlad z jazyka Yilaně. Abyste pochopili alespoň část z nepředstavitelných - ale také fascinujících - problémů, s nimiž se musel překladatel vypořádat, přečtěte si prosím následující pasáž.
Jazyk Yilaně
Pomalý vývoj, trvající miliony let, dal vzniknout bohatému a složitému jazyku. Tak složitému, že jej mnozí příslušníci rodu nikdy pořádně neovládli a nestali se tedy Yilaně. Tato kulturní bariéra rozděluje rasu do dvou podskupin, z nichž jedna zůstává mimo civilizaci a žije povětšinou v mořích a oceánech. Nerozmnožuje se však, protože nedokáže ochránit neohrabané samce před dravci z okolí. Prohra divokých jedinců znamená, že se genofond populace pomalu mění; tato změna je ovšem velmi, velmi pomalá.
Yilaně hovoří v řetězu na sebe navazujících větných celků, přičemž každý celek obsahuje jeden až čtyři pojmy. Každý z celků má také svůj kontrolní znak, vyjadřovaný postojem, držením těla či pohybem, který podtrhuje a zpřesňuje význam slov. Větné celky se jen zřídka opakují, neboť kombinace jednotlivých pojmů v nich vytvářejí velké množství variant - přibližně jich je asi sto dvacet pět milionů.
Jakýkoli pokus o přepis Yilaně do češtiny naráží na dosud nevídané problémy. Nejprve je nutno vzít v úvahu kontrolní znaky. Zde je jejich neúplný seznam, doplněný zjednodušenými symboly Yilaně:

nahrbení	roztažení končetin	pirueta
skrčení se	šplhání	zakolísání
sehnutí	pád	třas
protáhnutí	zdvih těla	sáhnutí
schoulení se	skok vpřed	sáhnutí2
dřep	vztyčení	sed
leh	odstrčení	neutrální postoj
obejmutí	plavání	zakroucení ocasem (po sm. hod. ruč.)
vyhřívání se	potopení se	zakroucení ocasem (proti sm. hod. ruč.)

Artikulace Yilaně zhruba odpovídá lidské; pro základní porozumění stačí uvést jen několik principiálních odlišností. Tak například zh odpovídá výslovnosti českého "ž", x zase "ch". Čtyři zvuky, specifické pro Yilaně, mají své symboly. Jsou to ' (náhlé zastavení hlasivek), < (klapnutí čelistí), ! (mlasknutí jazykem) a * (zamlaskání rty).
Bohatost jazyka Yilaně a obtížnost přesného překladu si lze ukázat na následujícím příkladu: Opustit lásku svého otce a vstoupit do náruče moře je první bolestí života - první jeho radostí jsou však přátelé, jež tam potkáš.

Nejprve si text rozebereme na větné celky a ty si pro lepší orientaci označíme C1-C12. Cl ( ) enge
C2 ( ) han.natě.ihei
C3 ( ) aga.ptě
C4 ( ) embo.x<kě2ka<
C5 ( ) igi. rubu. shei3
C6 ( ) kakh.shei. sěsě
C7 ( ) hě. awa. ihei
//4

C8 ( ) hě. vai<. ihei
C9 ( ) kakh. shei. intě
CIO ( ) end. pelei. uu
Cil ( ) asak. hen
C12( )enge
(1) Dvojznačný smysl lze v tomto případě naznačit i kroužením špičkou ocasem.
(2) Teplo lze naznačit i pohybem čelistních svalů, jako by mluvčí lapal po dechu.
(3) Povšimněte si, že celky 4 a 5 mají stejný kontrolní znak, zatímco 3 a 5 znaky, které se doplňují.
(4) Zde se Yilaně odmlčí a opakuje už řečené celky v obráceném pořadí, aby své řeči dodala určitou symetrii.
Doslovný překlad úsloví, s významem kontrolních znaků v závorkách, by zněl asi takto:
Cl (vyhřívání se) Láska
C2 (leh) Samčí pohlaví. Přítel. Pocity, vjemy dotyku/pachu.
C3 (odstrčení) Odchod. Já.
C4 (pád) Tlak. Zdráhání. Přestání.
C5 (pád) Vstup. Beztíže. Chlad.
C6 (plavání) Sůl. Chlad. Pohyb.
C7 (skrčení se) Číslice 1. Bolest. Pocity, vjemy dotyku/pachu.
//
C8 (roztažení končetin) Číslice 1. Potěšení. Pocity, vjemy dotyku/pachu.
C9 (plavání) Sůl. Chlad. Lov.
CIO (protáhnutí se) Představa. Objev. Růst.
Cil (plavání) Pláž. Samec/samice.
C12 (sáhnutí) Láska.

Volný přepis do lidského písma vypadá takto:

Enge hantěhei, agatě emboběka iirubushei kaksheisě, hěawahei; hěvai'ihei, kaksheintě, enpeleiuu asáhen enge.

Překlad, který by dodržoval ducha originálu, by měl být ve verších, to by však ubíralo překladu na přesnosti. Přibližný překlad je tedy následující:

Láska tvého otce, být od ní odtržen a jít do chladného, nemilujícího moře, to je první bolest života : první radost života (v tom chladném lovišti) je narazit na tvé přátele a cítit kolem sebe jejich lásku.

Základní rozdíly mezi lidskými jazyky a yilaně jsou tak velké, že by bylo pro člověka téměř nemožné naučit se yilaně. Lidské bytosti začaly vytvářet své jazyky tím, že braly do rukou jednotlivé předměty a pojmenovávaly je. Kámen… dřevo… list. Když lidé zvládli základní pojmy, snažili se vyjádřit činnost, která je s těmi předměty spojená: zvednout list, hodit kámen.
Toto se u Yilaně prostě nemohlo stát. Yilaně nepojmenovávají věci, ale prostě je popisují. Místo slova "židle" řeknou "Malé dřevo k sezení". Kde člověk použije jediné podstatné jméno "dveře", sahají Yilaně ke zcela jiným konstrukcím. "Vstup do teplého místa". Směrem z místnosti se ovšem tentýž předmět řekne "Výstup do studeného místa".

Příklad naleznete v prvním dílu trilogie Na západ od ráje. Enge se pokouší naučit mladou tanujskou dívku, Ysel, mluvit po způsobu Yilaně. Ysel se naučila nazpaměť několik slov a získala jakési mlhavé ponětí o tom, jak používat kontrolní znaky. Když se s ní Vaintě pokouší komunikovat, vypadá rozmluva následovně:
Vaintě říká: ( ) esekapen ( ) yidshepen
( ) yileibesat ( ) efenduuruu ( ) yilsatuu

( ) yilsatefen.
Což lze přeložit jako (roztažení končetin) maximum-žádost (nahrbení) tento-vyslovuje-žádost (protáhnutí se) mluvení-obtíže rovno (protáhnutí se) život-pokračování-růst (nahrbení) řeč-rovno-růst (roztažení končetin) řeč-rovno-život.
Volně přeloženo: "Osobně to co nejnaléhavěji žádám! Mluv, prosím, tak jako jedna z Yileibe. Tak budeš pokračovat v růstu a životě. Reč znamená růst - prosím! Řeč znamená život - pochop!"
Jediné, co ze sebe Ysel dokázala vypravit, bylo "Has leibe ěně uu." Domnívala se, že říká: "Je pro mne těžké mluvit, prosím." Výsledek, který se jí stal osudným, však byl přibližně "Samice - věk/entropie - ohebnost - růst." Chyby, které učinila, byly následující:
(1) has neznamená já, ale samice. V tomto bodě ji zmátla Enge, která to slovo pronesla a ukázala přitom na sebe.
(2) leibe opravdu znamená obtížný - ovšem jen když je vysloveno s kontrolním znakem, naznačujícím zábrany, jako třeba "nahrbení", "dřep", "sehnutí se". Beze znaku se význam slova posouvá spíše k pojmu věk, tedy k procesu, v němž cokoli (nejen Yilaně) chátrá a rozpadá se.
(3) ěně vůbec neznamená mluvit, ale ohebnost, neboť Yilaně tyto dva pojmy často spojují.
(4) uu je obvyklé zakončení věty, které Enge používala ve svých lekcích, aby své žáky povzbudila. Symbolizuje však pojmy jako růst, pokračovat, pokoušet se, nikoli však prosím.
Protože Ysel nemá ocas, nemůže náležitě provést skrčení. Navíc učinila osudovou chybu, když napodobila Vainti-no poslední gesto, roztažení končetin, naznačující hrozbu a dominanci. Vaintě se tedy domnívá, že Ysel řekla cosi jako "Stará samice je stále zručnější", nebo dokonce "Rostoucí ohebnost přidává samicím léta." Je to nesmysl a Vaintě právem ztrácí trpělivost, rozzuřena navíc faktem, že byla k tomu zvířeti zdvořilá; neměla se vůbec krčit, ale jen roztáhnout končetiny. Yselin osud je zpečetěn.
Naproti tomu Kerrick se vytasí s tímto:
( ) esekakurud ( ) esekyilshan ( ) elel
( ) leibeleibe.
Říká tedy (skrčení) maximum-nechuť-přestání (zdvih) maximum-řeč-přání (neutrální postoj) dlouhodlouho (neutrální postoj) silněsilně.
Vaintě to chápe jako "Velice moc nechci zemřít. Velice moc chci mluvit. (Vzdání se). Velmi dlouho, velmi silně." Zpočátku si Vaintě nevšimla gesta "zdvih", protože Kerrick nemá ocas. Pak je však poznává a pomalu si uvědomuje, co se jí hoch pokouší říci.
Tanu
Historie Země je zapsána v jejích horninách. Přestože v ní stále zůstávají nevysvětlená místa, hrubé obrysy vývoje, jímž naše planeta prošla od prvohor až do dnešního dne, zůstaly v podobě fosílií zachovány. Prvohory byly věkem prastarého a primitivního života v dobách před šesti sty pěti miliony let, kdy jedinými tvory v mělkých a teplých mořích byli červi, medúzy a jiní bezobratlí. Kontinenty tenkrát ještě pluly společně v jediné pevninské mase, zvané Pangea.
Dokonce už tenkrát někteří mořští živočichové vytvářeli vápenaté skořápky, jež jim poskytovaly ochranu a oporu pro měkká těla. Vývin koster uvnitř těla přišel až později, spolu s prvními rybami. Ryby o něco mladší měly už plíce a laločnaté ploutve, o něž se mohly opírat, pokud vylezly z vody a vydaly se na souš. Z těchto obojživelníků se zhruba před dvěma sty devadesáti miliony let vyvinuli předchůdci prvních plazů. Nejstarší dinosauři spatřili světlo světa před nějakými dvěma sty pěti miliony let. V době, kdy se v Pangei začínaly objevovat první trhliny zalité mořem - tj. před dvěma sty miliony let - rozšířili se už dinosauři po celém světě, do každého koutu obří prapevniny, která se později rozdělila na menší, nám důvěrně známé kontinenty. Toto byl tedy jejich svět, v němž vyplnili každou ekologickou niku, a v němž pak neomezeně vládli po sto třicet pět milionů let.
Bylo zapotřebí globální katastrofy, aby jejich vláda skončila. Do oceánu se zřítil desetikilometrový meteorit a vymrštil vysoko do atmosféry miliony tun prachu a vody. Dinosauři zemřeli. Zemřelo sedmdesát procent tehdy žijících druhů. Tím se otevřela cesta pro drobné savce, podobné dnešním rejskům, aby se rozvinuli a zaplnili planetu, pokládajíce základy savčí expanzi.
Byla to jen náhoda, hříčka galaktických sil osudu, která způsobila, že ten obří kus skály narazil do Země právě v tomto čase a právě tímto způsobem, a zavinil tak katastrofu takovýchto rozměrů.

Jenže co kdyby byl naši planetu minul? Co kdyby vrtkavá náhoda rozhodla jinak a tato bomba z vesmíru nedopadla? Jak by svět vypadal dnes?
Druhou nejrozsáhlejší změnu, jaká kdy Zemi postihla, lze nalézt v historii globálního klimatu. I ta dosud čeká na zevrubné objasnění. Víme, že různé doby ledové přicházely a odcházely - ale nevíme proč. Víme, že se polarita Země v minulosti měnila a že byl severní magnetický pól tam, kde je dnes jižní - ale nevíme proč. Zdá se však být téměř jisté, že kdyby nedopadl obří meteorit a nevyvolal tak rozsáhlé atmosférické změny, změnil by se i čas a průběh dob ledových, stejně jako posun kontinentů.
Pohleďte, jak mohl vypadat náš svět.
Vláda dinosaurů trvá dál. Svět patří jim a ještěři dominují na každém kontinentu - a nad nimi vynikají Yilaně, kteří kolonizovali celý svět.
Celý, s výjimkou západní polokoule. Přestože v Jižní Americe panují plazi, na severu tomu tak docela není. Pev-ninský most Střední Ameriky, který spojoval oba subkon-tinenty, se v různých geologických érách střídavě potápěl a zase vynořoval nad hladinu. V jednom zvláště kritickém období způsobil jeho propad vzestup moře, jež záhy zalilo větší část Severní Ameriky. Mrazivý krunýř ledovců, který se brzy poté rozšířil daleko na jih, zasahoval téměř k okraji tohoto vnitrozemského moře a v této oblasti zavládlo na miliony let severské klima, jehož mrazivý dech se zmírňoval pouze na kratičký čas vrcholícího léta. Studenokrevné druhy vymřely a teplokrevní tvorové se rozšířili. Překotně se vyvíjeli a stali se dominantní životní formou na tomto subkontinentu.
Postupem času, když ledovce opět začaly ustupovat, expandovali savci na sever. V době, kdy se můstek Střední Ameriky opět vynořil z vod, ovládali teplokrevní živočichové celý prostor mezi oběma oceány. Přesto však nemohli zastavit pomalý návrat plazů. Nebylo jiné obrany před obrněnými monstry, vážícími osmdesát tun i více, než ústup.
Savci mohli přežít pouze na severu, v podhůří a v horách. Mezi těmi, kdo přežili, byli i primáti Nového světa, z nichž povstali Tanu.
Neexistují žádní savci Starého světa, protože Starý svět náleží plazům. Neexistují medvědi ani vlci. Ale po Novém světě běhá množství druhů vysoké zvěře, od drobných jelínků až k mohutným tvorům typu losa. Přežívají tu mastodonti, stejně jako mnoho savců včetně šavlozubých tygrů. Celé spektrum savčích druhů žije v úrodném pásu jižně od ledovcových polí a severně od studenokrevných ještěrů.
Většina Tanu, omezovaná drsnými životními podmínkami, se nikdy nevyvinula dál než ke stadiu lovců a sběračů. V této specializaci však byli velmi úspěšnou formou života. Existovaly určité výjimky, jako třeba Sasku, kteří se dostali dál, k stabilnějšímu životu neolitických zemědělců. Ovládali mnohá umění jako hrnčířství a tkaní, vyvinuli i složitější a rozvrstvenější společnost. To však neznamená, že byli v něčem nadřazeni Tanu s jejich bohatým jazykem, jednoduchým uměním a schopností přežít i v těch nejtěžších podmínkách.
Totéž lze říci i o Paramutan, obývajících nehostinnou subarktickou oblast. Ovládají četné techniky a žijí v malých, pospolných komunitách. Svou existencí jsou zcela odkázáni na lov a to na lov jediného mořského zvířete, ularuaqa.
Jazyk marbak
Marbak, stejně jako ostatní jazyky, jimiž hovoří Tanu, je novodobým nářečím dávno zapomenuté prapůvodní řeči, jež byla nazývána jazykem východního pobřeží. V marbačtině se "muž" řekne hannas, v množném čísle hannasan. Jeho obměnou jsou hennas ve wedamanštině, hnas v levrewasanštině, neseš v lebnarojštině, atd.
Veškeré názvy těchto malých kmenových rodů jsou popisné, tj. Wedaman značí "ti z ostrova", Levrewasan "ti s černými stany". Stejně jako slovo muž, hannas, je i výraz pro ženu, linga, množné číslo lingai velmi podobné v celé škále dialektů. Osoba, u níž není specifikováno pohlaví, se označuje jako ter, zatímco množné číslo tanu je všeobecně bráno jako označení všech ostatních lidí kromě mluvčího.
Nejčastěji užívané skloňování mužských podstatných jmen je následující:

	jednotné číslo	množné číslo
nominativ	hannas	hannas an
genitiv	hannasa	hannasana
dativ	hannasi	hannasanni

akuzativ	hannas	hannasan
ablativ	hannasi	hannasanni
instrumentál	hannasom	hannasom

Paramutan

Stejně jako Tanu, i Paramutan se vyvinuli z primátů Nového světa. Přes chybějící důkazy ve formě fosilií dokazuje genetická analýza, že Tanu a Paramutan si jsou vývojově velmi blízcí a pouze geografická vzdálenost mezi nimi zabránila jejich významnějšímu křížení. Ačkoli bychom podle vzhledu soudili opak, je prokázáno, že jak srstí pokrytí Paramutan, tak i Tanu s holou kůží mají na těle zhruba stejné množství chlupových folikulů. Mnoho Tanu se narodí s rudimentárním zbytkem ocasu - a třebaže má formu pouhého prodloužení kostrční kosti, obsahuje tentýž počet kůstek jako ocas Paramutan.

Na první pohled patrné fyzické rozdíly mezi oběma kulturami tedy nejsou příliš důležité: podstatné jsou faktory sociální a kulturní. Paramutan migrovali dále na sever, než kterákoli jiná skupina primátů. Můžeme jen předpokládat, že důvodem zde byl tlak jiných skupin či vhodná technologie, již Paramutan ovládali a která jim život v subarktické oblasti nejprve umožnila a pak jej učinila nutností. Jejich závislost na jediném zdroji potravy i materiálů, jímž byl ularuaq, už neumožňovala návrat na jih. Materiál z klimaticky mírnějších krajů, jakož i dovednosti, které jej využívají (dřevo na čluny, třídlovina na vydělávání kůží) jsou stále potřebné a důležité, ale ularuaqa jako zdroj potravy již nahradit nelze a tak jsou potřebné věci získávány občasnými cestami na jih.

Na tomto místě je nutno zdůraznit, že Paramutan je nevhodné pojmenování, neboť toto marbacké slovo znamená "pojídači-syrového-masa". Přesný termín v jazyce severského národa je Angurpiaq, což znamená "skuteční lidé", neboť tak se vidí oni sami. Ve své osamělé existenci severských pustin cítí, a mají k tomu dobré důvody, že jsou jedinými skutečnými lidmi na světě. Proto také nazývají Tanu Erqigdlit, bájní lidé. Jsou to pro ně podivní tvorové, přicházející z neskutečného světa, a proto tedy musí i oni být neskuteční.

Životní prostředí

Paramutan žijí v subarktickém pásmu kvůli potravě, kterou oplývá v těchto končinách oceán. Moře je zde mnohem bohatší na život, než pevnina - co do množství i co do rozmanitosti. Život v moři započal a všechny významné skupiny živočichů mají dosud své vodní zástupce. Základem potravinové produkce celého oceánu jsou plovoucí jednobuněčné řasy. Tyto mikroskopické rostliny žijí pouze u hladiny moře a v několika metrech pod ní, kde mohou ještě čerpat sluneční energii. Existuje na šest set běžných druhů řas, které tvoří základní článek potravinového řetězce. Ty jsou požírány drobnými planktonickými živočichy, z nichž nejběžnějšími jsou korýši z rodu Calanus (mimochodem nejpočetnější živočich na Zemi - jak množstvím, tak i vahou.)

Tito tvorové jsou požíráni většími korýši typu garná-tů a mnoha dalšími obyvateli moře včetně medúz, hlavo-nožců, malých rybek, larev měkkýšů a sépií, a stejně tak velkých korýšů, žijících na dně, jako jsou humři a krabi. Produktem vší této aktivity je pomalý déšť odumřelých těl a výměšků, který klesá dolů, k bakteriím na dně oceánu. Živiny, nezbytné k životu, zejména dusičnaté a draselné látky, produkované bakteriemi, pak hlubinné proudy roznášejí dál. Toto je primární zdroj života, který kypí v polárních oceánech. Navzdory nízké teplotě a nedostatku světla je produktivita tamějších organismů vysoká a výrobní cyklus neustává ani na okamžik. Naopak: chlad je motorem, který přináší nezbytné živiny. Teplota povrchových vrstev je ledové čtyři stupně Celsia - zatímco teplé jižní proudy kolísají mezi pěti a osmi stupni. Teplejší voda stoupá vzhůru přes studenou a tedy hustší vrstvu, aby nakrmila živinami hojné organismy u hladiny. Neobvyklým rysem světa polárního ledu je qunguleq, vyplňující ekologickou niku, jež je v nám známém světě prázdná. Ekosystém chladnomilného qungulequ se značně liší od ostatních mořských ekosystémů. Obrovitý vějíř zelených úpon-ků, který je zachycen v ledu, se natahuje dolů do moře, z nějž čerpá živiny, a zároveň nastavuje své větve slunci, z nějž čerpá energii. Tuto severní louku spásají ulařuaqo-vé, největší žijící tvorové světa. Ti trhají zelené prameny silnými, svalnatými rty - a i oni jsou odkázáni na tento jediný zdroj potravy. S tím, jak se polární čepička ledu šíří na jih, změnily se i mořské proudy a s nimi i výskyt těchto mořských rostlin. Ularuaqové následují qunguleq a Para-mutan zase následují ularuaqy. Každý článek potravního řetězce je závislý na článku předchozím.

Jazyk

Každý z Erqigdlit, kdo se zajímá o jazyk Angurpiaq, brzy zjistí, jak je složitý. Zpočátku se sice jeví jako jednoduchost sama, ale podrobnější studium odhalí jeho bohatost i úskalí.
Potíž pro ty, jejichž rodným jazykem je marbačtina, je hláska "k", kterou je nutno vyslovit jinak než stejnou hlásku v "q". Při vyslovení "q" je jazyk mnohem víc vzadu v ústech, než při "k". Nejpodobnějším zvukem, k němuž lze cizinci výslovnost přirovnat, je naše "kch".
Rovněž "1" lze vyslovovat dvěma různými způsoby-znělým a neznělým. Neznělá forma je zde přepisována jako "dl" či "ti", aby byl rozdíl zřejmý.
Lingvistické potíže však nenastávají pouze těm, jejichž rodnou řečí je marbak. I Angurpiaq mají značné problémy s některými zvuky marbačtiny - a prakticky vzato je nedokáží vyslovit. Tak například Armun zní v jejich podání jako "Aramun" a Harl jako "Háral".
Jednou z nejzajímavějších zvláštností na struktuře jazyka Angurpiaq je to, že se skládá pouze z podstatných jmen a sloves. Jedno z nich stojí na začátku každého slova - jeho konec je však otevřen velkému množství přípon, které lze různě kombinovat. Tímto způsobem vznikají slova, dlouhá jako celá věta. Tak například:
qingik dům
qingirssuak velký dům
qingiliorpoq on staví dům
qingirssualiorpoq on staví velký dům
qingirssualirfilik muž může postavit velký dům
atakdále - očividně zcela donekonečna.
Co je také důležité, je rozšiřování výrazu na pravou stranu, tj. za podstatné jméno. Ze své mateřštiny jsme zvyklí na rozšiřování směrem doleva, jako třeba takto:
dům
velký dům
velký bílý dům
Jakmile si člověk ve své mateřštině zvykne na jeden z těchto systémů> stane se pro něj "přirozeným" a samozřejmě se jen těžko smiřuje se systémem jiným.
Kromě uvedeného typu přípon existují v jazyce angur-piaq ještě jiné, které obvykle rozlišují osobu, pád a způsob slovesný. Slovesa mohou být ve způsobu tázacím, oznamovacím, pracím, podmiňovacím a infinitivu. Jako názornou ukázku si zvolme sloveso "milovat", v infinitivu alutora.
alutoroq on miluje
alutorut ona miluje
alutorauk on miluje?
alutorassuk oni milují?
alutorliuk ať (on) miluje (prací způsob)
alutorlissuk ať (oni) milují
alutorpagit miloval by
alutorpatigik milovali by
Ačkoli marbačtina a angurpiaq nejsou jazykově příbuzné, jsou si strukturně blízké, byť zrcadlově obráceně. Pokud by chtěla třeba Armun použít slovo alutora, pak mohla ukázat na sebe, pronést zmíněné slovo a na objekt jejího citu - a výsledek byl srozumitelný. Angurpiaq ji sice mohli považovat za hloupou, protože používá špatné koncovky, ale chápali by, co se jim snaží říci. Zcela odlišná je situace v yilaně, kde není rozumět žádnému výrazu, pokud není vyjádřen v přesně vymezených vazbách.
Cas je v angurpiaq vyjádřen velmi nepřesně, protože se severský národ o tuto veličinu příliš nestará. Existuje zde mlhavá forma budoucího času, ale používá se jen vzácně. Nejčastěji vyslovovaný termín je v tomto směru tamnagok, což může znamenat "brzy", nebo také "potom" či dokonce "nyní". Jiný časový termín je eetčuk, což znamená "velmi velmi dávno". Je však tak neurčitý, že může znamenat čtyřicet let - nebo také dvě tisíciletí.
Jak lze očekávat, jazyk Angurpiaq odráží fyzickou existenci těchto lidí. Rozlišují mnoho detailů, které Tanu neznají, a naopak mnoho věcí zcela ignorují. Samozřejmě mají mnoho výrazů pro sníh. Existuje určitý výraz pro udusaný sníh, prachový sníh, zmrzlý sníh, mokrý sníh, sníh, jejž lze krájet do bloků a

dokonce i takový, který klouže pod nohama. Na druhé straně však berou zelenou a žlutou jako jednu barvu. A zatímco červenou rozlišují od žluté, výraz pro oranžovou neznají. Vzhledem k tomu, že výrazy pro barvy existují pouze jako přípony a nikdy nejsou použity jako samostatná slova, nemají svůj přesný, abstraktní význam.

Existují teorie o tom, že náklonnost Angurpiaq k příponám a nekonečnému počtu koncovek a jejich kombinacím může souviset s konstrukční zdatností těchto lidí, schopností si představit, jak mechanické části nějakého zařízení do sebe zapadají. Přes nesporné úspěchy Angurpiaq na tomto poli (vzpomeňme dokonalé kostry člunů, pumpy či navigační mapy) tyto teorie však dosud nebyly podloženy věcnými důkazy.

Stručný slovníček marbačtiny

marbacky	česky
alias	stezka
alladjex	šaman
amaratan	nesmrtelní (božská stvoření)
arnhweet	jestřáb
as	jak
atta	otec
baňa	syn
beka	uzlovat
benseel	rašeliník
bleit	chlad
dalas	polévka
dalasstar	silná polévka
dia	být
drija	krvácet
eghoman	zasvěcení jedinci
ekkotaz	žaludy a lesní plody
elka	svítit
elsk	mastodont
erman	nebe
ermanpadar	nebeský otec, duch
es	kdyby
ey	vždy
fa	dívat se
falla	čekat
faldar	oheň
gentinaz	vůdce
grunnan	bída
ham, hammar	být schopen (jedn., množ. č.)
hans	sdružení válečníků
hannas	muž
hannasan	muži
hardalt	oliheň
hault	dvacet (počet mužů)
himin	hory
hoatil	každý
istak	stezka
Kargu	horští lidé
katisk	veselý
kell	klín
kurmar	řeka

kurro náčelník
las dolů
levrelag místo k táboření
levrewasan lidé s černými stany
ley (vypálená) mýtina
linga žena
lingai ženy
lissa vědět
madrap mokasín
mal dobro
man muset
mar vlasy
marag studenokrevné zvíře
margalus rádce v otázkách murgu
marin hvězda
markiz zima (roční období)
marsk ichtyosaurus
mensa zařídit
modia možná
motrig mé dítě
murgu množné číslo od marag
nat zabiják
naudinz lovec
parád brod
Paramutan pojídači syrového masa, severní lidé
sammad smíšená skupina (muži i ženy)
sammadar zvolený náčelník sammadu
sassi pár, málo
sia jít
skerm časové období
so kdo, ten, jak
stakkiz léto
stessi pláž
tais obilí, zrní
tanu lidé
tarril bratr
ter osoba
terred skupina lidí s určitým úkolem
terredar její vůdce
tharm duch, duše
tina nést
to k, do
torsk ichtyosaurus
torskan ichtyosauři
torskanat zhouba ichtyosaurů
ulfadan dlouhovousý
veigil těžký, důležitý
wedam ostrov
Yilaně česky
(pozn.: tento seznam obsahuje jak slova, tak i některá rozlišovací gesta)
aa v, uvnitř

aga odjezd
aglě průchod, průjezd
aka znechucení
akas rostoucí země (na obzoru)
akel dobro
akse kámen
alak řada, řetěz
Alakas-akse-hent Bahamy
ale klec
alpě krása
ambei výška
ambesed centrální shromaždiště
anat abnormální rozměr těla
ankanaal oceán, obklopený zemí
ankě přítomnost
apen žádost
asak pláž
ast zub
asto pohyb
awa bolest
ban* domov
buru obklopení, okolí
dee toto
ee ven, venku
eede tamto
eesen plochost
efen život
efenburu skupina, vzniklá v dětství
efeneleiaa duch života
efenselě člen efenburu
eisek bahno
eisekol zvíře, hloubící dno
eiset odpovědnost
eistaa vůdce města
eksei opatrnost
elin malý
elinou malý masožravý ještěr
embo tlak
empě uznání, chvála
end vidění
Entoban< Afrika
enet jezero
ěně pružnost, poslušnost
enge láska
enteesenat plesiosaurus
ento jeden každý
epetruk tyranosaurus rex
erek rychlost
esek nejvyšší
esekasak strážce pláže zrození
esik jih

espei postoj, držení těla
estekel* pterodaktyl
eto< střílet
fafn chytit
far< dotaz
fargi jedinec, učící se mluvit
gen nový
Genaglě Gibraltarská úžina
Gendasi Severní Amerika
gul sluch
gulawatsan křičící zvíře
háis mysl
han samčí pohlaví
hanalě příbytek samců
has samice
has žluť, žlutá (pozn.: význam těchto dvou konceptů se rozlišuje podle příslušného řídícího znaku - gesta).
hě číslice 1
hen samec/samice
hent obrácení, rozhození
hěsotsan zbraň, vystřelující šipky
hornsopa genetická kombinace
huruksast geneticky modifikovaný tvor
igi vstup
ihei pocit, vjem pachu/dotyku
ineg starý
Inegban< domovské město
inlě veliký (tělesné proporce)
intě lov
ipol leštit, třít
Isegnet Středozemní moře
isek sever
ka< ukončení
kain dohled
kakh sůl
kal jed
kalkasi trnité křoví
kasei trn
kem světlo
khets vypouklost, konvexnost
kiyis východ
kru krátký
lan< kopulace
leibe obtíž, nesnáz
lek špatnost
mal bezstarostnost
man< poslední, trvat
Maninlě Kuba
masinduu optický projektor
melik tmavý
melikkasei šlahouny s jedovatými trny

natě přítel
nefmakel obvazový tvor
neni lebka
nenitesk triceratops
nin chyběni (něčeho)
ninsě nereagující
nu* přiměřenost
okhalakx býložravec
okol střevo
onetsensast stegosaurus
pelei objev
rubu pocit lehkosti, beztíže
ruud přestání
ruutsa ankylosaurus
sanduu mikroskop
sas< rychlost
sat rovnost
sele pouto, svazek
sěsě pohyb
sete skupina, vytvořená k dosažení určitého cíle nebo záměru
shak změna
shan vůle, přání
shei chlad
soběi vymýcená zem
son* prvek, základní součást
stal kořist
takh čistý
tarakast zvíře, na němž lze jezdit
tesk konkávnost, vhloubení
top běh
trumal útok všemi silami
tsan zvíře
tso výkal
tuup tlustý, malátný
ugunkshaa záznamník
umnun upravené maso
unut plazit se
unutakh plž, požírající srst
uruketo mutací změněný ichtyosaurus
uruktop osminohý nosič nákladů
urukub brontosaurus
uštu krev
uu vzrůst, růst
ustuzou savci
yii řeč
yileibe neschopný řeči

Sesecko-český slovníček

bansemnilla masožravý vačnatec
charadis len
Deifoben místo zlatých pláží

Kadair nebeský bůh
Karognis bůh zla
mandukto kněz
porro pivo
tagasso kukuřice
waliskismastodont
Angurpiacko-český slovníček Podstatná jména
angurpiaq skuteční lidé
erqigdlit bájní lidé
etat les
ikkergak velký člun
imaq otevřené moře
inge vulva
munga malá ryba, nedospělá treska
nangeq místo určení, cíl
paukarut stan
qingik dům, přístřeší
qivio stezka
qunguleq arktická chaluha, řasa
ularuaq velký vodní savec
Slovesa
alutora milovat, mít rád
ardlerpa lovit
ikagput být mnoho
liorpa budovat
misugpa jíst
muluva být nepřítomen
nagsoqipa být si rovni, nedělat rozdílu
nakoyork být vynikající
siagpai být důležitý
takugu vidět
tingava mít sexuální styk
Přípony
-adluinar úplně
-eetčuk před dlouhou dobou, dávno
-guaq nižší
-kaq malý
-luarpoq příliš mnoho
-qaq rychlý
-taq čerstvě chycený
-tamnagok pak, nyní, brzy

BANSEMNILLA
(Metatheria: Didelphys dimidiata)
Šedočervený vačnatec se třemi černými pruhy na zádech. Má chápavý ocas a na zadních nohách je palec obrácen proti ostatním prstům. Živí se masem, nejraději myšmi a krysami, a proto je chován Sasku v blízkosti sýpek.

ČLUN
(Cephalopoda: Archeololigo olcostephanus mutatus) Dopravní prostředek Yilaně. Pohybuje se vystřikováním silného proudu vody směrem nazad. Tito tvorové mají - stejně jako olihně, z nichž

pocházejí - pouze nepatrnou inteligenci, ale lze je vycvičit, aby uposlechli jednoduchých příkazů.

DLOUHOZUB (ŠAVLOZUBÝ TYGR)
(Metatheria: Machaerodus neogenus)
Dravý savec s dlouhými tesáky. Velký a divoký masožravec, který kořist zabíjí mohutnými, značně prodlouženými předními tesáky. Někteří Kargu tyto tvory chovají jako pomocníky při lovu.

EISEKOL
(Eutheria: Trichechus latirostris mutatus)
Býložravý vodní savec; přírodní forma se živí vodními rostlinami, jež vyrývá ze dna. Genovou manipulací vznikl tvor mnohem větší, který je využíván k čištění vodních kanálů a prohlubování dna přístavů.

ELINOU
(Saurischia: Coelorosaurus comsognathus)
Malý, čilý dinosaurus, oblíbený u Yilaně, neboť vyhledává a ničí drobné škůdce z řad savců. Pro své pestré zbarvení a přítulnou povahu je často chován jako domácí mazlíček.

ENTEESENAT (Sauropterygia: Elasmosaurus plesiosaurus)
Dravý mořský ještěr, dobře adaptovaný na podmínky širého oceánu, jenž nedoznal téměř žádných zrněn už od dob druhohorní křídy. Má relativně krátkou hlavu a dlouhý, hadí krk. Ploutve ve tvaru pádel se podobají ploutvím mořských želv. Novější varianty, vyšlechtěné Yilaně, mají vyšší mentální kapacitu a tak je lze vycvičit, aby zajišťovali potravu pro velké uruketo (Ichtyosaurus monstrosus mutatus),

EPETRUK
(Saurischia: Tyrannosaurus rex)
Největší a nejlépe vyzbrojený ze všech velkých dravých ještěrů. Je více než dvanáct metrů dlouhý a samci váží až sedm tun. Přední končetiny má malé, ale silné. Vzhledem k velké váze je pomalý a útočí proto jen na největší zvířata. Značnou část potravy získává i tím, že odežene menší dravce od jejich kořisti.

ESTEKEL*
(Pterosauria: Pterodactylus Quezalcoatlus)
Největší z létajících plazů (ptakoještěrů) s rozpětím křídel přes deset metrů. Kosti jsou velmi lehké, ale pevné, zatímco váhu mohutného ozubeného zobáku vyrovnává kostěný hřeben na týle lebky. Vyskytují se výhradně v ústí velkých řek, neboť se dokážou vznést do vzduchu pouze tam, kde velké vlny běží proti převládajícímu směru větrů.

GULAWATSAN
(Ranidae: Dimorphognathus mutatus)
Při bližším prozkoumání tohoto tvora nelze neocenit možnosti genového inženýrství. Tento tvor byl vyvinut z ozubené žáby, již ovšem nyní připomíná jen málo. Hlasité kvákání, slyšitelné v tropických džunglích během období páření, bylo genovou manipulací ještě zesíleno, takže zvuk, který tvor vydává, dokáže zblízka ohlušit.

HĚSOTSAN
(Squamiata: Paravaranus comensualis mutatus)
Tento druh ještěrky z rodu varanovitých byl geneticky pozměněn tak, že nyní jen málo připomíná tvora, z něhož vzešel. Žlázy, přenesené z brouků rodu Brachinus, vyvinou oblak páry a její tlak vymrští prudce šipku, záhy otrávenou kontaktem s pohlavním orgánem ryby z řádu čtverzubců, která zde žije v symbióze s hěsotsan. Tento jed, nejnebezpečnější ze všech známých jedů, způsobuje ochrnutí a smrt už v dávce pouhých pět set molekul.

ISEKUL*
(Columbae: Columba palumbus)
Tento něžný pták je ukázkovým příkladem praktických aplikací vědy Yilaně. Stejně jako mnoho jiných druhů i tito tvorové se orientují podle magnetizovaných částic v předním mozku, kterými detekují magnetické pole Země. Díky pečlivému šlechtění dokáže ise-kul* mířit hlavou ve zvoleném směru po dlouhé hodiny, dokud jeho pozornost nerozptýlí hlad či žízeň.

JELEN
(Eutheria: Cervus mazaná mazaná)
Malý jelínek s nerozvětvenými parohy, který se vyskytuje v hojných počtech v severním klimatickém pásmu. Tanu si tyto tvory cení pro jejich maso a kůži, z níž po vydělání vyrábějí oblečení a drobné užitkové předměty (madrap neboli mokasíny; váčky a brašny).

MASINDUU
(Anuwa: Raná Catesbiana mutatus mutatus)
Sanduu je nepostradatelným pomocníkem vědců v laboratořích, kde dokáže až dvěstěkrát zvětšit zobrazované předměty. Jeho nevýhodou však je, že jej může používat pokaždé pouze jeden badatel. Masinduu je jeho obměnou, která umožňuje promítnout obraz na jakýkoli bílý předmět a tak jej zpřístupnit několika Yilaně zároveň.

MASTODONT
(Eutheria: Mastodon americanus)
Veliký savec, vyznačující se dlouhými kly. Má chápavý chobot, schopný dosáhnout až na zem. Byl ochočen Tanu, aby jim jako tažné zvíře pomáhal překonávat velké vzdálenosti při putování za potravou.

NAEBAK
(Psittacosauria: Psittacosaurus) Patří k rodině malých "papoušcích ještěrů". Nazývají se tak podle úzké hlavy bez rohů a podle ostrého zobáku, podobného papouš-čímu, který používají ke kousání tuhých listů a dřevnatých stonků. Pokud se pasou, pohybují se po všech čtyřech, ale mohou běhat i po mohutných zadních nohou.

NENITESK (Ornithischia: Triceratops elatus) Býložravý čtvernožec, charakteristický třemi rohy na kostěném límci, chránícím hlavu. Od druhohor se prakticky nezměnil. Rozmnožuje se kladením vajec. Má malou mozkovou kapacitu a ještě menší inteligenci. Roste pomalu a tak není příliš vhodný na chov pro maso, je však velmi pěknou dekorací.

NESKHAK
(Gadus macrocephalus)
Mutovaná ryba, původem z teplých vod, přizpůsobená proměnlivým podmínkám a upravená za účelem měření teploty okolní vody. Při změně teploty dochází k odpovídajícím barevným změnám na jejích bocích.

NINKULILEB
(Archaeopteryx compsognathus)
Přechodná vývojová forma stojící někde mezi ptáky a dinosaury. Má jednoduché peří, prsty na koncích křídel, úzkou ozubenou čelist - tím vším se tento tvor zřetelně liší jak od svých předků, tak od pravděpodobných potomků.

OBŘÍ JELEN (Eutheria: Alces machlis gigas)
Největší z rodiny jelenů. Od ostatních jejích příslušníků se liší mohutnými rozložitými parohy, jež rostou

samcům. Tanu jej loví nejen pro chutné maso, ale i pro silnou kůži, z níž s oblibou vyrábějí stany.

OKHALAKX
(Plateosauridia: Plateosaurus Edibilus)
Jeden z největších ještěrů svého druhu. Ačkoli obvykle chodí po čtyřech, dokáže se zvednout na zadní, aby spásl vršky stromů. Jeho maso je považováno za mimořádně chutné a je proto velmi žádané.

ONETSENSAST
(Ornitschia: Stegosaurus variatus)
Největší z těch dinosaurů, kteří nosí na zádech kostěné destičky. Tato obrovská býložravá zvířata chrání před napadením dvě řady velkých kostěných destiček, táhnoucí se po krku a zádech, stejně jako mohutné kostěné trny na ocase. Vyvinuli se ve svrchní juře, a do dnešní doby tato živá zkamenělina přežila jen díky pečlivému ošetřování Yilaně.

OSTNOHÍlBET
(Nodosaurid ankylosaurus: Hylaeosaurus)
Tito neškodní tvorové se slabými čelistmi a drobnými zuby spásají nevysoké rostliny. Jejich jedinou ochranou před predátory je pružné brnění z kostěných destiček a ostnů, vyrůstajících z tuhé kůže, potažené rohovinou.

PLÁŠŤ
(Selachii: Elasmobranchus kappe mutatus)
Používán Yilaně pro zahřátí za noci nebo chladného počasí. Tito tvorové nemají absolutně žádnou inteligenci, ale jsou-li dobře živeni, udržují si stálou tělesnou teplotu asi třicet devět stupňů.

RUUTSA
(Ankylosauria: Euplocephalus)
Tento obr je snad nejimpozantnějším ze "živých fosílií", které Yilaně tak pečlivě uchovali při životě. Při kostěných deskách jeho pancíře, pokrytých trny, a zbytnělé kouli na ocasu, kterou se dokáže dobře bránit, je těžké uvěřit, že se jedná o zcela neškodného býložravce. Tento druh se ani v nejmenším nezměnil po více než sto milionů let.

SANDUU
(Anuva: Raná catesbiana mutatus)
Rozsáhlá genová manipulace změnila toto zvíře k nepoznání; pouze pokožka připomíná jeho původ. Při správném nastavení slunečního svitu a prozáření soustavy čoček v hlavě tvora je možno dosáhnout až dvousetnásobného zvětšení mikroskopických předmětů.

TARAKAST
(Ořnithischia: Segnosaurus shiungisaurus mutatus)
Masožravý dinosaurus s ostrým zobákem; největší exempláře jsou dobře čtyři metry dlouhé. Je obtížné je vycvičit a ovládání vyžaduje značnou sílu, ale jsou-li splněny obě podmínky, jsou z nich jízdní zvířata dobrých vlastností.

UGUNKSHAA
(Squamata: Phrynosoma fjernsyna mutatus)
Vzhledem k tomu, že význam sdělení v řeči Yilaně je závislý nejen na slovech, ale i na pohybech a zbarvení kůže, je psaný záznam řeči nemožný a Yilaně se nikdy nenaučili psát. Zkušenosti a vědění jsou z generace na generaci předávány ústně a záznam informací umožnil teprve vynález obrazovky z organických tekutých krystalů, doprovázející zvuky obrazem.

UNUTAKH
(Cephalopoda: Deroceras agreste mutatus)
Jeden ze silně modifikovaných živočichů, využívaných Yilaně při zpracování různých materiálů. Tento hlavonožec konzumuje bílkoviny, zejména chlupy a jiné modifikované buňky epidermu.

URUKETO
(Ichtyopterygia: Ichtyosaurus monstrosus mutatus)
Největší z ryboještěrů, obrovských vodních dinosaurů. Tisíce let genových manipulací a šlechtění dalo vzniknout kmeni, značně vzdálenému od původních předků. Nad páteří se po celé délce táhne velká dutina, přístupná uzavíratelným otvorem v hřbetní ploutvi a používaná k přepravě nákladu a osob.

URUKTOP
(Chelonia: Psittacosaurs montanoceratops mutatus)
Jedno z nejrozsáhleji modifikovaných zvířat Yilaně. Je užíván pro pozemní dopravu. Díky zdvojení některých genů má osm nohou a tak dokáže nosit těžké náklady na značnou vzdálenost.